AKI Agrárközgazdasági Intézet
1954–2024

A MEZŐGAZDASÁGI KOCKÁZATKEZELÉSI RENDSZER MŰKÖDÉSÉNEK ÉRTÉKELÉSE

2023

YEAR OF PUBLICATION 2024

A MEZŐGAZDASÁGI KOCKÁZATKEZELÉSI RENDSZER MŰKÖDÉSÉNEK ÉRTÉKELÉSE 2023

Agrárközgazdasági Intézet
Budapest, 2024

Szerkesztette: Péter Krisztina
Lámfalusi Ibolya

Szerzők: Áldorfai György
Hámori Judit
Keszthelyi Szilárd
Kocsis Áron
Kováč Anna Rebeka
Péter Krisztina
Szili Viktor

Opponensek: Stark Edina
Suga Gábor János

Felelős kiadó: Dr. Goda Pál

Kiadó: AKI Agrárközgazdasági Intézet
Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság

H-1093 Budapest, Zsil utca 3–5.
Telefon: (+36 1) 217-1011
https://aki.gov.hu
aki@aki.gov.hu

ISSN 2786-3247 (Online)
DOI: https://doi.org/10.7896/ai2404
© Agrárközgazdasági Intézet – minden jog fenntartva

A kiadvány megtekintéséhez az Adobe Acrobat Reader programot javasoljuk.

Jelen mű felhasználása a **Nevezd meg! – Ne add el! – Így add tovább!** 4.0 Nemzetközi (CC BY-NC-SA 4.0) licenc alapján lehetséges.
A felhasználási feltételekről bővebben: https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.hu

TARTALOMJEGYZÉK

Összefoglaló 6
- **Háttér** 6
- **Módszer** 6
- **Eredmények** 7

Summary 10
- **Introduction** 10
- **Methodology** 10
- **Results** 11

Szabályozás és módszertan 14
- **Változások a szabályozási környezetben** 14
- **Módszertan** 15
  - Adatbázis 15
  - Számítási eljárások 16

Időjárási jelenségek és mezőgazdasági termelésre gyakorolt hatásuk 17

Az I. pillér eredményei 22
- **Az I. pillér összesített eredménye** 22
- **Az I. pillér részletes eredményei** 24
  - Részvétel 24
    - Járásonkénti bontás 25
    - Ágazatonkénti bontás 26
    - Méret szerinti bontás 29
  - Károsodás 30
    - Járásonkénti bontás 31
    - Veszélynemenkénti bontás 32
    - Ágazatonkénti bontás 37
    - Méret szerinti bontásban 40
  - Kárhányadok 41
    - Járásonkénti bontás 41
    - Ágazati bontás 41
    - Méret szerinti bontás 44

A II. pillér eredményei 45
- **A II. pillér összesített eredménye** 45
- **A II. pillér részletes eredményei** 46
  - Részvétel 46
    - Járásonkénti bontás 46
    - Biztosítási típusonkénti bontás 49
    - Díjbevételek változása 51
    - Ágazatonkénti bontás 54
    - Méret szerinti bontás 58
  - Károsodás 60
    - Járásonkénti bontás 60
    - Veszélynemenkénti bontás 61
    - Biztosítási típusonkénti bontás 65
    - Méret szerinti bontás 72
  - Kárhányadok 73
    - Biztosítási típusonként 73
    - Járásonkénti bontás 73

Ágazatonkénti bontás 75
Méret szerinti bontás 78
Biztosítási díjak változása 79
Országos jégkármérséklő rendszer 86
Szupercellák 86
Jégveszélyes zivatarok 88
Bekapcsolási adatok 91
Jégkárok 92
A IV. pillér eredményei 94
Mezőgazdasági termelők megoszlása 94
Kompenzáció 98
Mellékletek 101
Hivatkozások jegyzéke 123

ÖSSZEFOGLALÓ

Háttér

A kiadvány a mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer I–IV. pillérének működését és eredményeit mutatja be a 2023-as évre vonatkozóan. Az elemzés célja, hogy segítséget nyújtson a rendszer irányítójának, az Agrárminisztériumnak a jogszabályi háttér esetleges változtatásához, valamint tájékozódási pontot jelentsen a termelők és a biztosítótársaságok részére.

Az értékelés első részében áttekintjük a jogszabályi háttér 2023. évi változásait, valamint a tárgyévet jellemző időjárási jelenségeket. Majd az I. és a II. pillér eredményeit értékeljük járásonként, veszélynemenként, méretkategóriánként és ágazati bontásban, továbbá megvizsgáljuk a biztosítási díjak változását az „A", „B", „C", illetve kiegészítő biztosítások esetében külön-külön is. Ezt követően ismertetjük a III. pillér működésének elmúlt évi tapasztalatait. Végül bemutatjuk a kockázatkezelési rendszer IV. pillérét, a mezőgazdasági krízisbiztosítási rendszert.

Módszer

A mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer 2023. évi működésének értékelése során döntően a rendszer adatbázisára, valamint az AKI saját, biztosítókra vonatkozó adatbázisára támaszkodtunk. Az így képzett összetett adatbázis alapvetően három blokkból áll:

- kárenyhítési hozzájárulások;
- kárenyhítő juttatások;
- biztosítói díjbevételek és kárkifizetések

és ezek kapcsolódó adatai.

Az adatok legnagyobb részét jelentő első két nyilvántartást a Magyar Államkincstár gyűjti és bocsátja rendelkezésre, mint a mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer I. pillérének be- és kifizetéseit kezelő szerv. A harmadikat az üzleti biztosítók által megküldött adatok alapján az AKI állítja össze.

Az értékelésnél alkalmazott méretkategória szerinti bontás eltér a kkv-törvényben megadottaktól. A méretkategóriákat az egységes kérelemben (EK) szereplő területadatok alapján alakítottuk ki a következők szerint: mikrovállalkozáson az 5 hektár alatti területtel rendelkező termelőket értjük, kisvállalkozáson az 5–20 hektár között gazdálkodókat, középvállalkozáson pedig a 20–200 hektár területen termelőket definiáltuk, míg nagyvállalkozásnak a 200 hektár feletti gazdálkodókat jelöltük.

A III. pillér bemutatásánál döntően a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara beszámolójára támaszkodtunk, míg a IV. pillérnél a Magyar Államkincstár által rendelkezésünkre bocsátott adatokat vettük alapul.

Eredmények

A 2023-as év időjárása kedvezően alakult a mezőgazdasági termelők számára, így nemcsak a kimagaslóan károsodott 2022-es évhez viszonyítva, hanem a korábbi évek viszonylatában is kevesebb káresemény történt. Ennek köszönhetően a bejelentett káresemények száma mindössze 5759 volt, és a Kárenyhítési Alap 13 033 millió forint forrása bőven fedezte a jogosan igényelt kárenyhítő juttatás korábbi évekhez viszonyítva alacsony, 2822 millió forintos összegét.

Az I. pillérben a tagok száma 2023-ban 5,3 százalékkal nőtt a 2022. évhez képest, azaz 72 851 főről 76 712 főre változott, melyet vélhetően a 2022-es súlyos aszály tapasztalatai miatt az önként csatlakozók számának gyarapodása eredményezett: 10 136 fő csatlakozott önkéntesen a kárenyhítési rendszerhez 2023-ban, ami 4356 fővel több, mint a 2022-ben önként csatlakozók száma, viszont a kötelezően tag gazdálkodók száma 2,7 százalékkal csökkent.

A kárenyhítési rendszer vetésterülethez viszonyított lefedettsége az elmúlt évhez képest számottevően nem változott, és nagyon hasonló arányú lefedettséget láthatunk az egyes ágazatokban: a szántóföldi kultúra penetrációja 93,5 százalék, az ültetvényé 93,6 százalék, a zöldségkultúráé pedig 94,2 százalék volt 2023-ban.

A 2023-as évben a legtöbb káresemény (1730 darab kárbejelentés) a tavaszi fagykárhoz kapcsolódott, melyet a jégesőkár követett (1586 darab kárbejelentés). A tavaszi fagykárra 861,8 millió forint, a jégesőkárra pedig 476,0 millió forint kárenyhítő juttatás került kifizetésre, ami a teljes kifizetés 30,5 és 16,9 százaléka. Az összes kárbejelentés 16,0 százaléka (920 kárbejelentés) történt az aszály miatt, ugyanakkor a kárenyhítő juttatás összegét tekintve a második legmagasabb volt a káresemények között, 792,5 millió forint, ami az összes kifizetés 28,1 százaléka. Viharkárra 227,3 millió forint kárenyhítő juttatás került kifizetésre, ami az összes 2023-ban kifizetett kárenyhítő juttatás 8,1 százaléka.

Növénykultúránkénti bontás alapján a kifizetések legnagyobb hányadában (47,5 százalék) a szántóföldi növények részesedtek 2023-ban, de hasonló nagyságrendű kárenyhítő juttatásban részesültek az ültetvények is (41,3 százalék). Ez vélhetően annak köszönhető, hogy a 2023-as évben a fagykár volt a legjelentősebb kárnem, ami az ültetvényeket sújtja leginkább. A szántóföldi zöldségnövények az összes kárenyhítő juttatás 11,1 százalékát kapták.

A vállalkozási méretkategóriákon belül a mikrovállalkozásoknak volt a legmagasabb a kárhányada (120,1 százalék), a többi méretkategóriánál pedig 100 százalék alatt maradt ez az érték: a kisvállalkozások esetében 65,6, a középvállalkozásoknál 53,0 és a nagyvállalkozásoknál 30,8 százalék, mely értékek az előző évi kárhányadok 10 százalékát sem érik el.

A II. pillérben a díjtámogatott biztosítási díjat befizető gazdaságok száma 1,9 százalékkal, a befizetett díjállomány pedig 5,3 százalékkal csökkent 2023-ban az előző évhez képest. A gazdaságok száma 22 992-ről 22 553-ra, a termelői díjbefizetés együttes összege 29,8 milliárd forintról 28,2 milliárd forintra mérséklődött.

A díjtámogatott biztosítások díjbevételei „A" és „C" kategóriában csökkentek, 7,4, illetve 9,2 százalékkal, míg a „B" típusú díjtámogatott biztosítás díjállománya a biztosított gazdaságok számának 4,9 százalékos csökkenése ellenére 20,5 százalékkal múlta felül a 2022. évi díjösszeget. A legnagyobb biztosítási díjállománnyal az „A" típusú biztosítás rendelkezett (15,2 milliárd forint). Ezt követte a „C" típusú 8,9 milliárd és a „B" típusú 3,2 milliárd forinttal. A kiegészítő biztosítások díjállománya az előző évhez képest kismértékben, 860,7 millió forintról 837,7 millió forintra csökkent.

A biztosítások által lefedett terület aránya a szántóföldi növényeknél és a zöldségféléknél bővült, az ültetvényeknél viszont mérséklődött. A szántóföldi növények penetrációja 45,8-ról 49,4 százalékra nőtt, ezen belül a nagyobb területen termesztett búza, kukorica, napraforgó, káposztarepce és árpa esetében a penetráció 3,0–8,7 százalékponttal emelkedve 51,0–79,7 százalék között alakult 2023-ban. A zöldségkultúrák díjtámogatott biztosítások által lefedett területének aránya 5,0 százalékponttal 58,4 százalékra emelkedett, ami az ágazatok közül a legmagasabb. Az ültetvénykultúrák esetében tovább csökkent a penetráció az előző évihez viszonyítva 3,0 százalékponttal, 10,5 százalékról 7,5 százalékra.

A 2023. évben a mezőgazdasági károk közül a jégeső- és a viharkár dominált. A biztosítói kárkifizetések a súlyos aszálykárral sújtott 2022. évhez képest jelentősen csökkentek, a kárhányadok aránya a rendkívül magas 167,7 százalékkal szemben 39,4 százalék volt a tárgyévben. A kárhányad az „A" csomagbiztosítás esetében kevesebb mint egytizedére csökkent, 257,6 százalékról 24,0 százalékra, a „C" biztosításé 6,7 százalékponttal mérséklődött, míg a „B" biztosítás kárhányada számottevően nem változott. A kiegészítő biztosításokra kifizetett térítések összege és a kárhányada is emelkedett.

A támogatási igény 2023-ban meghaladta a rendelkezésre álló forrásokat, így ismét visszaosztásra volt szükség. A biztosított termelők az „A" biztosítások díjának 65 százalékát, a „B" és „C" biztosítások díjának 40 százalékát kaphatták vissza támogatásként.

Összességében megállapítható, hogy a díjtámogatott biztosítások iránti kereslet az előző évben jelentkezett óriási aszálykárok után fennmaradt annak ellenére is, hogy a biztosító egyesületeknél már nem köthettek díjtámogatott biztosításokat a termelők, az ő korábbi ügyfeleik is a négy nagy biztosítóhoz fordulhattak.

Az országos jégkármérséklő rendszernek (JÉGER) a 2023-as év a hatodik üzemelési éve volt. A nyár folyamán Európa-szerte jóval intenzívebb zivatarrendszerek alakultak ki, több szupercella is áthaladt Magyarország területén, melyek ellen a jégkármérséklő rendszer is csak korlátozott védelmet tud nyújtani, de a hagyományos zivatarcellák károkozó hatását hatékonyan képes mérsékelni. A rendszer indulása óta folyamatosan csökken a riasztási napok és a riasztási órák száma. Az év során áprilisban, júliusban és augusztusban az előző évhez képest többször volt szükség a generátorok bekapcsolására, míg a többi hónapban ritkábban alakultak ki jégveszélyes zivatarok.

Magyarországon 2021-ben került bevezetésre a mezőgazdasági krízisbiztosítási rendszer, a mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer IV. pillére. A biztosítás és a támogatás elemeit ötvöző átfogó kockázatkezelési eszköz a többi eszközzel ellentétben nemcsak az időjárás okozta károk, hanem termelési, gazdasági és piaci kockázatok ellen is pénzügyi védelmet nyújt a gazdaságok jövedelmezőségének szinten tartása érdekében. A rendszer egyik legnagyobb előnye, hogy a növénytermesztők mellett az állattenyésztők előtt is nyitva áll. A krízisbiztosítási rendszerben való részvétel önkéntes és a termelői öngondoskodáson alapul.

A 2021-ben elindult rendszerbe így a 2024. évvel bezárólag összesen 197 termelő csatlakozott vagy adott be csatlakozási kérelmet, akik közül „A" módszer szerint 88 (44,7 százalék), „B" módszer szerint 75 (38,1 százalék), „C" módszer szerint 34 termelő (17,3 százalék) vállalta, hogy elkészíti jövedelemkimutatását. A csatlakozott ügyfelek többsége Bács-Kiskun (22,3 százalék), Hajdú-Bihar (16,8 százalék), Szabolcs-Szatmár-Bereg (13,7 százalék) és Csongrád-Csanád (9,1 százalék) vármegyéből jelentkezett. A tagok 43,1 százaléka állattartó, 45,2 százaléka növénytermesztő, 9,6 százaléka vegyes gazdaság és 2,0 százaléka – a jelenlegi adatszolgáltatás alapján – nem sorolható be termelési irány szerint.

Kompenzációs kérelem benyújtására a 2022. évi jövedelem alapján 189 mezőgazdasági termelő volt jogosult. Közülük a benyújtott kérelmek, illetve a 30 százaléknál nagyobb jövedelemcsökkenési feltételnek való megfelelés alapján 49 termelő vált jogosulttá kompenzációs kifizetésre. A kompenzáció céljára összesen 891 millió forint állt rendelkezésre, amely a Kölcsönös Kockázatkezelési Alapba befizetett 267 millió forint tagdíjból és 624 millió forint EU-s forrásból tevődött össze.

A keletkezett jövedelemkiesés alapján a termelők összesen 2,3 milliárd forint megállapított kompenzációra lettek volna jogosultak, azonban az alapban rendelkezésre álló forrásból a megállapított maximális összeg 38,1 százalékát lehetett kifizetni. A jövedelemkimutatás módszere szerinti bontásban a „B" módszert választó termelők a hozzájárulásuk 28,8-szorosának, míg az „A" és „C" módszert alkalmazók a 14-15-szeresének megfelelő összegben részesültek.

A kompenzációban részesült mezőgazdasági termelők jelentős része növénytermesztő, azon belül is szántóföldi növény- és gyümölcstermesztők. Az állattenyésztők között a sertés- és baromfitartók jelentik a legnagyobb hányadot. A legtöbb kompenzációt a sertéstartók és a vegyes gazdaságok kapták, a rendelkezésre álló forrás 62,2 százalékát, valamint a növénytermesztő ágazatokkal foglalkozó termelők a 30,8 százalékát. A legtöbb forrást az „A" módszert alkalmazó és legnagyobb méretkategóriába tartozó termelők kapták. A „B" és „C" módszert alkalmazók esetében a legtöbb forrást szintén a nagyüzemek tudhatták magukénak. Ennek hátterében az áll, hogy a nagyobb üzemméret nagyobb jövedelemingadozással jár együtt a nagyobb volumenű termelés és árbevétel miatt.

SUMMARY

Introduction

The publication reviews the achievements and the operation of the Hungarian Agricultural Risk Management System (HARMS) in 2023. The aim of the analysis is to assist the system manager, the Ministry of Agriculture, to make changes in the legal framework of HARMS, as well as to provide a point of reference for farmers, insurance companies and associations.

In the first part, the regulatory background for 2023 and the weather phenomena in the current year are reviewed. The results of Pillars 1 and 2 were evaluated by districts, type of hazards, farm size categories and sectors. In addition, analysis of changes in the subsidised insurance categories ('A', 'B', 'C' insurances) and the additional insurance fee was conducted. Following this, the experiences of the operation of Pillar 3 were summarized. Finally, the evaluation of Agricultural Crisis Insurance System (Pillar 4) was conducted.

Methodology

In the evaluation of the Hungarian Agricultural Risk Management System in 2023 majorly the database of the system and the Institute of Agricultural Economics' (IAE) own database on insurance companies' data were used. The complex database consists of three blocks, namely: (a) the compensation contributions; (b) the compensation benefits; and (c) insurance premiums and compensation payments, and their related data.

The compensation contribution and benefit data are collected and provided by the Hungarian State Treasury as the responsible authority for the data sets under Pillar 1 of the Risk Management System. The third database is compiled by IAE based on data sent by business insurers.

The categorization based on farm size differs from the ones specified in the Small and Medium-sized Enterprises (SME) Act. The farm size categories are based on the area data in the Single Application as follows: farms with less than 5 hectares are micro-sized enterprises, farms with 5–20 hectares are small-sized enterprises, farms with 20–200 hectares are medium-sized enterprises, and farms with over 200 hectares are large enterprises.

The evaluation of Pillar 3 mainly relies on the report of The Hungarian Chamber of Agriculture (HCA), while in case of Pillar 4 the assessment was based on the data provided by the Hungarian State Treasury.

Results

The weather in 2023 has been favourable for farmers, with fewer losses not only compared to the exceptionally damaged 2022, but also compared to previous years. As a result, the total number of reported claims was only 5,759 and the Compensation Fund's resources of 13,033 million HUF covered the 2,822 million HUF in compensation payments legitimately claimed.

In 2023 the number of participating farmers in Pillar 1 increased by 5.3 per cent from 72,851 to 76,712. The increase in the number of members is due to the increase in the number of voluntary members, presumably following the experience of the severe drought in 2022: 10,136 farmers voluntarily joined the compensation scheme in 2023, which is 4,356 more than the number of voluntary members in 2022, but the number of compulsory members decreased by 2.7 per cent.

The coverage of the compensation scheme in relation to the area sown (the penetration) has not changed significantly compared to last year, and very similar coverage rates are seen across sectors. The penetration of plantation is 93.6 per cent, the arable vegetable's penetration is 94.2 per cent, and arable crop's penetration is 93.5 per cent.

In the year 2023, most of the claims (1,730 claims) were related to spring frost damage, followed by hail damage (1,586 claims). HUF 861.8 million was paid for spring frost damage and HUF 476.0 million for hail damage, which represented 30.5 and 16.9 per cent of the total payments, respectively. Drought accounted for 16.0 per cent of all claims (920 claims), while the amount of compensation was the second highest among the claims, at HUF 792.5 million, or 28.1 per cent of the total payments. For storm damage, 227.3 million HUF in compensation benefits were paid, which is 8.1 per cent of the total compensation benefits paid in 2023.

By crop, arable crops received the largest share of payments in 2023 (47.5 per cent), but plantations also received a similar share of the compensation (41.3 per cent). This is probably because frost damage was the most important type of damage in 2023, and plantations were the most affected. Arable vegetable crops received 11.1 per cent of the total compensation benefit.

Within business size categories, micro-enterprises had the highest loss ratio (120.1 per cent), while the other size categories remained below 100 per cent: 65.6 per cent for small enterprises, 53.0 per cent for medium-sized enterprises and 30.8 per cent for large enterprises, which are less than 10 per cent of the previous year's loss ratios.

In Pillar 2, the number of farmers paying subsidised insurance fee, and the total fee decreased in the current year by 1.9 and 5.3 per cent, compared to 2022. The number of farmers decreased from 22,992 to 22,553, and the total amount of fees paid decreased from HUF 29.8 billion to HUF 28.2 billion.

Income from subsidized premium insurance fell in categories 'A' and 'C', by 7.4 and 9.2 per cent respectively, while the premiums of 'B' type subsidised premium insurance exceeded the 2022 premiums by 20.5 per cent, despite a 4.9 per cent decrease in the number of insured farms. Type 'A' insurance had the highest premiums (HUF 15.2 billion), followed by type 'C' with HUF 8.9 billion and type 'B' with HUF 3.2 billion. Compared to the previous year, the income from supplementary insurance decreased slightly from HUF 860.7 million to HUF 837.7 million.

The proportion of area covered by insurance increased for arable crops and vegetables but decreased for plantations. Penetration of arable crops increased from 45.8 per cent to 49.4 per cent with penetration of major crops such as wheat, maize, sunflower, swede rape and barley increased by 3.0–8.7 percentage points, ranging from 51.0–79.7 per cent in 2023. The share of vegetable crops covered by subsidised premium insurance increased by 5.0 percentage points to 58.4 per cent, the highest of all sectors. Penetration for plantation decreased further by 3.0 percentage points from the previous year, from 10.5 per cent to 7.5 per cent.

In 2023, hail and storm damage were the most prevalent agricultural losses. Insurance payments decreased significantly compared to 2022 when the severe drought damage caused an extremely high loss ratio of 167.7 per cent. The loss ratio in 2023 was 39.4 per cent. The loss ratio for package 'A' insurance fell by less than a tenth, from 257.6 per cent to 24.0 per cent, while that for package C insurance decreased by 6.7 percentage points and the loss ratio for package B insurance remained significantly unchanged. Both the payments and the loss ratio for supplementary insurance increased.

In 2023 the claim for support exceeded the available funds, so reallocation was necessary. Insured farmers could receive 65 per cent of the premiums for insurance 'A' and 40 per cent of the premiums for insurance 'B' and 'C'.

It can be concluded that the demand for subsidised insurance remained after the severe drought damage of the previous year, even though farmers could no longer take out subsidised insurance with the insurance associations, and their former customers could turn to the four big insurers.

The year 2023 was the sixth year of operation of the National Hail Damage Reduction System (NHDRS). During the summer, much more intense thunderstorm systems developed across Europe, with several supercells passing through Hungary, against which the ice mitigation system can only provide limited protection but can effectively mitigate the damaging effects of normal thunderstorm cells. Since the system was launched, the number of warning days and hours has steadily decreased. During the year, April, July and August have seen more generator activations than in the previous year, while the other months have seen less frequent hailstorms.

The agricultural crisis insurance scheme was introduced in Hungary in 2021, which is the 4th pillar of HARMS. Unlike other tools, this comprehensive risk management tool combining insurance and support elements provides financial protection not only against weather damage but also against production, economic and market risks to maintain the profitability of farms. One of the biggest advantages of the system is its availability not only for arable crop farmers but also for livestock farmers. Participation in the Crisis Insurance System is voluntary and based on farmers self-sufficiency.

A total of 197 producers have joined or applied to join the scheme, up to 2024, of which 88 (44.7 per cent) farms chose the 'A' income calculation methodology, 75 farms (38.1 per cent) calculate their income according to the 'B' method and 34 (17.3 per cent) of farms chose method 'C'. Most of the joined clients are from Bács-Kiskun (22.3 per cent), Hajdú-Bihar (16.8 per cent), Szabolcs-Szatmár-Bereg (13.7 per cent) and Csongrád-Csanád county (9.1 per cent). 43.1 per cent of the members were livestock farmers, 45.2 per cent were crop producers, 9.6 per cent were mixed farms and 2.0 per cent could not be classified by production type according to the current data.

189 farmers were eligible to apply for compensation based on their income in 2022. Based on the applications submitted and compliance with the income reduction criterion of more than 30 per cent 49 farmers became eligible for compensatory payments. A total of HUF 891 million was available for compensation, made up of HUF 267 million in contributions to the Mutual Fund and HUF 624 million from EU funds.

Based on the incurred income loss, farmers would have been eligible for a total of HUF 2.3 billion in compensation, but the maximum amount available in the fund was 38.1 per cent of the established maximum amount. In terms of income calculation methods, producers who chose 'B' type method received compensation at 28.8 times their contribution, while those who applied the 'A' and 'C' methods received compensation equivalent to 14 and 15 times their contribution.

The majority of farmers receiving compensation are crop farmers, including arable and horticultural farmers. The largest proportion of livestock farmers are swine and poultry farmers. Swine farmers and mixed farms received the highest proportion of compensation, 62.2 per cent of the available resources, and farmers in the crop sector received 30.8 per cent. Most of the resources were allocated to farmers using method 'A' and belonging to the largest size category. For those using method 'B' or 'C', the largest share of resources also went to the large farms. The reason for this is that a larger farm size is associated with a higher income volatility due to higher volumes of production and revenue.

SZABÁLYOZÁS ÉS MÓDSZERTAN

Magyarországon a megtermelt élelmiszernek stratégiai jelentősége van a lakosság élelmiszer-ellátásában és a külpiaci értékesítésben is. Az ágazat alapanyag-termelése ugyanakkor fokozottan ki van téve természeti és piaci kockázatoknak. A természeti, legfőképpen a szélsőséges időjárási kockázatok által okozott károk térítésére 2012-től sikeresen működik hazánkban a mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer (MKR), amelynek indulása óta négy pillére alakult ki. Az I–III. pillér a növénytermesztési ágazat szereplőinek nyújt segítséget az időjárás okozta károk mérséklésében, míg a 2021. januártól elindult IV. pillér, a mezőgazdasági krízisbiztosítási rendszer (MKBR) az állattenyésztés számára is elérhető, és az időjárás okozta károk mellett a termelési, gazdasági és piaci kockázatok ellen is védelmet nyújt. A fejezet első részében az egyes pillérek szabályozási környezetében bekövetkezett változásokra térünk ki, a második részben a módszertani megjegyzéseket szerepeltetjük.

Változások a szabályozási környezetben

A mezőgazdasági termelést érintő időjárási és más természeti kockázatok kezeléséről szóló 2011. évi CLXVIII. törvény (továbbiakban: Mkk. tv.), továbbá a kárenyhítési hozzájárulás megfizetésével, valamint a kárenyhítő juttatás igénybevételével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 27/2014. (XI. 25.) FM rendelet (a továbbiakban: vhr.) teremti meg a mezőgazdasági termelést érintő időjárási és más természeti kockázatok kezelését szolgáló rendszer jogszabályi alapját.

A 2023-as kárenyhítési évet érintően módosultak a 27/2014 (XI.25) FM rendelet egyes pontjai:

- A kárenyhítési hozzájárulás-fizetési kötelezettség összege üzemi szinten az egységes kérelemben a tárgyév június 9-ig bejelentett szántóföldi növénykultúra, illetve szántóföldi zöldség termesztésére, valamint ültetvényművelésre szolgáló terület és az egységes kérelemben a tárgyév július 15-ig (2023-ban a július 15-ei munkaszüneti napra tekintettel: 2023. július 17-ig) bejelentett főnövény növénykultúra figyelembevételével kerül meghatározásra.

- A kárenyhítési hozzájárulás-fizetési kötelezettség, valamint a kárenyhítő juttatás iránti kérelemben szereplő növénykultúra teljes területének megállapítása során nem vehető figyelembe a tárgyév július 15-ét (2023-ban a július 15-ei munkaszüneti napra tekintettel július 17-ét) követően az egységes kérelemben bejelentett kijavítással, részleges vagy teljes visszavonással érintett terület, növénykultúra módosításából adódó területváltozás, valamint másodvetés.
- Nem lehet kárbejelentést tenni a mezőgazdasági termelő által az egységes kérelem felületen a tárgyév július 15-ét (2023-ban a július 15-ei munkaszüneti napra tekintettel július 17-ét) követően bejelentett kijavítással, részleges vagy teljes visszavonással érintett területre, növénykultúra módosításából adódó területváltozásra, valamint a tárgyév július 15-ét (2023-ban a július 15-ei munkaszüneti napra tekintettel július 17-ét) követően ténylegesen elvetett másodvetett növénykultúrára.
- Azon növénykultúrák esetében, amelyek szaporítóanyagának előállítására nincs bejelentési kötelezettség a növénytermesztési hatóság felé, a mezőgazdasági termelő a szaporítóanyag-előállítást az arra vonatkozó termeltetési szerződéssel is igazolhatja.

Módszertan

Adatbázis

A mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer I. és II. pillérének 2023. évi értékelése során döntően a rendszer adatbázisára, valamint az AKI saját, biztosítókra vonatkozó adatbázisára támaszkodtunk. Az így képzett összetett adatbázis alapvetően három blokkból áll, amelyek az alábbiak:

- kárenyhítési hozzájárulások;
- kárenyhítő juttatások (az összevont területszintű tételes és a kérelemszintű adatszolgáltatás alapján készült);
- biztosítói díjbevételek és kárkifizetések

és ezek kapcsolódó adatai.

Az adatok legnagyobb részét jelentő első két nyilvántartást a Magyar Államkincstár vezeti és bocsátja rendelkezésre – melyekért ezúton is köszönetünket fejezzük ki – mint a kárenyhítési rendszer I. pillérének be- és kifizetéseit kezelő szerv. A harmadikat az üzleti biztosítók által megküldött adatok alapján az AKI készíti el. A Magyar Államkincstártól érkező, valamint a biztosítóktól kapott adatokból az elemzés egységes adatbázisát az AKI állítja össze, és ennek alapján képezi a szükséges mutatókat, melyek az alábbiak:

I. pillér:

- terület (üzemi és növényszintű adat);
- károsodott terület (üzemi és növényszintű adat);
- kárenyhítési hozzájárulás (üzemi és növényszintű adat);
- kárenyhítő juttatás (üzemi és növényszintű adat);
- kárhányad (tartalma: *kárenyhítő juttatás/kárenyhítési hozzájárulás*).

II. pillér:

- terület (üzemi és növényszintű adat, biztosítói adatszolgáltatás);
- károsodott terület (üzemi és növényszintű adat, biztosítói adatszolgáltatás);
- biztosított hozam (üzemi és növényszintű adat, biztosítói adatszolgáltatás);
- díjtámogatott és kiegészítő biztosítás díja (üzemi és növényszintű adat, egyes biztosítók esetében a teljes biztosítási díj alapján számított érték);

- díjtámogatás (üzemi és növényszintű adat, becsült érték – a biztosítás típusától függően a díjtámogatott biztosítás díjának 57, 40, 40 százalékával számított összeg);
- díjtámogatott és kiegészítő biztosítás esetén fizetett kártérítés (üzemi és növényszintű adat, biztosítói adatszolgáltatás);
- kárhányad (tartalma: *kártérítési összeg/biztosítási díj*).

A III. pillér bemutatását döntően a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara beszámolójára alapoztuk.

A IV. pillér elemzésénél ugyancsak a csatlakozási és kifizetési kérelmek benyújtásakor megadott adatokból összeállított adatbázisra támaszkodtunk, amelyet a Magyar Államkincstár bocsátott rendelkezésre.

Számítási eljárások

Az I. és II. pillér esetében a fent jelzett mutatók aggregálása az alábbi módokon történt:

- A kárenyhítő juttatás megállapítása során a kárenyhítésben érintett termelők tételes adataihoz hozzárendeltük a károsodott termelők tényleges juttatását.
- A biztosítási díj a legtöbb biztosító esetében veszélynemenként bontva szerepelt. A rendelkezésre álló adatok alapján képeztünk növényenkénti és veszélynemenkénti biztosítási összegarányokat, amelyek segítségével az összegezve szereplő biztosítási díjakat veszélynemekre bontottuk.
- A díjtámogatás mértékét a biztosítók által szolgáltatott üzemenkénti és növényenkénti adatok alapján számítottuk. A díjtámogatás kalkulálásánál az alapbiztosítás díjának 57 százalékos támogatottságával számoltunk az „A" biztosítás esetében, illetve 40-40 százalékos támogatottsággal a „B" és „C" típusú biztosítások esetében.

A méretkategória szerinti bontás eltér a kkv-törvényben megadottaktól, az egységes kérelemben szereplő területadatok alapján történik. Mikrovállalkozáson az 5 hektárnál kevesebb területtel rendelkező termelőket értjük. Kisvállalkozáson az 5–20 hektár között gazdálkodókat, középvállalkozáson pedig a 20–200 hektár területen termelőket definiáltuk, nagyvállalkozásnak a 200 hektár feletti gazdálkodókat jelöljük.

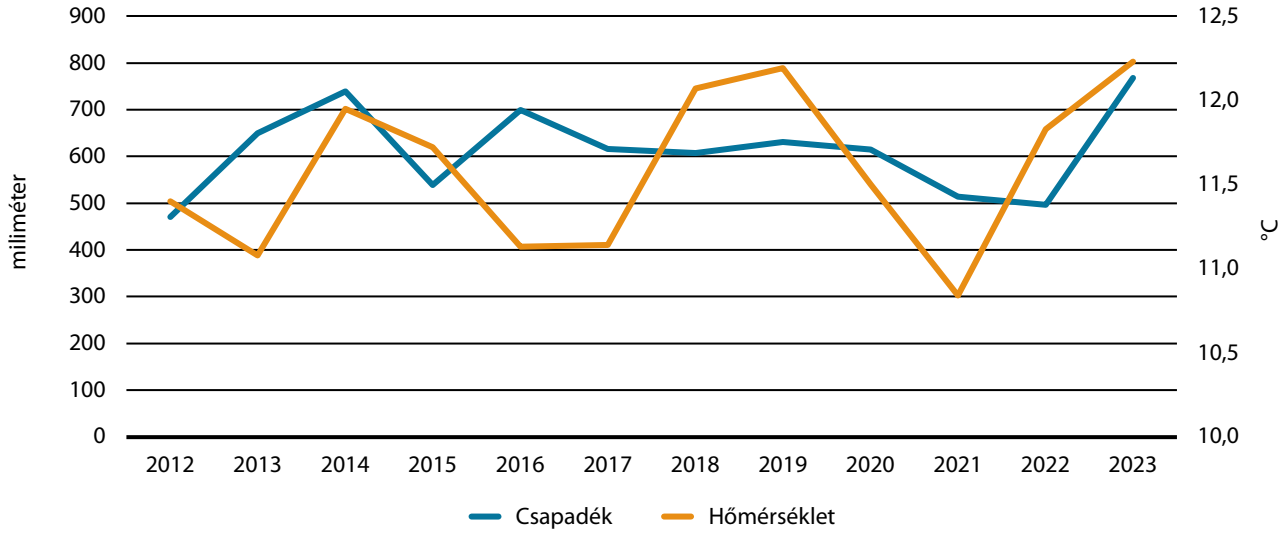
IDŐJÁRÁSI JELENSÉGEK ÉS MEZŐGAZDASÁGI TERMELÉSRE GYAKOROLT HATÁSUK

A Meteorológiai Világszervezet (WMO) jelentésében megerősítette, hogy 2023 globálisan a legmelegebb, Európában a 2. legmelegebb év lett 1950 óta az ERA5 globális reanalízis adatbázisa alapján. Világszerte számos szélsőséges eseményt, hőhullámokat, árvizeket, aszályokat és erdőtüzeket észleltek. Hosszan tartó intenzív hőhullámok sújtottak több európai országot (Franciaország, Spanyolország, Olaszország), Görögországban pedig nagy területen pusztított erdőtűz (HungaroMet, 2024a).

2023 volt a legmelegebb és a nyolcadik legcsapadékosabb év 1901 óta.

Magyarországon az évi középhőmérséklet 2023-ban átlagosan 12,23 °C volt, 1,5 °C-kal múlta felül az 1991–2020-as éghajlati normált. A 2023-as év volt 1901 óta a legmelegebb. Egyedül az április volt számottevően hűvösebb a szokásosnál, a május és a június az átlag körül alakult, az összes többi hónap hőmérséklete meghaladta a sokéves átlagot. Az évi középhőmérséklet országos átlaga emelkedő tendenciát mutat az 1901-től kezdődő hosszú idősor lineáris trendbecslése alapján. Az évi középhőmérséklet országos átlagának változása az elmúlt 123 év alatt (1901–2023) átlagosan +1,53 °C volt, míg az országon belül +1,17 °C és +1,90 °C közötti hőmérséklet-változás fordult elő. Az év során országos átlagban 767,3 milliméter csapadék hullott, így a 8. legcsapadékosabb év volt 1901 óta. Átlagosan mind a négy évszak csapadékosabbnak bizonyult a normálnál, de különösen nyáron az egyes országrészek csapadékösszegei között jelentős különbségek alakultak ki, az Alföldön aszályos időszakok is előfordultak. A két egymást követő száraz év után 2023-ban országos átlagban 25 százalékkal több csapadék hullott a normálnál. A havi csapadékösszeg és középhőmérséklet átlagtól való eltérését együttesen vizsgálva látható, hogy az előző évi súlyos aszály után, amikor az év döntő részében a szokásosnál melegebb időjárás párosult a nagyfokú csapadékhiánnyal, 2023-ban az átlagnál melegebb idő mellett számottevő csapadék is érkezett, így összességében kedvezőbb feltételek adódtak a növénytermesztők számára (1. ábra). A napfénytartam éves összege a sokéves átlag fölött alakult, jellemzően 50–130 órával haladta meg azt. A legtöbbet Tolna, Baranya és Csongrád-Csanád vármegyékben sütött a nap, míg legkisebb napfénytartamösszeg a hegyeink mellett az Alföld északkeleti részén volt mérhető.

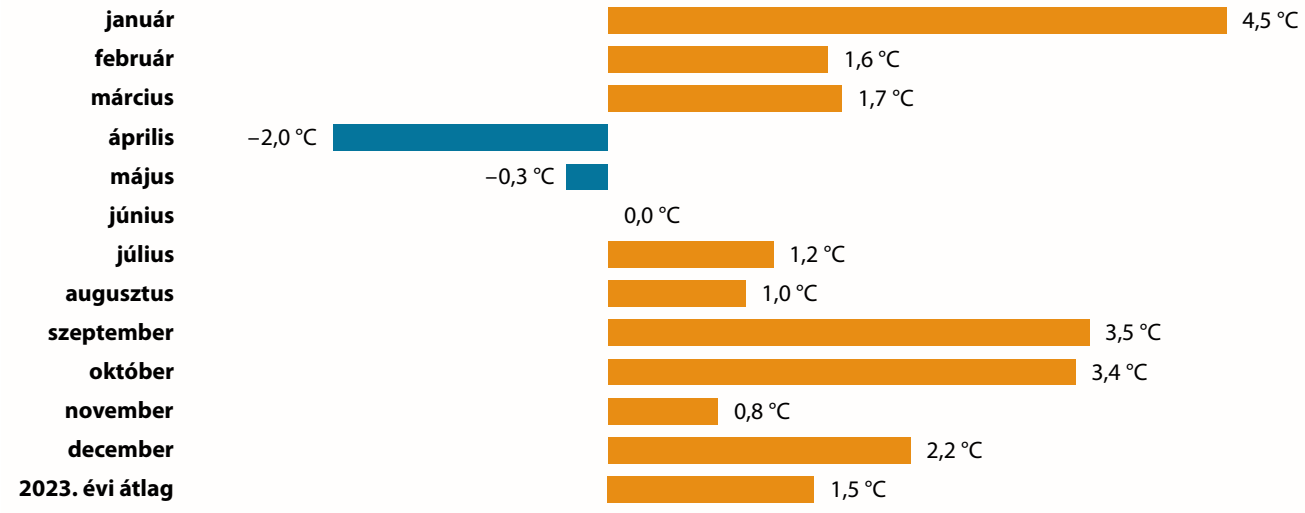
1. ábra **AZ ORSZÁGOS ÉVES CSAPADÉKÖSSZEG ÉS AZ ÁTLAGOS ÉVI KÖZÉPHŐMÉRSÉKLET ALAKULÁSA MAGYARORSZÁGON, 2012–2023**

Forrás: HungaroMet-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

Az év nyolc hónapja legalább 1 °C-kal melegebb volt az 1991–2020-as normálnál, a legnagyobb eltérés januárban adódott (+4,5 °C). Mindössze két hónap, április és május volt az átlagnál hűvösebb. Az ősz 1901 óta tavaly volt a legmelegebb, szeptemberben és októberben is több mint 3 °C-kal magasabb volt a középhőmérséklet a sokévi átlagnál (2. ábra). A nyár folyamán hőségnapból (Tmax ≥ 30 °C) országos átlagban a normál 29 napnál jóval többet, 37 napot mértek, de forró napokból (Tmax ≥ 35 °C) országos átlagban a normálnál (3 nap) csak 1 nappal volt több. Az Alföld jelentős részén 20-25 hőhullámos nap fordult elő, Csongrád-Csanád és Békés vármegyék egyes részein pedig még ennél is több (25-30 nap) volt.

2. ábra **AZ ORSZÁGOS HAVI KÖZÉPHŐMÉRSÉKLET ELTÉRÉSE A SOKÉVI (1991–2020-AS) ÁTLAGTÓL 2023-BAN**

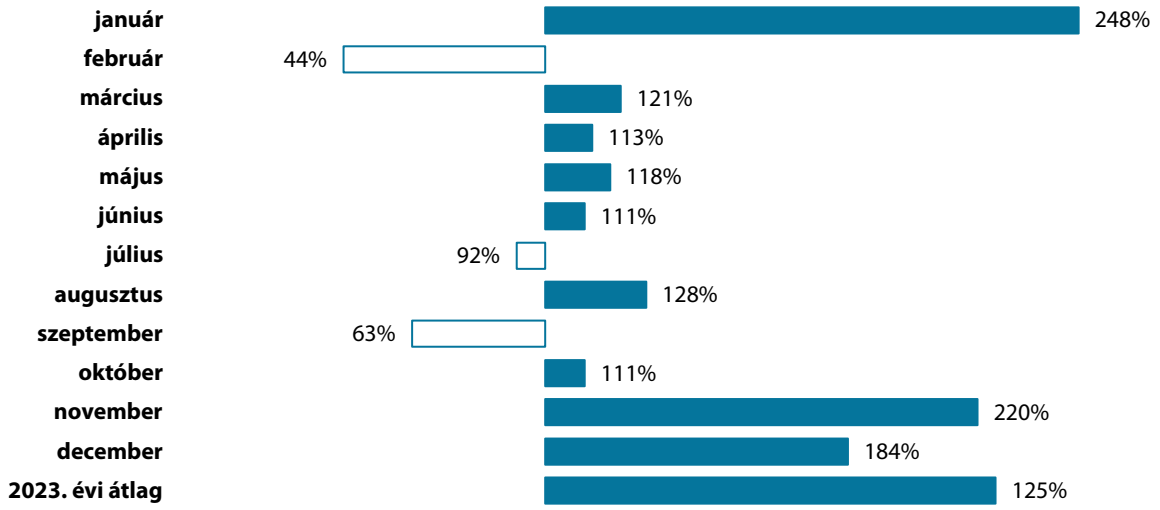

Megjegyzés: Homogenizált, interpolált adatok alapján.
Forrás: Országos Meteorológiai Szolgálat

Országos átlagban 767,3 mm csapadék hullott az év során, ez az 1991–2020-as sokévi átlag 125 százaléka. Országszerte jelentős csapadék érkezett eső és hó formájában 2022 decemberében, és ez folytatódott 2023 januárjában, amikor a megszokott csapadékösszeg két és félszerese esett. Február változást hozott, az átlagnál szárazabb idő köszöntött be, de nem sokáig. A tavaszi hónapokban a csapadékösszeg ismét 13–21 százalékkal meghaladta az 1991–2020-as átlagot. Nyáron június és augusztus csapadékosabb volt az átlagnál, júliusban ugyanakkor kevesebb eső esett. Szeptember jóval szárazabb időjárású volt a megszokottnál, az év további része viszont már bővelkedett csapadékban, különösen az év utolsó két hónapja, amikor novemberben az éghajlati normál több mint kétszerese, decemberben a szokásos érték 184 százaléka hullott le (3. ábra).

A sokévi átlagnál 25 százalékkal több csapadék hullott 2023-ban.

3. ábra AZ ORSZÁGOS HAVI CSAPADÉKÖSSZEGEK ELTÉRÉSE A SOKÉVI (1991–2020-AS) ÁTLAGTÓL 2023-BAN

Megjegyzés: Homogenizált, interpolált adatok alapján.
Forrás: Országos Meteorológiai Szolgálat

A 2023. év első két hónapja, de különösen a január az átlagosnál sokkal melegebb volt, hasonlóan az utóbbi éveket jellemző enyhe téli időjáráshoz (HungaroMet, 2024b). Rendkívül sok csapadék hullott, a talajok felső egyméteres rétege az ország túlnyomó részén telítetté vált, az Alföld nagy területén jelent meg belvíz, emelkedni kezdett a talajvíz szintje is. Február elején jelentkeztek az első fagyok, éjszakánként –7 és –10 °C közötti, napközben fagypont körüli hőmérséklettel. A talaj felső 5–20 cm-es rétege átfagyott, ami gyérítette a kórokozókat és kártevőket. Olyan mértékű hideg, ami károsította volna az őszi vetéseket, nem fordult elő. A hónap közepén ismét tavasziasan enyhére fordult az idő, a vegetáció fejlődésnek indult.

Év elején az átlagnál melegebb idő mellett rendkívül sok csapadék hullott, a talajok felső egyméteres rétege országszerte telítetté vált.

Hűvös, csapadékos időjárással köszöntött be a tavasz, a növények februárban beindult növekedése lelassult. A hónap közepén melegebbre, szárazabbra fordult az idő, ami kedvezett a mezőgazdasági munkáknak. Március utolsó hetében gyakori hajnali fagyok jelentettek veszélyt a már virágzásnak indult csonthéjas ültetvényekre. Április szeszélyes időjárást mutatott, 20 °C feletti maximum hőmérsékletek és éjszakai fagyok, szárazabb és esős periódusok váltakoztak. A Nyírségben több centiméteres hótakaró is kialakult. A gyümölcsösöket a március végi, április eleji fagyok károsították, majd a csapadékos időjárás nehezítette a beporzásukat, emellett a sok eső kedvezett a gombás fertőzéseknek is. Az őszi vetések számára biztosított volt a kellő csapadék, ugyanakkor a hőmérséklet csak lassan emelkedett, emiatt a nyári kapásnövények vetését csak késve lehetett elkezdeni. A május közepén érkező

esők jótékonyan járultak hozzá a repce becőképződéséhez, az őszi kalászosok kalászhányásához, virágzásához, a kapásnövények korai fejlődéséhez, ugyanakkor a gyomok is elszaporodtak, és a hűvös, csapadékos idő kedvezett a gombabetegségek kialakulásának is. A tavasz végére a talajrétegek vízellátottsága megfelelően alakult, ami jó feltételeket teremtett egy esetleges aszály esetére.

A nyár meleg volt és bővelkedett csapadékban, a szántóföldi kultúrák optimális körülmények között fejlődhettek.

Júniusban az ország nagy részén jelentős mennyiségű csapadék hullott, ez kedvezett a gyorsan fejlődő nyári kapásnövényeknek, az őszi búza és a repce magképződésének, viszont helyenként belvízfoltok alakultak ki, megdőltek a kalászosok. Az első kaszálás betakarítása után a szálastakarmány területek újrasarjadtak. A sok eső nem tett jót az érésben lévő szamócának és cseresznyének. Az átlagosnál hűvösebb idő után a hónap harmadik dekádjában megkezdődött a felmelegedés, ami kedvező körülményeket teremtett a gabonák és a repce számára, de a nyári kapásnövényeknek is jól jött a meleg, mert a vetésük óta eltelt időszak hőösszege elmaradt az optimálistól. A hónap végén érkező záporok, zivatarok után júliusban szárazabbra fordult az idő, ami ideális feltételeket nyújtott a kalászosok aratásához. A hónap utolsó dekádjában ismét csapadékosra fordult az idő, de egyenlőtlen eloszlása miatt míg a nyugati és déli területeket jelentős mennyiségű csapadék öntözte, addig a Kisalföldön és az Alföld középső részén többfelé az aszály jelei mutatkoztak. Ugyanakkor a kukorica és a napraforgó még az aszályos területeken is talált kellő nedvességet a talaj mélyebb rétegeiben, ezért országszerte a sokéves átlagnál fejlettebb, dúsabb növényállományok fejlődtek. Augusztusban záporok, zivatarok érkeztek, ekkor már az Alföld nagyobb része is megázott. A hónap második felében szárazabb és melegebb lett az idő, a szántóföldi kultúrák optimálisan fejlődhettek.

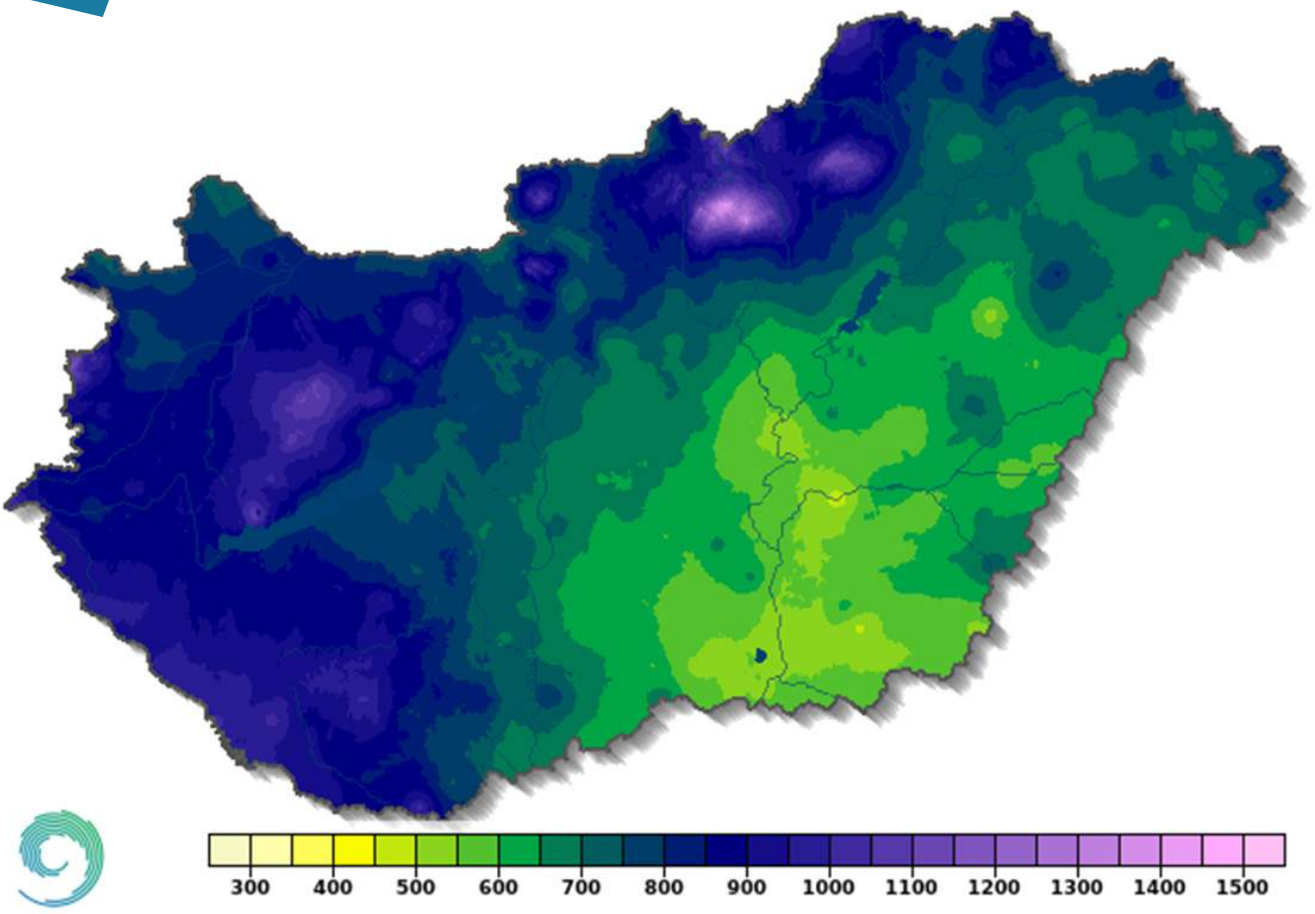
A szeptember első napjaiban érkezett csapadék kedvezett a repce magágyának előkészítéséhez, majd a vetéshez. Az ezt követő felmelegedés és napos, száraz idő nagyon jó feltételeket teremtett a már a növényszáradás fázisában járó kukorica és napraforgó számára az optimális szemnedvesség eléréséhez, az őszi gyümölcsök éréséhez. Szeptember utolsó dekádjában ismét országos eső érkezett, ami megnehezítette az őszi munkálatokat. A hónap végétől visszatért a száraz, meleg időjárás, ekkorra a nyári kapásnövények beértek, a napraforgó aratását már a hónap közepén, a kukorica betakarítását a hónap végén elkezdték. Az esőzések következtében helyenként jelentős szárítási költséggel lehetett betárolni a learatott terményt.

Október elején az őszi kalászosok magágy-előkészítéséhez még elegendő nedvesség állt rendelkezésre a talajban. Később fokozatosan kiszáradtak a mélyebb rétegek is, a vetés sok helyen késve, száraz körülmények között történt, amit hiányos, egyenetlen kelés követett. Az enyhe, száraz időjárás kedvezett a rovarkártevőknek. A hónap utolsó dekádjában érkezett meg a csapadék, ami sokat javított a kalászosok fejlettségi állapotán. Megkezdődött a talajok feltöltődése, főként a Dunántúlon és az északi országrészben hullott jelentősebb mennyiségű eső. Novemberben sok csapadék hullott országszerte, az Alföldet is beleértve, ami elősegítette az elvetett gabonák korai fejlődését és a repce megerősödését. Az ősz végére az északi és a nyugati országrészben sokfelé telítetté vált a talaj felső egyméteres rétege, az Alföldön helyenként belvízfoltok alakultak ki. A hőmérséklet lassan, fokozatosan mérséklődött, csak november utolsó napjaiban hűlt le jelentősen az idő, és érkeztek meg az éjszakai fagyok. Decemberben folytatódott a november végi hideg, csapadékos idő, többfelé havazott. A talajok felső egyméteres rétege már az Alföldön is telítődött nedvességgel, a belvizes területek nagysága nőtt. A sok csapadék hatására december elején főleg a Tiszán, a hónap végén pedig a felmelegedés és olvadás hatására a Dunán is jelentős árhullámok vonultak le. Az év a szokásosnál melegebb és csapadékosabb hónappal zárult, talajfagy nem alakult ki.

A 2023. évi csapadékösszeg területi eloszlásában nagy különbségek mutatkoztak. A hegyvidékeken hullott a legtöbb csapadék, a Dunántúli-középhegységben többnyire 900–1100 mm, míg az Északi-középhegységben 900–1200 mm volt jellemző. A Dunántúlon általában 700–900 mm

közé esett a csapadék éves összege, míg az Alföld középső részét jellemezték a legalacsonyabb, 500-650 mm közötti értékek (4. ábra). A 2023. évben alig volt az átlagosnál szárazabb terület. Az Alföldön helyenként kisebb foltokban az átlagos mennyiség 80–90 százaléka hullott az év során, de jellemzően a megszokott éves mennyiség 100–130 százaléka esett, a Dunántúl északi felén 120–150 százalék, déli részén 100–140 százalék volt a csapadékösszeg az 1991–2020-as normálhoz viszonyítva.

4. ábra **A 2023. ÉVI CSAPADÉKÖSSZEG**

Forrás: Országos Meteorológiai Szolgálat

AZ I. PILLÉR EREDMÉNYEI

A 2023-as év időjárása a megfelelő csapadékmennyiségnek és a magas átlaghőmérsékletnek köszönhetően összességében kedvezően alakult a mezőgazdasági termelők számára, így nemcsak a kimagaslóan károsodott 2022-es évhez viszonyítva, hanem a korábbi évek viszonylatában is kevesebb káresemény történt.

Az I. pillér összesített eredménye

A kockázatkezelési rendszer I. pillérében a tagok száma 2023-ban 5,3 százalékkal, 72 851 főről 76 712 főre nőtt a 2022. évhez képest. A befizetett kárenyhítési hozzájárulás viszont alig változott, 6177 millió forintról 6185 millió forintra nőtt (1. táblázat).

Az I. pillérében a tagok száma 2023-ban 5,3 százalékkal nőtt a 2022. évhez képest, a befizetett kárenyhítési hozzájárulás viszont alig változott.

1. táblázat: AZ I. PILLÉR FŐBB MUTATÓI 2022-BEN ÉS 2023-BAN

Megnevezés	2022	2023	2023/2022, százalék
I. pillérben tag termelők száma, fő	72 851	76 712	105,3
Befizetett kárenyhítési hozzájárulás, millió HUF	6 177	6 185	100,1
A Kárenyhítési Alap tárgyévi forrása, millió HUF	12 679	13 033	102,8
A Kormány egyedi döntése alapján megállapított többlettámogatás, millió HUF	41 124	–	–
Bejelentett káresemények[a] száma, db	51 571	5 759	11,2
Bejelentett károsodott terület, ha	1 485 798	104 690	7,0
Jogosnak megítélt kárenyhítő juttatás iránti kérelmek száma, db	22 320	1 669	7,5
Jogosan igényelt összeg, millió HUF	63 315	–	–
Kifizetett kárenyhítő juttatás, millió HUF	50 229	2 822	5,6
Biztosítás hiányában nem kifizethető összeg, millió HUF	14 407	1 143	7,9
A kárenyhítő juttatás alapját képező károsodott terület, ha	571 091	18 370	3,2

[a] Bejelentett káresemény: termelőnként azonos időpontban, azonos veszélynemre bejelentett káresemények.
Forrás: MÁK- és KMTR-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

A bejelentett káresemények száma 2023-ban az előző évi rendkívül magas 51 571 darab káreseménynek mindössze a 11,2 százaléka volt. Az 5759 káresemény nemcsak a kiemelkedően káros 2022-es évhez viszonyítva alacsony, hanem a megelőző évekhez képest is (a 2021-es évinek a 27,3 százaléka, a 2020-as évinek a 31,4 százaléka).

A bejelentett káresemények száma a 2022-es évinek mindössze 11,2 százalékát tette ki, de a korábbi évekhez viszonyítva is alacsonyabb volt.

A Kárenyhítési Alap tárgyévi forrása 13 033 millió forint volt, ami 2,8 százalékkal magasabb az előző évhez viszonyítva. Ez bőven fedezte a jogosan igényelt kárenyhítő juttatás korábbi évekhez viszonyítva alacsony, 2822 millió forintos összegét.

A március végi, április eleji fagyok miatt a 2023-as évben a legtöbb káresemény (1730 darab kárbejelentés) a tavaszi fagykárhoz kapcsolódott, melyet a jégesőkár követett (1586 darab kárbejelentés). Ezek az összes kárbejelentés 30,0 és 27,5 százalékát tették ki. A tavaszi fagykár ugyanakkor kisebb területre koncentrálódott, mint a jégesőkár – a teljes bejelentett károsodott terület 12,6 százalékán történt tavaszi fagykár (13 177 hektár) és a 31,2 százalékán jégesőkár (32 637 hektár). A tavaszi fagykárra 861,8 millió forint, a jégesőkárra pedig 476,0 millió forint kárenyhítő juttatás került kifizetésre, ami a teljes kifizetés 30,5 és 16,9 százaléka. Aszálykárral kapcsolatban a 2023-as évben 920 kárbejelentés történt (ez az extrém aszályos 2022-es év bejelentéseinek mindössze 1,9 százaléka), köszönhetően a meglehetősen csapadékos időjárásnak. Azonban az érintett területet és a kifizetett kárenyhítő juttatás összegét tekintve az aszálykár az összes káreseményen belül a második legnagyobb arányú volt 2023-ban – az összes károsodott terület 21,4 százalékát (22 417 hektár) és az összes kifizetés 28,1 százalékát tette ki (792,5 millió forint, ami az előző évinek mindössze az 1,6 százaléka). A viharkárra 2023-ban 774 kárbejelentés történt, ami az előző évinek a 4,8-szerese, és összesen 20 044 hektárt érintett, ami a teljes károsodott terület 19,1 százaléka. Viharkárra 227,3 millió forint kárenyhítési juttatás került kifizetésre, ami az összes 2023-ban kifizetett kárenyhítő juttatás 8,1 százaléka (2. táblázat).

A négy fő kárnem 2023-ban az összes bejelentés 87,0 százalékát, az összes károsodott terület 84,3 százalékát és a kifizetett kárenyhítő juttatás 83,5 százalékát tette ki.

2. táblázat: A FŐBB VESZÉLYNEMEK ÁLTAL OKOZOTT KÁROK ÉS A HOZZÁJUK KAPCSOLÓDÓ KÁRENYHÍTÉS ALAKULÁSA AZ I. PILLÉRBEN

Káresemény	Bejelentett káresemények száma, darab		Bejelentett károsodott terület, ha		Az adott káreseményre kifizetett kárenyhítő juttatás összege, millió HUF	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Aszálykár	47 975	920	1 434 254	22 417	49 321,2	792,5
Belvízkár	47	318	1 085	5 447	3,4	97,5
Felhőszakadáskár	69	356	1 398	9 544	9,0	329,9
Jégesőkár	1 112	1 586	28 400	32 637	141,8	476,0
Mezőgazdasági árvízkár	0	35	0	974	0,0	0,0
Tavaszi fagykár	2 126	1 730	14 433	13 177	677,2	861,8
Téli fagykár	54	14	802	216	14,1	13,2
Őszi fagykár	27	26	460	233	1,3	24,2
Viharkár	161	774	4 967	20 044	60,9	227,3
Összesen	51 571	5 759	1 485 798	104 690	50 228,8	2 822,4

Forrás: MÁK- és KMTR-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

A kárenyhítési hozzájárulás összege 2023-ban csaknem azonos volt az előző évivel, mindössze 0,1 százalékkal nőtt. A vállalkozási méretkategóriák szerint a legnagyobb mértékű, 9,2 százalékos növekedés – ahogy az előző évben is – a mikrovállalkozások esetében történt. A kis- és középvállalkozások befizetései 8,5 és 5,2 százalékkal haladták meg az előző évit, a nagyvállalkozásoké pedig 6,2 százalékkal mérséklődött.

A kárenyhítő juttatás értékei a 2022-es évi extrém aszály következtében megítélt magas kifizetésekhez képest jóval alacsonyabbak voltak 2023-ban, a 2022-es évi kárenyhítő juttatás mindössze 5,6 százaléka került kifizetésre a gazdálkodóknak. A kárenyhítő juttatás legnagyobb arányban, 50,7 százalékban a középvállalkozásokhoz került, melyet 30,1 százalékkal a nagyvállalkozások követtek. A kisvállalkozások a kifizetések 14,2 százalékát, a mikrovállalkozások pedig az 5,0 százalékát kapták. A kárenyhítő juttatás csak a mikrovállalkozások esetében haladta meg a kárenyhítési hozzájárulás mértékét, 20,1 százalékkal, a többi méretkategória esetén 100 százalék alatti volt a kárhányad. A nagyvállalatok számára kifizetett kárenyhítő juttatás a 30,8 százaléka volt az általuk befizetett kárenyhítési hozzájárulásnak 2023-ban. Ugyanez az érték a középvállalkozások esetében 53,0 százalékot, a kisvállalkozások esetében pedig 65,6 százalékot tett ki (3. táblázat).

A kárenyhítő juttatás legnagyobb arányban (50,7 százalék) a középvállalkozásokhoz került.

2023-ban a kárenyhítő juttatás a mikrovállalkozások esetében meghaladta, a többi méretkategória esetén nem érte el a kárenyhítési hozzájárulás összegét.

3. táblázat: A KÁRENYHÍTÉSI HOZZÁJÁRULÁS ÉS A KIFIZETETT KÁRENYHÍTŐ JUTTATÁS ALAKULÁSA MÉRETKATEGÓRIÁK SZERINT, 2022–2023

Méretkategória	Kárenyhítési hozzájárulás 2022, millió HUF	Kárenyhítési hozzájárulás 2023, millió HUF	Kárenyhítési hozzájárulás változása 2023/2022, százalék	Kárenyhítő juttatás 2022, millió HUF	Kárenyhítő juttatás 2023, millió HUF	Kárenyhítő juttatás változása 2023/2022, százalék
Mikrovállalkozás	108,2	118,1	109,2	580,9	141,8	24,4
Kisvállalkozás	565,3	613,2	108,5	4 362,9	402,0	9,2
Középvállalkozás	2 565,9	2 698,7	105,2	22 366,4	1 429,6	6,4
Nagyvállalkozás	2 937,4	2 755,0	93,8	22 918,5	849,1	3,7
Összesen	6 176,8	6 185,1	100,1	50 228,8	2 822,4	5,6

Forrás: MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

Az I. pillér részletes eredményei

Részvétel

Az I. pillérben a termelők száma 5,3 százalékkal nőtt 2023-ban – 72 851 főről 76 712 főre –, melyet vélhetően a 2022-es súlyos aszály tapasztalatai miatt az önként csatlakozók számának gyarapodása eredményezett: 10 136 fő csatlakozott önkéntesen a kárenyhítési rendszerhez 2023-ban, ami 4356 fővel több, mint a 2022-ben önként csatlakozók száma. Ez területben kifejezve 2023-ban 48 686 hektárt jelent, ami 77,4 százalékos növekedés az előző évhez képest. A korábbi években önként csatlakozók száma összesen 8971 volt. A kötelezően tag gazdálkodók száma azonban 2,7 százalékkal csökkent 2023-ban (57 605 fő).

Az I. pillérben a termelők száma 5,3 százalékkal nőtt, 76 712 főre, amely az önként csatlakozók számának emelkedésének köszönhető.

A következőkben a termelői befizetések alakulását ismertetjük járások, ágazatok és méretkategóriák szerint.

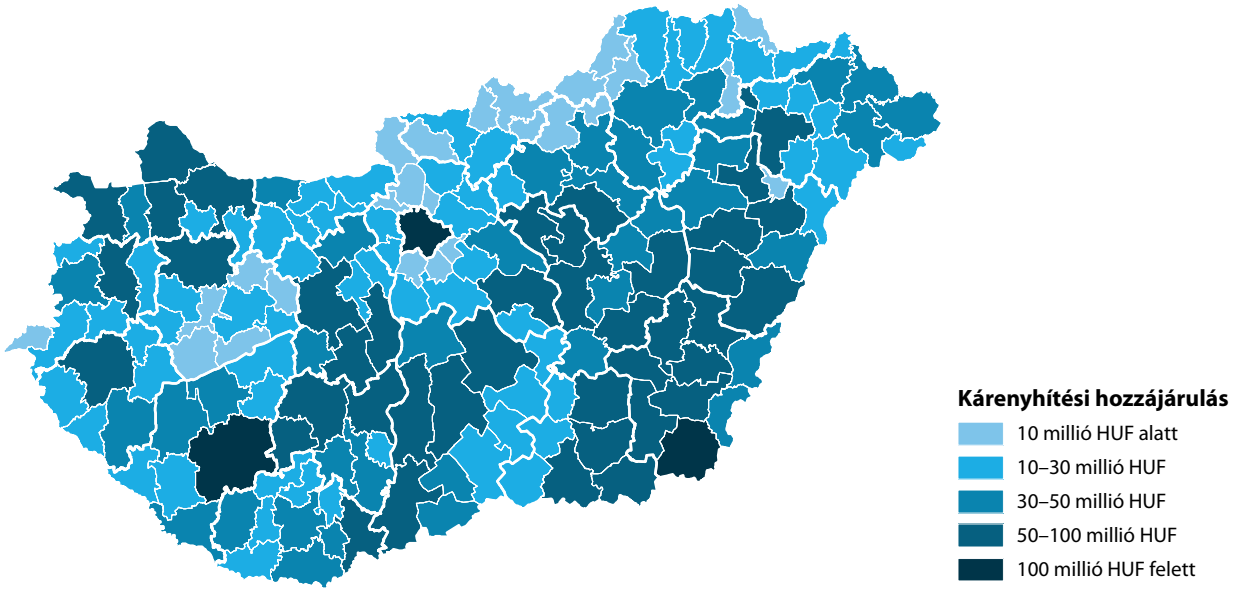
Járásonkénti bontás

A termelők kárenyhítési hozzájárulásának összege 2023-ban 3 járásban (Budapest, Mezőkovácsházai, Kaposvári) meghaladta a 100 millió forintot. Ezen túl a járások csaknem negyedében (összesen 41 járásban) volt 50–100 millió forint között, 39 járásban (22,3 százalék) 30–50 millió forint között, 67 járásban (az összes járás 38,3 százaléka) 10–30 millió forint között és 25 járásban (14,3 százalék) 10 millió forint alatt alakult a kárenyhítési hozzájárulás összege.

A hozzájárulások zömét az Alföldön, a Dunántúl keleti és északnyugati területein gazdálkodók fizették be, míg a legalacsonyabb összegű kárenyhítési hozzájárulások Észak-Magyarországon, Pest vármegyében (Budapest kivételével) és a Dunántúlon, Veszprém vármegye területén figyelhetők meg (5. ábra).

A hozzájárulások zömét az Alföldön, a Dunántúl keleti és északnyugati területein gazdálkodók fizették be.

5. ábra **A KÁRENYHÍTÉSI HOZZÁJÁRULÁS ÖSSZEGE JÁRÁSONKÉNT 2023-BAN**

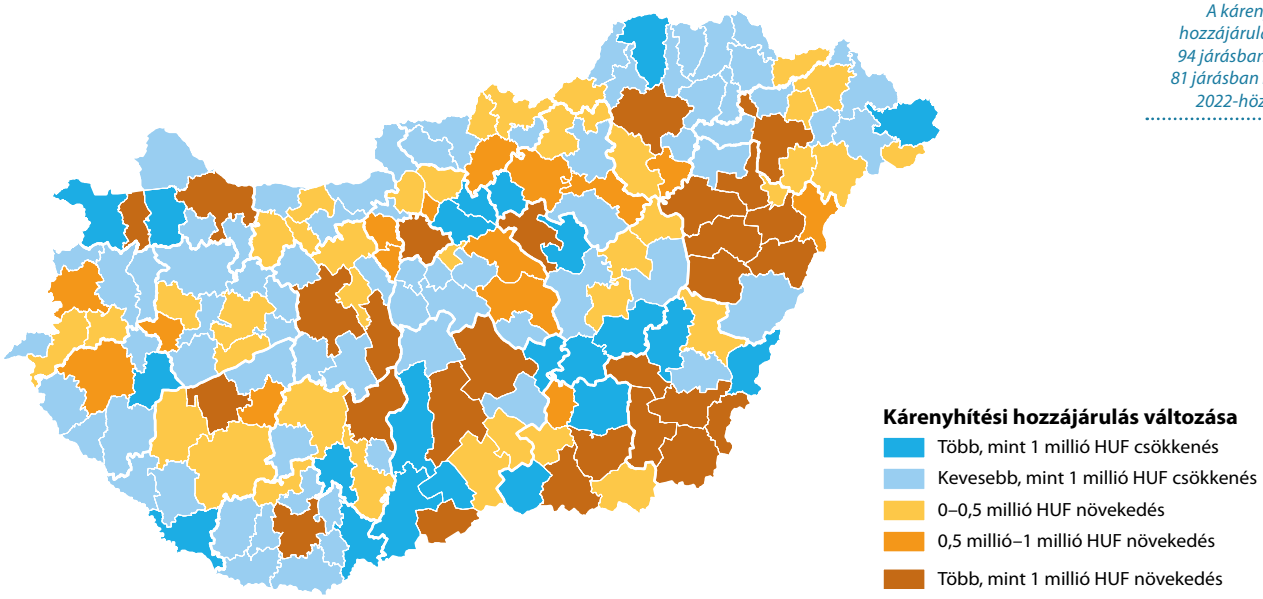

Forrás: MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

A kárenyhítési hozzájárulás összege 94 járásban csökkent 2022-höz képest, és 81 járásban növekedett. Azokban a járásokban, ahol mérséklődött a kárenyhítési hozzájárulás összege, 72 járásban kevesebb mint 1 millió forinttal, 22 járásban pedig több mint 1 millió forinttal volt alacsonyabb az előző évinél. A 81 járásból, ahol az előző évhez viszonyítva nőtt a befizetett kárenyhítési hozzájárulás összege, 27 járásban 1 millió forintot meghaladó összeggel, 15 járásban 0,5–1 millió forint közötti összeggel, valamint 39 járásban 0,5 millió forint alatti összeggel haladta meg a befizetett hozzájárulás az előző évit. A 2022-es évhez képest kisebb összegű kárenyhítési hozzájárulást az ország különböző területein gazdálkodók fizették, a Dunántúlon, az Alföldön, továbbá az Északi-középhegységben elszórtan. Magasabb összegű befizetés az ország többi részéhez képest valamivel gyakrabban fordult elő az alföldi tájegységen, ezen belül 1 millió forintot meghaladó kárenyhítési hozzájárulás-növekedésre az Alföld keleti részein akadt leggyakrabban példa (Hajdú-Bihar, Békés, Csongrád-Csanád vármegyék), valamint elszórtan megfigyelhető volt az Alföld középső és északi járásaiban, de előfordult dunántúli járásokban is (6. ábra).

6. ábra **A KÁRENYHÍTÉSI HOZZÁJÁRULÁS ÖSSZEGÉNEK JÁRÁSONKÉNTI VÁLTOZÁSA 2022-RŐL 2023-RA**

A kárenyhítési hozzájárulás összege 94 járásban csökkent, 81 járásban növekedett 2022-höz képest.

Forrás: MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

Ágazatonkénti bontás

A mezőgazdasági kárenyhítési rendszerben a gazdálkodók kötelező részvétele gazdálkodási méret és növénykultúra szerint szabályozott.[1]

A szántóföldi növénytermesztők 3796 ezer hektáron gazdálkodtak 2023-ban, ami nagyságrendileg megegyezik az előző évi területtel (annál 13,2 ezer hektárral kisebb). A kárenyhítési rendszer által lefedett terület csaknem azonos maradt (0,3 százalékkal emelkedett) a 2022-es évivel, így 3549 ezer hektárt tett ki, ami a teljes vetésterület 93,5 százaléka.

A nagy területen termesztett szántóföldi kultúrák 92,9–97,8 százalékban vettek részt a mezőgazdasági kárenyhítési rendszerben.

Az I. pillér lefedettsége alapján megállapítható, hogy a nagy területen termesztett szántóföldi kultúrák, így a kukorica, az árpa, a napraforgó, a búza és a káposztarepce az előző évhez hasonlóan 92,9–97,8 százalékban vettek részt a mezőgazdasági kárenyhítési rendszerben (4. táblázat).

A búza és kukorica vetésterülete 46,4 százalékát tette ki a teljes vetésterületnek 2023-ban, ami az előző évihez viszonyítva 3,2 százalékponttal kevesebb. A lefedettség búza esetében megegyezik az előző évivel, 94,3 százalék, a kukoricánál pedig csaknem 93 százalékos. A legmagasabb penetráció cukorrépa esetén figyelhető meg, 99,4 százalék, a durumbúzáé meghaladja a 98 százalékot, a káposztarepce és a szója lefedettsége pedig a 97 százalékot. Az utóbbi két növénykultúra azonban az összes vetésterületen belül csak 6,5 százalékos részarányt képviselt. A legkisebb penetráció a tritikálé esetében volt, 85,6 százalék, bár az előző évihez viszonyítva ez 2,4 százalékpontos növekedést jelent.

1 Lásd 1. melléklet.

4. táblázat: A FŐBB SZÁNTÓFÖLDI KULTÚRÁK RÉSZVÉTELE AZ I. PILLÉRBEN, 2022–2023

Szántóföldi kultúra	Vetésterület 2023-ban, ha	Kárenyhítési rendszer által lefedett terület 2022-ben, ha	Kárenyhítési rendszer által lefedett terület 2023-ban, ha	Kárenyhítési rendszer által lefedett terület változása, százalék[a)]	A lefedettség aránya a vetésterülethez képest, százalék
Búza	1 015 895	895 837	958 198	107,0	94,3
Kukorica	746 850	858 971	693 505	80,7	92,9
Napraforgó	676 526	650 798	642 437	98,7	95,0
Káposztarepce	188 981	200 639	184 835	92,1	97,8
Árpa	416 790	309 056	388 420	125,7	93,2
Tritikálé	85 465	56 499	73 170	129,5	85,6
Szója	58 445	66 098	56 904	86,1	97,4
Durumbúza	37 990	36 300	37 394	103,0	98,4
Rozs	45 874	28 188	39 687	140,8	86,5
Zab	23 419	17 594	20 117	114,3	85,9
Cukorrépa	14 785	9 644	14 697	152,4	99,4
Dohány	2 571	2 762	2 487	90,1	96,8
Egyéb szántóföldi növény	483 351	407 561	437 174	107,3	90,4
Szántóföldi növény összesen	3 796 942	3 539 946	3 549 026	100,3	93,5

[a)] Változás: 2023/2022 értéke, mely a pontos területek hányadosát jelöli, míg a táblázatban csak a kerekített területek szerepelnek.
Forrás: MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

Az ültetvénykultúrák penetrációja csaknem azonos az előző évivel, 93,6 százalék.

Az ültetvénykultúráknál is kiemelkedően magas (93,6 százalék) az I. pillér által lefedett területek aránya az ültetvényterületekhez viszonyítva, mivel a rendszer alacsony kárenyhítési hozzájárulás mellett nyújt viszonylag nagyfokú védelmet a tavaszi fagyra különösen érzékeny ültetvények számára, miközben a biztosítók szerepvállalása ezen a területen csekélyebb.

Az ültetvénykultúrák területe 2,3 százalékkal mérséklődött a 2022. évihez viszonyítva, 128 216 hektár volt 2023-ban. A kárenyhítési rendszer 2023-ban 120 ezer hektárra terjedt ki, ami az előző évhez viszonyítva 2,5 százalékos csökkenést jelent. A 2000 ha feletti ültetvényterületű kultúrák közül a legnagyobb mértékű csökkenés (6,2 százalék) az őszibarack esetében történt, a szilva kárenyhítési rendszer által lefedett területének nagysága viszont 1,2 százalékkal nőtt. A többi növénykultúra közül a legnagyobb mértékben a ribiszke lefedettsége (–10,5 százalék) maradt el az egy évvel korábbitól, viszont a szamóca esetén 3,7 százalékkal nőtt a lefedett terület nagysága.

A főbb (2000 hektár ültetvényterület feletti) ültetvénykultúrák lefedettségének aránya termőterületükhöz képest igen alacsony mértékben változott, –0,4–0,2 százalékpont közötti értékekkel. Pozitív előjelű változás a meggy és a borszőlő esetében történt, a többi fő kultúra penetrációja pedig enyhén csökkent. A többi ültetvénykultúra penetrációja is kismértékben változott a 2022-es évhez viszonyítva, egy százalékot meghaladó csökkenés mindössze a ribiszke és a körte esetében figyelhető meg, a többi kultúra lefedettségének aránya ennél kisebb mértékben mérséklődött. Az egyéb ültetvény kategória a 2022-es évben jelent meg ebben az ágazatban – ennek ültetvényterülete csak 208 ha, penetrációja pedig 75,7 százalék, ami 11,9 százalékos növekedést jelent az előző évhez képest (5. táblázat).

5. táblázat: A FŐBB ÜLTETVÉNYKULTÚRÁK RÉSZVÉTELE AZ I. PILLÉRBEN

Ültetvény-kultúra	Ültetvény területe 2023-ban, ha	Kárenyhítési rendszer által lefedett terület 2022-ben, ha	Kárenyhítési rendszer által lefedett terület 2023-ban, ha	Kárenyhítési rendszer által lefedett terület változása, százalék[a)]	A lefedettség aránya az ültetvény-területhez képest, százalék
Borszőlő	50 364	50 204	49 444	98,5	98,2
Alma	20 721	21 270	20 331	95,6	98,1
Meggy	12 507	12 751	12 288	96,4	98,2
Dió	9 433	7 904	8 002	101,2	84,8
Szilva	5 891	5 820	5 699	97,9	96,7
Kajszibarack	5 067	5 172	4 917	95,1	97,0
Őszibarack	2 601	2 669	2 503	93,8	96,2
Cseresznye	2 595	2 657	2 561	96,4	98,7
Körte	1 872	1 887	1 809	95,9	96,6
Egyéb szőlőül-tetvény	1 301	1 273	1 168	91,8	89,8
Ribiszke	818	879	787	89,5	96,2
Szamóca	677	584	606	103,7	89,5
Egyéb gyümölcs-féle	14 369	10 041	9 913	98,7	69,0
Egyéb ültetvény	208	167	158	94,5	75,7
Ültetvény ösz-szesen	128 216	123 111	120 028	97,5	93,6

[a)] Változás: 2023/2022 értéke, mely a pontos területek hányadosát jelöli, míg a táblázatban csak a kerekített területek szerepelnek.
Forrás: MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

A zöldségkultúrák vetésterülete, lefedettsége és a penetráció enyhén nőtt 2023-ban.

A zöldségkultúrák vetésterületének csökkenése 2023-ban megállt, így az előző évhez képest 416 hektárral nagyobb területen termesztettek szántóföldi zöldséget a tárgyévben. A kárenyhítési rendszer által lefedett terület kismértékben (1,1 százalékkal) növekedett, a penetráció pedig 0,5 százalékkal nőtt, így 94,2 volt 2023-ban (6. táblázat).

A legnagyobb területen termesztett csemegekukorica vetésterülete 1401 hektárral csökkent, a borsóé viszont 797 hektárral nőtt a 2023-as évben. A kárenyhítési rendszer által lefedett terület a csemegekukorica esetében 5,1 százalékkal kisebb, a borsóé 4,2 százalékkal nagyobb volt, így a penetráció a csemegekukorica esetében enyhe csökkenést (97,7 százalékra), a borsóé pedig enyhe növekedést mutat (98,9 százalékra) 2023-ban. A többi zöldségkultúránál a penetráció –2,3 és +2,1 százalékpont között változott az előző évhez viszonyítva. Mérséklődött a bab, a paradicsom, a spárga, a paprika, a káposztafélék, a vöröshagyma, a paprika részvétele, míg a többi növényé emelkedett.

Összegezve megállapítható, hogy a kárenyhítési rendszer vetésterülethez viszonyított lefedettsége az elmúlt évhez viszonyítva számottevően nem változott, és nagyon hasonló arányú lefedettséget láthatunk az egyes ágazatokban: a szántóföldi kultúra penetrációja 93,5 százalék, az ültetvényé 93,6 százalék, a zöldségkultúráé pedig 94,2 százalék volt a 2023-as évben.

6. táblázat: A FŐBB ZÖLDSÉGKULTÚRÁK RÉSZVÉTELE AZ I. PILLÉRBEN

Zöldségkultúra	Vetésterület 2023-ban, ha	Kárenyhítési rendszer által lefedett terület 2022-ben, ha	Kárenyhítési rendszer által lefedett terület 2023-ban, ha	Kárenyhítési rendszer által lefedett terület változása, százalék[a)]	A lefedettség aránya a vetésterülethez képest, százalék
Csemegekukorica	25 952	26 738	25 365	94,9	97,7
Borsó	20 846	19 788	20 614	104,2	98,9
Burgonya	5 908	5 155	4 782	92,8	81,0
Dinnye	3 292	2 457	2 920	118,8	88,7
Bab	1 230	1 008	1 188	117,9	96,6
Tök	2 475	1 807	2 088	115,6	84,4
Paradicsom	1 486	1 359	1 420	104,5	95,6
Fűszerpaprika	957	952	808	84,9	84,4
Spárga	1 136	1 086	939	86,5	82,7
Káposztafélék	1 346	1 285	1 079	84,0	80,2
Vöröshagyma	1 532	1 305	1 399	107,2	91,3
Paprika	983	848	739	87,2	75,2
Sárgarépa	1 461	1 144	1 292	112,9	88,4
Egyéb szántóföldi zöldség	23 111	20 582	21 783	105,8	94,3
Szántóföldi zöldség összesen	91 715	85 514	86 416	101,1	94,2

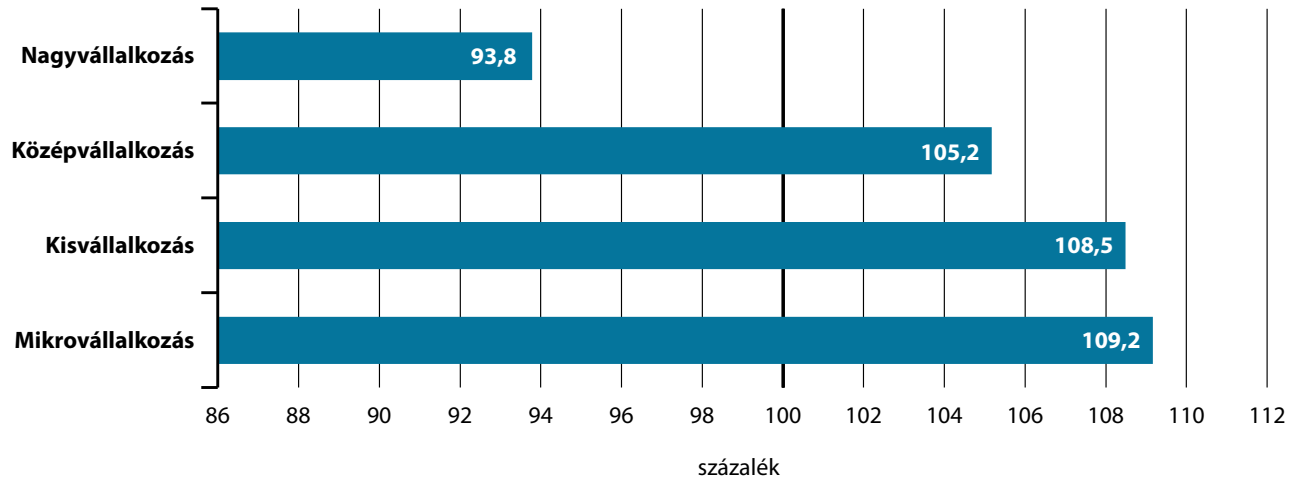
[a)] Változás: 2023/2022 értéke, mely a pontos területek hányadosát jelöli, míg a táblázatban csak a kerekített területek szerepelnek.
Forrás: MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

Méret szerinti bontás

A kárenyhítési hozzájárulás összege a 2022-es évhez viszonyítva a nagyvállalkozások esetében tovább mérséklődött, az előző évhez képest 6,2 százalékkal. Az összes többi méretkategória hozzájárulási összegében növekedés figyelhető meg: a középvállalkozások esetében 5,2, a kisvállalkozások esetében 8,5, valamint a mikrovállalkozások esetében 9,2 százalékkal nőtt a befizetett kárenyhítési hozzájárulás összege 2023-ban (7. ábra).

A kárenyhítési hozzájárulás összege a nagyvállalkozások esetében mérséklődött, az összes többi méretkategóriában nőtt.

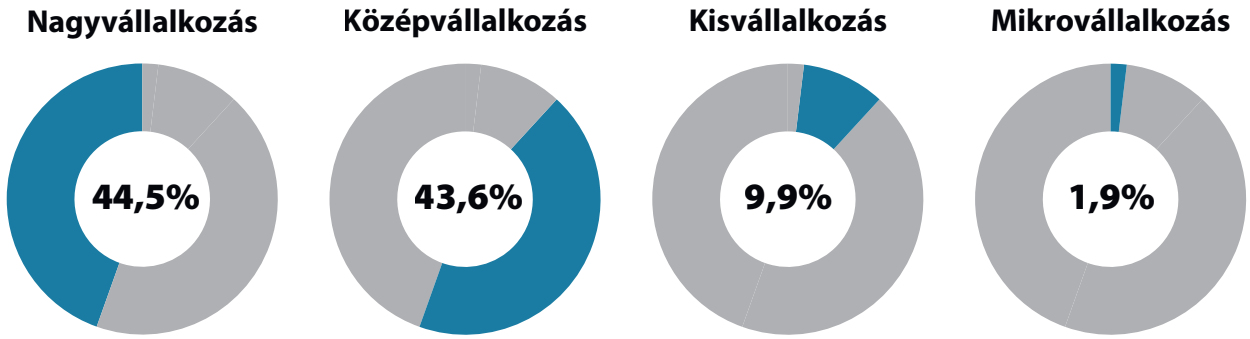
7. ábra A KÁRENYHÍTÉSI HOZZÁJÁRULÁS ÖSSZEGÉNEK VÁLTOZÁSA MÉRETKATEGÓRIÁK SZERINT 2022-RŐL 2023-RA

Forrás: MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

Ennek ellenére a kárenyhítési hozzájárulás befizetéseinek méretkategóriánkénti megoszlásában nem történt jelentős átrendeződés a 2022-es évhez képest. Továbbra is a nagy- és a középvállalkozások adják a kárenyhítési hozzájárulás zömét, 44,5 és 43,6 százalékát, közel azonos összeggel. A nagyvállalkozások 2755 millió forintot, a középvállalkozások 2699 millió forintot fizettek be kárenyhítési hozzájárulásként a tárgyévben. A kis- és a mikrovállalkozások befizetései 9,9, valamint 1,9 százalékot tettek ki az összes befizetett kárenyhítési hozzájáruláson belül (8. ábra). A kisvállalkozások 613 millió forinttal, a mikrovállalkozások pedig 118 millió forinttal járultak hozzá a kárenyhítési rendszerhez.

8. ábra **KÁRENYHÍTÉSI HOZZÁJÁRULÁS MEGOSZLÁSA MÉRETKATEGÓRIÁK SZERINT 2023-BAN**

Forrás: MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

Károsodás

A 2023-as év időjárás szempontjából kedvezően alakult a mezőgazdaság számára. Az évi középhőmérséklet felülmúlta a korábbi évtizedek átlagát, ugyanakkor a csapadékmennyiség is meghaladta a sokéves átlagot. Az egyes országrészek csapadékösszegei között azonban előfordultak jelentős különbségek, így az Alföldön voltak aszályos időszakok, de összességében az időjárás kedvezett a kalászosoknak és a kapásnövényeknek. Ugyanakkor a március végi, április eleji fagyok több gyümölcsfajtát is károsítottak, így a 2023-as évben a fagykár vált a leggyakoribb károsodást okozó kárnemmé.

A bejelentett káresemények száma 2023-ban az előző évi kiemelkedően magas 51 571 darab káreseménynek mindössze a 11,2 százaléka volt. A 5759 káresemény nemcsak a kiemelkedően káros 2022-es évhez viszonyítva alacsony, hanem a megelőző évekhez képest is (a 2021-es évinek a 27,3 százaléka, a 2020-as évinek a 31,4 százaléka).

A Kárenyhítési Alap tárgyévi forrása 13 033 millió forint volt, ami 2,8 százalékkal magasabb az előző évinél. Ez bőven fedezte a jogosan igényelt és a kifizetett kárenyhítő juttatás korábbi évekhez mérve alacsony, 2822 millió forintos összegét.

A 2023-as évben a legtöbb káresemény (1730 darab kárbejelentés) a tavaszi fagykárhoz kapcsolódott, melyet a jégesőkár követett (1586 darab kárbejelentés). Ezek az összes kárbejelentés 30,0 és 27,5 százalékát tették ki. A tavaszi fagykár ugyanakkor kisebb területen következett be, mint a jégesőkár – a teljes bejelentett károsodott terület 12,6 százalékán történt tavaszi fagykár (13 177 hektár) és a 31,2 százalékán jégesőkár (32 637 hektár). A tavaszi fagykárra 861,8 millió forint, a jégesőkárra pedig 476,0 millió forint kárenyhítő juttatás került kifizetésre, ami a teljes kifizetés 30,5 és 16,9 százaléka. Az összes kárbejelentés 16 százaléka (920 kárbejelentés) történt az aszály miatt, ami az extrém aszályos 2022-es év bejelentéseinek mindössze 1,9 százaléka. Ugyanakkor, az érintett területet és a kifizetett kárenyhítő juttatás

összegét tekintve, az aszálykár az összes káreseményen belül a második legnagyobb arányú volt 2023-ban – az összes károsodott terület 21,4 százalékát (22 417 hektár) és az összes kifizetés 28,1 százalékát tette ki. Viharkárra 2023-ban 774 kárbejelentés történt, és összesen 20 044 hektárt érintett, ami a teljes károsodott terület 19,1 százaléka. Viharkárra 227,3 millió forint kárenyhítési juttatás került kifizetésre, ami az összes 2023-ban kifizetett kárenyhítő juttatás 8,1 százaléka. A négy fő kárnem 2023-ban az összes bejelentés 87,0 százalékát, az összes károsodott terület 84,3 százalékát és a kifizetett kárenyhítő juttatás 83,5 százalékát jelentette.

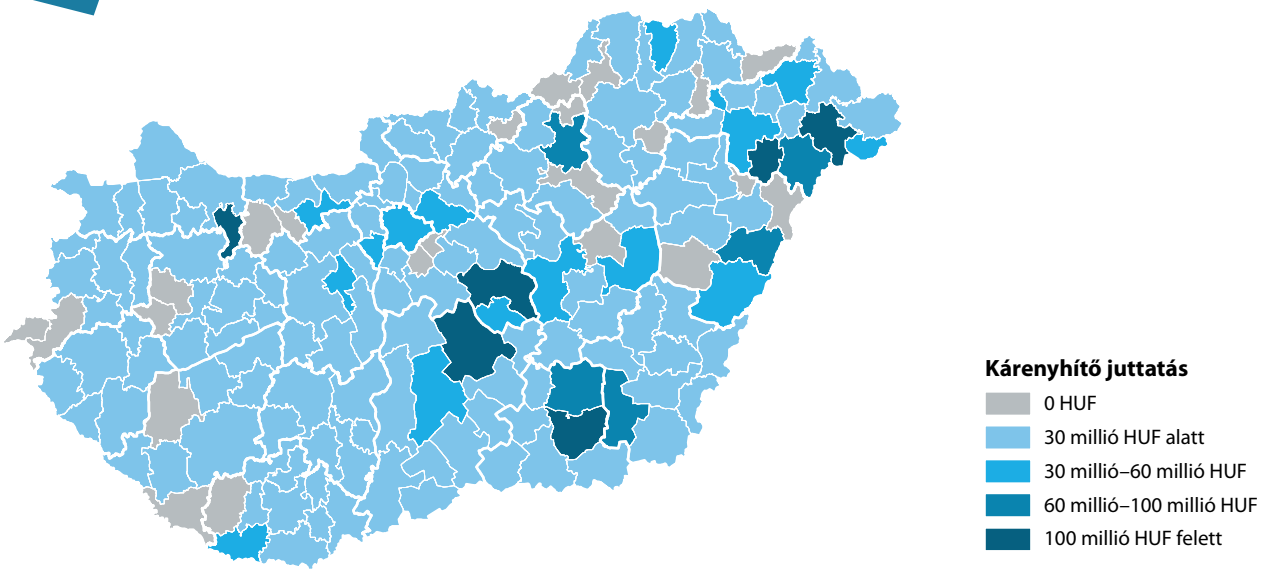
A 2023-as évben felhőszakadás kárra és belvízkárra hasonló számú kárbejelentés történt, 356 és 318 darab. A felhőszakadás kárral érintett terület nagysága 9544 hektár volt és 329,9 millió forint kárenyhítő juttatás kifizetés történt a kárnemre, ami az előző évinek több mint 36-szorosa. A belvízkár 5447 hektárt érintett és 97,5 millió forint kifizetés történt a kárnemre. Téli és őszi fagykárra összesen mindössze 40 darab kárbejelentés érkezett, ami 449 hektárt érintett, és amire összesen 37,4 millió forint kárenyhítő juttatást folyósítottak (2. táblázat).

Járásonkénti bontás

A 2023-as évben a gazdálkodók kevésbé voltak kitéve az időjárás okozta károknak. Ezt mutatja, hogy a 175 magyarországi járásból[2] 152-ben (86,8 százalék) kaptak kárenyhítő juttatást a gazdák, és a megelőző évekhez viszonyítva alacsonyabb összegeket folyósítottak. A legmagasabb, 100 millió forint feletti kategória is mindössze 6 járásban fordult elő: a Ceglédi, Hódmezővásárhelyi, Kecskeméti, Mátészalkai, Nagykállói és Pannonhalmi járásban, és öt járásban történt 60–100 millió forint közötti kifizetés: a Nyírbátori, a Derecskei, az Egri, a Szentesi, valamint az Orosházi járásokban. A járások megközelítőleg 10 százalékában 30–60 millió forint közötti kárenyhítő juttatást kaptak a gazdálkodók, jellemzően az Alföld keleti és középső részein, néhány dunántúli járásban, illetve négy Pest vármegyei és egy Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyei járásban, de a kárenyhítő juttatásban részesült járások döntő többségében (csaknem 83 százalékában) 30 millió forint alatti kifizetés volt a jellemző a tárgyévben (9. ábra).

A 175 járásból 152-ben történt kifizetés, és ezek 83 százaléka 30 millió forint alatti kárenyhítő juttatásban részesült.

9. ábra **A KÁRENYHÍTŐ JUTTATÁS ÖSSZEGE JÁRÁSONKÉNT 2023-BAN**

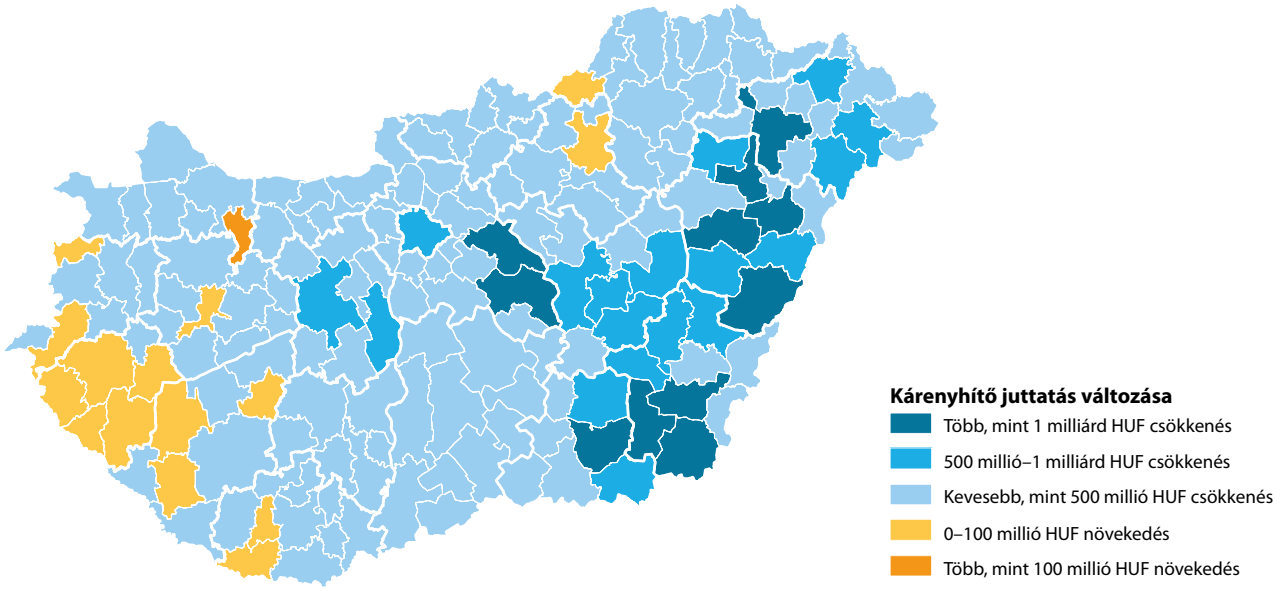

Forrás: MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

2 Budapest egy járásként jelenik meg az elemzésekben.

A kárenyhítő juttatás összege a járások 90,6 százalékában (159 járás) csökkent az előző évhez képest, ami nem meglepő, tekintve az extrém aszály miatti igen magas 2022. évi kifizetéseket. A csökkenés mértéke a legnagyobb területen – a járások 74,3 százalékában – nem érte el az 500 millió forintot. A járások 10,3 százalékában 500 millió–1 milliárd forinttal volt alacsonyabb a kifizetés az előző évhez képest, ez jellemzően a Tiszántúlon fordult elő, valamint két Fejér vármegyei járásban és Budapesten. Szintén az Alföld vármegyéiben (Szabolcs-Szatmár-Bereg, Hajdú-Bihar, Békés és Csongrád-Csanád vármegye), illetve két Pest vármegyei járásban fordult elő, hogy a kárenyhítő juttatás összege több mint egymilliárd forinttal maradt el az egy évvel korábbi kifizetésekhez képest. Az előző évit meghaladó összegű kárenyhítő juttatást mindössze 16 járásban fizettek ki a tárgyévben, ezen belül csak a Pannonhalmi járásban volt 100 millió forintot meghaladó összegű a növekedés. Jellemzően a Dunántúl nyugati vármegyéiben (Zala vármegye szinte teljes területén, két Vas vármegyei járásban, három Somogy vármegyei járásban, két Baranya vármegyei járásban és egy Veszprém vármegyei járásban), valamint két észak-magyarországi járásban (Ózdi és Egri járások) növekedett 0–100 millió forint között a kárenyhítő juttatás összege a 2022-es év értékeihez viszonyítva (10. ábra).

A kárenyhítő juttatás összege a járások 90,6 százalékában csökkent a 2022-es kifizetésekhez képest.

10. ábra A KÁRENYHÍTŐ JUTTATÁS ÖSSZEGÉNEK VÁLTOZÁSA 2022-RŐL 2023-RA JÁRÁSONKÉNT

Forrás: MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

Veszélynemenkénti bontás

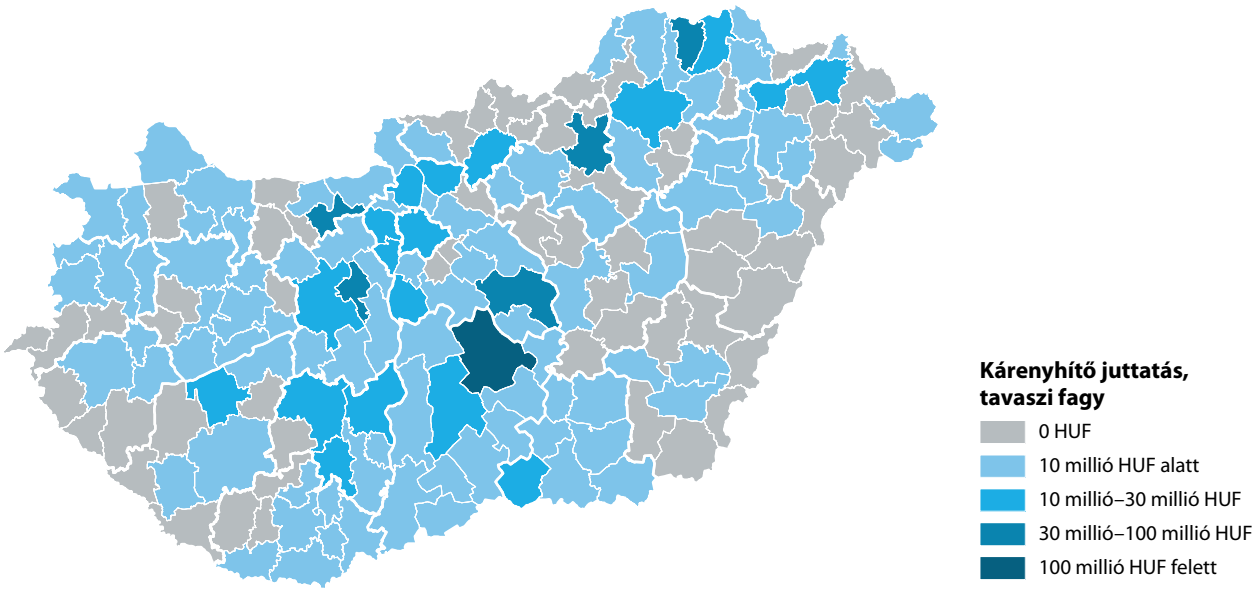
A 2023-as évben a tavaszi fagykár volt a legjelentősebb kárnem a bejelentett káresemények (1730 káresemény), a kifizetett kárenyhítő juttatás (861,8 millió forint) és az érintett járások száma (115 járás) tekintetében. A 2022-es évhez viszonyítva ugyanakkor a bejelentett káresemények számában és a károsodott terület nagyságában a tavaszi fagykár elmaradt az egy évvel korábbitól 18,6, és 8,7 százalékkal, viszont a kifizetett kárenyhítő juttatás meghaladta az egy évvel korábbit 27,3 százalékkal.

A 2023-as évben a tavaszi fagy okozta a legtöbb károsodást, és erre a kárnemre fizették ki a legmagasabb összegű kárenyhítő juttatást.

A 175 járásból 115 volt érintett tavaszi fagykárral, ami a járások 65,7 százaléka. A legmagasabb összegű kifizetés (100 millió forint felett) a Kecskeméti járásban történt. Öt járásban 30–100 millió forint közötti kárenyhítő juttatást kaptak, ezek a Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyében található Encsi járásban, a Heves vármegyei Egri járásban, valamint a Ceglédi, a

Tatabányai és a Gárdonyi járásban fordultak elő. Összesen 18 járásban 10–30 millió forint összegű kifizetés történt, jellemzően az Alföld középső, a Dunántúl keleti részein és az Északi-középhegységben, továbbá néhány közép-dunántúli és dél-alföldi járásban. A járások több mint felében (91 járás) 10 millió forint alatti kárenyhítő juttatásban részesültek, a leggyakoribb előfordulás az ország középső területein – Pest, Bács-Kiskun, Fejér, Tolna, Baranya, Csongrád-Csanád vármegyékben figyelhető meg. Ezen kívül a Dunántúl középső és északkeleti, az Alföld északi részein, valamint az Északi-középhegység vármegyéiben, leginkább Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyében szintén 10 millió forint alatti összeghez jutottak a gazdálkodók kárenyhítésképpen (11. ábra).

11. ábra TAVASZI FAGYKÁRRA KIFIZETETT KÁRENYHÍTŐ JUTTATÁS JÁRÁSONKÉNTI ALAKULÁSA 2023-BAN

Forrás: MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

Jégesőkárra 2023-ban 1586 bejelentés érkezett, ami 42,6 százalékkal több, mint az előző évi, és összesen 48 járást érintett, ezzel a második leggyakoribb kárnem volt a tárgyévben. A károsodott terület 32 637 hektárt tett ki, a kifizetett kárenyhítő juttatás pedig 476,0 millió forintot ért el, ami az előző évinek a 3,4-szerese. A jégeső által leginkább károsított terület Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye volt, de az ország többi részében is elszórtan előfordult jégesőkár, így az Alföld középső és északi területein, néhány dél-alföldi járásban, valamint a Dunántúl elsősorban nyugati és déli vármegyéiben. A jégkárral érintett járások 77,1 százalékában 10 millió forint alatti kárenyhítő juttatás került kifizetésre, a 18,8 százalékában pedig 10–40 millió forint közötti összeg. Ennél magasabb kárenyhítő juttatást mindössze két Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyei járásban fizettek ki, a Csengeri járásban 40–100 millió forint közötti és a Mátészalkai járásban 100 millió forint feletti összeget (12. ábra).

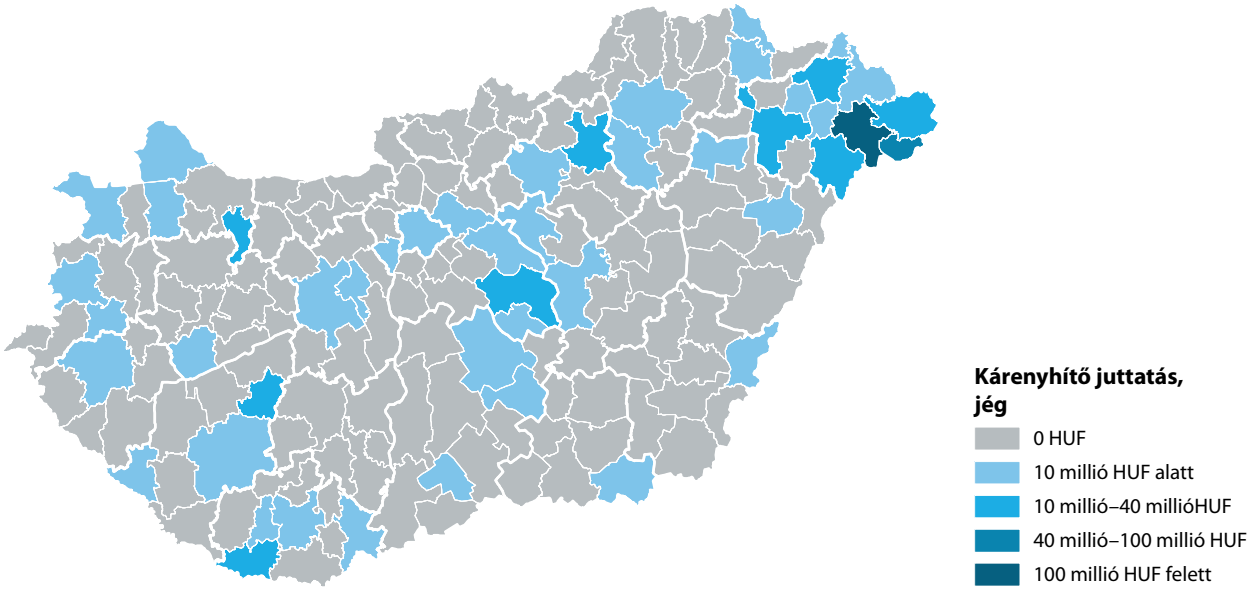
A jégesőkár a 2023-as évben a második leggyakoribb kárnem volt, a járások 27,4 százalékát érintette.

A 2023-as évben a viharkár a járások negyedét érintette (44 járás), és összesen 774 káreseményt jelentettek be, ami az egy évvel korábbinak a 4,8-szerese. A viharkárral érintett terület 20 044 hektár volt, a kifizetett kárenyhítő juttatás pedig 227,3 millió forint, ami 3,7-szer több, mint az egy évvel korábbi. Viharkár elsősorban az ország keleti, északkeleti vármegyéiben történt – Szabolcs-Szatmár-Bereg, Hajdú-Bihar és Békés vármegyékben –, de előfordult az Alföld középső részein, elszórtan a Dunántúlon, Budapesten és Pest vármegyében, valamint egy Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyei járásban is. A viharkárral érintett járások

A 2023-as évben 774 bejelentés történt viharkárra, ami az előző évinek a 4,8-szerese

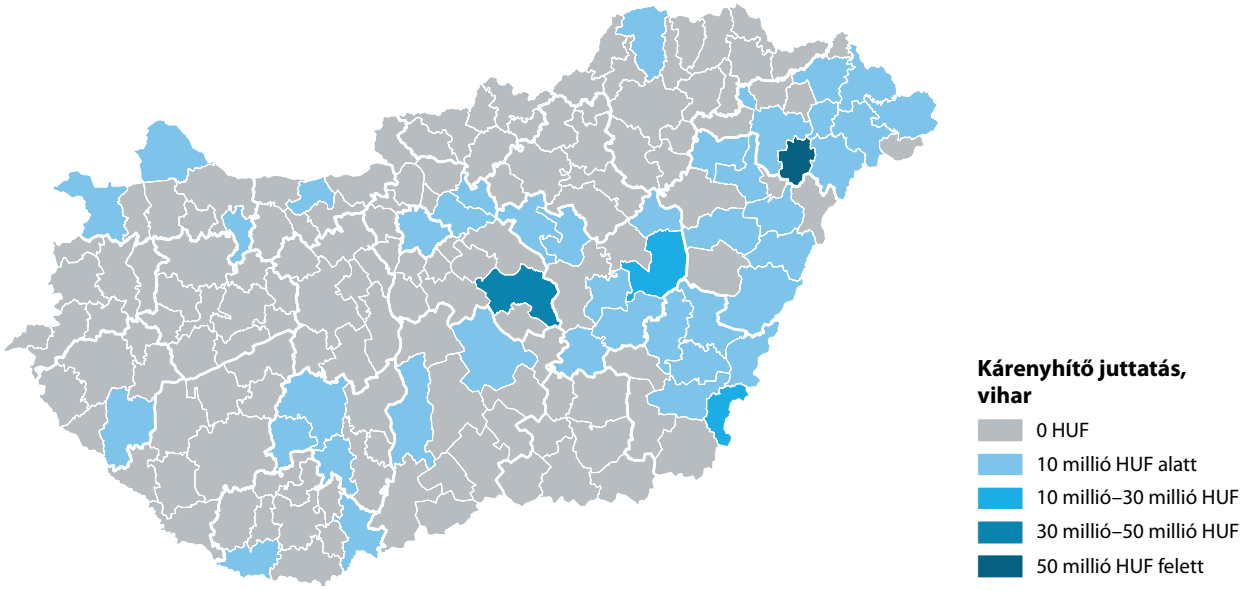
90,9 százaléka (40 járás) 10 millió forint alatti kifizetésben részesült. Két járásban 10–30 millió forint közötti összeget folyósítottak, illetve további két járásban volt ennél magasabb a kárenyhítő juttatás nagysága: 30–50 millió forint közötti összeget a Ceglédi, 50 millió forint felettit pedig a Nagykállói járásban gazdálkodók kaptak (13. ábra).

12. ábra **JÉGKÁRRA KIFIZETETT KÁRENYHÍTŐ JUTTATÁS JÁRÁSONKÉNTI ALAKULÁSA 2023-BAN**

Forrás: MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

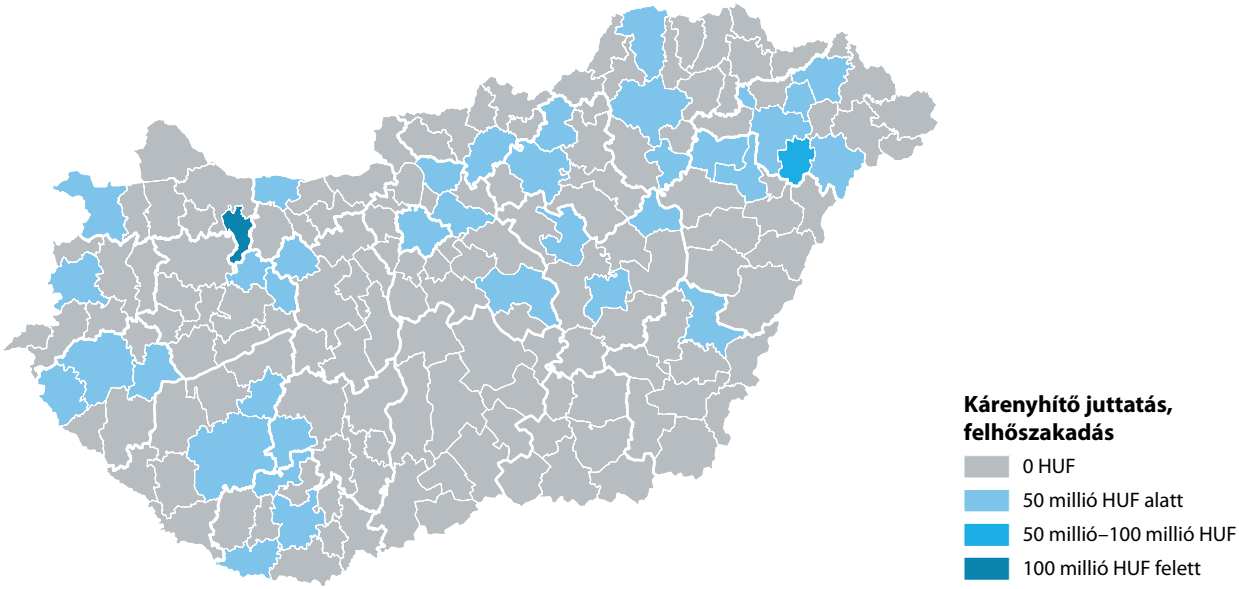
13. ábra **VIHARKÁRRA KIFIZETETT KÁRENYHÍTŐ JUTTATÁS JÁRÁSONKÉNTI ALAKULÁSA 2023-BAN**

Forrás: MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

Felhőszakadással a 2023-as évben összesen 37 járás (21,1 százalék) volt érintett, és összesen 356 bejelentés történt, ami az előző évinek az 5,2-szerese. A bejelentett károsodott terület 9544 hektárt, a kifizetett kárenyhítő juttatás pedig 329,9 millió forintot tett ki, ami az előző évinek a 36,7-szerese. Felhőszakadás okozta kár jellemzően a Dunántúl nyugati és északi területein, az Alföld északi, északkeleti részein, továbbá az Északi-középhegységben és Pest vármegyében, valamint Budapesten fordult elő. A felhőszakadáskárral érintett járások nagy részében – 37-ből 35 járásban – 50 millió forint alatti, a Nagykállói járásban 50–100 millió forint közötti, a Pannonhalmi járásban pedig 100 millió forint feletti kárenyhítő juttatást fizettek ki (14. ábra).

14. ábra **FELHŐSZAKADÁSRA KIFIZETETT KÁRENYHÍTŐ JUTTATÁS JÁRÁSONKÉNTI ALAKULÁSA 2023-BAN**

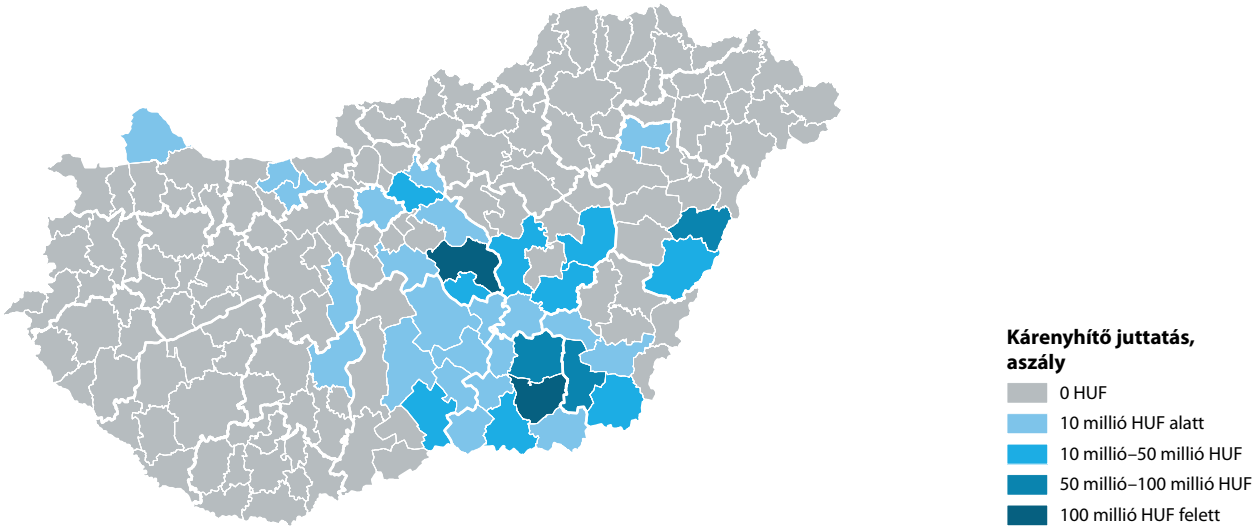

Forrás: MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

Míg a 2022-es évben az extrém aszály miatt a kárenyhítési rendszer kifizetéseinek 98,2 százaléka az aszálykárt érintette, addig a 2023-as évben nem az aszály volt a legjellemzőbb kárnem, és nagyságrendekkel alacsonyabb kifizetések történtek a kárenyhítési rendszerből.

A 2023-as évben az aszály nem szerepelt a leggyakoribb kárnemek között, a járások mindössze 20,6 százaléka volt érintett.

Az aszálykárra kifizetett kárenyhítő juttatás összege 2023-ban 792,5 millió forintot ért el összesen, ami a teljes kifizetett kárenyhítő juttatás 28,1 százaléka, az extrémnek számító 2022-es évi kifizetésnek pedig mindössze az 1,6 százaléka. A járások csupán 20,6 százalékában (36 járás) történt kifizetés aszálykárra 2023-ban, ezek jellemzően az Alföld középső és déli részén találhatók, valamint néhány dunántúli vármegyében. Többségben (22 járásban) 10 millió forint alatti összeget kaptak a gazdálkodók, főleg az alföldi és a dunántúli vármegyékben, míg ennél magasabb összegű kárenyhítő juttatások az Alföldön fordultak elő. 10–50 millió forint közötti összeg kifizetése 9 járásban került sor: Jász-Nagykun-Szolnok, Bács-Kiskun, Csongrád-Csanád, Békés, Hajdú-Bihar és Pest vármegyékben. 50–100 millió forint közötti kárenyhítő juttatást három járásban: a Szentesi, az Orosházi és a Derecskei járásokban, valamint két járásban (Ceglédi és Hódmezővásárhelyi) 100 millió forint feletti összeget fizettek ki aszálykárra 2023-ban (15. ábra).

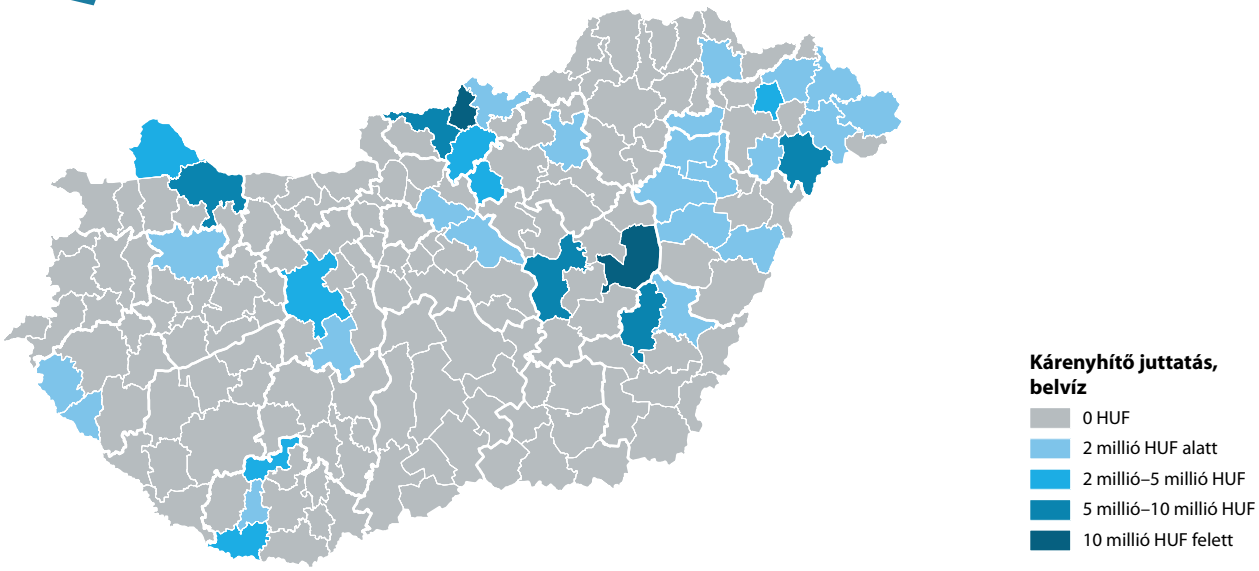
15. ábra ASZÁLYKÁRRA KIFIZETETT KÁRENYHÍTŐ JUTTATÁS JÁRÁSONKÉNTI ALAKULÁSA 2023-BAN

Forrás: MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

Belvízkárra a 2023-as évben összesen 318 bejelentés történt, ami 6,8-szor több az előző, nem belvizes évhez képest. A belvíz összesen 5447 hektárt érintett, 97,5 millió forint kárenyhítő juttatás került kifizetésre erre a kárnemre, ami az előző évinek a 28,9-szerese. A belvíz jellemzően Szabolcs-Szatmár-Bereg, Hajdú-Bihar és Jász-Nagykun-Szolnok, Nógrád, Heves és Pest vármegyében okozott károkat, illetve a Dunántúlon a Kisalföld északi járásaiban, valamint Fejér, Zala és Baranya vármegyékben volt jellemző. Összesen 36 járásban fordult elő ez a kárnem, aminek a 61,1 százalékában 2 millió forint alatti összeget, míg 7 járásban 2–5 millió forintot, 5 járásban 5–10 millió forintot és 2 járásban (Karcagi és Szécsényi járás) 10 millió forint feletti összeget fizettek ki kárenyhítő juttatásként belvízkárra (16. ábra).

16. ábra BELVÍZKÁRRA KIFIZETETT KÁRENYHÍTŐ JUTTATÁS JÁRÁSONKÉNTI ALAKULÁSA 2023-BAN

Forrás: MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

A 2023-as évben az őszi fagy és a téli fagy elenyésző számú járást érintett (5 és 3 járás), mezőgazdasági árvízkárra pedig nem történt kifizetés. Az őszi fagy kizárólag Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye járásait érintette, ahol 4 járásban történt 10 millió forint alatti kifizetés és egy járásban (Nagykállói járás) 10 millió forint feletti kifizetés (3. melléklet). A téli fagykár által érintett három járásból kettőben (Gyöngyösi és Tatabányai) 10 millió forint alatti kifizetés történt, és egy járásban (Móri járás) 10 millió forint feletti értékben fizettek kárenyhítő juttatást (4. melléklet).

Ugrás a 3. melléklethez

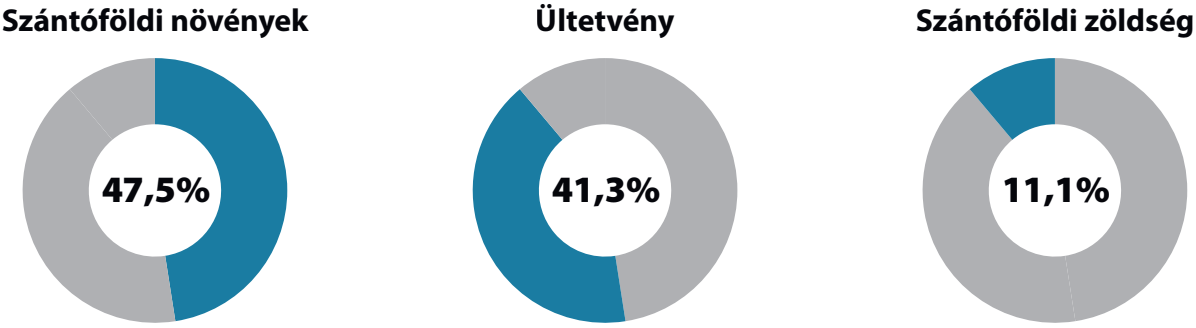
Ugrás a 4. melléklethez

Ágazatonkénti bontás

A növénykultúránkénti bontás alapján a kifizetések legnagyobb hányadában (47,5 százalék) a szántóföldi növények részesedtek 2023-ban, de hasonló nagyságrendű kárenyhítő juttatásban részesültek az ültetvények is (41,3 százalék), ami vélhetően annak köszönhető, hogy a 2023-as évben a fagykár volt a legjelentősebb kárnem, ami az ültetvényeket sújtja leginkább. A szántóföldi zöldségnövények az összes kárenyhítő juttatás 11,1 százalékát kapták (17. ábra).

Az összes kárenyhítő juttatáson belül a szántóföldi növények részesedésének aránya 47,5 százalék.

17. ábra **A FŐBB NÖVÉNYCSOPORTOK RÉSZESEDÉSE A KIFIZETÉSEKBŐL 2023-BAN**

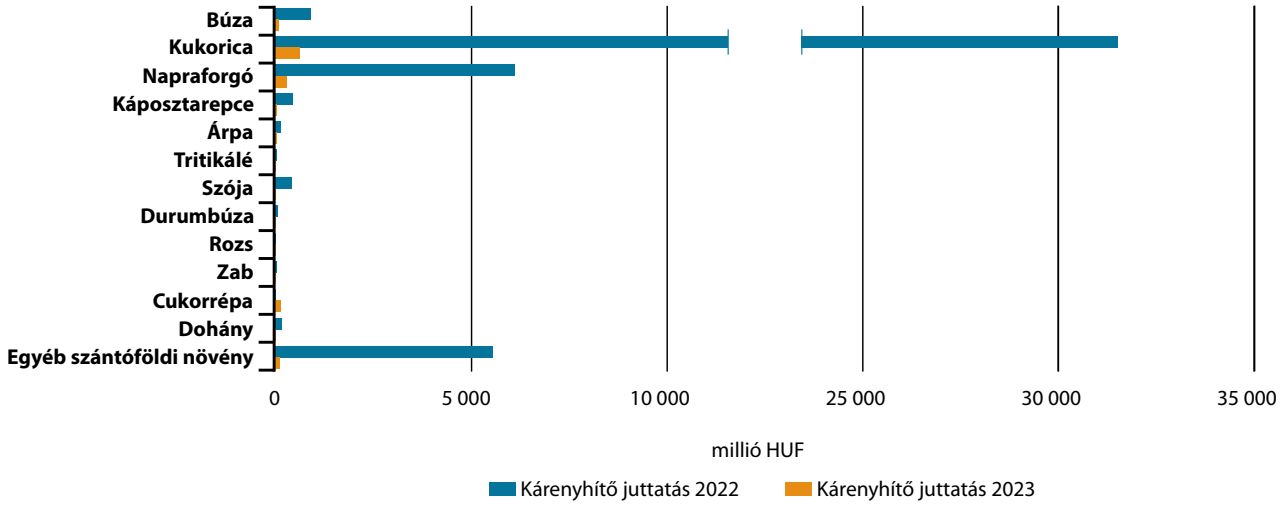

Forrás: MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

A súlyosan aszályos 2022-es év igen magas kifizetései után a jóval kedvezőbb időjárású 2023-as évben jelentősen alacsonyabb összegű kárenyhítő juttatások folyósítására került sor a szántóföldi kultúrák esetében. A tárgyévben összesen 1341,5 millió forint kárenyhítő juttatás lett a szántóföldi kultúrák károsodására fizetve, ami az előző évinek mindössze a 3,0 százaléka. A cukorrépán kívül – amelyre az összes kárenyhítő juttatás 9,6 százaléka jutott – minden növény esetében alacsonyabb összegű kárenyhítő juttatással számolhatunk. A teljes kifizetésnek a 46,7 százaléka kukoricára, 21,3 százaléka pedig napraforgóra lett fordítva, amely összegek csak 2,0 és 4,7 százalékai az ugyanezen kultúrákra egy évvel korábban folyósított kárenyhítő juttatásnak. Az egyéb szántóföldi növényre 91,6 millió forint kifizetés történt, ami a teljes összegnek a 6,8 százaléka, míg búzára 75,4 millió forint, árpára pedig 41,9 millió forint kárenyhítő juttatás jutott. A búzára fordított összeg az egy évvel korábbinak mindössze a 8,5, a teljes tárgyévi összegnek az 5,6 százaléka. Az árpára igénybe vett kárenyhítő juttatás az előző évinek a 35,6 százaléka volt, a szántóföldi kultúrákra fizetett teljes összegnek pedig a 3,1 százaléka. Káposztarepcére a kifizetett összeg 2,1 százaléka jutott (28,0 millió forint), a többi hat kultúra esetében pedig 1,9–20,2 millió forint közötti kárenyhítő juttatásban részesültek a gazdálkodók, amely a teljes összegnek a 0,1–1,5 százaléka (18. ábra).

A 2023-as évben jóval alacsonyabb összegű kifizetések történtek a szántóföldi kultúrák esetében, mint a 2022-es évben.

18. ábra A FŐBB SZÁNTÓFÖLDI KULTÚRÁKRA KIFIZETETT KÁRENYHÍTŐ JUTTATÁS ALAKULÁSA 2022–2023 KÖZÖTT

Forrás: MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

A legnagyobb összegű kárenyhítő juttatás a kajszibarackra lett kifizetve 2023-ban.

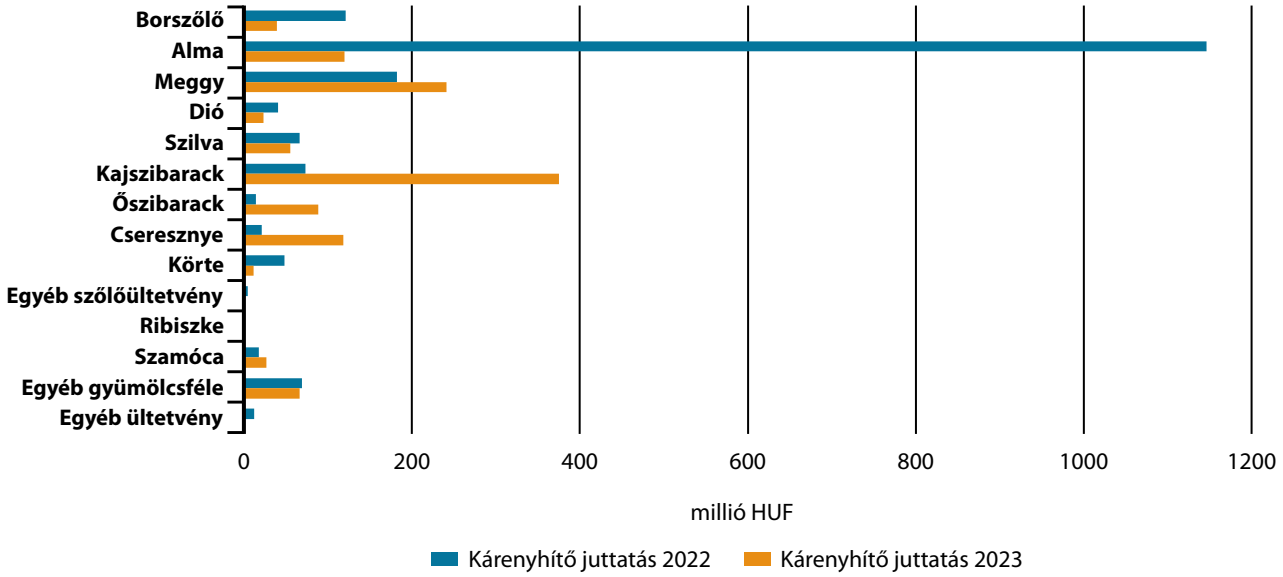
A 2023-as évben az ültetvényekre kifizetett kárenyhítő juttatás összege 35,7 százalékkal volt alacsonyabb, mint a 2022-es évben, összesen 1166,7 millió forint. A 2023-as év legjelentősebb káreseményének a tavaszi fagy bizonyult, ami jellemzően leginkább az ültetvényeket sújtja. A legnagyobb mértékű károsodást a korai virágzású kajszibarack szenvedte el, valamint a meggy, az alma és a cseresznye – köszönhetően a szokatlanul hűvös áprilisi időjárásnak. A kajszibarackra kifizetett kárenyhítő juttatás értéke 375,3 millió forintot tett ki, ami az előző évinek több mint ötszöröse, és a teljes ültetvényekre jutó kifizetés 32,2 százaléka. A meggytermesztők 241,2 millió forint kárenyhítő juttatásban részesültek, ami az előző évinek az 1,3-szorese, és az ültetvényekre fordított kifizetések 20,7 százaléka. Az almára és a cseresznyére az ültetvényekre szánt teljes összeg 10,3–10,1 százaléka jutott, ami az alma esetében 119,6, a cseresznye esetében pedig 118,1 millió forint kifizetést takar. Azonban míg az almánál ez az összeg mindössze 10,4 százaléka az egy évvel korábbinak, addig a cseresznyénél 5,5-szörös értékről beszélhetünk. A többi kultúra az ültetvényekre fordított összeg 26,8 százalékát tette ki. Az előző évinél nagyobb értékű kifizetést az őszibarack és a szamóca kapott, az őszibarack 88,8 millió forintot, ami a korábbinak a 6,4-szerese, a szamóca pedig 26,8 millió forintot, ami az előző évi értéknek az 1,5-szerese. Az egyéb gyümölcsféle részére folyósított kárenyhítő juttatás megközelíti az előző évi értékét, annak 95,5 százaléka, 66,2 millió forint, a szilvára kifizetett összeg pedig 55,0 millió forint volt, ami az előző évinél 16,7 százalékkal alacsonyabb. A kárenyhítő juttatás a borszőlő esetében 39,4 millió forint volt, ami az előző évinek közel harmada. A dió, körte, egyéb szőlőültetvény, ribiszke esetében 0,3–23,2 millió forint közötti kifizetések történtek, amelyek a teljes összeg mindössze 3,1 százalékát teszik ki összesen. Egyéb ültetvényre – amely kategória a levendulát takarja – 2023-ban nem történt kifizetés (19. ábra).

A 2023-as évben az összesen kifizetett kárenyhítő juttatás értéke az egy évvel korábbinak mindössze a 10,3 százaléka volt

A szántóföldi zöldségek esetében jellemzően a jégeső, valamint – a nem öntözött növényeknél – az aszály okozza a legnagyobb hozamkiesést. A 2023-as évben az összesen kifizetett kárenyhítő juttatás értéke az egy évvel korábbinak mindössze a 10,3 százaléka volt, 314,2 millió forint, és minden növénykultúra kevesebb kárenyhítő juttatásban részesült, mint egy évvel korábban. Az ágazatra eső összes kifizetés 32,2 százalékát paprikára, negyedét pedig dinnyére fizették ki, 101,3 millió és 79,5 millió forint értékben, ami az egy évvel korábbinak az 55,4 és 79,4 százaléka. Az egyéb szántóföldi zöldség kategóriára 46,5 millió forint kárenyhítő juttatást fordítottak, ami a teljes összeg 14,8 százaléka, az egy évvel korábbi összeg-

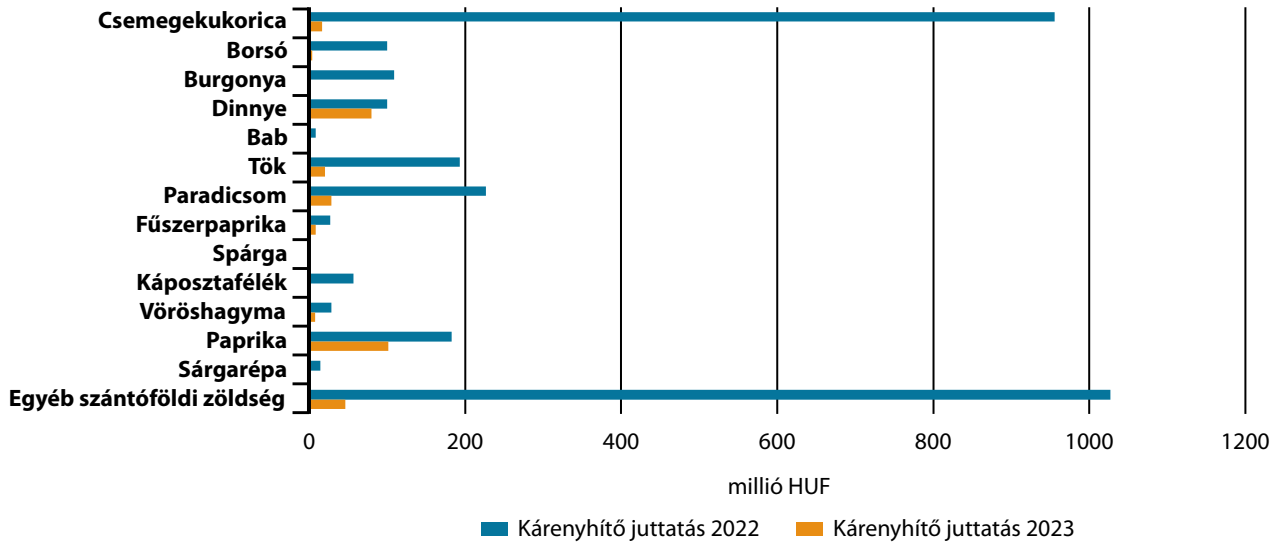
nek pedig mindössze 4,5 százaléka. A fennmaradó 11 növénykultúra mindegyike 10 százalék alatti összeggel részesedett a szántóföldi zöldségekre eső teljes összegből, ami összesen 27,7 százalékot tesz ki. A paradicsom és a tök 28,7–20,2 millió forint kárenyhítő juttatásban részesült, ami az egy évvel korábbinak a 12,7–10,5 százaléka. Az ipari zöldségnövények – a csemegekukorica és a borsó – az egy évvel korábbihoz képest jóval kisebb károsodást szenvedtek el, a kárenyhítő juttatás ezekre a növénykultúrákra 16,6 millió forint, valamint 3,8 millió forint volt, ami az egy évvel korábbinak az 1,7 és 3,8 százaléka. A fűszerpaprika, vöröshagyma, burgonya, káposztafélék termesztői 1,0–8,0 millió forint közötti kárenyhítő juttatást kaptak, míg a bab, spárga és a sárgarépa esetén nem történt kifizetés (20. ábra).

19. ábra **A FŐBB ÜLTETVÉNYKULTÚRÁKRA KIFIZETETT KÁRENYHÍTŐ JUTTATÁS ALAKULÁSA, 2022–2023**

Forrás: MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

20. ábra **A FŐBB ZÖLDSÉGKULTÚRÁKRA KIFIZETETT KÁRENYHÍTŐ JUTTATÁS ALAKULÁSA, 2022–2023**

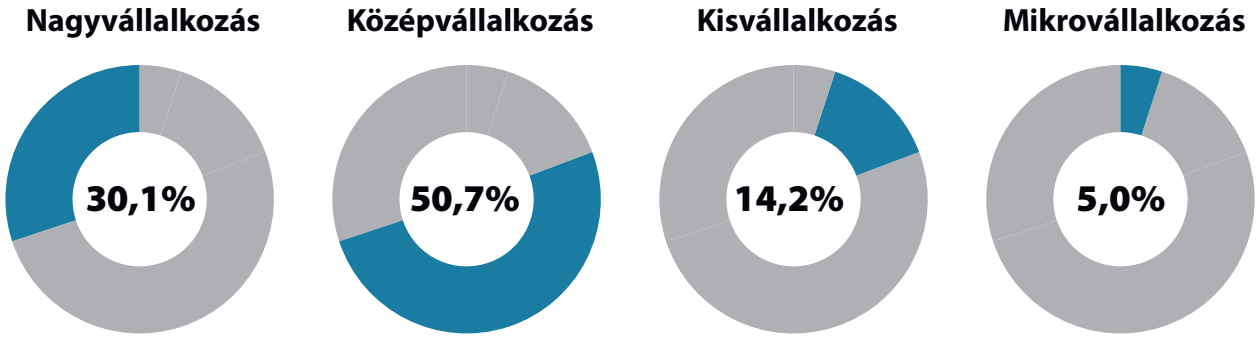

Forrás: MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

Méret szerinti bontásban

A kifizetett kárenyhítő juttatás felét a középvállalkozások kapták.

A 2023-as évben összesen 2822 millió forint összegű kárenyhítő juttatás kifizetés történt, ami az egy évvel korábbi, kiemelkedően magas kifizetésnek mindössze az 5,6 százaléka, de a korábbi évekhez viszonyítva is alacsony érték (a 2020-as évi összeg 15,1 százaléka, a 2021-es kifizetés 25,9 százaléka). A teljes összeg több mint fele (50,7 százaléka) középvállalkozásokhoz került, ami az előző évi részesedéshez viszonyítva 6,12 százalékpontos növekedést jelent. A nagyvállalkozások 30,1 százalékkal részesedtek a teljes kifizetett összegből, viszont ez az előző évhez viszonyítva 15,6 százalékpontos visszaesés. A kis- és mikrovállalkozások ennél jóval kisebb arányban részesedtek a kárenyhítő juttatásból, ugyanakkor az előző évhez viszonyított részarányuk javult. A kisvállalkozások 14,2 százalékot, a mikrovállalkozások pedig 5,0 százalékot kaptak a kárenyhítő juttatás összegéből, ami az előző évhez viszonyítva 5,6 és 3,9 százalékpontos növekedést jelent (21. ábra).

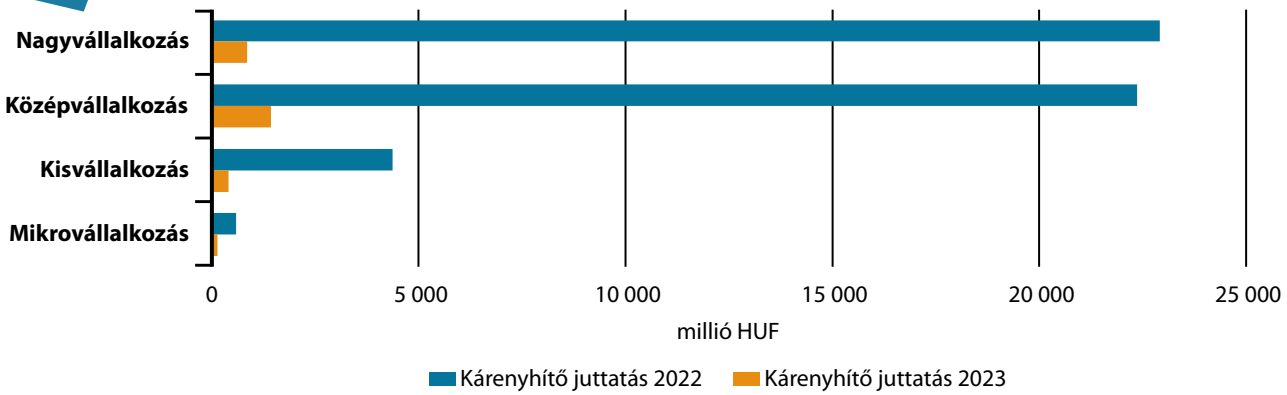
21. ábra **A KÜLÖNBÖZŐ MÉRETKATEGÓRIÁJÚ TERMELŐK RÉSZESEDÉSE A KÁRENYHÍTŐ JUTTATÁS ÖSSZEGÉBŐL 2023-BAN**

Forrás: MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

A kárenyhítő juttatás értéke a 2022-es évhez viszonyítva minden méretkategóriában csökkent (22. ábra). A középvállalkozások számára kifizetett 1429,6 millió forint az előző évinek a 6,4 százaléka, a nagyvállalkozások pedig az előző évi kifizetés mindössze 3,7 százalékát kapták a tárgyévben, 849,1 millió forintot. A kisvállalkozások összesen 402,0 millió forintban, a mikrovállalkozások pedig 141,8 millió forintban részesültek, ami az előző évi kárenyhítő juttatásnak a 9,2 és 24,4 százaléka.

22. ábra **KÁRENYHÍTŐ JUTTATÁS ÖSSZEGE MÉRETKATEGÓRIÁK SZERINT 2022-BEN ÉS 2023-BAN**

Forrás: MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

Kárhányadok

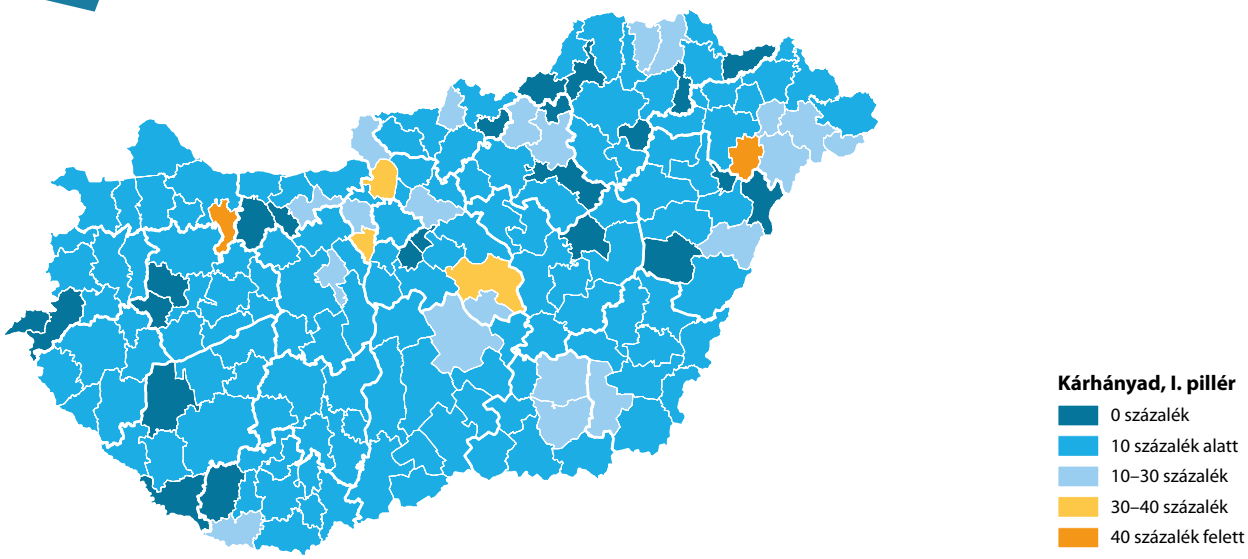
A 2023-as évben a kárhányadok jóval elmaradtak a 2022-es aszály sújtotta évhez képest. Minden járásban 100 százalék alatt maradt a kifizetett kárenyhítő juttatás és a befizetett kárenyhítési hozzájárulás hányadosa, és 23 olyan járás volt, ahol nem történt kárenyhítő juttatás kifizetés. A legmagasabb kárhányadokkal az ágazatok közül az ültetvényeknél számolhatunk, de ebben az ágazatban is mindössze öt kultúránál nőttek a kárhányadok az előző évhez képest. A szántóföldi növények és a zöldségek esetében a cukorrépa kivételével alacsonyabbak voltak a kárhányadok az előző évihez képest. A vállalkozási méretkategóriákon belül a mikrovállalkozásoknak volt a legmagasabb a kárhányada, a többi méretkategóriánál pedig 100 százalék alatt maradt az érték.

Járásonkénti bontás

A 2023-as évben a kárhányadok csaknem 83 százaléka 10 százalék alatti volt.

Az időjárási károk által kevésbé sújtott 2023-as évben a kifizetett kárenyhítő juttatás és a befizetett kárenyhítési hozzájárulás hányadosaként számolt kárhányad értéke a kifizetésben részesült 152 járás 82,9 százalékában 10 százalék alatti volt. A kárenyhítő juttatásban részesült járások 17,1 százalékában a kárhányad 10 százalék felett alakult, ezen belül 21 járás esetében volt 10–30 százalék közötti a kárhányad, jellemzően az Északi-középhegység térségében, az Alföld középső és keleti vármegyéiben, valamint néhány dunántúli járásban. Három járás esetében (a Szentendrei, Érdi és a Ceglédi járások) fordult elő 30–40 százalék közötti, 2 járás esetén (a Nagykállói és a Pannonhalmi járások) 40 százalék feletti kárhányad – a legmagasabb kárhányad a Pannonhalmi járásban volt 70,6 százalékkal (23. ábra).

23. ábra KÁRHÁNYADOK JÁRÁSONKÉNTI ALAKULÁSA AZ I. PILLÉRBEN 2023-BAN

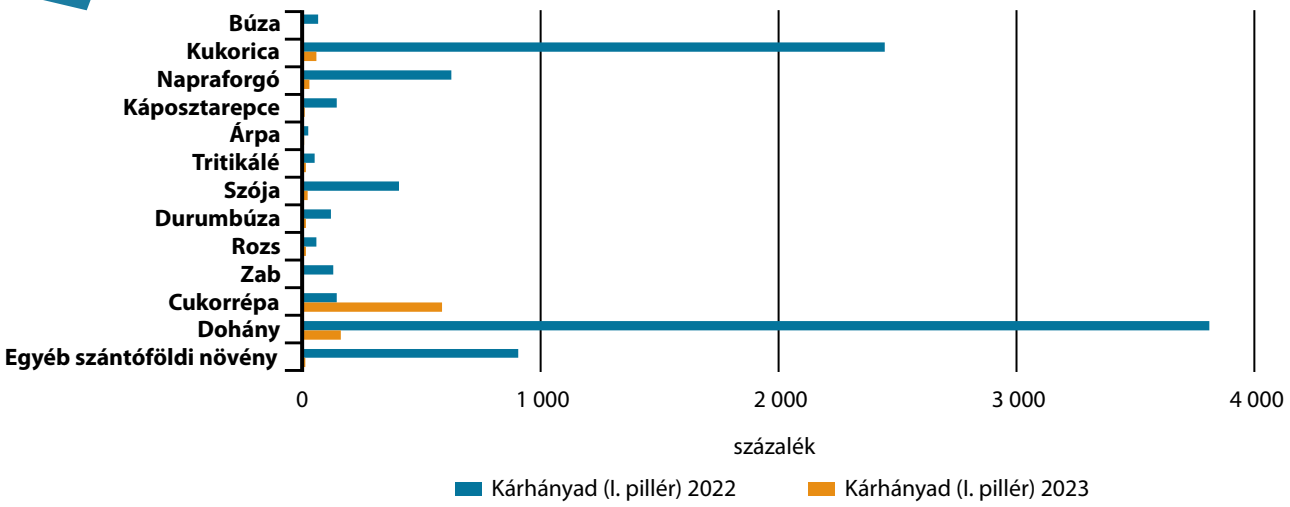

Forrás: MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

Ágazati bontás

A szántóföldi kultúrákon belül egyedül a cukorrépa esetében nőttek a kárhányadok 2023-ban, a többi kultúránál jelentősen csökkentek. Míg 2022-ben az átlagos kárhányad az ágazatban 854,8 százalék volt, addig 2023-ben mindössze 25,2 százalékot ért el. Száz százalék feletti kárhányad csupán a cukorrépa (585,8 százalék) és a dohány esetében (160,8 százalék) fordult elő. E két kultúrát követően a legmagasabb kárhányada a kukoricának volt

(60,3 százalék), ami mindössze 2,5 százaléka az előző évi rekordmagas kárhányadnak. A napraforgó és a szója kárhányada 29,6, valamint 23,6 százalék volt, ezek az előző évinek csak a 4,7 és 5,8 százalékát teszik ki. A tritikálé, a durumbúza, a rozs és az egyéb szántóföldi növény kategória kárhányadai 14,0–15,8 százalék között alakultak a tárgyévben, amely értékek az egyéb szántóföldi növény esetében az egy évvel korábbi kárhányadnak mindössze 1,5 százaléka, a másik három említett kultúránál pedig a 12,8–30,0 százaléka. A káposztarepce kárhányada 10,1 százalék volt, ami a 2022-es érték 7,0 százaléka, az árpa, a zab, valamint a legnagyobb vetésterületű kultúra, a búza esetében pedig 10 százalék alatti kárhányadokat számolhatunk. Az árpa kárhányada a 2022-es érték 28,3 százaléka, a többi kultúrának pedig a 4,9–7,9 százaléka a tárgyévi kárhányad (24. ábra).

24. ábra **A FŐBB SZÁNTÓFÖLDI KULTÚRÁK KÁRHÁNYADAI AZ I. PILLÉRBEN, 2022–2023**

Forrás: MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

Öt ültetvénykultúra esetén nőttek, kilenc esetén csökkentek a kárhányadok az előző évihez viszonyítva 2023-ban.

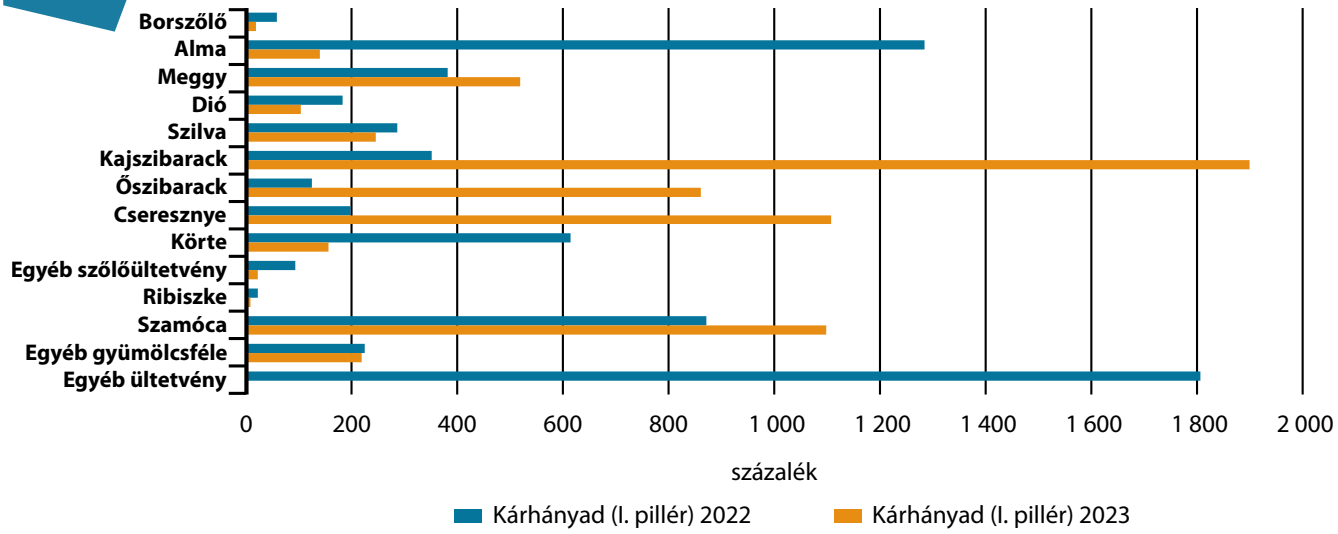
Az ültetvényeknél a 2023-as évben magasabb kárhányadok keletkeztek, mint a szántóföldi kutúráknál, ami vélhetően a tavaszi fagynak, a virágzáskori lehűlésnek és a nagy hőingadozásnak köszönhető (FruitVeb, 2023). Öt ültetvénykultúra esetén nőttek a kárhányadok az előző évhez képest, kilenc kultúra esetén pedig alacsonyabbak voltak. Az átlagos kárhányad az ültetvényeknél 246,8 százalék volt 2023-ban, ami az előző évi átlag 65,6 százaléka. A legmagasabb kárhányadot a kajszibarack érte el a tárgyévben, 1898,9 százalékot, ami az előző évinek az 5,4-szerese, ezt követi a cseresznye kárhányada (1107,0 százalék), ami a 2022-es évinek az 5,6-szerese. A szamóca kárhányada hasonlóan magas volt, 1097,4 százalék, ez az egy évvel korábbihoz képest csak 26,0 százalékkal erősödött. Az őszibarack kárhányada jóval meghaladta a 2022. évit (860,1 százalék), annak 6,9-szerese. A meggy kárhányada 36,0 százalékkal múlta felül az egy évvel korábbit (518,4 százalék). A többi ültetvény kárhányada a 2022-es évhez képest alacsonyabb volt, a szilva, az egyéb gyümölcsféle, a körte, az alma és a dió kárhányada 103,8–245,7 százalék között alakult. Az egyéb szőlőültetvény, a borszőlő, a ribiszke kárhányada 100 százalék alatti értéket ért el (22,2, 19,1 és 8,2 százalék), valamint a levendulát tartalmazó egyéb ültetvényre nem történt kifizetés a 2023-as évben (25. ábra).

A 2023-as évben minden szántóföldi zöldségkultúra kárhányada alacsonyabb volt, mint az előző évi.

A 2023-as évben minden zöldségkultúra kárhányada alatta maradt az előző évinek, és az átlagos kárhányad is mindössze 10,3 százaléka volt a 2022-es évinek, 80,8 százalék. A legmagasabb értékű kifizetések – a befizetett kárenyhítési hozzájáruláshoz képest – a 2023-as évben is a kisebb parcellájú kutúrák és a tökfélék esetében voltak. A paprika érte el a legmagasabb kárhányadot (3046,4 százalék), ami a korábbi év 63,6 százaléka. Ezt követi 605,0 százalékkal a dinnye, majd 449,4 százalékkal a paradicsom. Az előbbi a 66,4 százaléka, az utóbbi, pedig

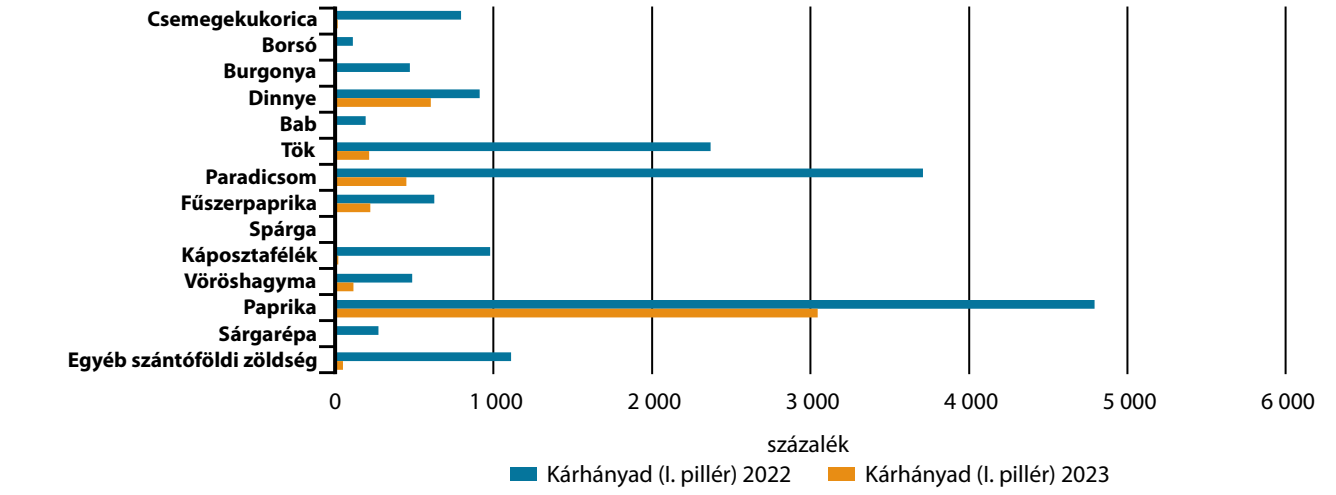
csak a 12,1 százaléka a 2022-es értéknek. A fűszerpaprikának 219,9, a töknek 214,8, a vöröshagymának pedig 116,3 százalék volt a kárhányada tárgyévben. Ezek közül az előző évhez viszonyítva a tök kárhányada csupán 9,1 százalékát tette ki a 2022-es évinek, a másik két kultúra esetén ez az érték 35,1 és 24,0 százalék. A többi zöldségnövény kárhányada a 2023-as évben jóval 100 százalék alatt maradt, 47,45–4,13 közötti értékekkel. Az egyéb szántóföldi zöldség kategória kárhányada 47,5, a káposztaféléké pedig 21,3 százalékot ért el. A két nagy termőterületű ipari zöldségnövény, a csemegekukorica és a borsó kárhányada mindössze 14,52 és 4,13 százalék volt, a burgonyáé pedig 5,84 százalék. Mivel a bab, a spárga és a sárgarépa esetén nem történt kifizetés, kárhányaddal sem számolhatunk (26. ábra).

25. ábra **FŐBB ÜLTETVÉNYKULTÚRÁK KÁRHÁNYADAI AZ I. PILLÉRBEN, 2022–2023**

Forrás: MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

26. ábra **A FŐBB ZÖLDSÉGKULTÚRÁK KÁRHÁNYADAI AZ I. PILLÉRBEN, 2022–2023**

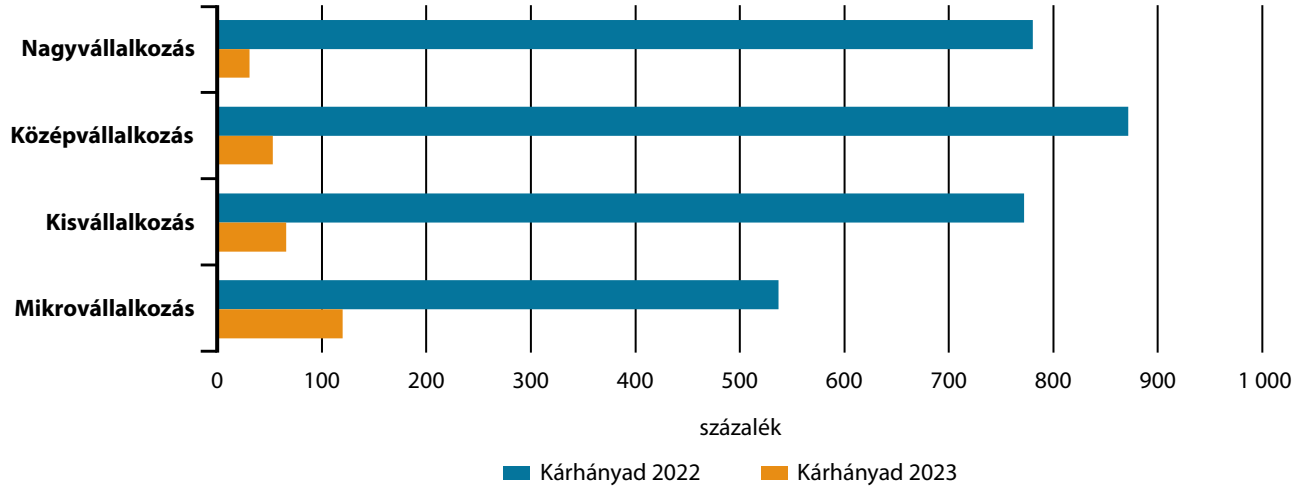

Forrás: MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

Méret szerinti bontás

Az egyes méretkategóriákban a kárhányadok 30,8–120,1 százalék között változtak 2023-ban. Míg 2022-ben a legmagasabb értékű kifizetést a befizetett hozzájáruláshoz képest a középvállalkozások kapták, addig a tárgyévben a mikrovállalkozásoknak volt a legmagasabb a kárhányada, 120,1 százalék. A többi méretkategória esetében a kárhányadok 100 százalék alatt maradtak: a kisvállalkozások esetében 65,6 százalék, a középvállalkozásoknál 53,0 és a nagyvállalkozásoknál 30,8 százalék, mely értékek az előző évi kárhányadok 10 százalékát sem érik el (27. ábra).

A legmagasabb kárhányada a 2023-as évben a mikrovállalkozásoknak volt, a többi méretkategóriában az értékek 100 százalék alatt maradtak.

27. ábra **A KÁRHÁNYADOK MÉRETKATEGÓRIÁNKÉNTI ALAKULÁSA AZ I. PILLÉRBEN 2022-BEN ÉS 2023-BAN**

Forrás: MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

A II. PILLÉR EREDMÉNYEI

A II. pillér összesített eredménye

A magas támogatási igény miatt 2023-ban ismét visszaosztásra volt szükség.

A mezőgazdasági biztosítási díjtámogatást 2016-tól nem nemzeti támogatásként, hanem a Vidékfejlesztési Program (VP)[3] keretében hirdették meg, az átmeneti időszakban is annak keretében volt igényelhető, de már az új, 2021–2027. évi források terhére A támogatási keret 2023-ban az előző évvel megegyezően 14,3 milliárd forint volt, a támogatási igény azonban meghaladta a rendelkezésre álló forrást, így ismét visszaosztásra volt szükség. A biztosított termelők az „A" biztosítások díjának 65 százalékát, a „B" és „C" biztosítások díjának 40-40 százalékát kaphatták vissza támogatásként (EMVA Irányító Hatóság).

A díjtámogatott mezőgazdasági biztosítást kötő gazdaságok száma és a befizetett díjak némileg csökkentek 2023-ban.

A II. pillérben a díjtámogatott biztosítási díjat befizető gazdaságok száma 1,9 százalékkal, a befizetett díjállomány pedig 5,3 százalékkal csökkent 2023-ban az előző évhez képest (7. táblázat). A gazdaságok száma 22 992-ről 22 553-ra, a termelői díjbefizetés együttes összege 29,8 milliárd forintról 28,2 milliárd forintra mérséklődött. A díjtámogatott növénybiztosítási piacon az „A" típusú biztosítást kötő gazdaságok száma minimális mértékben visszaesett, 0,5 százalékkal kevesebben választották ezt a konstrukciót, mint egy évvel korábban. A „B" típusú biztosítást kötő gazdaságok száma tovább csökkent, 4,9 százalékkal, míg a „C" biztosításoknál 3,4 százalékos növekedés történt. A kiegészítő biztosítások népszerűsége töretlen, az alapbiztosítások 99,9 százalékánál éltek ezzel az eszközzel a termelők, bár a gazdaságok száma 1,8 százalékkal csökkent. A díjbevételekből való legnagyobb részesedést továbbra is az „A" típusú biztosítás érte el, az összes díjtámogatott és hozzá kapcsolódó kiegészítő biztosítás díjelőírásának 54,0 százaléka, a kiegészítő biztosítások nélküli teljes díjbevétel 55,7 százaléka származott „A" csomagbiztosításból. A díjtámogatott biztosítások díjbevételei „A" és „C" kategóriában csökkentek, 7,4, illetve 9,2 százalékkal, míg a „B" típusú díjtámogatott biztosítás értéke a biztosított gazdaságok számának csökkenése ellenére 20,5 százalékkal múlta felül a 2022. évi díjösszeget. A legnagyobb biztosítási díjállománnyal az „A" típusú biztosítás rendelkezett (15,2 milliárd forint). Ezt követte a „C" típusú 8,9 milliárd és a „B" típusú

3 A támogatás igénybevételének részletes feltételeit, illetve a végrehajtási szabályokat a mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatásról szóló VP-17.1.1-16 számú pályázati felhívás, valamint az annak elválaszthatatlan részét képező Általános Útmutató és Általános Szerződési Feltétel szabályozza.

3,2 milliárd forinttal. A kiegészítő biztosítások díjállománya az előző évhez képest kismértékben, 860,7 millió forintról 837,7 millió forintra csökkent.

7. táblázat: A HAZAI NÖVÉNYBIZTOSÍTÁSI PIAC ALAKULÁSA 2022-BEN ÉS 2023-BAN

Megnevezés	2022				2023			
	Gazdaság-szám, darab	Díj, millió HUF	Kár-kifizetés, millió HUF	Kár-hányad, százalék	Gazdaság-szám, darab	Díj, millió HUF	Kár-kifizetés, millió HUF	Kár-hányad, százalék
Díjtámogatott „A”	11 051,0	16 442,9	42 356,8	257,6	10 999,0	15 230,6	3 655,2	24,0
Díjtámogatott „B”	3 150,0	2 688,3	590,5	22,0	2 996,0	3 240,3	703,9	21,7
Díjtámogatott „C”	14 363,0	9 771,7	2 972,8	30,4	14 849,0	8 871,5	2 106,1	23,7
Díjtámogatott összesen	22 992,0	28 902,9	45 920,1	158,9	22 553,0	27 342,4	6 465,2	23,6
„Kiegészítő” díjtámogatotthoz	22 949,0	860,7	3 992,7	463,9	22 539,0	837,7	4 648,5	554,9
Díjtámogatott és kiegészítő összesen	22 992,0	29 763,5	49 912,8	167,7	22 553,0	28 180,2	11 113,7	39,4

Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

A biztosítás által lefedett terület aránya a szántóföldi növények és a zöldségkultúrák esetében bővült, a zöldségkultúráké 53,4 százalékról 58,4 százalékra emelkedett 2023-ban, a szántóföldi növényeké elérte a 49,4 százalékot (előző évben 45,8 százalék volt). Az ültetvények penetrációja 3,0 százalékponttal tovább csökkent: 10,5 százalékról 7,5 százalékra.

A 2023. évben a mezőgazdasági károk közül a jégeső- és a viharkár dominált. A biztosítói kárkifizetések a súlyos aszálykárral sújtott 2022. évhez képest jelentősen csökkentek, a kárhányadok aránya a rendkívül magas 167,7 százalékkal szemben 39,4 százalék volt a tárgyévben. A kárkifizetések 56,5 százalékát az „A”, 32,6 százalékát a „C”, 10,9 százalékát a „B” típusú biztosítások keretében fizették ki a biztosítók 2023-ban. Az „A” csomagbiztosítások kárkifizetése és kárhányada jelentősen csökkent az előző évi rendkívül súlyos aszályhelyzetből és a tárgyévi kedvezőbb időjárási körülményekből fakadóan. A kifizetések és a kárhányad is kevesebb mint egytizedére csökkent, a kárhányad 257,6 százalékról 24,0 százalékra, a kárkifizetések összege 42,4 milliárd forintról 3,7 milliárd forintra. A „B” típusú biztosítások kárhányada számottevően nem változott, mivel a díjállomány és a kifizetés hasonló arányban, megközelítőleg 20 százalékkal emelkedett. A „C” típusú biztosítások kárkifizetése közel 30 százalékkal, kárhányada 6,7 százalékponttal mérséklődött. A kiegészítő biztosításokra kifizetett térítések összege és a kárhányada is emelkedett.

Összességében megállapítható, hogy a díjtámogatott biztosítások iránti kereslet az előző évben jelentkezett óriási aszálykárok után fennmaradt annak ellenére is, hogy a biztosító egyesületeknél már nem köthettek díjtámogatott biztosításokat a termelők, az ő korábbi ügyfeleik is a négy nagy biztosítóhoz fordulhattak.

A II. pillér részletes eredményei

Részvétel

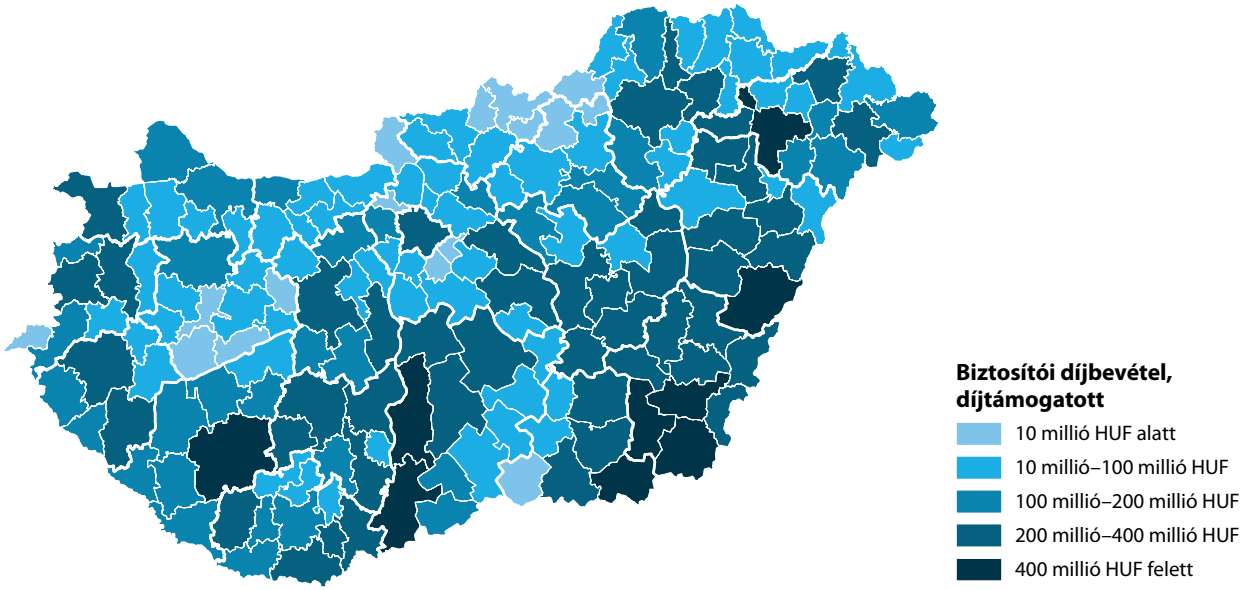
Járásonkénti bontás

Minden járásban kötöttek díjtámogatott biztosítást 2023-ban. A díjbevételek járásonkénti alakulását tekintve elmondható, hogy a 175 járás egyharmadában a díjtámogatott biztosítások díjbevétele meghaladta a 200 millió forintot, 9 járásban a 400 millió forintot is, jellemzően

A legmagasabb díjbevételek az Alföldön és Dél-Dunántúlon keletkeztek.

az Alföld területén és a Dél-Dunántúlon. A járások egyötödében 100–200 millió forint között alakultak a díjbevételek az aktuális évben, 68 járásban 10–100 millió forint volt a termelői díjbefizetés, 16 járásnál pedig nem érte el a 10 millió forintot (28. ábra).

28. ábra A DÍJTÁMOGATOTT BIZTOSÍTÁSOK DÍJBEVÉTELE JÁRÁSONKÉNT 2023-BAN

Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

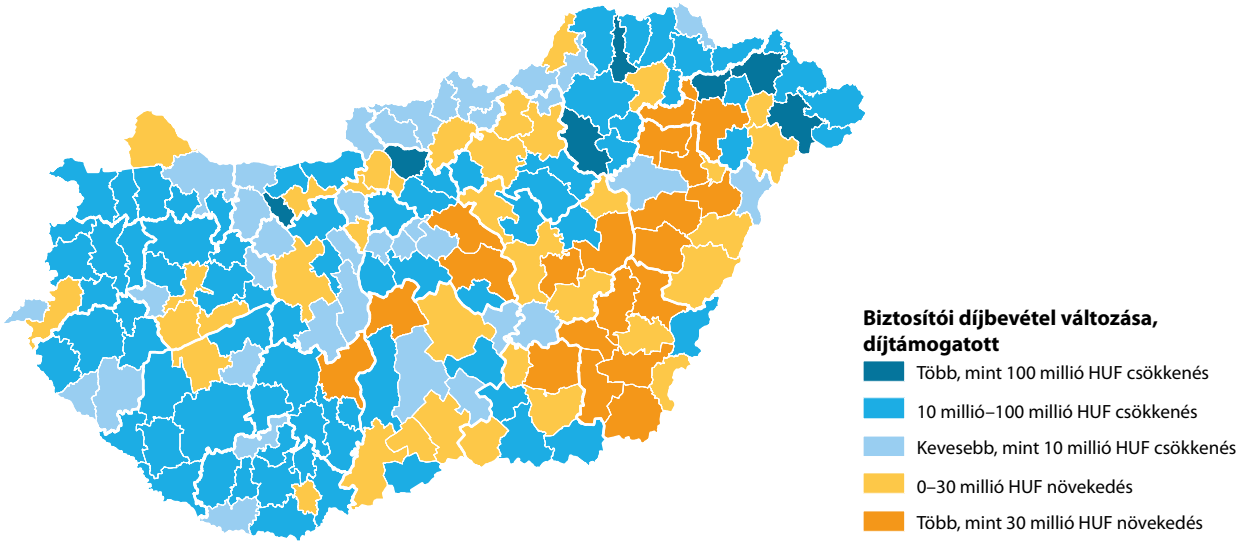
A díjtámogatott biztosítások díjbevételének változását vizsgálva megállapítható, hogy 2023-ban a járások kétharmadában csökkentek a díjak, jellemzően az ország nyugati és északi, északkeleti területein, míg főként az Alföldön növekedett a díjállomány. Az előző évhez viszonyítva 118 járásban csökkenés, 57 járásban növekedés mutatkozott. A járások kétharmadában mérséklődött a díjbevétel. A befizetett biztosítási díj 36 járásban 10 millió forint alatti, 75 járásban 10 és 100 millió forint közötti mértékben csökkent, míg 7 járásban az északi országrészben 100 millió forintnál nagyobb visszaesés mutatkozott. Húsz járásban 30 millió forintot meghaladó mértékben emelkedett a biztosítási díjállomány, közülük hat, az ország keleti részén található járásban több mint 100 millió forinttal magasabb díjbevétel keletkezett. A járások egyötödénél (37 járás) 30 millió forint alatti díjbevétel-bővülés történt (29. ábra).

A díjtámogatott biztosításokhoz kapcsolódó kiegészítő biztosítások iránt nagy volt a kereslet 2023-ban is.

A díjtámogatott biztosításokhoz kapcsolódó kiegészítő[4] biztosítások iránt 2023-ban is nagy volt a kereslet, minden járásban éltek ezzel a lehetőséggel a gazdák. A 22 553 díjtámogatott biztosítást kötő gazdaságnak 99,9 százaléka kiegészítő biztosítást is kötött. Ezzel együtt a kiegészítő biztosítást is kötő gazdaságok száma 1,8 százalékkal, a díjbevételük 22,9 százalékkal csökkent az aktuális évben. A díjtámogatott és kiegészítő biztosítás összesített díjbevételén belül a kiegészítő biztosítások díjbevételének aránya kismértékben, 2,9 százalékról 3,0 százalékra emelkedett 2023-ban (7. táblázat).

4 A biztosítók által szolgáltatott adatok szerint minden veszélynem szerepel a kiegészítő biztosításnál is. A cél, hogy kiegészítsék a termelői fedezetet a díjtámogatott biztosítási konstrukció szerint nem téríthető káreseményekre is. Így amíg a díjtámogatott biztosítás csak a 20 százaléknál nagyobb károk esetén fizet kártérítést, e kiegészítéssel már az 5 és 20 százalék közötti károk is téríthetővé, illetve termelői szempontból fedezhetővé válnak.

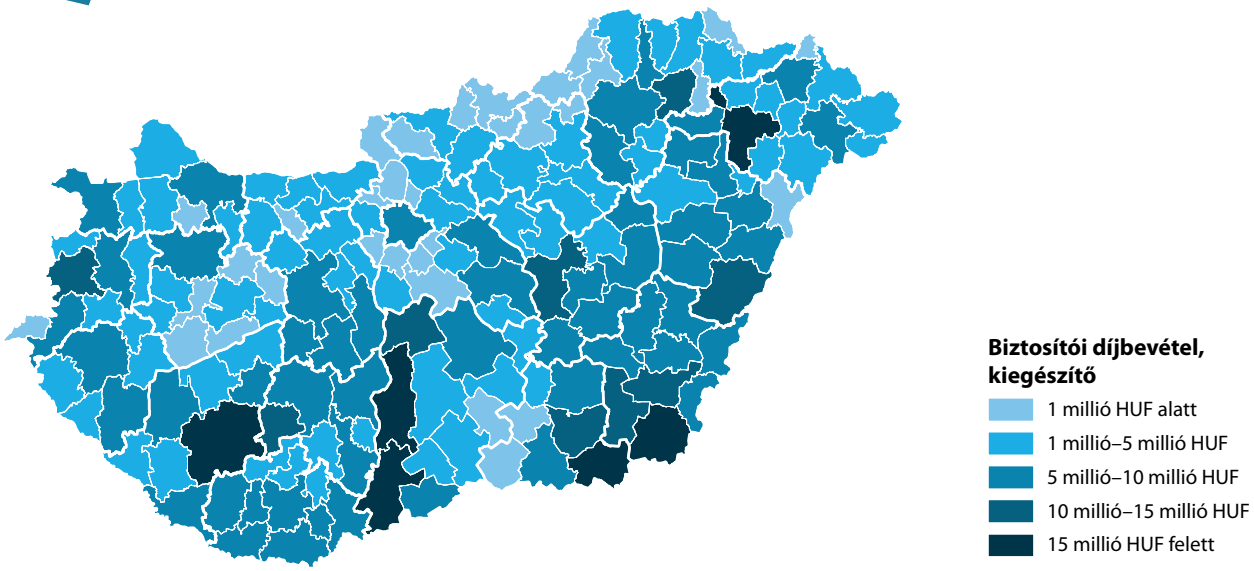
29. ábra A DÍJTÁMOGATOTT BIZTOSÍTÁSOK DÍJBEVÉTELÉNEK VÁLTOZÁSA 2022-RŐL 2023-RA JÁRÁSONKÉNT

Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

Az egyes járásokat nézve megállapítható, hogy a kiegészítő biztosítások díjbevétel-eloszlása jórészt követte a díjtámogatott biztosítások területi elhelyezkedését. A bevétel hat járásban meghaladta a 15 millió forintot, köztük a Mezőkovácsházai, Kaposvári és Nyíregyházi járásokban 20 millió forint fölé emelkedett. A járások 5,1 százalékában (9 járás) 10–15 millió forint, a járások közel egyharmadában (54 járás) 5–10 millió forint közé esett. A járások 41,7 százalékában a kiegészítő biztosítás díjbevétele 1–5 millió forint között alakult, míg 33 járásban nem érte el az egy millió forintot (30. ábra).

30. ábra A KIEGÉSZÍTŐ BIZTOSÍTÁSOK DÍJBEVÉTELE JÁRÁSONKÉNT 2023-BAN

Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

Biztosítási típusonkénti bontás

A díjtámogatott és kiegészítő biztosítások díjbevétele az előző évi 65,4 százalékos növekedéshez képest 2023-ban 5,3 százalékkal elmaradt a 2022. évi befizetésektől. A díjtámogatott biztosítások díjbevétele 1,6 milliárd forinttal, a kiegészítő biztosításoké 22,9 millió forinttal csökkent.

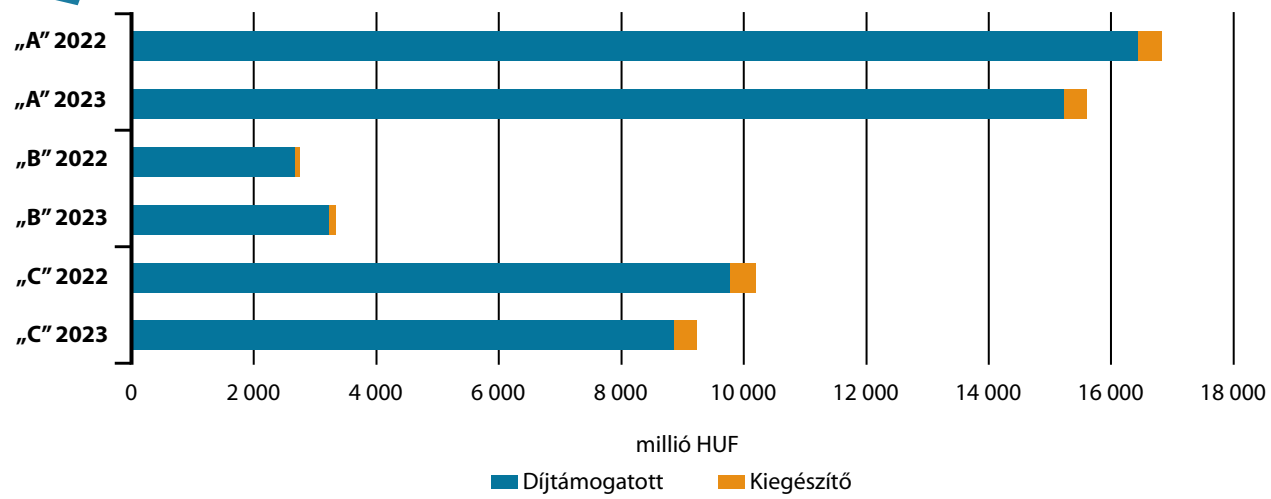
A díjtámogatott és kiegészítő biztosítások együttes díjbevétele „A" és „C" biztosítások esetében csökkent: az „A" kategóriánál 7,3 százalékkal, 16,8 milliárd forintról 15,6 milliárd forintra, a „C" biztosításnál 9,3 százalékkal, 10,2 milliárdról 9,2 milliárd forintra; míg a „B" típusú biztosítások díjállománya 21,6 százalékkal, 2,8 milliárdról 3,3 milliárd forintra emelkedett.

A díjtámogatott biztosítások díjbevétel-változását tekintve az „A" biztosítási kategóriánál 7,4 százalékkal, a „C" biztosításnál 9,2 százalékkal csökkentek, a „B"-nél pedig 20,5 százalékkal nőttek a befizetett díjak 2023-ban. A kiegészítő biztosítások bevétele 4,2 százalékkal csökkent az „A" típusnál, 12,0 százalékkal a „C" típusnál, ugyanakkor a „B" biztosításokhoz kötött kiegészítő biztosításokra befolyt összeg 67,1 százalékkal nőtt az aktuális évben (31. ábra).

Az „A" és „C" típusú biztosítások díjbevétele csökkent, a „B" típusú biztosításoké emelkedett 2023-ban.

A fentebb említettek alapján elmondható, hogy 2023-ban a biztosítók díjbevétele mérséklődött, 1,6 milliárd forint díjbevétel-csökkenést realizálhattak, szemben az előző évi 11,8 milliárd forintos bővüléssel.

31. ábra **A BIZTOSÍTÓI DÍJBEVÉTELEK VÁLTOZÁSA BIZTOSÍTÁSI TÍPUSONKÉNT 2022-RŐL 2023-RA**

Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

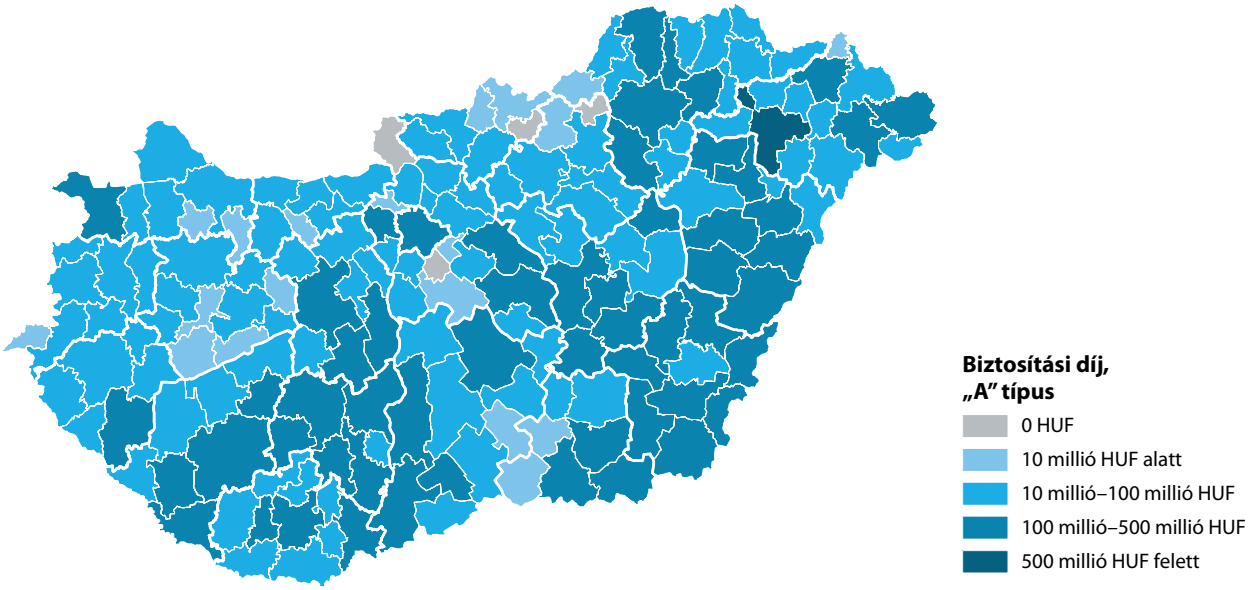
A területi eloszlást tekintve megállapítható, hogy az egyre elterjedtebb „A" típusú biztosítások legnagyobb díjbevételei az Alföld területére, Észak-Magyarország északkeleti járásaira, valamint a Dunántúl déli részére koncentrálódtak (32. ábra).

A járások 32,6 százalékában, 57 járásban a díjbevételek meghaladták a 100 millió forintot, a Nyíregyházi járásban mintegy 578 millió forintot, a Kaposvári járásban 485,3 millió forintot fordítottak a termelők „A" csomagbiztosításra. A járások több mint felében 10–100 millió forint között alakultak, 19 járásban 10 millió forint alatt maradtak a befizetett díjak. Az északmagyarországi Bátonyterenyei járásban 2023-ban sem kötöttek „A" típusú biztosítást, csakúgy mint másik 3 járásban: a Bélapátfalvai, a Szobi és a Gyáli járásokban.

Az „A" típusú biztosítások legnagyobb díjbevételei az Alföld, Észak-Magyarország és Dél-Dunántúl területéhez kapcsolódtak.

Az előző évvel összevetve 65 járásban nőtt a díjbevétel, legnagyobb mértékben az alföldi, továbbá a dél-dunántúli területeken. A Békéscsabai, az Orosházi és a Nyíregyházi járásokban 100 millió forintot is meghaladó díjnövekedés történt. Csökkent a díjbevétel 109 járásban, ezek közül legnagyobb mértékű, 100 millió forint feletti visszaesés a Szabolcs-Szatmár-Bereg és Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyék járásaiban történt. A Bátonyterenyei járásban egyik évben sem kötöttek „A" típusú növénybiztosítást.

32. ábra „A" TÍPUSÚ BIZTOSÍTÁSOK DÍJBEVÉTELE JÁRÁSONKÉNT 2023-BAN (DÍJTÁMOGATOTT ÉS KIEGÉSZÍTŐ)

Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

A „B" típusú biztosítások legnagyobb díjbevételei az Alföld területére koncentrálódtak.

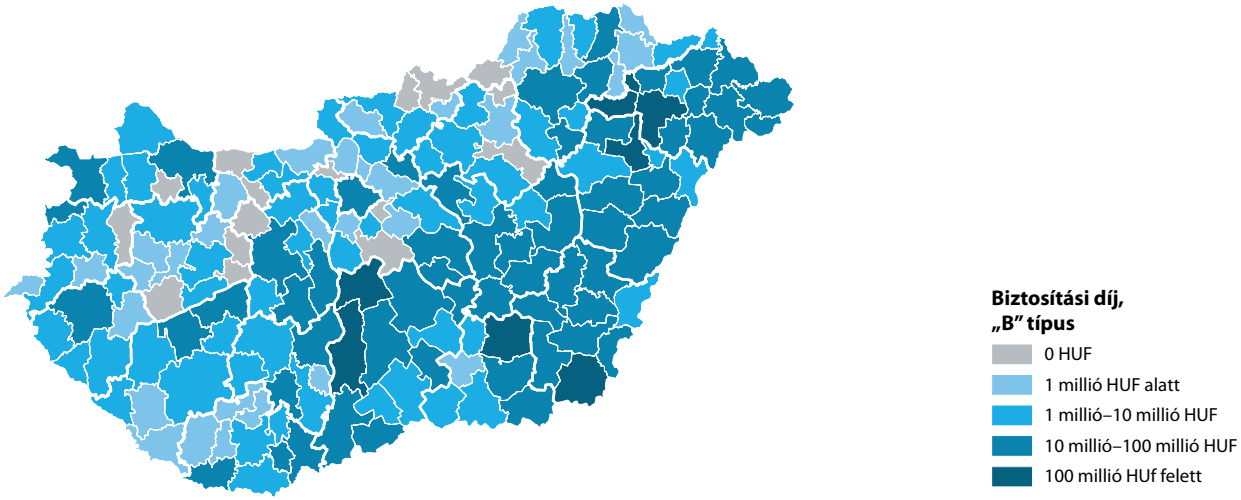
A „B" típusú biztosítások legnagyobb díjbevételei az Alföld területéhez kapcsolódnak. Hét járásban 100 millió forint felett alakultak a bevételek, ezek közül a Kalocsai, a Mezőkovácsházai és a Nyíregyházi járásokban meghaladták a 150 millió forintot. A járások egyharmadában (59 járás) 10–100 millió forint, 34,9 százalékában (61 járás) 1–10 millió forint között, 32 járásban pedig 1 millió forint alatt maradtak a befizetések. Az összes járásból 16-ban nem kötöttek „B" típusú biztosítást 2023-ban (33. ábra).

A járások közül 95-ben volt növekedés az előző évhez képest, közülük 16-ban 20 millió forintnál nagyobb mértékben nőttek a befizetett díjak. A Kalocsai járásban a 70 millió forintot is meghaladta a bővülés. Csökkent a díjbevétel 70 járásban, közülük négy alföldi járásban 20 millió forintnál nagyobb összegben, a Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyéhez tartozó Mátészalkai járásban mintegy 90 millió forint visszaesés mutatkozott. További 10 járásban egyik évben sem kötöttek „B" típusú biztosítást.

Minden járásban kötöttek „C" típusú biztosítást 2023-ban, a legnagyobb díjbevételek az alföldi és dunántúli területekhez kötődtek.

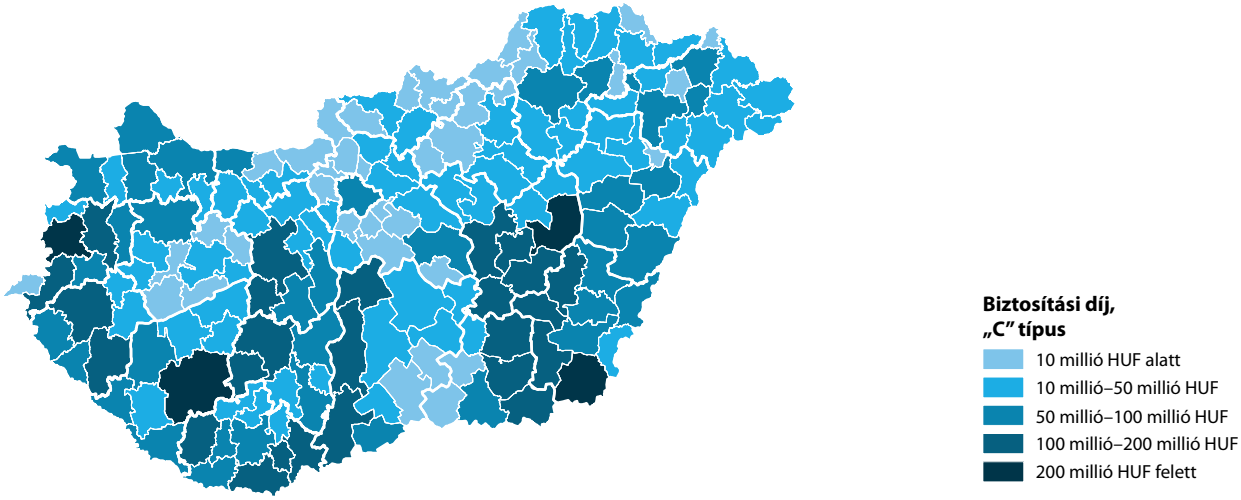
Minden járásban kötöttek „C" típusú biztosítást 2023-ban, a legnagyobb díjbevételek az alföldi és dunántúli területekhez kötődtek (34. ábra). A befizetett díjak négy járásban meghaladták a 200 millió forintot, 25 járásban 100–200 millió forint között alakultak. A járások egyötödében (37 járás) 50–100 millió forint, 70 járásban 10–50 millió forint közötti összeget fizettek be, 39 járásban pedig kevesebb mint 10 millió forintot. A járások közül 64-ben emelkedett a díjbevétel az előző évhez képest (hat járásban 30 millió forintot meghaladó mértékben), 111 járásban pedig csökkent (legnagyobb mértékben, 199 milliárd forinttal az Oroszlányi járásban, a többi járásnál 55 milliárd forint alatti összegben).

33. ábra **„B" TÍPUSÚ BIZTOSÍTÁSOK DÍJBEVÉTELE JÁRÁSONKÉNT 2023-BAN (DÍJTÁMOGATOTT ÉS KIEGÉSZÍTŐ)**

Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

34. ábra **„C" TÍPUSÚ BIZTOSÍTÁSOK DÍJBEVÉTELE JÁRÁSONKÉNT 2023-BAN (DÍJTÁMOGATOTT ÉS KIEGÉSZÍTŐ)**

Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

Díjbevételek változása

A szántóföldi növények „A" csomagbiztosítással lefedett területe több mint 100 ezer hektárral nőtt

A biztosított terület nagysága 2023-ban „A" típusú csomagbiztosításnál 791,7 ezer hektár, a „B" típusú biztosításnál 64,9 ezer hektár, a „C" típusú biztosításnál 1,1 millió hektár volt. „A" csomagbiztosítást 17,2 százalékkal nagyobb területre kötöttek 2023-ban, ami a szántóföldi kultúrák 118 ezer hektárnyi növekedéséből, valamint az ültetvények biztosított területének felére (4,6-ról 2,4 ezer hektárra) csökkenéséből adódott. A „B" típusú biztosításnál 5,9 százalékos, a „C" típusú biztosításnál pedig 1,2 százalékos emelkedés történt 2022-höz képest (8–10. táblázat, 5–6. melléklet).

Ugrás az 5. melléklethez

Ugrás a 6. melléklethez

A „B" típusú biztosításokkal fedezett területen belül 82,5 százalék volt a zöldségkultúrák aránya, 11,2 százalék az ültetvényeké, 6,3 százalék a szántóföldi növénykultúráké. Az összes

„B" típusú biztosítás veszélynemenkénti területi eloszlását nézve megállapítható, hogy a téli fagy, az őszi fagy, a vihar és a jégeső esetében a biztosított terület növekedett. A téli fagykárra az előző évi terület két és félszeresére, az őszi fagykárra a korábbi terület közel kétszeresére kötöttek díjtámogatott biztosítást, viharkárnál 27,5, jégesőkárnál 8,0 százalékos bővülés történt. A felhőszakadás ellen biztosított terület 12,6 százalékkal, az aszály, mezőgazdasági árvíz és a tavaszi fagy tekintetében a biztosított terület 83,2–93,8 százalékkal visszaesett a 2022. évhez képest. Összességében a főbb növénycsoportok közül a szántóföldi növények biztosított területe 22,1 százalékkal, a zöldségkultúráké 5,9 százalékkal növekedett, míg az ültetvényeké 20,7 százalékkal csökkent. Az ültetvényeknél minden veszélynem tekintetében visszaesett a „B" biztosítással lefedett terület, tavaszi fagy ellen pedig 2023-ban már nem kötöttek „B" típusú biztosítást.

8. táblázat: A „B" ÉS „C" TÍPUSÚ BIZTOSÍTÁSOK IGÉNYBEVÉTELÉNEK VÁLTOZÁSA VESZÉLYNEMENKÉNT ÉS FŐBB NÖVÉNYCSOPORTONKÉNT 2023-BAN

százalék

Veszélynem	Biztosított terület változása				Díjbevétel változása			
	Szántóföldi növénykultúrák	Ültetvények	Zöldségkultúrák	Összesen	Szántóföldi növénykultúrák	Ültetvények	Zöldségkultúrák	Összesen
„B" típusú biztosítások								
Aszály	–	–	16,8	16,8	–	–	39,5	39,5
Felhőszakadás	107,0	76,7	86,1	87,4	148,1	97,2	102,0	103,7
Jégeső	122,0	85,9	110,0	108,0	122,1	85,3	128,7	117,8
Mezőgazdasági árvíz	–	90,9	7,8	12,6	–	125,1	2,3	5,3
Őszi fagy	0,0	–	185,2	185,2	0,0–	–	199,2	199,2
Tavaszi fagy	14,8	0,0	3,6	6,2	98,8	0,0	3,1	5,3
Téli fagy	–	28,2	57,6	247,9	–	99,4	525,2	503,9
Vihar	117,5	67,8	137,2	127,5	91,1	81,3	150,5	134,1
„B" típusú biztosítások összesen	122,1	79,3	109,8	105,9	119,5	84,9	132,0	120,5
„C" típusú biztosítások								
Aszály	115,4	–	–	115,4	168,1	–	–	168,1
Felhőszakadás	139,4	–	–	139,4	203,7	–	–	203,7
Jégeső	101,3	128,5	–	101,3	86,3	134,9	–	86,3
Mezőgazdasági árvíz	109,1	–	–	109,1	81,5	–	–	81,5
Őszi fagy	104,4	–	–	104,4	130,3	–	–	130,3
Tavaszi fagy	30,6	–	–	30,6	18,3	–	–	18,3
Téli fagy	70,9	–	–	70,9	116,9	–	–	116,9
Vihar	128,8	–	–	128,8	108,2	–	–	108,2
„C" típusú biztosítások összesen	101,2	128,5	–	101,2	90,8	134,9	–	90,8

Megjegyzés: A tavaszi és az őszi takarmányborsó, a mezei borsó és a takarmánykáposzta a hasznosítási kódok alapján az egyéb szántóföldi növények közé tartozik, de köthető rá „B" biztosítás. A levendula, hibrid levendula hasznosítási kódok alapján egyéb ültetvények közé lett sorolva, de „C" típusú biztosítás köthető rá.
Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

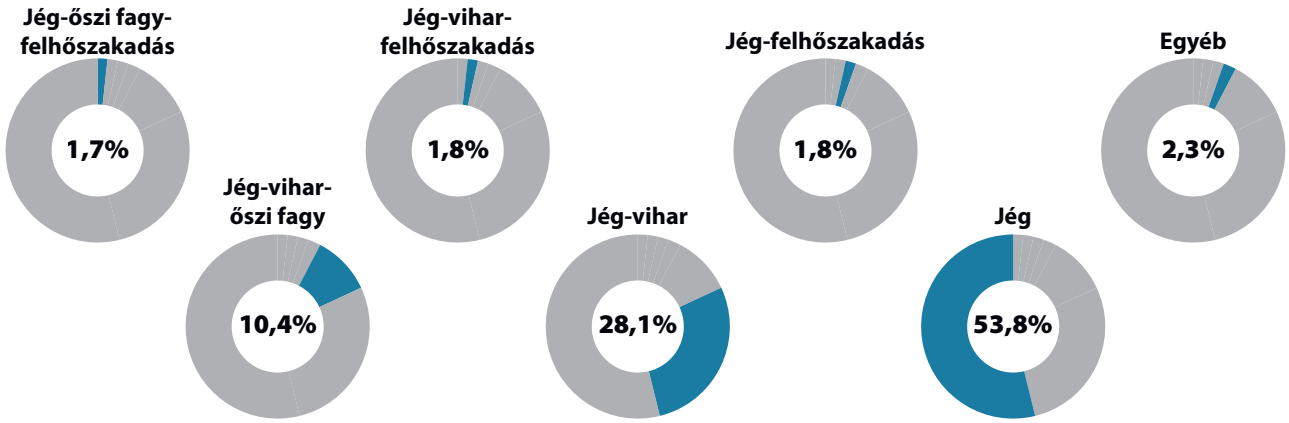
A „B" típusú biztosítások díjbevételének 81,9 százalékát zöldségkultúrák, 16,9 százalékát ültetvények, 1,2 százalékát szántóföldi kultúrák után fizették a termelők. A díjállomány a tavaszi fagy, mezőgazdasági árvíz és az aszály kivételével nőtt. A legnagyobb területet jelentő „B" típusú biztosítás, a jégkárbiztosítás befizetett díja 17,8 százalékkal emelkedett, míg a

biztosított terület 8,0 százalékkal 63,3 ezer hektárra bővült. A második legnagyobb biztosított területű viharkárbiztosítás díjállománya 34,1 százalékkal, területe 27,5 százalékkal nőtt. A zöldségkultúrák őszi fagy elleni biztosított területe csaknem kétszeresére, 6,6 ezer hektárra nőtt, díjállománya is megduplázódott, a téli fagykárra biztosított területük pedig bár felére csökkent, azonban a befizetett díjállomány több mint ötszörösére emelkedett. Az ültetvényesek biztosított területének csökkenése a díjállomány visszaesését vonta maga után.

A szántóföldi kultúrákra, kalászosokra köthető „C" típusú díjtámogatott biztosítás által lefedett terület nagysága összességében 1,2 százalékkal nőtt, ugyanakkor díjbevétele 9,2 százalékkal 8,9 milliárd forintra csökkent 2023-ban. A biztosított terület a tavaszi és téli fagykár kivételével bővült, a legnagyobb arányú jégkárbiztosítását (összes „C" biztosítással lefedett terület 99,8 százaléka) 1,3 százalékkal, a második legnépszerűbb viharkár-biztosítását 28,8 százalékkal. Azonban a jégesőkárra a terület bővülése mellett is több mint egymilliárd forinttal kevesebb biztosítási díjbevétel keletkezett. A viharkárra befizetett díjak a területbővülés arányától kissé elmaradva, 8,2 százalékkal emelkedtek, a viharkárra 60,5 százalékkal növekedtek, megközelítve az 1,8 milliárd forintot.

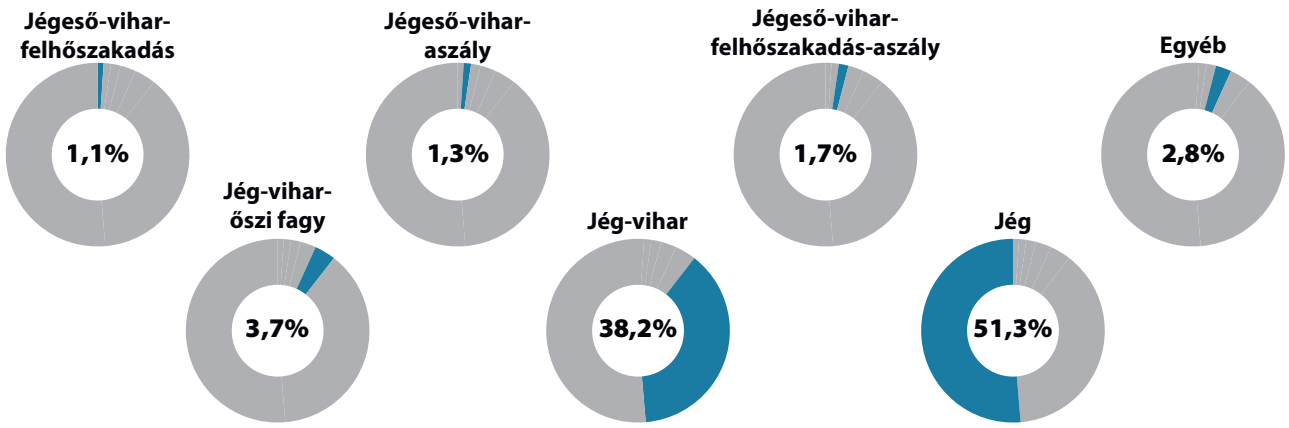
A szántóföldi növényekre 12 ezer hektárral nagyobb területen, ugyanakkor 900 millió forinttal kisebb díj mellett kötöttek „C" biztosítást 2023-ban.

35. ábra BIZTOSÍTÓI DÍJBEVÉTELEK VESZÉLYNEMENKÉNTI MEGOSZLÁSA A „B" TÍPUSÚ DÍJTÁMOGATOTT BIZTOSÍTÁS ESETÉN 2023-BAN

Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

36. ábra A BIZTOSÍTÓI DÍJBEVÉTELEK VESZÉLYNEMENKÉNTI MEGOSZLÁSA A „C" TÍPUSÚ BIZTOSÍTÁS ESETÉN 2023-BAN

Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

A „B" típusú biztosításnál a veszélynemenkénti eloszlást tekintve megállapítható, hogy az összes 3,2 milliárd forint díjbevétel 53,8 százalékát jégeső ellen fizették ki a termelők 2023-ban, ezt követte a jég-vihar kombináció 28,1 százalékkal, majd a jég-vihar-őszi fagy 10,4 százalékkal (35. ábra). A „C" típusnál a 8,9 milliárd forint biztosítói díjbevételből 51,3 százalékot a jégbiztosítás tett ki. Ezt követte a jég-vihar kombináció 38,2 százalékkal, majd a jég-vihar-őszi fagy 3,7 százalékkal (36. ábra).

Ágazatonkénti bontás

A szántóföldi növények penetrációja 3,6 százalékponttal 49,4 százalékra nőtt, elsősorban az „A" csomagbiztosítások növekvő népszerűsége következtében.

A szántóföldi növények vetésterülete a 2022. évi vetésterülethez képest 0,3 százalékkal, 13 ezer hektárral mérséklődött, 3797 ezer hektár volt a tárgyévben. A vetésterület viszonylagos változatlansága mellett a díjtámogatott biztosítások által lefedett összes terület nagysága 1744 ezer hektárról 7,6 százalékkal 1876 ezer hektárra bővült 2023-ban, ami azt eredményezte, hogy a penetráció 45,8 százalékról 49,4 százalékra javult. A biztosítási típusok tekintetében némi átrendeződés tapasztalható az „A" biztosítások növekvő népszerűsége miatt. Az „A" típusú csomagbiztosítással lefedett terület 17,7 százalékkal nőtt, a biztosított terület vetésterülethez viszonyított aránya 20,8 százalékra emelkedett az előző évi 17,6 százalékról. „C" típusú biztosítást 1,2 százalékkal nagyobb területre kötöttek a vizsgált évben, a penetráció 0,4 százalékponttal 28,5 százalékra emelkedett (9. táblázat).

A kukorica vetésterülete 20,6 százalékkal, díjtámogatott biztosítással lefedett területe 10,4 százalékkal csökkent.

A legnagyobb vetésterületen termesztett szántóföldi növények közül a búza és a napraforgó díjtámogatott biztosítással lefedett területe 13,3, illetve 8,0 százalékkal emelkedett, a kukoricáé, melynek vetésterülete is jelentősen, 20,6 százalékkal visszaesett, 10,4 százalékkal csökkent. A kukorica mellett egy kultúra, a szója lefedettsége csökkent 2023-ban 13,8 százalékkal, a vetésterületének csökkenésével megegyező arányban. A rozsnál 81,6, a tritikálénál 63,2, a cukorrépánál 43,6, az árpánál 37,2 százalékos növekedés jelentkezett, a többi szántóföldi növény lefedettsége 3,2–18,9 százalékkal nőtt.

A nagyobb területen termesztett szántóföldi növények esetében a penetráció 3,0–8,7 százalékponttal nőtt, ezáltal a biztosítás által lefedett terület aránya a káposztarepcénél 79,7 százalék lett, a kukoricánál, napraforgónál, árpánál, búzánál 51,0–54,7 százalék között alakult 2023-ban. A szója vetésterületének kétharmadára kötöttek biztosítást, csakúgy, mint 2022-ben. A többi kultúra esetében 0,7–10,1 százalékpontnyi növekedés mutatkozott. Egyedül a cukorrépa penetrációja csökkent 3,2 százalékponttal, a tárgyévben a vetésterület 53,2 százalékára kötöttek díjtámogatott biztosítást a gazdálkodók.

Az „A" típusú biztosításnál a legmagasabb, 41,2 százalékos penetrációval a káposztarepce rendelkezett, ami 6,1 százalékpontos növekedést jelent az előző évhez képest. A „C" típusnál a szója vetésterülethez viszonyított lefedettsége volt a legnagyobb 2023-ban is, meghaladta a 66 százalékot. A második legnagyobb lefedettségű növény a dohány lett, miután 10,1 százalékponttal 53,5 százalékra nőtt a penetrációja, harmadik helyen pedig a cukorrépa áll, vetésterületének 53,2 százalékára kötöttek „C" típusú biztosítást.

Az ültetvénykultúrák területe együttesen 3270,2 hektárral csökkent 2022-höz képest. Növekedett a dió területe 1,4 százalékkal és a szamócáé 4,1 százalékkal, minden egyéb kultúránál viszont csökkent a terület 0,2–9,0 százalékkal. A legnagyobb területtel rendelkező ültetvénykultúrák közül almát 4,3, borszőlőt 1,6, meggyet 3,9 százalékkal kisebb területen termesztettek a tárgyévben.

9. táblázat: A FŐBB SZÁNTÓFÖLDI KULTÚRÁK RÉSZVÉTELE A II. PILLÉRBEN 2023-BAN

Megnevezés	Vetésterület 2023-ban, ezer ha	Díjtámogatott biztosítás által lefedett terület 2022-ben, ezer ha				Díjtámogatott biztosítás által lefedett terület 2023-ban, ezer ha				Díjtámogatott biztosítás által lefedett terület változása[a], százalék				Lefedettség a vetésterülethez viszonyítva, százalék			
		A	B	C	Összesen	A	B	C	Összesen	A	B	C	Összesen	A	B	C	Összesen
Búza	1 016	195	0	291	486	211	0	339	550	108	-	117	113	21	0	33	54
Kukorica	747	161	0	276	437	199	0	192	392	124	-	70	90	27	0	26	52
Napraforgó	677	171	0	172	343	197	0	173	370	115	-	101	108	29	0	26	55
Káposztarepce	189	72	0	74	146	78	0	73	151	108	-	99	103	41	0	39	80
Árpa	417	55	0	100	155	81	0	131	213	148	-	131	137	19	0	32	51
Tritikálé	85	5	0	8	13	8	0	14	22	152	-	171	163	10	0	16	26
Szója	58	0	0	45	45	0	0	39	39	-	-	86	86	0	0	67	67
Durumbúza	38	8	0	11	19	11	0	12	23	133	-	108	119	29	0	31	61
Rozs	46	2	0	2	4	3	0	4	8	156	-	206	182	7	0	10	17
Zab	23	0	0	3	3	0	0	4	4	-	-	119	119	0	0	16	16
Cukorrépa	15	0	0	5	5	0	0	8	8	-	-	144	144	0	0	53	53
Dohány	3	0	0	1	1	0	0	1	1	-	-	111	111	0	0	54	54
Egyéb szántóföldi növény	483	0	3	82	86	0	4	92	96	97	122	112	113	0	1	19	20
Szántóföldi növény összesen	3 797	671	3	1 070	1 744	789	4	1 083	1 876	118	122	101	108	21	0	29	49

[a] Változás: 2023/2022 értéke, mely a pontos területek hányadosát jelöli, míg a táblázatban csak a kerekített területek szerepelnek.

Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

Az ültetvények penetrációja tovább csökkent 7,5 százalékra.

Az összes ültetvényterület 2,5 százalékkal mérséklődött, azonban ennél jóval nagyobb arányban csökkent a díjtámogatott biztosítások által lefedett terület nagysága, 30,1 százalékkal visszaesett 9,7 ezer hektárra (10. táblázat). Ezáltal a penetráció is tovább csökkent 3,0 százalékponttal, 10,5 százalékról 7,5 százalékra. Kizárólag a dió esetében nőtt a biztosított terület 5 százalékkal és a penetráció 0,4 százalékkal, azonban ez még így is az összes dióültetvény mindössze 4,3 százalékát érinti. A legnagyobb ültetvényterülettel rendelkező borszőlő biztosított területe 7,3 százalékkal, penetrációja 0,3 százalékponttal mérséklődött az előző évhez képest, a borszőlőültetvények területének csupán 4,7 százalékára kötöttek díjtámogatott biztosítást a gazdák 2023-ban. Az almaültetvények területe 4,3 százalékkal, díjtámogatással biztosított területe 39,6 százalékkal csökkent. A tárgyévben mindössze 3,1 ezer hektár lett biztosítva díjtámogatás mellett, ami több mint kétezer hektárral kevesebb a 2022. évinél, főként az „A" csomagbiztosítások által lefedett terület esett vissza drasztikusan. Az almaültetvények penetrációja a 8,9 százalékpontos visszaesés után alig haladta meg a 15 százalékot, és még így is a legnagyobb arányban almánál kötöttek díjtámogatott biztosítást a termelők, második helyen a körte állt 14,2 százalékos lefedettségi aránnyal. A kajszibarack penetrációja szintén erősen csökkent, a 2022. évi 21,6 százalékról 12,9 százalékra, mindössze 655,6 hektárra kötöttek díjtámogatott biztosítást. A meggy penetrációja 5,7 százalékpontot esett 12,3 százalékra, több mint 800 hektárral kevesebb területet fedett le a II. pillér. A szamóca, az egyéb szőlőültetvény és az egyéb gyümölcsfélék biztosított területének aránya 2 százalék alatt maradt, a ribiszkéé mindössze egy ezreléket ért el. A többi ültetvény penetrációja 0,1–5,7 százalékponttal csökkent.

Az egyes biztosítási típusokat figyelembe véve megállapítható, hogy az „A" csomagbiztosítással lefedett ültetvényterület aránya megfeleződött, a „B" biztosítással lefedett terület pedig 20,7 százalékkal volt kisebb az előző évi területnél. Az „A" típusú ültetvénybiztosítás penetrációja az előző évi 3,5 százalékról 1,9 százalékra, a „B" típusúé 7,0 százalékról 5,7 százalékra csökkent.

A növénykultúrák közül a zöldségkultúrák penetrációja a legmagasabb, 2023-ban 5,0 százalékponttal 58,4 százalékra emelkedett.

A zöldségkultúrák vetésterülete összességében 0,5 százalékkal, díjtámogatott biztosítások által lefedett területe 9,8 százalékkal nőtt 2023-ban az előző évhez képest, ennek eredményeképpen a penetráció 53,4 százalékról 58,4 százalékra emelkedett, ami a szántóföldi növénykultúrák, ültetvények és szántóföldi zöldségek közül a legmagasabb lefedettségi arány (11. táblázat).

A legnagyobb területen termesztett csemegekukorica vetésterülete 5,1 százalékkal csökkent, ugyanakkor a díjtámogatott biztosítások által lefedett területe 22,6 százalékkal nőtt. Ezáltal a mintegy 26,0 ezer hektárból 24,7 ezer hektárt véd díjtámogatott biztosítás, ami egyedülállóan magas, 95,0 százalékos penetrációt jelent. A második legnagyobb vetésterülettel rendelkező borsónál a vetésterület és a biztosított terület is nőtt, a penetráció már elérte a 69,2 százalékot, 13,3 ezer hektárra kötöttek díjtámogatott biztosítást a gazdálkodók. A bab és a paradicsom penetrációja meghaladta a 80 százalékot. A bab vetésterülete 18,2 százalékkal emelkedett, biztosított területe viszont megduplázódott, így 2023-ban elérte az ezer hektárt. Legalacsonyabb penetrációval továbbra is a spárga rendelkezett, a vetésterület mindössze 0,7 százalékára kötöttek díjtámogatott biztosítást. Alacsony volt még a burgonya (12,2 százalék), a káposztafélék (13,9 százalék), valamint a tök (18,3 százalék) penetrációja.

10. táblázat: A FŐBB ÜLTETVÉNYKULTÚRÁK RÉSZVÉTELE A II. PILLÉRBEN 2023-BAN

Megnevezés	Ültetvény-terület 2023-ban, ezer ha	Díjtámogatott biztosítás által lefedett terület 2022-ben, ezer ha				Díjtámogatott biztosítás által lefedett terület 2023-ban, ezer ha				Díjtámogatott biztosítás által lefedett terület változása[a], százalék				Lefedettség a ültetvényterülethez viszonyítva, százalék			
		A	B	C	Összesen	A	B	C	Összesen	A	B	C	Összesen	A	B	C	Összesen
Borszőlő	50 364	906,4	1 635,4	0,0	2 541,7	736,4	1 620,1	0,0	2 356,5	81,2	99,1	-	92,7	1,5	3,2	0,0	4,7
Alma	20 721	2 421,7	2 788,0	0,0	5 209,6	937,9	2 206,6	0,0	3 144,6	38,7	79,1	-	60,4	4,5	10,6	0,0	15,2
Meggy	12 507	648,0	1 694,0	0,0	2 342,0	334,6	1 202,2	0,0	1 536,8	51,6	71,0	-	65,6	2,7	9,6	0,0	12,3
Dió	9 433	51,6	312,1	0,0	363,7	41,9	367,4	0,0	409,3	81,1	117,7	-	112,5	0,4	3,9	0,0	4,3
Szilva	5 891	135,4	506,0	0,0	641,3	77,4	402,6	0,0	480,0	57,1	79,6	-	74,8	1,3	6,8	0,0	8,1
Kajszibarack	5 067	166,5	978,7	0,0	1 145,1	40,2	615,4	0,0	655,6	24,1	62,9	-	57,3	0,8	12,1	0,0	12,9
Őszibarack	2 601	8,4	246,8	0,0	255,2	1,5	200,3	0,0	201,8	18,0	81,1	-	79,1	0,1	7,7	0,0	7,8
Cseresznye	2 595	90,9	268,4	0,0	359,2	79,8	235,3	0,0	315,1	87,9	87,7	-	87,7	3,1	9,1	0,0	12,1
Körte	1 872	153,9	122,3	0,0	276,1	115,8	149,6	0,0	265,4	75,2	122,4	-	96,1	6,2	8,0	0,0	14,2
Egyéb szőlőültetvény	1 301	52,1	17,3	0,0	69,4	2,2	12,5	0,0	14,7	4,3	72,3	-	21,2	0,2	1,0	0,0	1,1
Ribiszke	818	-	9,0	0,0	9,0	-	0,8	0,0	0,8	-	9,1	-	9,1	-	0,1	0,0	0,1
Szamóca	677	-	102,2	0,0	102,2	-	10,3	0,0	10,3	-	10,1	-	10,1	-	1,5	0,0	1,5
Egyéb gyümölcsféle	14 369	6,0	488,0	0,0	493,9	5,2	246,8	0,0	252,0	88,1	50,6	-	51,0	0,0	1,7	0,0	1,8
Egyéb ültetvény	208	-	-	7,6	7,6	-	-	9,8	9,8	-	-	128,5	128,5	-	-	4,7	4,7
Ültetvény összesen	128 216	4 640,6	9 168,0	7,6	13 816,2	2 372,8	7 270,0	9,8	9 652,6	51,1	79,3	128,5	69,9	1,9	5,7	0,01	7,5

[a] Változás: 2023/2022 értéke, mely a pontos területek hányadosát jelöli, míg a táblázatban csak a kerekített területek szerepelnek.
Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

11. táblázat: A FŐBB ZÖLDSÉGKULTÚRÁK RÉSZVÉTELE A II. PILLÉRBEN 2023-BAN

Megnevezés	Vetésterület 2023-ban, ha	Díjtámogatott biztosítás által lefedett terület 2022-ben, ha	Díjtámogatott biztosítás által lefedett terület 2023-ban, ha	Díjtámogatott biztosítás által lefedett terület változása[a] százalék	Lefedettség a vetésterülethez viszonyítva, százalék
		B	B	B	B
Csemegekukorica	25 952	20 112	24 657	122,6	95,0
Borsó	20 846	13 265	14 433	108,8	69,2
Burgonya	5 908	846	719	85,0	12,2
Dinnye	3 292	974	995	102,1	30,2
Bab	1 230	497	1 004	202,0	81,6
Tök	2 475	275	454	165,3	18,3
Paradicsom	1 486	1 097	1 195	109,0	80,5
Fűszerpaprika	957	570	469	82,2	49,0
Spárga	1 136	12	8	71,7	0,7
Káposztafélék	1 346	233	187	80,3	13,9
Vöröshagyma	1 532	511	525	102,7	34,3
Paprika	983	387	337	87,2	34,3
Sárgarépa	1 461	445	463	104,0	31,7
Egyéb szántóföldi zöldség	23 111	9 567	8 134	85,0	35,2
Szántóföldi zöldség összesen	91 715	48 791	53 580	109,8	58,4

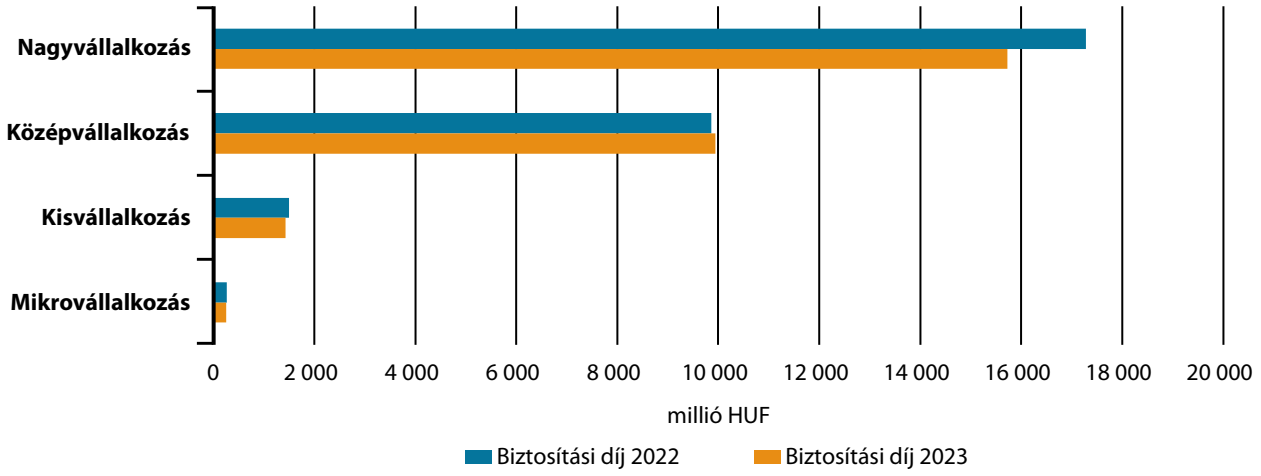
[a] Változás: 2023/2022 értéke, mely a pontos területek hányadosát jelöli, míg a táblázatban csak a kerekített területek szerepelnek.
Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

Méret szerinti bontás

A díjtámogatott biztosítások díjállománya a középvállalkozások kivételével csökkent

A díjtámogatott biztosítások díjállománya a középvállalkozások esetében 0,8 százalékkal emelkedett, a többi méretkategóriánál csökkent az előző évhez képest. A nagyvállalkozások 9,0 százalékkal, a mikro- és kisvállalkozások egyaránt 5,1 százalékkal kevesebbet fordítottak díjtámogatott biztosítási szerződésekre (37. ábra).

37. ábra DÍJTÁMOGATOTT BIZTOSÍTÁSOK DÍJÁLLOMÁNYÁNAK VÁLTOZÁSA MÉRETKATEGÓRIÁK SZERINT 2022-RŐL 2023-RA

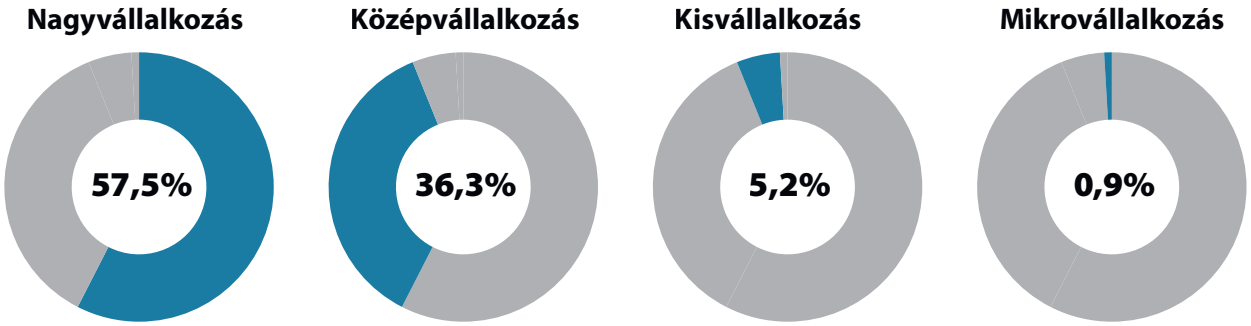

Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

A díjtámogatott biztosítások esetében egyértelműen megállapítható, hogy a legnagyobb gazdaságok fordítják a legmagasabb összegeket biztosításkötésre. Részesedésük bár kismértékben, 2,3 százalékponttal visszaesett az előző évhez képest, így is ők fizetik be a teljes díjállomány 57,5 százalékát[5] (38. ábra). A középvállalkozások részesedése a befizetésekből 2,2 százalékponttal emelkedett, míg a mikro- és kisvállalkozások 2023-ban az előző évihez hasonlóan 0,9 és 5,2 százalékos arányt képviseltek.

A közép- és nagyvállalkozások részesedése a teljes díjállományból 93 százalék feletti mind az alap-, mind a kiegészítő biztosításoknál.

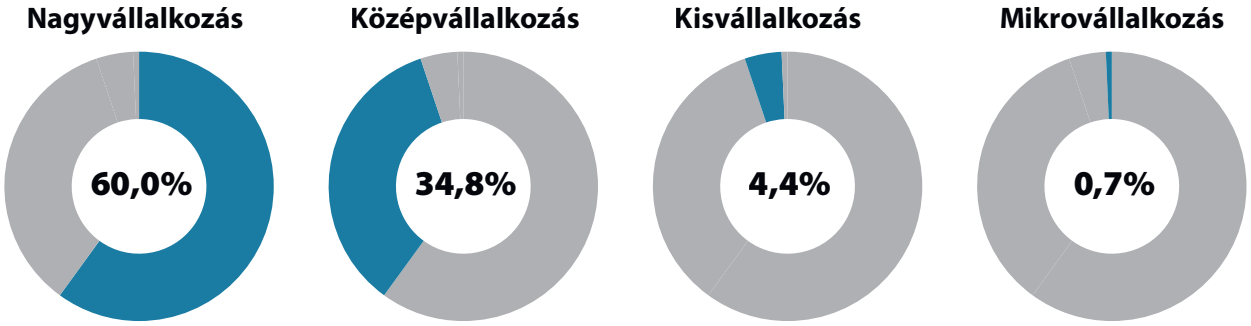
38. ábra DÍJTÁMOGATOTT BIZTOSÍTÁSOK DÍJÁLLOMÁNYÁNAK MEGOSZLÁSA MÉRETKATEGÓRIA SZERINT 2023-BAN

Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

A kiegészítő biztosítások esetében ugyancsak a nagyvállalkozások domináltak, díjbevételükből ezek a szereplők 60,0 százalékot tudhattak magukénak 2023-ban, bár ez 3,3 százalékponttal elmaradt az előző évi arányszámtól. A középvállalkozások részesedése 2,5 százalékponttal, a kisvállalkozásoké 0,7 százalékponttal, a mikrovállalkozásoké pedig 0,1 százalékponttal nőtt (39. ábra).

39. ábra KIEGÉSZÍTŐ BIZTOSÍTÁSOK DÍJÁLLOMÁNYÁNAK MEGOSZLÁSA MÉRETKATEGÓRIÁK SZERINT 2023-BAN

Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

5 A mikro- és kisvállalkozások jellemzően kis területeken magas termelési értékű kultúrákat termesztenek, amelyek biztosítási díja arányosan jóval magasabb, mint a kárenyhítési hozzájárulás hektáronkénti összege a szántóföldi és ültetvénykultúrák esetében.

Károsodás

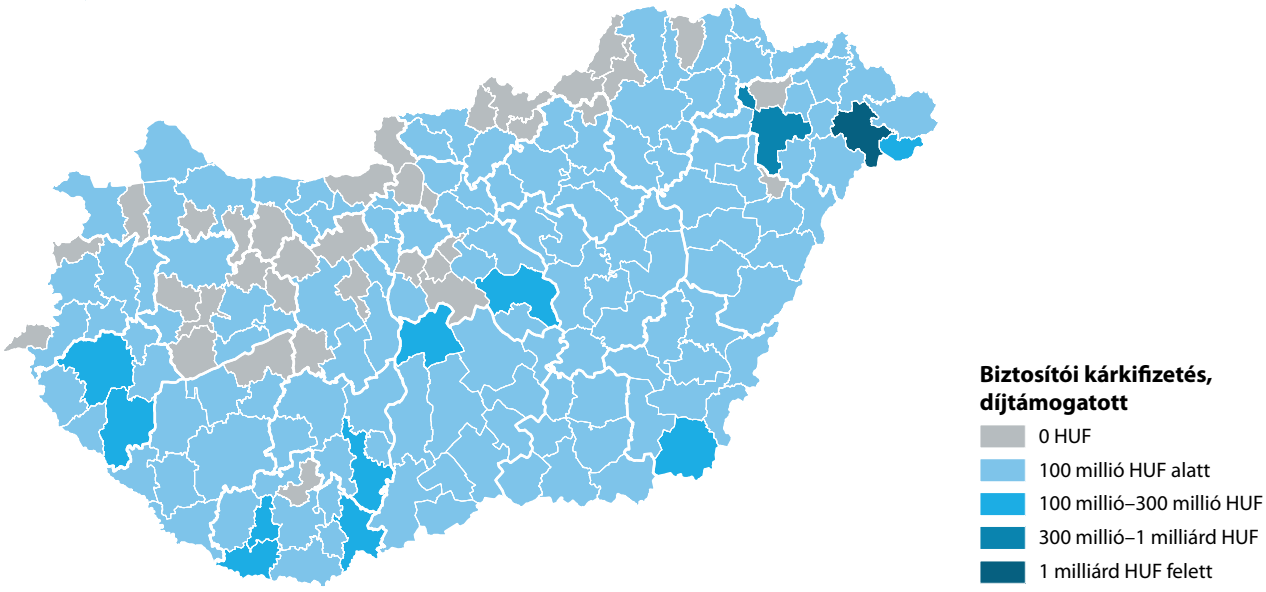
Járásonkénti bontás

A 2022. évi rendkívüli aszály következtében rekordösszegű, közel 50 milliárd forintnyi biztosítói kárkifizetés után (díjtámogatott és kiegészítő) 2023-ban 11,1 milliárd forintot fizettek a biztosítók a károsult gazdáknak, a kárhányadok aránya pedig 128,3 százalékponttal, 167,7 százalékról 39,4 százalékra csökkentek (7. táblázat).

A legjelentősebb kárkifizetések Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyéhez kötődtek.

A díjtámogatott biztosítások legjelentősebb kárkifizetései Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyéhez kötődtek, a Mátészalkai járásban 1,3 milliárd forintot, a Nyíregyházi járásban 423,1 millió forintot fizettek a biztosítók (40. ábra). Tíz járásban 100–300 millió forint közötti kifizetéseket folyósítottak a termelőknek. A járások háromnegyedében (128 járásban) 100 millió forint alatt maradtak a kárkifizetések, 35 járásban pedig nem történt biztosítói kárkifizetés. A kármentes területek Észak-Magyarországon és Észak-Dunántúlon helyezkedtek el.

40. ábra A DÍJTÁMOGATOTT BIZTOSÍTÁSOK KÁRKIFIZETÉSEI JÁRÁSONKÉNT 2023-BAN

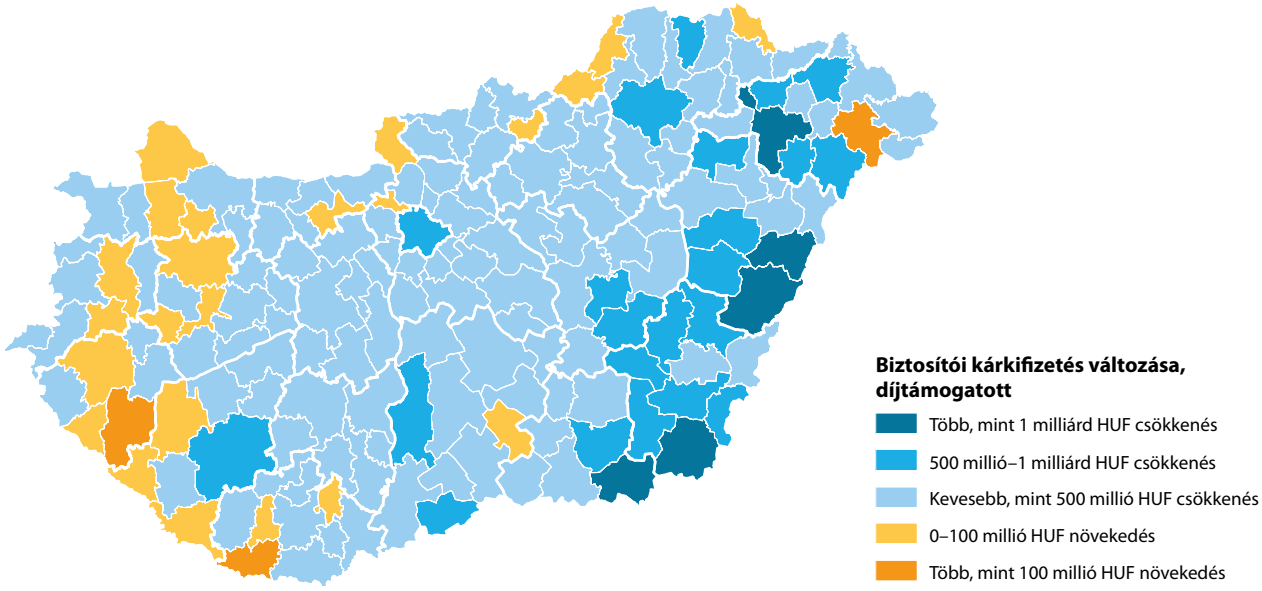

Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

A járások 85,1 százalékában csökkent a díjtámogatott biztosítások kárkifizetése, legnagyobb mértékben az alföldi területeken, ahol a 2022. évi aszály a legnagyobb károkat okozta. A csökkenés öt járásban meghaladta az 1 milliárd forintot, 22 járásban 500 millió–1 milliárd forint közötti, 122 járásban 500 millió forint alatti mértékű volt. Az előző évinél nagyobb összegű kifizetésben részesült 26 járás, közülük a Mátészalkai, valamint a Nagykanizsai és Sellyei járásokban 100 millió forintot meghaladó növekedés történt (41. ábra).

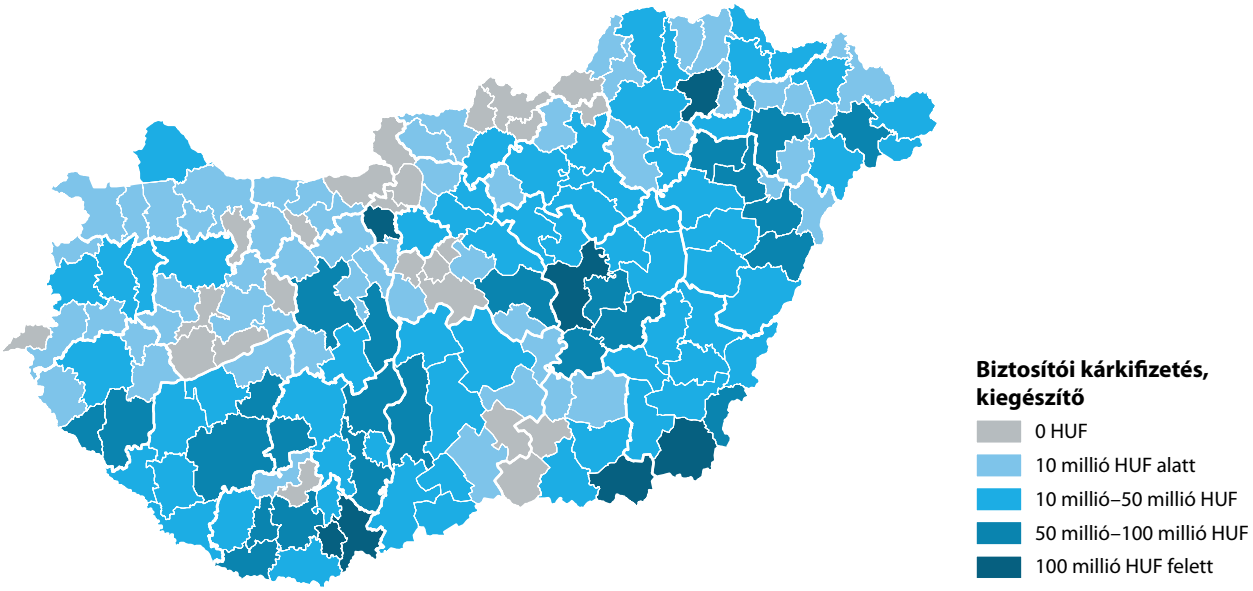
A kiegészítő biztosítások kárkifizetése az előző évihez viszonyítva 16,4 százalékkal 4,6 milliárd fo-rintra nőtt. A járások 13,7 százalékában (24 járásban) nem volt kárkifizetés, 32,6 százalékuknál (57 járás) pedig 10 millió forint alatti kártérítést kaptak a gazdálkodók. A járások 36,0 százalékában (63 járás) 10–50 millió, 24 járásban 50–100 millió forint közötti, 7 járásban 100 millió forintot is meghala-dó kárkifizetés történt (42. ábra).

41. ábra **A DÍJTÁMOGATOTT BIZTOSÍTÁSOK KÁRKIFIZETÉSÉNEK VÁLTOZÁSA JÁRÁSONKÉNT 2022-RŐL 2023-RA**

Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

42. ábra **A KIEGÉSZÍTŐ BIZTOSÍTÁSOK KÁRKIFIZETÉSEI JÁRÁSONKÉNT 2023-BAN**

Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

Veszélynemenkénti bontás

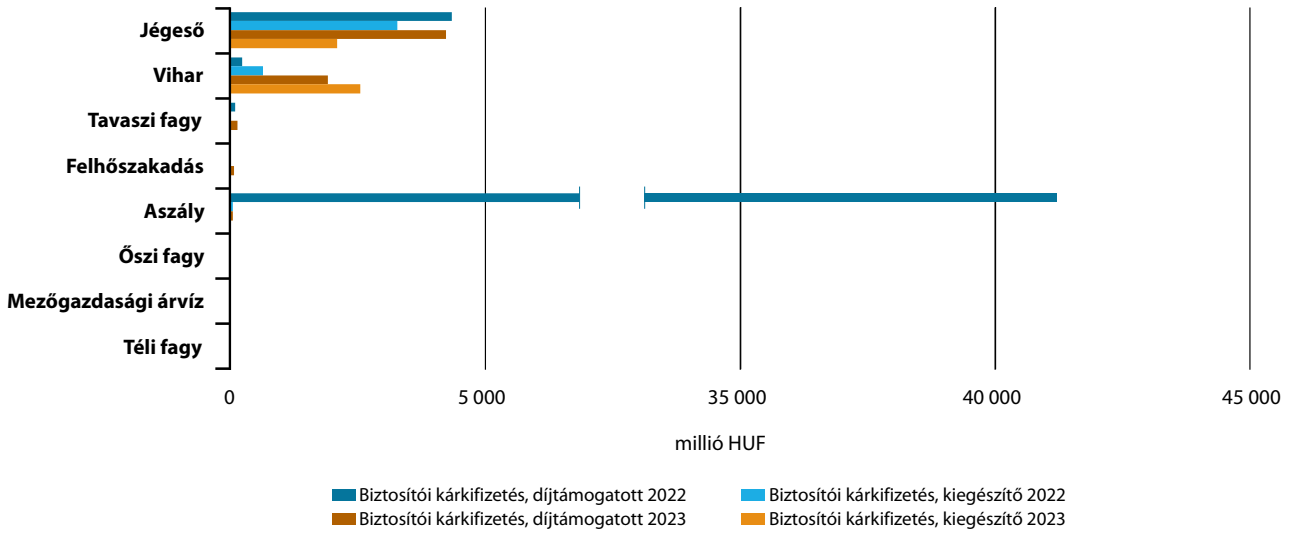
A veszélynemek közül a jégeső és a vihar dominált 2023-ban. A kifizetett kártérítések 57,0 százalékát a jégesőkárokra, 40,2 százalékát a viharkárokra térítették a biztosítók. A virágzásnak indult gyümölcsösöket a kora tavaszi fagyok károsították ugyan, de – részben az erre a veszélynemre kötött biztosítások csökkenése miatt – a kárkifizetés tekintetében a tavaszi

A kártérítések 97,2 százalékát jégeső- és viharkárokra fizették ki a biztosítók 2023-ban.

fagy mindössze 1,4 százalékos részaránnyal került a harmadik helyre. Az előző évben meghatározó aszálykárkifizetésekkel szemben a tárgyévben a biztosítói kifizetések csekély része, mindössze 0,6 százaléka kapcsolódott aszálykárokhoz.

Jégeső miatt az előző évhez képest 17,0 százalékkal kevesebbet, 6,3 milliárd forintot kellett fizessenek a biztosítók 2023-ban díjtámogatott és kiegészítő biztosítások keretében. A viharkárok térítése ötszörösére emelkedett megközelítve a 4,5 milliárd forintot. Ezt követte a nagyságrendileg kisebb összegű tavaszi fagykár térítése 152,5, a felhőszakadáskár 79,0, az aszály 67,8 millió forinttal. Őszi fagykárra 7,3 millió forintot, mezőgazdasági árvízkárra 1,8 millió forintot fizettek, téli fagykárra viszont nem történt kifizetés díjtámogatott biztosítások keretében (43. ábra).

43. ábra **VESZÉLYNEMENKÉNTI KÁRTÉRÍTÉSI ÖSSZEGEK A DÍJTÁMOGATOTT ÉS A KIEGÉSZÍTŐ BIZTOSÍTÁSOK ESETÉBEN 2022-BEN ÉS 2023-BAN**

Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

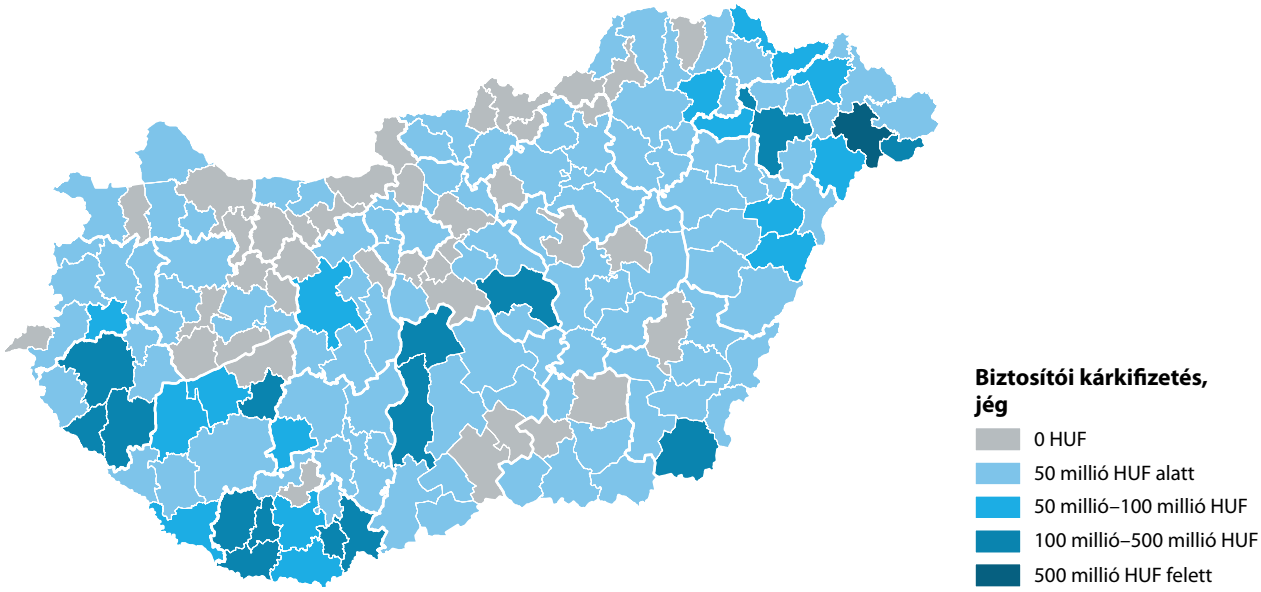
Jégkárra fizették a legtöbb kártérítést a biztosítók 2023-ban, 6,3 milliárd forintot.

A 2022-es aszályos évet megelőző időszakhoz hasonlóan a legnagyobb károkat 2023-ban is a jégeső okozta. A tárgyévi káreseményeknél a kifizetések 57,0 százalékát jégkárokra fordították a biztosítók, ami 41,7 százalékponttal volt több, mint az előző évben. A Mátészalkai járásban 1,3 milliárd forintnyi kárt térítettek a károsult gazdáknak. További 15 járásban 100–500 millió forint, 16 járásban pedig 50–100 millió forint közé esett a kártérítés összege, főként a Dunántúlon és a Duna-Tisza közében, valamint az északkeleti országrészben. A járások csaknem 60 százalékában 50 millió forintnál kevesebb kárkifizetés volt, 39 járásban pedig (22,3 százalék) nem kellett jégkárra térítenie a biztosítóknak (44. ábra).

A jég után a vihar kártételeire fizettek legtöbbet a biztosítók, a teljes kártérítés 40,2 százalékát, 4,5 milliárd forintot.

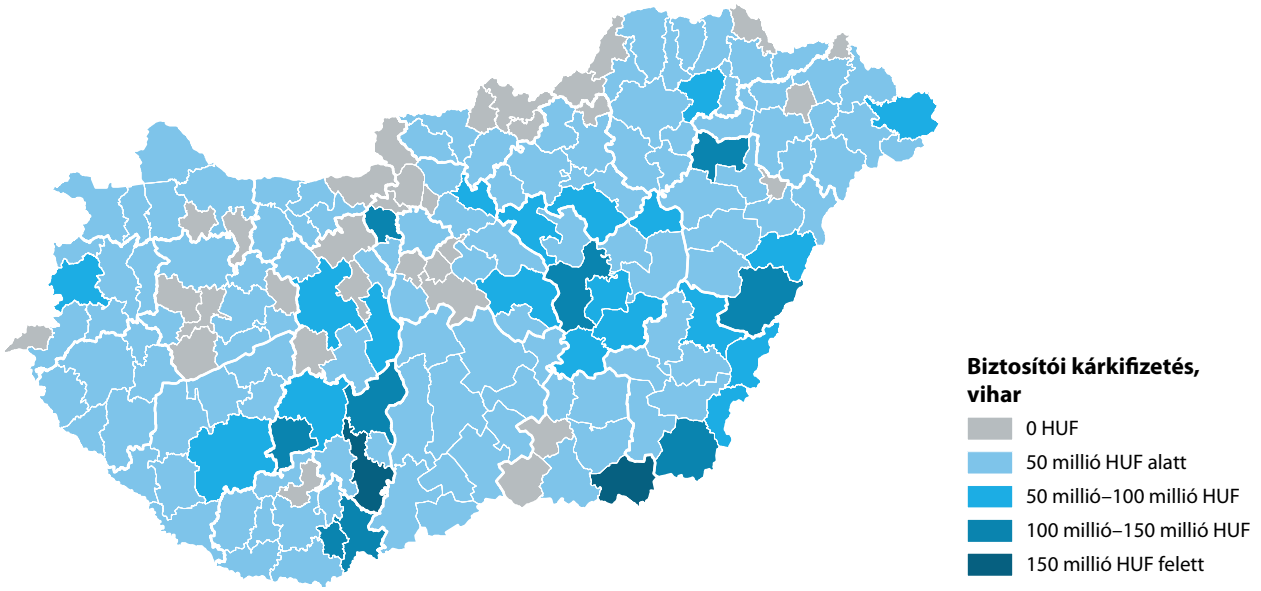
A jégeső után 2023-ban a viharok okozták a legnagyobb pusztítást. Az összes kártérítés 40,2 százalékát, 4,5 milliárd forintot erre fizették ki a biztosítók, ami az előző évi viharkártérítés ötszöröse. A Makói és Szekszárdi járásokban 150 millió forintot meghaladó kártérítést fizettek, további 9 járásban 100–150 millió forint, 19 járásban 50–100 millió forint között alakult a kárkifizetés összege. A járások közel kétharmadában 50 millió forint alatti kártérítést kaptak a károsult gazdák, 32 járásban pedig nem történt viharkárra biztosítói kifizetés (45. ábra).

44. ábra **JÉGKÁRRA KIFIZETETT KÁRTÉRÍTÉS JÁRÁSONKÉNTI ALAKULÁSA 2023-BAN (DÍJTÁMOGATOTT ÉS KIEGÉSZÍTŐ)**

Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

45. ábra **VIHARKÁRRA KIFIZETETT KÁRTÉRÍTÉS JÁRÁSONKÉNTI ALAKULÁSA 2023-BAN (DÍJTÁMOGATOTT ÉS KIEGÉSZÍTŐ)**

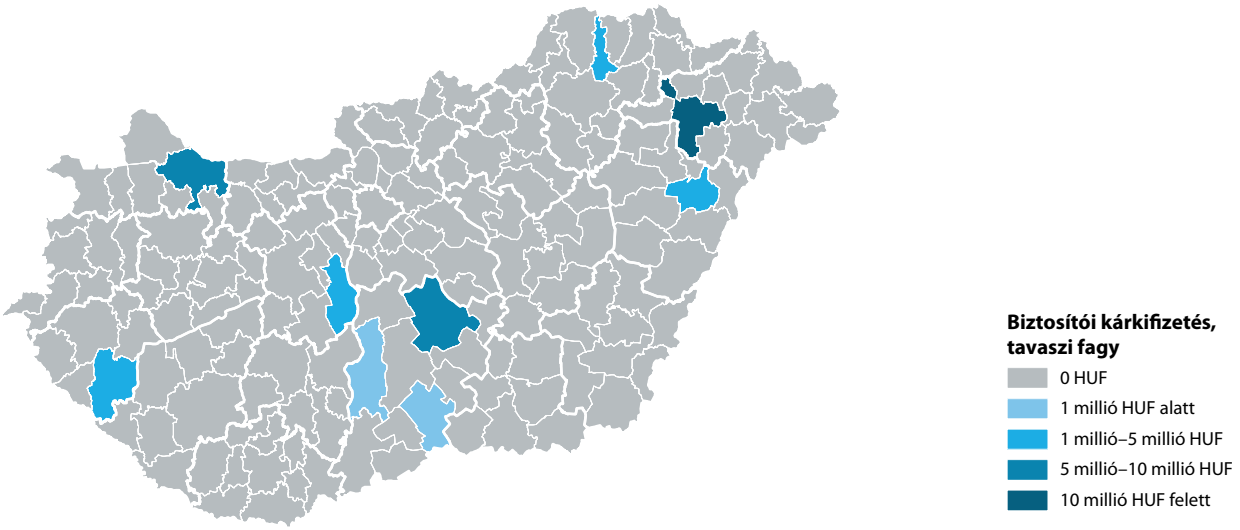

Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

Tavaszi fagykárra 2023-ban 152,5 millió forint kártérítést fizettek a biztosítók, ami 40 millió forinttal meghaladta a 2022. évi kifizetést, azonban az összes kártérítésnek csupán 1,4 százalékát tette ki. A 2023-ban is jelentős pusztítást okozó tavaszi fagy alacsony kártérítése mögött részben az ültetvények tavaszi fagybiztosításainak jelentős visszaesése áll. A kifizetések négyötödét a Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye Nyíregyházi járásának alma- és körteültetvényeiben

A tavaszi fagy következtében elsősorban a Nyíregyházi járás alma- és körteültetvényei részesültek kártérítésben.

jelentkezett fagykárokra térítették a biztosítók. A járások mindössze 5,1 százalékában került sor kártérítés folyósítására, 2 járásban ez egymillió forint alatt maradt, 6 járásban 1–10 millió forint között alakult. A már említett Nyíregyházi járásban 124,6 millió forintot folyósítottak a károsult gazdáknak (46. ábra).

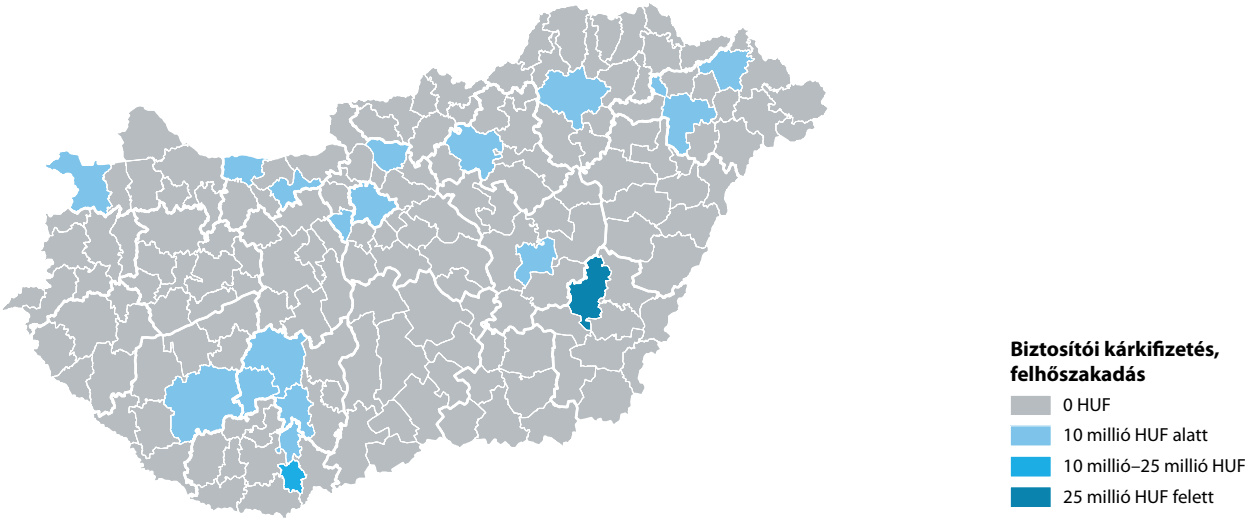
46. ábra **TAVASZI FAGYKÁRRA KIFIZETETT KÁRTÉRÍTÉS JÁRÁSONKÉNTI ALAKULÁSA 2023-BAN (DÍJTÁMOGATOTT ÉS KIEGÉSZÍTŐ)**

Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

Felhőszakadáskárra 18 járásban kaptak kártérítést a károsult gazdák, ebből 16 járásban az összeg 10 millió forint alatt maradt. Az alföldi Gyomaendrődi járásban a kifizetések összege meghaladta a 25 millió forintot, amit a károsodott csemegekukorica és borsó után kaptak a termelők. A kisebb összegű térítések az ország északi és dunántúli területein jelentkeztek (47. ábra).

47. ábra **FELHŐSZAKADÁSKÁRRA KIFIZETETT KÁRTÉRÍTÉS JÁRÁSONKÉNTI ALAKULÁSA 2023-BAN (DÍJTÁMOGATOTT ÉS KIEGÉSZÍTŐ)**

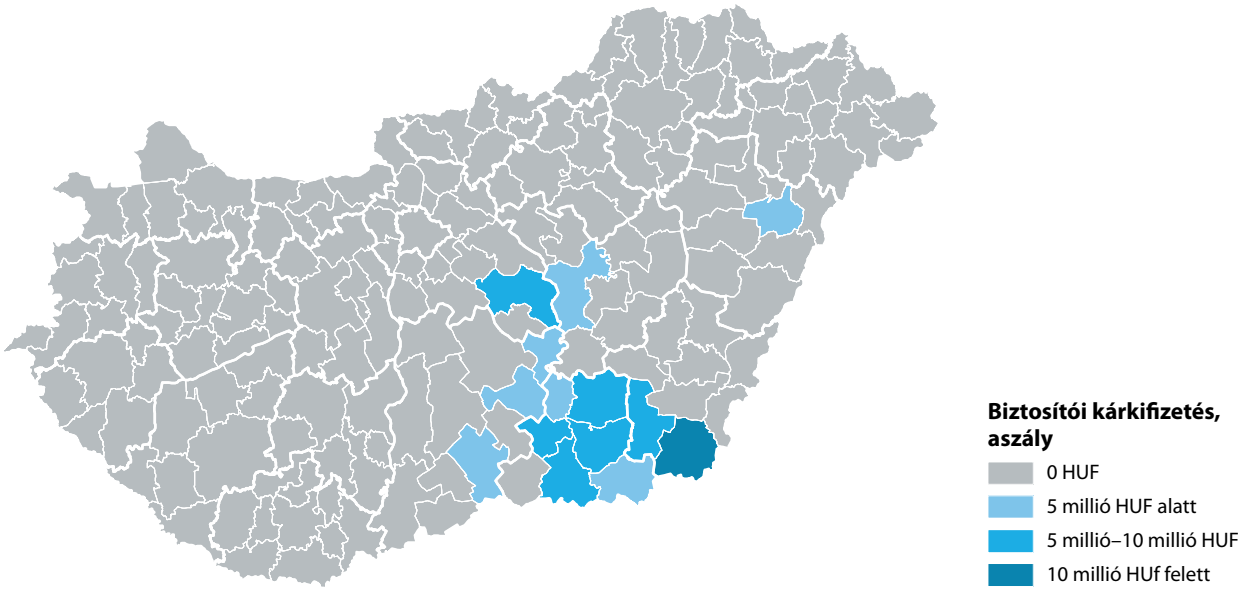

Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

Az aszály nem okozott jelentős károkat 2023-ban, kifizetésre 14 járásban került sor az Alföldön, főként a kukoricaültetvények, valamint a napraforgó károsodott. Tíz millió forint feletti kártérítést kaptak a károsult kukoricatermesztők a Mezőkovácsházai járásban, további hat járásban a kifizetések 5–10 millió forint között alakultak, a károsodott növénykultúra ezekben az esetekben is kukorica volt. Hét járásban 5 millió forint alatti kártérítést fizettek a biztosítók, míg 161 járásban nem történt kifizetés (48. ábra).

Az aszály nem okozott jelentős károkat 2023-ban, kifizetésre 14 járásban került sor az Alföldön.

48. ábra **ASZÁLYKÁRRA KIFIZETETT KÁRTÉRÍTÉS JÁRÁSONKÉNTI ALAKULÁSA 2023-BAN (DÍJTÁMOGATOTT ÉS KIEGÉSZÍTŐ)**

Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

Az őszi fagyok a paprikaállományokban okoztak kártételt, ami miatt Szabolcs-Szatmár-Bereg két járásában történt kifizetés 7,3 millió forint összegben (7. melléklet). Mezőgazdasági árvíz napraforgó-állományokban okozott kártétele után két dunántúli járásban fizettek a biztosítók 1,8 millió forintot a károsult gazdáknak (8. melléklet). Téli fagykárra a II. pilléren belül nem történt kárkifizetés 2023-ban.

Ugrás a 7. melléklethez
Ugrás a 8. melléklethez

Biztosítási típusonkénti bontás

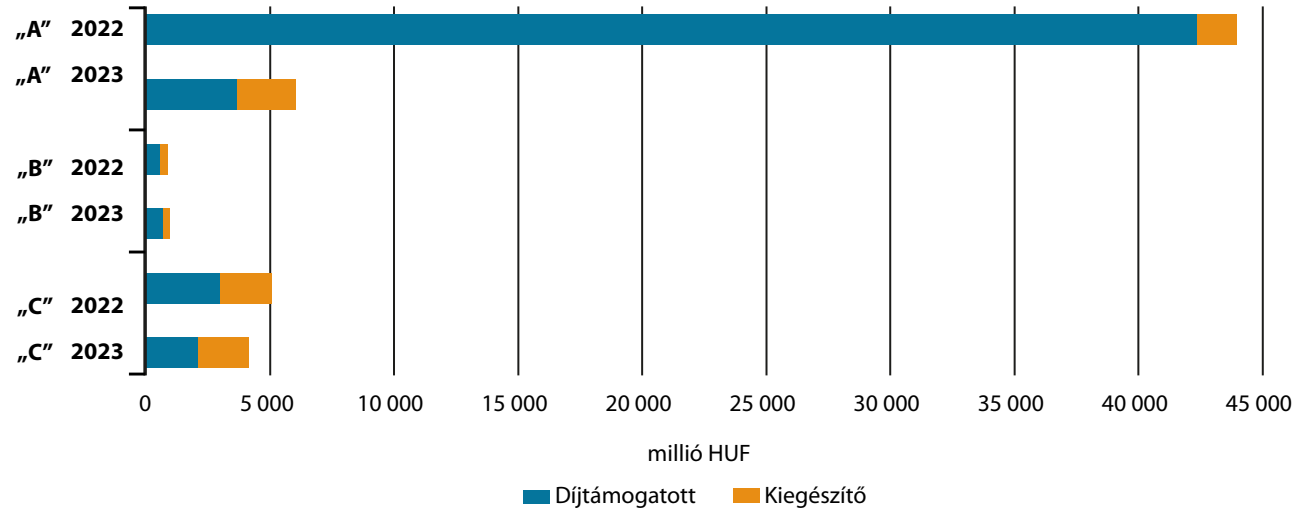
A díjtámogatott és kiegészítő biztosítási kárkifizetések összege az előző évi 49,9 milliárd forintról a lényegesen kedvezőbb időjárási körülményeknek köszönhetően 11,1 milliárd forintra csökkent. Ez leginkább az „A" csomagbiztosítás kifizetéseinél mutatkozott meg, amelyek a kiegészítő biztosítással együtt kevesebb mint egytizedére csökkentek, 44 milliárd forintról 6 milliárd forintra, mivel a 2022. évi súlyos aszálykárokra ez a biztosítási típus nyújtott széleskörűen fedezetet. A „C" típusú biztosítás és a hozzá kapcsolódóan kötött kiegészítő biztosítások együttes kifizetései az előző évi összeg 81,5 százalékát érték el, 4,1 milliárd forintra csökkentek, ezzel szemben a „B" típusú biztosítások kifizetései kiegészítő biztosítással együtt 7,0 százalékkal emelkedtek az egy évvel korábbi összeghez képest (49. ábra). A jelzett változások eredményeképpen a díjtámogatásokhoz köthető összes kártérítés 54,2 százalékát az „A" csomagbiztosítás keretében fizették ki a biztosítók, 37,1 százalék a „C", 8,7 százalék a „B" típusú biztosítások kifizetéseinek aránya.

A díjtámogatott biztosításokhoz köthető összes kártérítés 54,2 százalékát az „A" csomagbiztosítás keretében fizették ki a gazdáknak.

A díjtámogatott biztosítások kifizetései (kiegészítő biztosítás nélkül) együttesen 85,9 százalékkal, ezen belül az „A" csomagbiztosítás kárkifizetése csaknem 91,4 százalékkal, a „C" típusú biztosítésé 29,2 százalékkal csökkent, ugyanakkor a „B" típusú biztosítésé 19,2 százalékkal emelkedett 2023-ban.

A kiegészítő biztosítások kártérítése 16,4 százalékkal haladta meg az előző évi összeget. Az „A" típusú biztosításhoz kötött kiegészítő biztosításoké másfélszeresére nőtt, míg a „B" biztosításokhoz kötött kiegészítő biztosításokra 16,2 százalékkal, a „C" típushoz kötöttekre 3,3 százalékkal kevesebbet fordítottak.

49. ábra A BIZTOSÍTÓI KÁRKIFIZETÉSEK ÖSSZEGE TÍPUSONKÉNT 2022-BEN ÉS 2023-BAN

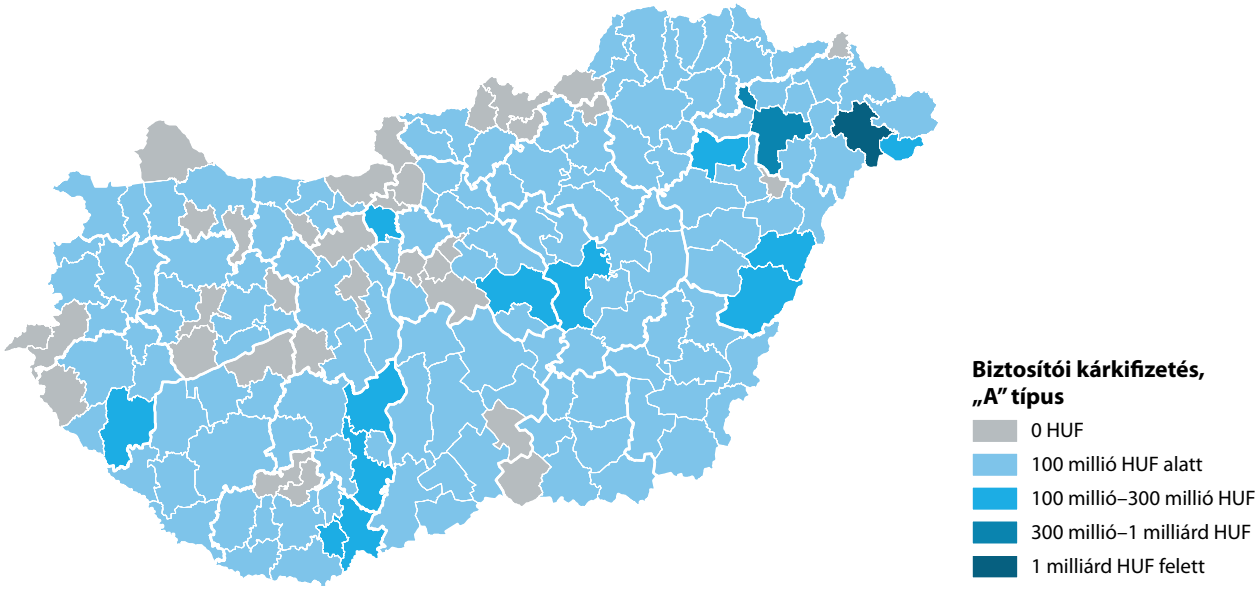

Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

Az „A" típusú biztosítások (díjtámogatott és kiegészítő) kárkifizetései a járások négyötödét érintették 2023-ban. A Mátészalkai járásban a kifizetett összeg meghaladta az egymilliárd forintot, a Nyíregyházi járásban a 300 millió forintot. További 12 járásban 100–300 millió forint között, 22 járásban 50–100 millió forint között alakultak a kártérítések, 106 járásban pedig nem érték el az 50 millió forintot (50. ábra).

A „B" típusú biztosítások esetében 7,0 százalékkal emelkedett a kárkifizetés az előző évhez képest. A járások 41,1 százalékában, 72 járásban történt kárkifizetés, közülük 63-ban 30 millió forint alatti, 5 járásban 30–50 millió forint közötti összegben nyújtottak kártérítést a biztosítók. További 3 járásban (Kunszentmiklósi, Sellyei és Kalocsai) 50–100 millió forint közé esett az összes kártérítés értéke. A legnagyobb, közel 150 millió forintnyi kártérítést a Nyíregyházi járásban fizették ki a biztosítók 2023-ban (51. ábra).

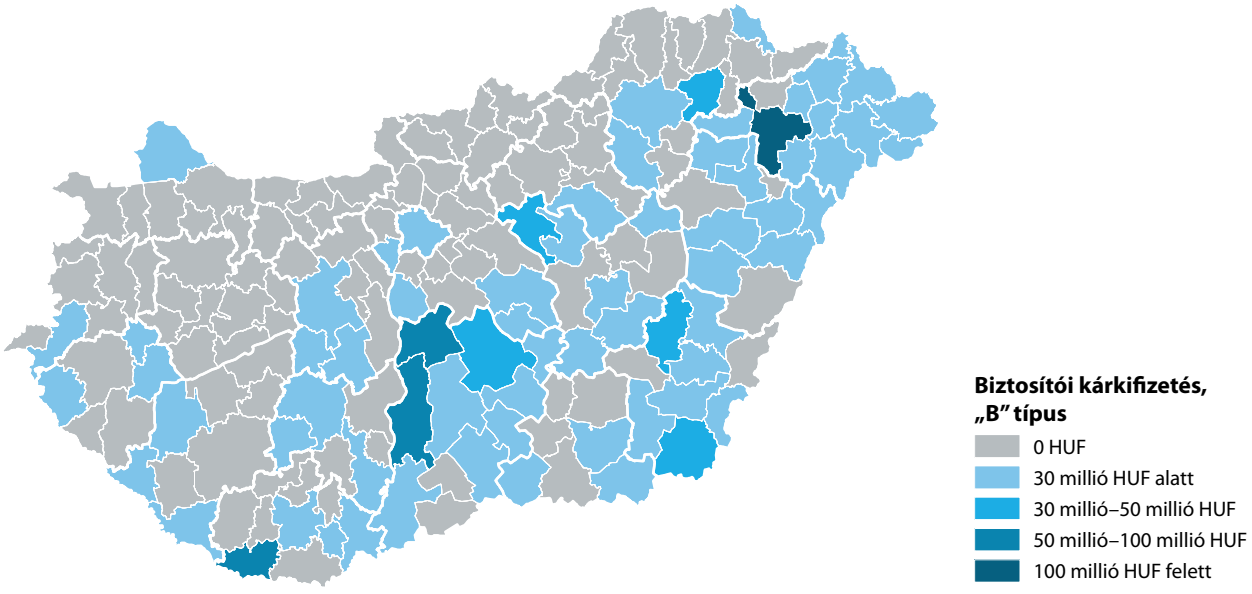
„A" típusú csomagbiztosításra 142, „B" biztosításra 72 járásban fizettek kártérítést a biztosítók.

50. ábra **AZ „A” TÍPUSÚ BIZTOSÍTÁS KÁRKIFIZETÉSEI 2023-BAN (DÍJTÁMOGATOTT ÉS KIEGÉSZÍTŐ)**

Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

51. ábra **A „B” TÍPUSÚ BIZTOSÍTÁS KÁRKIFIZETÉSEI 2023-BAN (DÍJTÁMOGATOTT ÉS KIEGÉSZÍTŐ)**

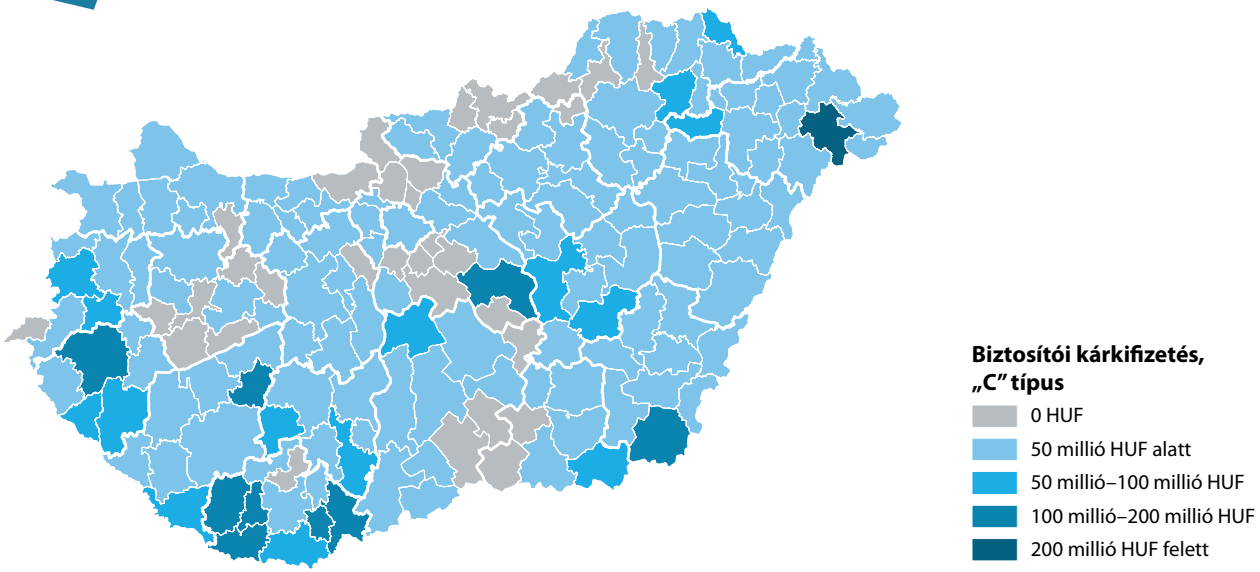

Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

A „C” típusú biztosításra az előző évi kártérítés négyötödét, 4,1 milliárd forintot fizettek a biztosítók 2023-ban.

A „C” típusú biztosításra az előző évi kártérítés négyötödét, 4,1 milliárd forintot fizettek ki a biztosítók 2023-ban. A járások kétharmadában, 117 járásban 10 millió forintnál kevesebb, 15 járásban 10–100 millió forint közötti volt a kártérítés. A 100 millió forintot meghaladó kárkifizetések jellemzően az Alföldön és a Dunántúl déli területein fordultak elő, 9 járásban 100–200 millió forint közötti kárkifizetésre került sor, a Mátészalkai járásban pedig meghaladta a 200 millió forintot (52. ábra).

52. ábra A „C" TÍPUSÚ BIZTOSÍTÁS KÁRKIFIZETÉSEI 2023-BAN (DÍJTÁMOGATOTT ÉS KIEGÉSZÍTŐ)

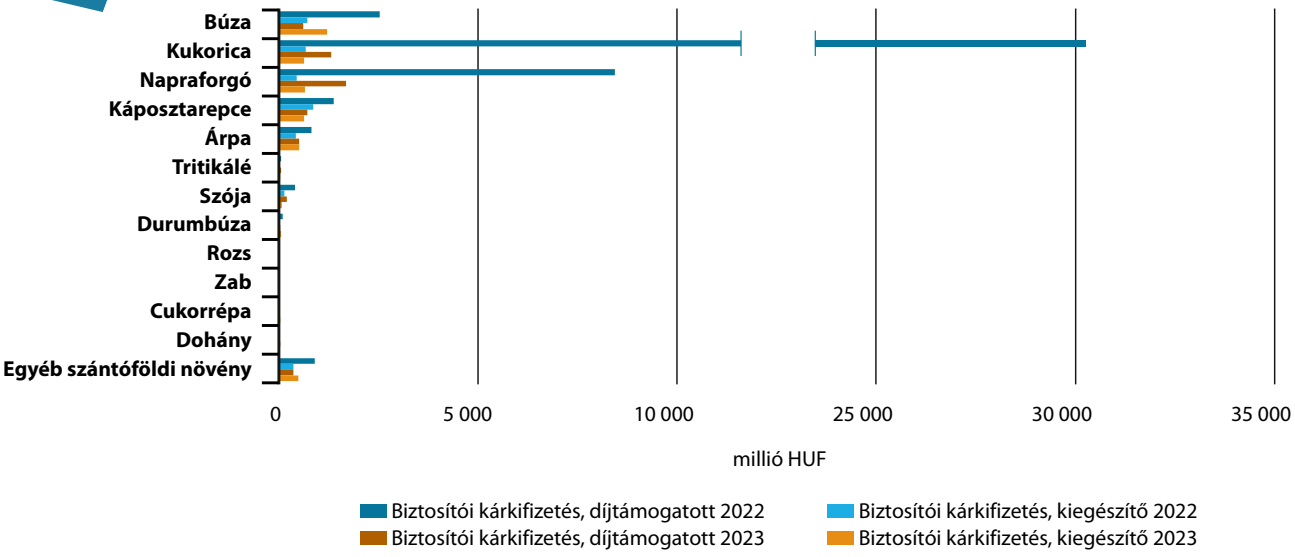

Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

A főbb szántóföldi kultúrák közül a napraforgó kártérítése tette ki a teljes kifizetés közel negyedét 2023-ban, amelyre 2,4 milliárd forintot fordítottak a biztosítók. Ezt követte a kukorica 19,5 százalékos aránnyal (1,9 milliárd forint), a búza 18,4 százalékkal (1,8 milliárd forint), a káposztarepce 13,7 százalékkal (1,4 milliárd forint), valamint az árpa 10,1 százalékkal (1,0 milliárd forint). A többi szántóföldi növény együttesen 14,7 százalékos részarányt képviselt az összes szántóföldi növény kárkifizetéseiből (53. ábra).

A főbb szántóföldi kultúrák közül a teljes kifizetés közel negyedét, mintegy 2,4 milliárd forintot a napraforgó károsodására térítették a biztosítók.

53. ábra A FŐBB SZÁNTÓFÖLDI KULTÚRÁKRA KIFIZETETT KÁRTÉRÍTÉSEK ALAKULÁSA

Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

Az egyes biztosítási típusok kárkifizetéseit vizsgálva megállapítható, hogy a legmagasabb összeget, 1,8 milliárd forintot az „A" típusú díjtámogatott alap- és kiegészítő biztosításnál fizettek ki napraforgóra, amely 30,6 százalékos részesedést jelent az „A" kategórián belül.

Kukoricára jutott a kifizetések további 22,5 százaléka, búzára 18,7 százalék, káposztarepcére 14,5 százalék. A „C" típusnál a kifizetésekből az egyéb szántóföldi növények 20,3 százalékos részesedése után a búzára fordították a legnagyobb összeget, 746,1 millió forintot, ami az összes „C" típusú kifizetésen belül 18,1 százalékot tett ki. A károsodott kukoricára 633,4, napraforgóra 579,3, káposztarepcére 517,5 millió forintot fizettek a biztosítók. Az árpa részesedése a „C" biztosítások kárkifizetéséből meghaladta a 8 százalékot, a szójáé 6,5 százalék volt (12. táblázat).

12. táblázat: A FŐBB SZÁNTÓFÖLDI KULTÚRÁKRA KIFIZETETT KÁRTÉRÍTÉSEK MEGOSZLÁSA BIZTOSÍTÁSI TÍPUSONKÉNT

millió HUF

Megnevezés	Biztosítói kárkifizetés, díjtámogatott, 2022			Biztosítói kárkifizetés, kiegészítő 2022			Biztosítói kárkifizetés, díjtámogatott 2023			Biztosítói kárkifizetés, kiegészítő 2023		
	A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C
Búza	2 063,3	0,0	471,6	277,9	0,0	434,3	326,1	0,0	286,8	757,3	0,0	459,3
Kukorica	30 129,1	0,0	188,4	257,9	0,0	425,8	970,7	0,0	335,2	332,9	0,0	298,2
Napraforgó	8 342,5	0,0	90,2	248,4	0,0	192,0	1 382,3	0,0	310,9	391,5	0,0	268,4
Káposztarepce	904,8	0,0	475,1	531,2	0,0	328,7	378,1	0,0	343,8	465,4	0,0	173,7
Árpa	455,6	0,0	355,2	237,9	0,0	181,2	339,1	0,0	162,2	323,6	0,0	178,4
Tritikálé	37,4	0,0	20,8	0,4	0,0	2,9	43,8	0,0	14,5	20,7	0,0	16,1
Szója	0,0	0,0	409,6	0,0	0,0	139,7	0,0	0,0	200,3	0,0	0,0	67,6
Durumbúza	49,2	0,0	41,1	8,9	0,0	12,1	21,3	0,0	17,0	34,5	0,0	23,7
Rozs	18,0	0,0	0,0	2,9	0,0	0,0	3,3	0,0	6,2	15,3	0,0	3,1
Zab	0,0	0,0	1,3	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	7,6	0,0	0,0	13,4
Cukorrépa	0,0	0,0	7,2	0,0	0,0	7,7	0,0	0,0	21,7	0,0	0,0	38,0
Dohány	0,0	0,0	15,6	0,0	0,0	8,0	0,0	0,0	40,0	0,0	0,0	3,1
Egyéb szántóföldi növény	0,8	4,1	896,6	0,0	0,6	355,1	0,0	9,6	359,8	0,0	10,3	475,8
Szántóföldi növény összesen	42 000,7	4,1	2 972,8	1 565,4	0,6	2 087,5	3 464,8	9,6	2 106,1	2 341,2	10,3	2 018,8

Megjegyzés: A tavaszi és az őszi takarmánybors, a mezei borsó és a takarmánykáposzta a hasznosítási kódok alapján az egyéb szántóföldi növények közé tartozik, de köthető rá „B" biztosítás.
Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

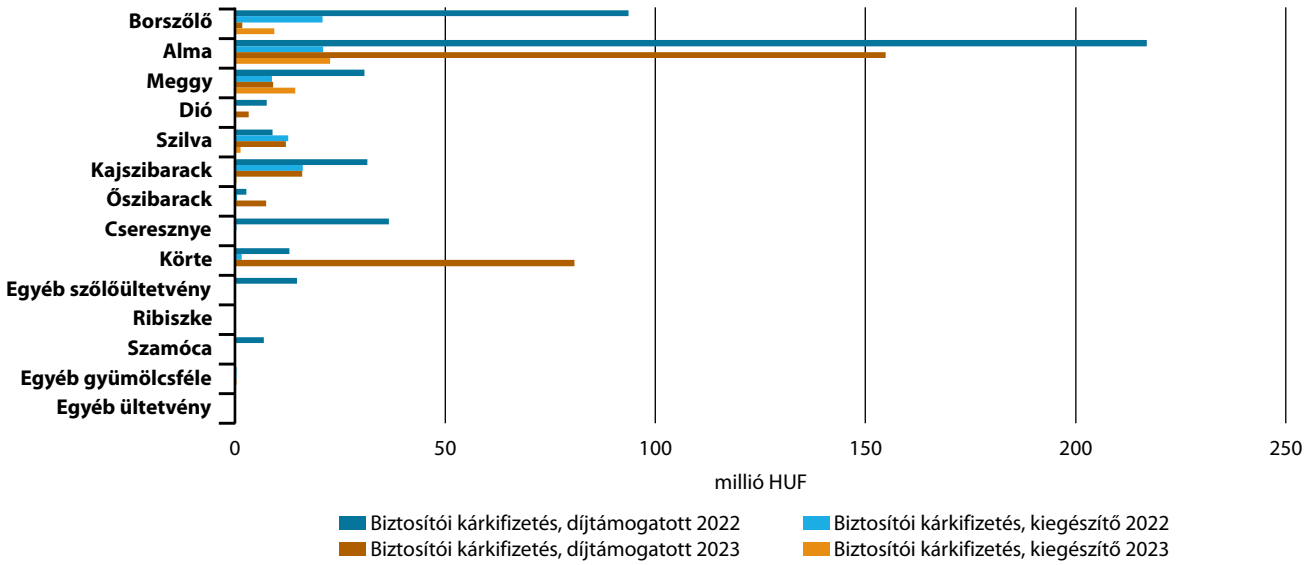
Az ültetvénykultúrákban a biztosításkötési hajlandóság tovább gyengült, a kárkifizetés is jelentősen csökkent.

Az ültetvénykultúrákban 2023-ban tovább csökkent a biztosítási hajlandóság, ami a kárkifizetésekben is megmutatkozik. A díjtámogatott és a kiegészítő biztosítással együtt csaknem 40 százalékkal csökkent (545,0 millió forintról 333,5 millió forintra) a kárkifizetés az előző évhez viszonyítva. Az ültetvénykultúrák közül az almánál volt a legmagasabb a kártérítés összege (díjtámogatott és kiegészítő), az összes kifizetés 53,2 százaléka, 177,4 millió forint került az almatermelő gazdaságokhoz. Körtére 80,8 millió forint kártérítést kaptak a biztosított gazdálkodók, a teljes ültetvény-kárkifizetés 24,2 százalékát. A többi kultúra részesedése a teljes kárkifizetésből 0–7 százalék között változott (54. ábra).

Az „A" csomagbiztosítás keretében ültetvénykárokra kifizetett összeg az előző évhez képest csaknem felére csökkent, 386,4 millió forintról 219,7 millió forintra (13. táblázat). A korábbi évekhez hasonlóan – a kifizetett összeg csökkenése ellenére – az alma részesedése volt a legmagasabb, 56,5 százalék, kártérítése meghaladta a 120 millió forintot. Egyedül a körte kifizetése nőtt az előző évhez viszonyítva 13,2 millió forintról 72,2 millió forintra, amely így a tárgyévben 32,9 százalékos részarányt képviselt. Az „A" típusú csomagbiztosítás keretében 2019-től biztosítható csonthéjas gyümölcsök együttes kárkifizetése tovább csökkent, a 2022. évi összeg egyötödét sem érte el, arányuk az összes kifizetésen belül a korábbi 25,2 százalékról 8,7 százalékra mérséklődött. A „B" típusú biztosításokra kifizetett kártérítés is mérséklődött 28,2 százalékkal 113,9 millió forintra, ennek közel fele a károsult almatermelőkhöz került.

További 17,0 százaléka a meggy-, 7,5 százaléka a körte-, 7,4 százaléka a szilvatermelők kárait fedezte. A 2022-es évhez képest ugrásszerűen megnőtt az őszibarack és a körte kárkifizetése, kisebb mértékben a dióé és az almáé, minden más gyümölcs esetében csökkenés történt.

54. ábra A FŐBB ÜLTETVÉNYKULTÚRÁKRA KIFIZETETT KÁRTÉRÍTÉSEK ALAKULÁSA 2022-BEN ÉS 2023-BAN

Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

13. táblázat: A FŐBB ÜLTETVÉNYKULTÚRÁKRA KIFIZETETT KÁRTÉRÍTÉSEK MEGOSZLÁSA BIZTOSÍTÁSI TÍPUSONKÉNT

millió HUF

Megnevezés	Biztosítói kárkifizetés, díjtámogatott, 2022		Biztosítói kárkifizetés, kiegészítő, 2022		Biztosítói kárkifizetés, díjtámogatott, 2023		Biztosítói kárkifizetés, kiegészítő, 2023	
	A	B	A	B	A	B	A	B
Borszőlő	57,3	36,3	0,4	20,3	0,0	1,7	4,2	5,2
Alma	192,8	24,0	9,4	11,5	103,0	51,7	21,1	1,5
Meggy	5,6	25,1	3,6	5,1	0,0	9,0	3,9	10,4
Dió	6,6	0,9	0,0	0,0	0,0	3,2	0,0	0,3
Szilva	6,4	2,4	5,1	7,6	5,0	7,1	0,0	1,3
Kajszibarack	20,7	10,7	10,2	5,9	10,0	5,9	0,0	0,3
Őszibarack	2,7	0,0	0,0	0,5	0,0	7,4	0,0	0,0
Cseresznye	36,5	0,0	0,0	0,3	0,2	0,0	0,0	0,0
Körte	12,3	0,7	1,5	0,0	72,2	8,6	0,0	0,0
Egyéb szőlőültetvény	14,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ribiszke	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Szamóca	0,0	6,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Egyéb gyümölcsféle	0,3	0,0	0,0	0,4	0,0	0,3	0,0	0,0
Egyéb ültetvény	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ültetvény összesen	356,1	107,1	30,3	51,6	190,4	95,0	29,2	18,9

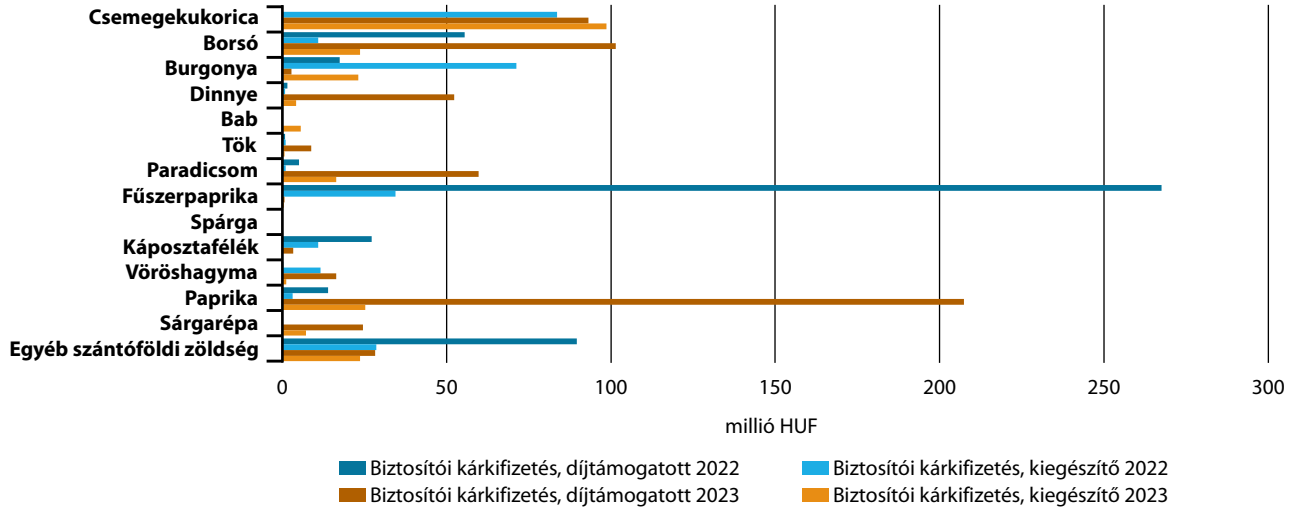
Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

A zöldségkultúrák kárkifizetése 12,6 százalékkal nőtt 2023-ban.

A zöldségkultúrák kárkifizetése 12,6 százalékkal emelkedett 2023-ban, a biztosítók a díjtámogatott és a kiegészítő biztosítás keretében együtt 829,4 millió forint kárt térítettek meg a gazdáknak. A legnagyobb kárkifizetések a paprikánál (232,6 millió forint), a csemegekukoricánál (191,9 millió forint) és a borsónál (125,2 millió forint) fordultak elő. Ezt követte a

paradicsom 76,3 millió forinttal, majd a dinnye és az egyéb szántóföldi zöldség 52–57 millió forint közötti kártérítéssel (55. ábra).

55. ábra A FŐBB ZÖLDSÉGKULTÚRÁKRA KIFIZETETT KÁRTÉRÍTÉSEK ALAKULÁSA 2022-BEN ÉS 2023-BAN

Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

Az egyes zöldségkultúráknál a díjtámogatott „B" típusú biztosításokra kifizetett kártérítési összeg 599,3 millió forint volt, ami az előző évi összeget 25,0 százalékkal meghaladta, míg a „B" típushoz kapcsolódó kiegészítő biztosítás kifizetése 10,6 százalékkal csökkent, az előző évi 257,5 millió forintról 230,1 millió forintra. A 2022. évhez képest legnagyobb növekedés a paprika, a csemegekukorica, a paradicsom, a borsó és a dinnye kárkifizetésében jelentkezett, ugyanakkor a fűszerpaprika lényegesen kisebb mértékben károsodott, és kevesebb kártérítésre került sor a burgonya, a káposztafélék és az egyéb zöldségek esetében is (14. táblázat).

14. táblázat: A FŐBB ZÖLDSÉGKULTÚRÁKRA KIFIZETETT KÁRTÉRÍTÉSEK ALAKULÁSA A „B" BIZTOSÍTÁSI TÍPUSNÁL

millió HUF

Megnevezés	Biztosítói kárkifizetés, díjtámogatott, 2022	Biztosítói kárkifizetés, kiegészítő, 2022	Biztosítói kárkifizetés, díjtámogatott, 2023	Biztosítói kárkifizetés, kiegészítő, 2023
Csemegekukorica	0,0	83,7	93,3	98,7
Borsó	55,4	10,9	101,5	23,7
Burgonya	17,6	71,2	2,8	23,2
Dinnye	1,6	0,9	52,4	4,1
Bab	0,0	0,0	0,0	5,6
Tök	0,9	1,1	8,8	0,7
Paradicsom	5,1	1,0	59,8	16,4
Fűszerpaprika	267,5	34,5	0,7	0,4
Spárga	0,0	0,0	0,0	0,0
Káposztafélék	27,2	10,9	3,4	0,0
Vöröshagyma	0,4	11,6	16,4	1,2
Paprika	14,0	3,1	207,4	25,2
Sárgarépa	0,0	0,0	24,5	7,3
Egyéb szántóföldi zöldség	89,7	28,6	28,3	23,7
Szántóföldi zöldség összesen	479,3	257,5	599,3	230,1

Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

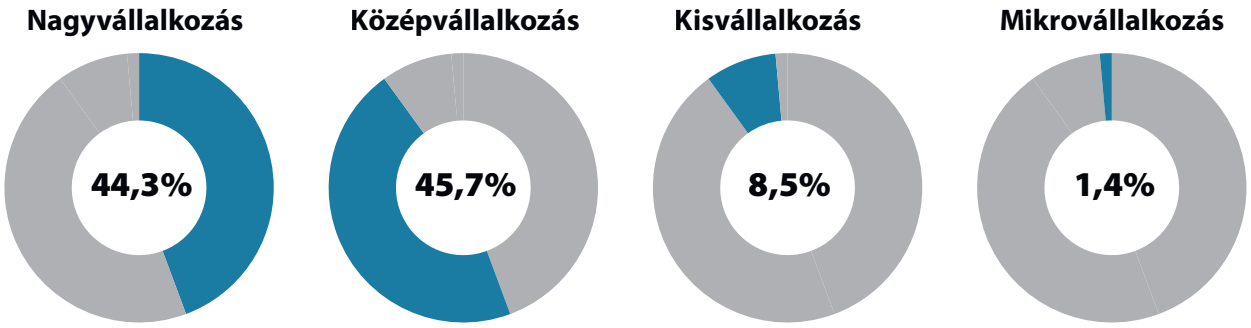
Méret szerinti bontás

Csökkent a nagyvállalkozások részesedése a kárkifizetésből 2023-ban.

A díjtámogatott biztosítások kárkifizetéseinek megoszlásában az előző évhez képest átrendeződések történtek: 9,9 százalékponttal csökkent a nagyvállalkozások részesedése, míg a kis-, a mikro- és a középvállalkozások részaránya emelkedett. Ezzel a középvállalkozások átvették a vezető szerepet, a legnagyobb kárkifizetési összeggel, a teljes biztosítói kifizetés 45,7 százalékával rendelkeztek az összes méretkategória közül 2023-ban. A nagyvállalkozások kárkifizetésből való részesedése 54,2 százalékról 44,3 százalékra csökkent. A kisvállalkozások aránya a kifizetéseken belül 2,6 százalékponttal 8,5 százalékra, a mikrovállalkozásoké 0,6 százalékponttal 1,4 százalékra nőtt (56. ábra).

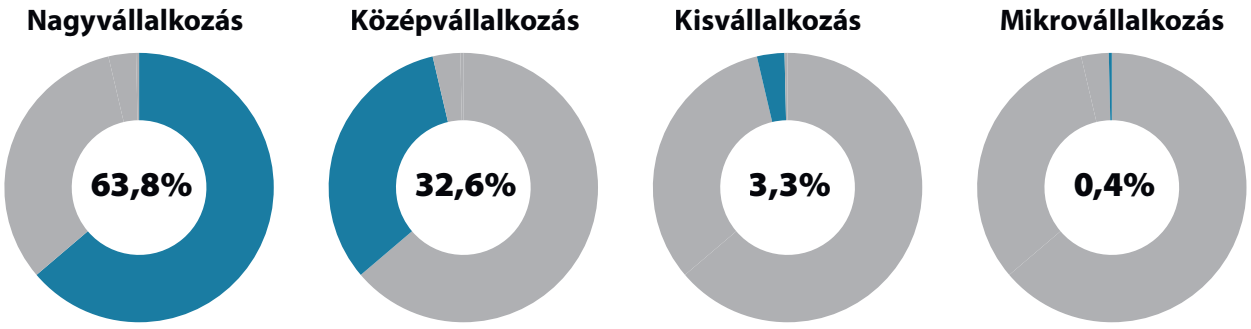
A kiegészítő biztosítások kifizetéseit tekintve bár csökkent 1,4 százalékponttal a nagyvállalkozások aránya, de ez a csoport továbbra is az első helyen áll 63,8 százalékos részesedéssel. A középvállalkozások aránya 1,1 százalékponttal emelkedett, 32,6 százalékra, a kisvállalkozásoké 0,4 százalékponttal nőtt, míg a mikrovállalkozások aránya 0,1 százalékponttal mérséklődött az előző évihez képest 2023-ban (57. ábra).

56. ábra **DÍJTÁMOGATOTT BIZTOSÍTÁSOK KÁRKIFIZETÉSEINEK MEGOSZLÁSA MÉRETKATEGÓRIA SZERINT 2023-BAN**

Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

57. ábra **KIEGÉSZÍTŐ BIZTOSÍTÁSOK KÁRKIFIZETÉSEINEK MEGOSZLÁSA MÉRETKATEGÓRIA SZERINT 2023-BAN**

Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

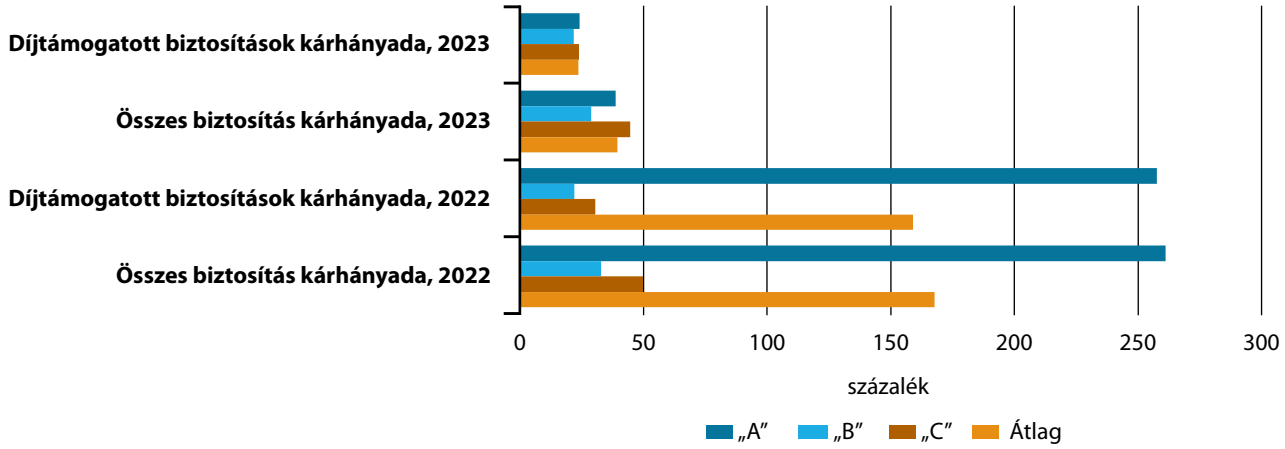
Kárhányadok

Biztosítási típusonként

A díjtámogatott és kiegészítő biztosítás együttesen számított kárhányada 2023-ban átlagosan az előző évi kiugróan magas 167,7 százalékról 39,4 százalékra csökkent (a díjtámogatott biztosításoké kiegészítő biztosítás nélkül 158,9-ről 23,6 százalékra). A díjtámogatott biztosítások kárhányada az „A" típusnál – ahol az aszálykár következtében 2022-ben a legnagyobb növekedés történt – csökkent számottevő mértékben: 257,6 százalékról 24,0 százalékra (hozzá kötött kiegészítő biztosításokkal együttesen számítva 261,2-ről 38,6 százalékra), ami a korábbi évekhez képest is alacsony arányszám. A „B" típusú biztosításnál a kárhányad csak csekély mértékben, 22,0 százalékról 21,7 százalékra (kiegészítő biztosítással együtt 32,7-ről 28,8 százalékra) változott, míg a „C" típusú biztosításnál 30,4 százalékról 23,7 százalékra (kiegészítő biztosítással együtt 49,7-ről 44,7 százalékra) csökkent az aktuális évben (58. ábra).

A díjtámogatott és kiegészítő biztosítások kárhányada, elsősorban az „A" csomagbiztosításoké jelentős mértékben csökkent 2023-ban az aszálysújtotta 2022-es év után.

58. ábra KÁRHÁNYADOK ALAKULÁSA BIZTOSÍTÁSI TÍPUSONKÉNT 2022-BEN ÉS 2023-BAN

Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

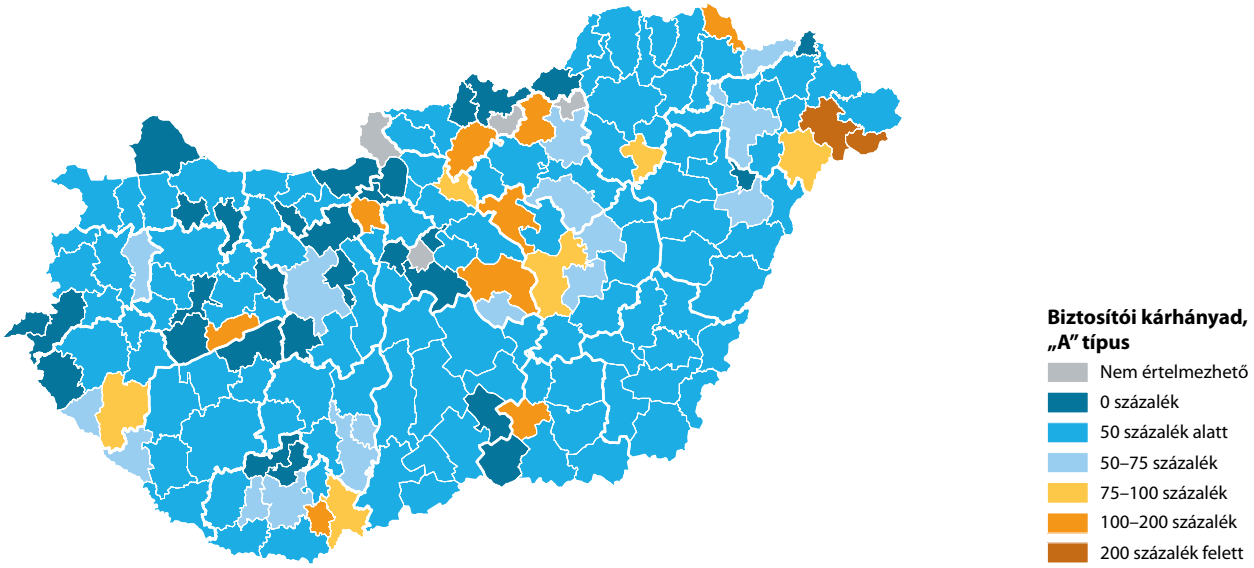
Járásonkénti bontás

A kárhányadok területi alakulása nagyon fontos a biztosítók számára a bonus-malus rendszer kialakításában[6]. A térképeken látható, hogy a 2023. évi időjárás az ország néhány területén elszórtan okozott jelentősebb károkat. Az „A" típus esetében két Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyei járásban, a Csengeri és a Mátészalkai járásokban több mint kétszeres mértékben meghaladták a kárkifizetések a biztosítói díjbevételt. További kilenc járásban 100–200, hat járásban 75–100 százalék közötti kárhányad keletkezett. A 75 százalék alatti kárhányadú járások aránya 71,4 százalék volt a tárgyévben, többségüknél 50 százalék alatt alakult a tárgyévi arányszám, és 29 járásban nem történt kárkifizetés 2023-ban (59. ábra).

Az „A" típusú biztosítások kárhányada két Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyei járásban meghaladta a 200 százalékot, de a járások többségében 75 százalék alatt maradt.

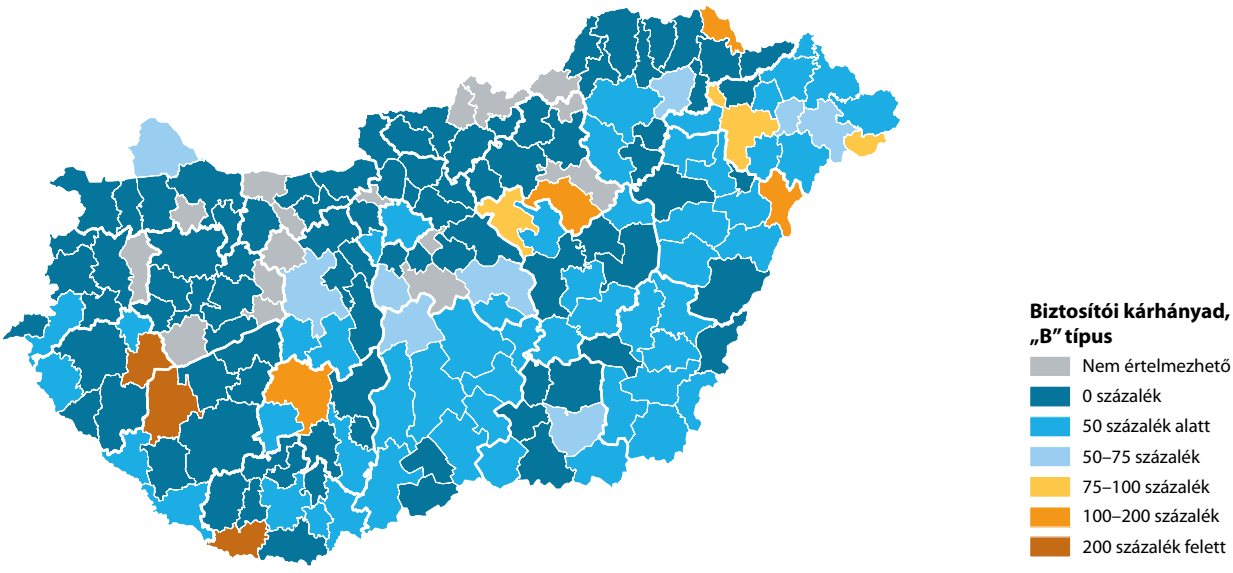
6 Ha egy járás sorozatosan kedvezőtlen (75 százalék feletti) kárhányadokat produkál, a biztosítók az adott járásban várhatóan emelni fogják a díjakat, hogy csökkentsék az adott járás kárhányadát, és hozzáigazítsák a biztosítások díját a kárkifizetésekhez. Emellett azonban egy-egy járás egy-egy éves kárhányadának drasztikus eltérése az éves országos kárhányadtól nem jelent extrém esetet: a biztosítói működés lényegéhez tartozik, hogy a veszélyközösségtől összegyűjtött biztosítási díjakat az adott évben éppen károsodó termelő vagy járás kapja meg, amelynek kárhányada így természetesen jóval meghaladhatja nemcsak a 75, hanem a 100 százalékot is.

59. ábra **KÁRHÁNYADOK JÁRÁSONKÉNTI ALAKULÁSA AZ „A" TÍPUSÚ BIZTOSÍTÁS ESETÉN 2023-BAN (DÍJTÁMOGATOTT ÉS KIEGÉSZÍTŐ)**

Megjegyzés: A szürke színnel jelzett járásokban nem kötöttek „A" típusú biztosítást 2023-ban.
Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

60. ábra **KÁRHÁNYADOK JÁRÁSONKÉNTI ALAKULÁSA A „B" TÍPUSÚ BIZTOSÍTÁS ESETÉN 2023-BAN (DÍJTÁMOGATOTT ÉS KIEGÉSZÍTŐ)**

Megjegyzés: A szürke színnel jelzett járásokban nem kötöttek „A" típusú biztosítást 2023-ban.
Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

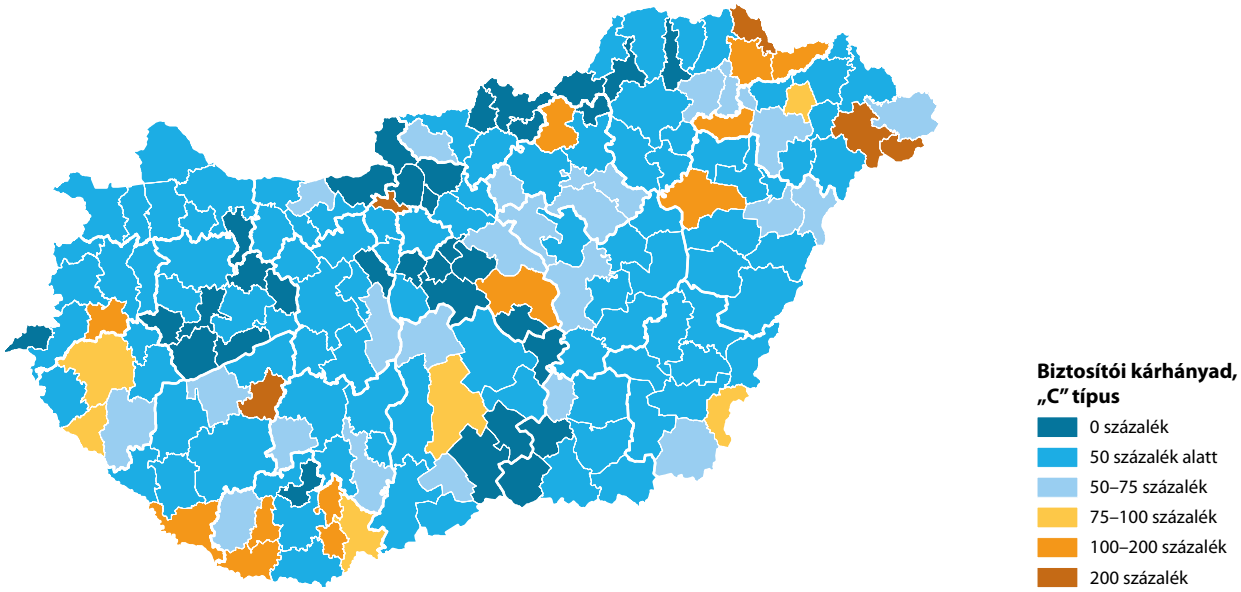
A „B" típusú biztosításoknál a járások 10,9 százalékát jellemezte 50 százalék feletti kárhányad. Az előző évi öt járáshoz képest három dunántúli járásban keletkezett 200 százalékot meghaladó kárhányad, a 100–200 százalék közöttiek száma ötről négyre, a 75–100 százalék közöttieké ötről háromra csökkent, míg az 50–75 százalék közöttieké háromról kilencre nőtt. A járások 30,3 százalékában (53 járás) nem érte el az 50 százalékot, a járások csaknem felében (87 járás) pedig nem keletkezett kár 2023-ban (60. ábra).

A „B" típusú biztosításoknál a járások egytizedét jellemezte 50 százalék feletti kárhányad, míg a járások csaknem felében nem történt kifizetés.

A „C" típusú biztosítási kategóriában az előző évi 64-ről 33-ra csökkent azon járások száma, ahol nem történt kárkifizetés, emiatt a kárhányad nulla volt. További 95 járásban 50 százalék alatti kárhányad volt jellemző. A járások 13,7 százalékában (24 járás) 50–75 százalék között, 6 járásban 75–100 százalék között, 12 járásban 100–200 százalék között alakult a kárkifizetés a biztosítási összeg arányában. A legnagyobb, 200 százalékot meghaladó kárhányadok 5 járásban, főként az északkeleti és a dunántúli területeken fordultak elő (61. ábra).

A „C" típusú biztosításoknál a járások többségénél a kárhányad 50 százalék alatt maradt.

61. ábra KÁRHÁNYADOK JÁRÁSONKÉNTI ALAKULÁSA A „C" TÍPUSÚ BIZTOSÍTÁS ESETÉN 2023-BAN (DÍJTÁMOGATOTT ÉS KIEGÉSZÍTŐ)

Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

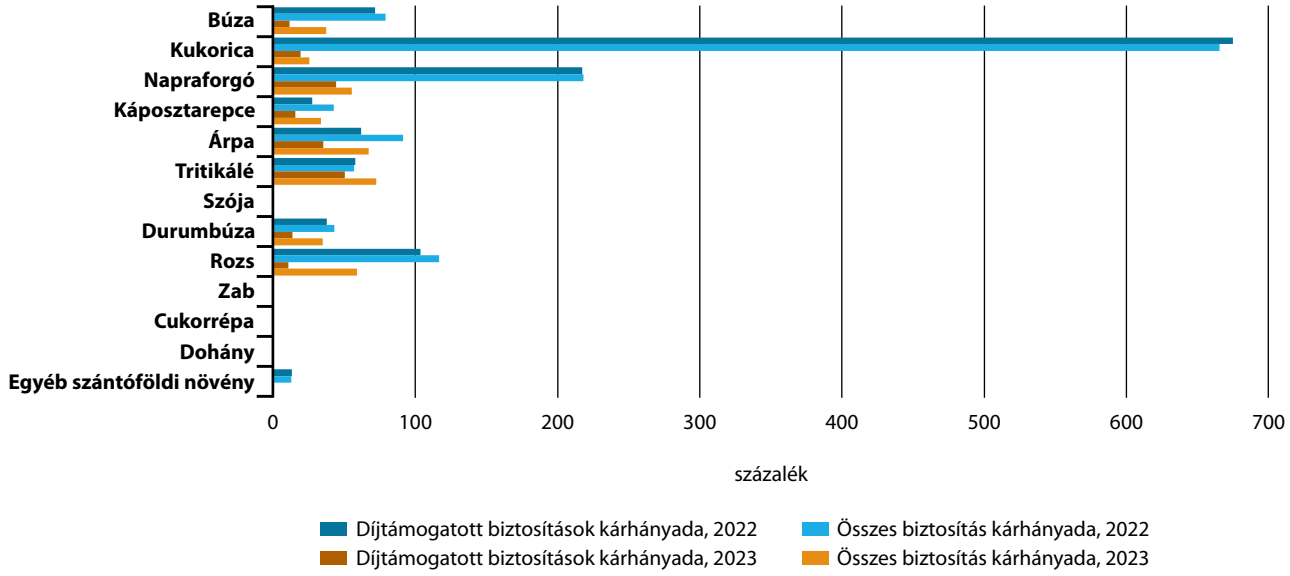
Ágazatonkénti bontás

Az „A" típusú csomagbiztosításnál a szántóföldi növénykultúrák mindegyikénél 100 százalék alatt maradtak a kárhányadok 2023-ban, és a tritikálé kivételével mindegyiknél csökkent 2022-höz képest. Legmagasabb kárhányada a tritikálénak volt, 72,4 százalék, majd az árpa következett 67,3 százalékkal. A rozs és a napraforgó kárhányada 59,0 és 55,5 százalékot ért el, a káposztarepce, a durumbúza és a búza kárhányada 33,7–37,2 százalék közé esett, legalacsonyabb pedig (25,6 százalék) a kukoricáé volt (62. ábra).

A „C" típusú biztosításnál a legnagyobb, 90 százalék feletti kárhányaddal (díjtámogatott biztosítás kiegészítővel) a zab rendelkezett, ezt követte a cukorrépa 71,0 százalékkal. Az árpa, a tritikálé, a durumbúza és a rozs kárhányada 51,5–56,8 százalék közé esett. A legnagyobb területen termesztett növények közül a kukorica kárhányada az előző évi 27,0 százalékról 44,7 százalékra, a napraforgóé 18,1 százalékról 45,5 százalékra emelkedett, ugyanakkor a búzáé 52,1-ről 39,6 százalékra csökkent. Legalacsonyabb kárhányadú (27,5 százalék) szántóföldi növény a dohány volt 2023-ban (63. ábra).

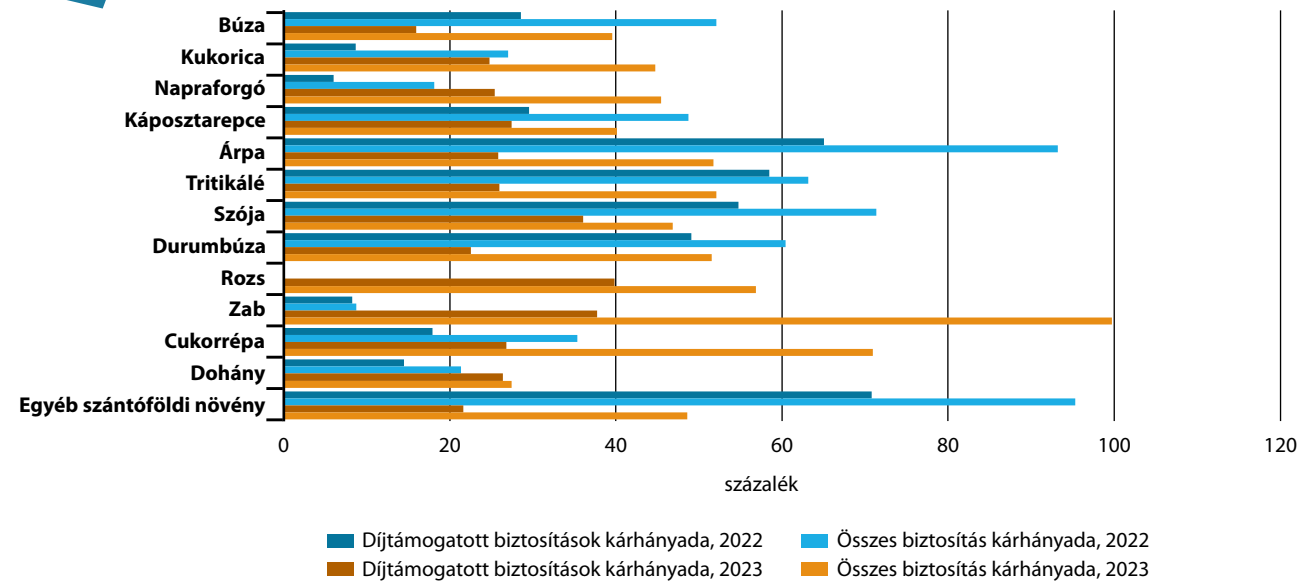
Az „A" és a „C" típusú biztosításnál minden szántóföldi növénykultúra kárhányada 100 százalék alatt maradt 2023-ban.

62. ábra A FŐBB SZÁNTÓFÖLDI KULTÚRÁK KÁRHÁNYADAI A II. PILLÉRBEN „A” TÍPUS ESETÉBEN

Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

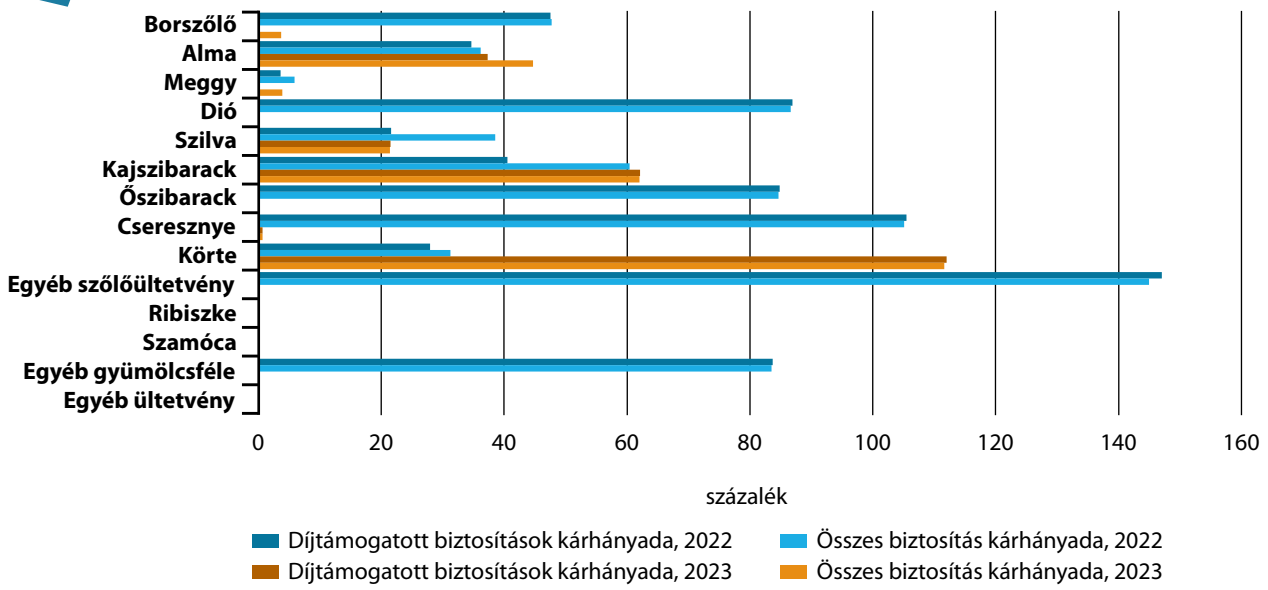
63. ábra A FŐBB SZÁNTÓFÖLDI KULTÚRÁK KÁRHÁNYADAI A II. PILLÉRBEN „C” TÍPUS ESETÉBEN

Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

A főbb ültetvénykultúrák kárhányada jellemzően csökkent 2023-ban, több kultúra esetében pedig, mint a dió, őszibarack, egyéb szőlőültetvény, ribiszke, szamóca és egyéb gyümölcsféle, nem történt kifizetés, így 0 volt a kárhányaduk. A tavalyi évhez képest lényegesen kisebb kárhányada volt a cseresznyének és a borszőlőnek, de visszaesés mutatkozott a szilvánál is. Legnagyobb kárhányaddal a körte bírt (31,3-ről 111,6 százalékra nőtt), ezt követte a kajszibarack 62,0 százalékkal, ami nagyságrendileg megfelelt az előző évi arányszámnak. Kisebb mértékben emelkedett az alma kárhányada, 36,1-ről 44,7 százalékra (64. ábra).

64. ábra A FŐBB ÜLTETVÉNYKULTÚRÁK KÁRHÁNYADAI A II. PILLÉRBEN AZ „A" TÍPUS ESETÉBEN

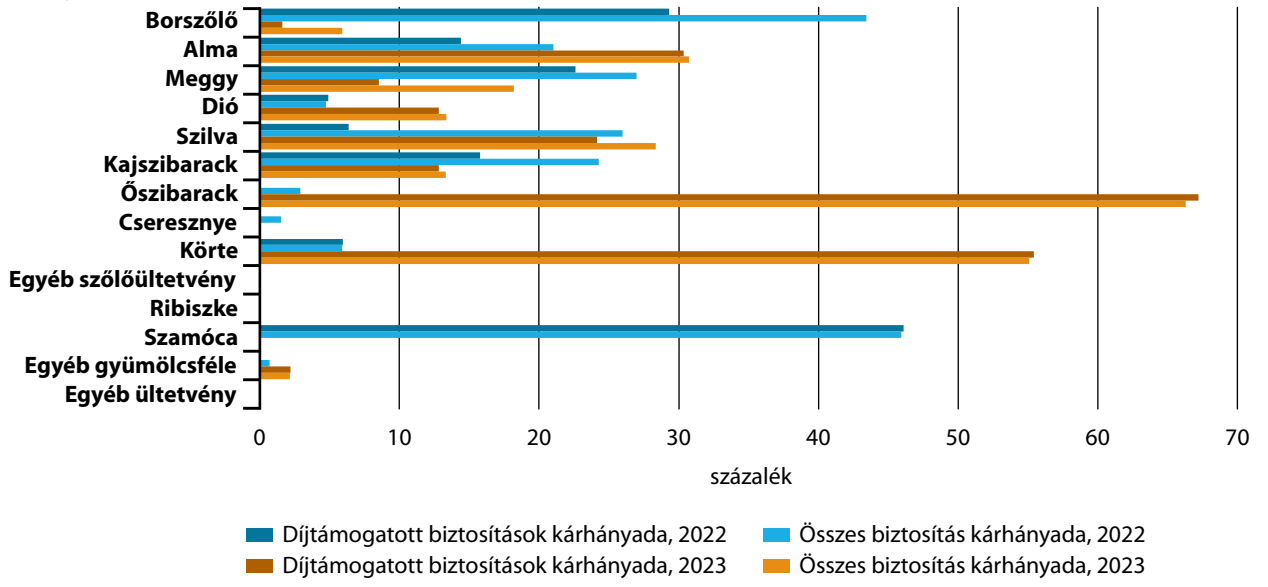

Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

A főbb ültetvénykultúrák kárhányadai a „B" típusú biztosítás esetében 0–66,3 százalék között változtak. Csökkent a borszőlő kárhányada 43,4-ről 5,9 százalékra, valamint mérséklődött a kajszibarácké és a meggyé is. Nem volt kárkifizetés, így 0-ra esett vissza a szamóca kárhányada az előző évi 45,9 százalékról. Jelentősen nőtt az őszibarack (2,9-ről 66,3 százalékra) és a körte (5,9-ről 55,1 százalékra) kárhányada (65. ábra).

Jelentősen nőtt a körte kárhányada mind az „A", mind a „B" típusú biztosításoknál.

65. ábra A FŐBB ÜLTETVÉNYKULTÚRÁK KÁRHÁNYADAI A II. PILLÉRBEN A „B" TÍPUS ESETÉBEN

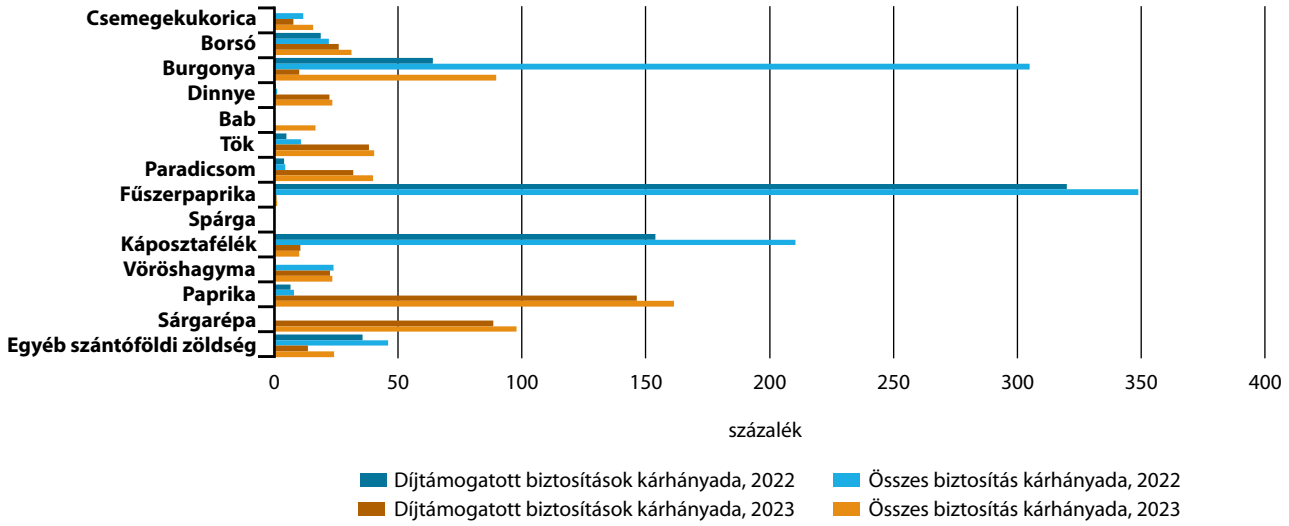

Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

A főbb zöldségkultúráknál „B" típusú biztosítás esetében az előző évhez képest a paprika kárhányada 7,9-ről 161,4 százalékra emelkedett, ezzel a legmagasabb kárhányadú zöldség lett 2023-ban. Ezt követte a sárgarépa 97,9 százalékkal, amelyre egy évvel korábban nem történt kárkifizetés. Jelentősen csökkent a burgonya kárhányada, de még így is magas, 89,5 százalék volt. Nagy visszaesést mutattak a fűszerpaprika és a káposztafélék, előbbi 348,8-ról 1,3 százalékra, utóbbi 210,3-ról 10,2 százalékra csökkent (66. ábra).

A paprika kárhányada jelentősen emelkedett.

66. ábra A FŐBB ZÖLDSÉGKULTÚRÁK KÁRHÁNYADAI A II. PILLÉRBEN A „B" TÍPUS ESETÉBEN

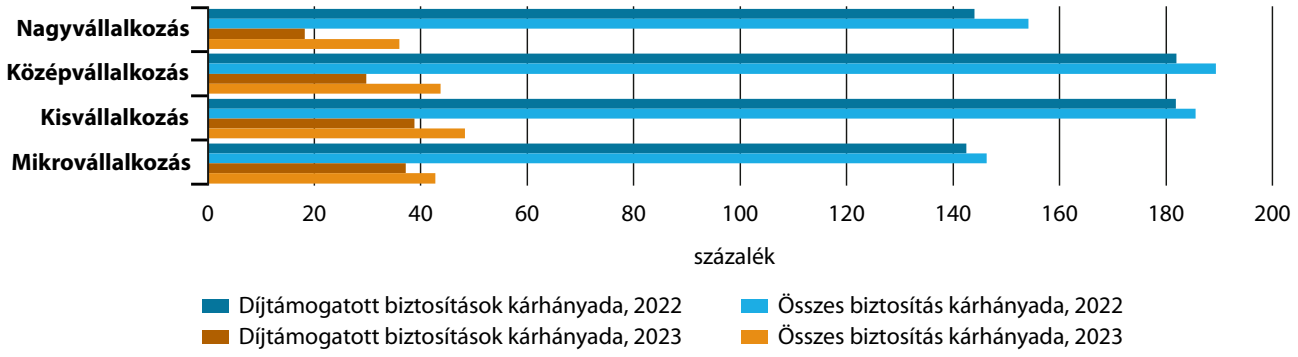

Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

Méret szerinti bontás

A díjtámogatott és kiegészítő biztosítások együttes kárhányada minden méretkategóriában jelentősen csökkent az előző rendkívül aszályos évhez képest, a visszaesés mértéke 103,5–145,7 százalékpont között változott. A sorrend átalakult, legnagyobb, 48,3 százalékos kárhányaddal a kisvállalkozások rendelkeztek. A középvállalkozások kárhányada 43,7, a mikrovállalkozásoké 42,8 százalék volt, míg legkisebb kárhányadot a nagyvállalkozások mutattak (67. ábra).

A kárhányadok 2023-ban minden méretkategóriánál számottevően csökkentek.

67. ábra A KÁRHÁNYADOK MÉRETKATEGÓRIÁNKÉNTI ALAKULÁSA A II. PILLÉRBEN 2022-BEN ÉS 2023-BAN

Megjegyzés: A teljes listából azok kerülnek be, ahol mindkét évre volt biztosítás ebben a típusban.
Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

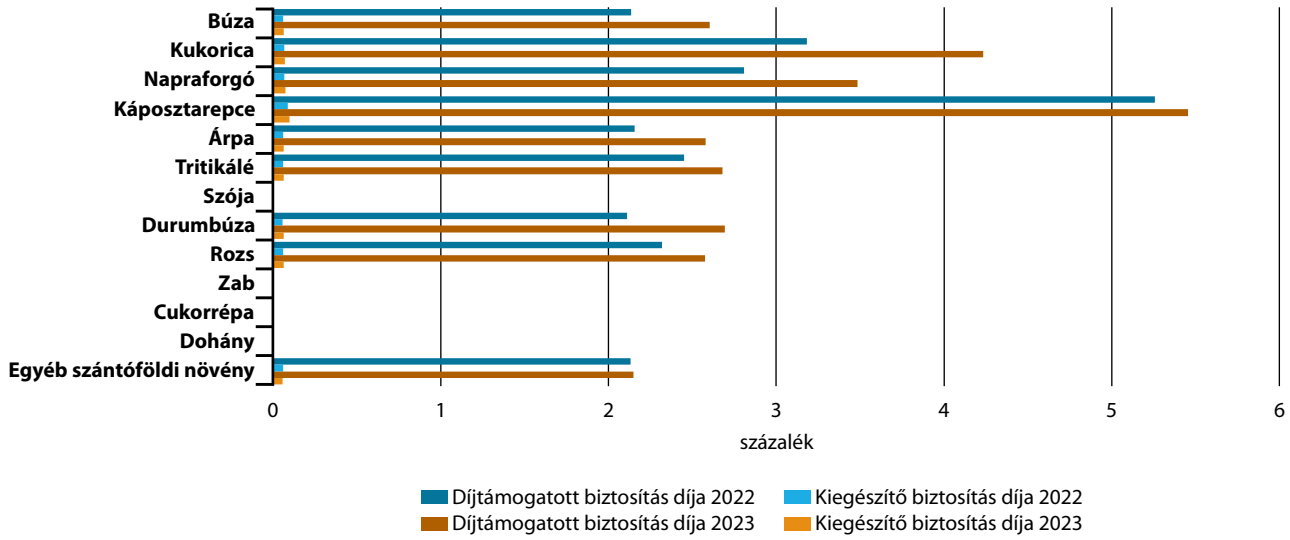
Biztosítási díjak változása

A biztosítási díjak kulcsfontosságú jelentenek úgy a biztosításkötési hajlandóság tekintetében, mint a biztosítói kárhányadok alakulásában. Ennek megfelelően a következőkben bemutatjuk, hogy az egyes ágazatok esetében milyen biztosítási díjtételekkel[7] találkozhattak a termelők, és milyen változások következtek be 2022 és 2023 között az egyes biztosítási típusok között.

A szántóföldi növényekre kötött „A" típusú díjtámogatott biztosítások díjtétele 2,2–5,5 százalék, a kiegészítő biztosításoké 0,06–0,1 százalék közé esett. A díjtámogatott biztosítások díjtétele minden esetben, a kiegészítő biztosítások díjtétele az egyéb szántóföldi növények kivételével minden kultúránál emelkedett. A legnagyobb területen termesztett búza, kukorica és napraforgó díjtámogatott biztosításának díjtételei 21,8–33,0 százalékkal, kiegészítő biztosításuk díjtételei 7,2–9,0 százalékkal emelkedtek. A szintén jelentős területen termesztett káposztarepce díjtámogatott biztosításánál 3,8 százalékos, kiegészítő biztosításánál 10,9 százalékos díjtétel-növekedés történt (68. ábra).

A legnagyobb területen termesztett búza, kukorica és napraforgó „A" típusú biztosításának díjtételei 21,8–33,0 százalékkal emelkedtek.

68. ábra AZ „A" TÍPUSÚ BIZTOSÍTÁSOK ÁTLAGOS DÍJTÁMOGATOTT ÉS KIEGÉSZÍTŐ DÍJTÉTELÉNEK VÁLTOZÁSA 2022-BEN ÉS 2023-BAN A SZÁNTÓFÖLDI NÖVÉNYEK KÖRÉBEN

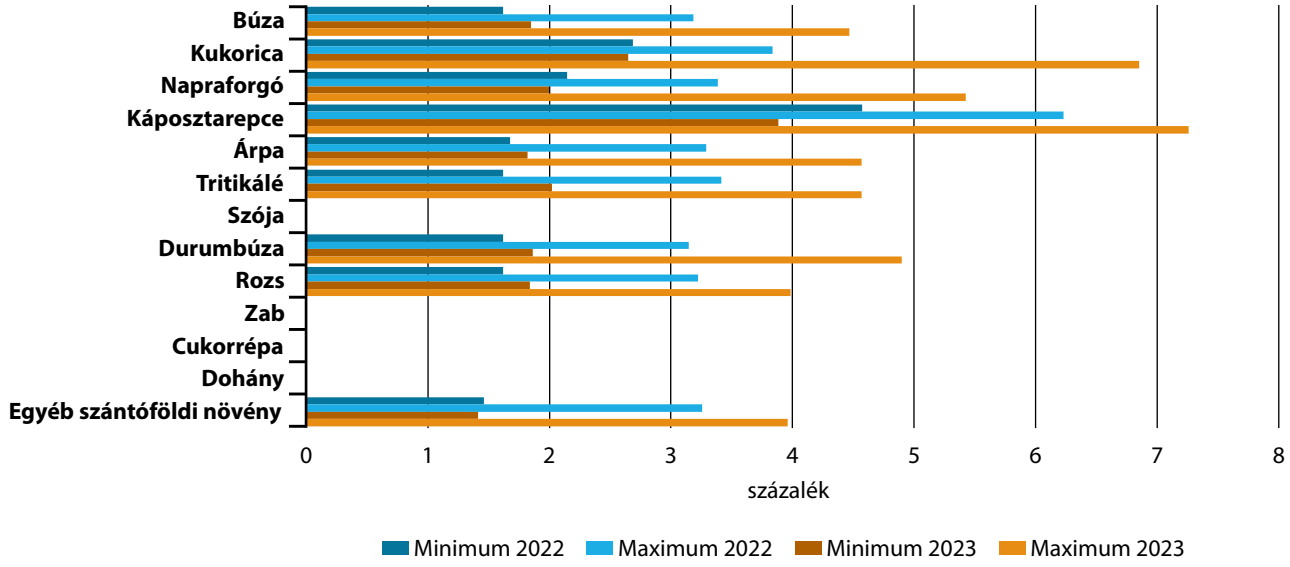

Megjegyzés: A teljes listából azok kerülnek be, ahol mindkét évre volt biztosítás ebben a típusban.
Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

A mezőgazdasági biztosításokat kínáló piaci szereplők díjtételei között, illetve az egyes növénykultúrák előző évi díjszabásaihoz képest jelentős eltérések mutatkoztak. A szántóföldi növényeknél az „A" biztosítási típus minimum- és maximumdíjtételei közötti különbség minden kultúránál nőtt az előző évhez képest: amíg 2022-ben 1,2–1,8, addig 2023-ban 2,2–4,2 százalékpont közötti eltérések keletkeztek. Legnagyobb eltérés a szélsőértékek között a kukorica díjtételeiben alakult ki (4,2 százalékpont), de nagy szórás jellemezte a napraforgó és káposztarepce (3,4 százalékpont) díjtételeit is. A kukorica maximumdíjtétele 78,5 százalékkal, a napraforgóé 60,2 százalékkal emelkedett egy év alatt, másfélszerese lett a durumbúzáé, és a búza legmagasabb díjtétele is 40,2 százalékkal nőtt. A többi kultúra esetében 16,5–38,9 százalékos emelkedés történt. A káposztarepce minimumdíjtétele csökkent 15,1 százalékkal, a kukorica, a napraforgó és az egyéb szántóföldi növények minimumdíjtétele szintén mérséklődött. A többi növény minimumdíjtétele 8,6–24,8 százalékkal haladta meg az egy évvel korábbi értékeket (69. ábra).

A szántóföldi növények „A" típusú biztosításának maximumdíjtételei jelentősen emelkedtek, és nagyobb lett az eltérés a minimum- és maximumdíjtételek között.

7 A díjtétel a biztosított terményérték (biztosítási összeg) meghatározott százaléka.

69. ábra AZ „A" TÍPUSÚ DÍJTÁMOGATOTT BIZTOSÍTÁSOK MINIMUM- ÉS MAXIMUMDÍJTÉTELÉNEK VÁLTOZÁSA 2022-BEN ÉS 2023-BAN A SZÁNTÓFÖLDI NÖVÉNYEK KÖRÉBEN

Megjegyzés: A teljes listából azok kerülnek be, ahol mindkét évre volt biztosítás ebben a típusban.
Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

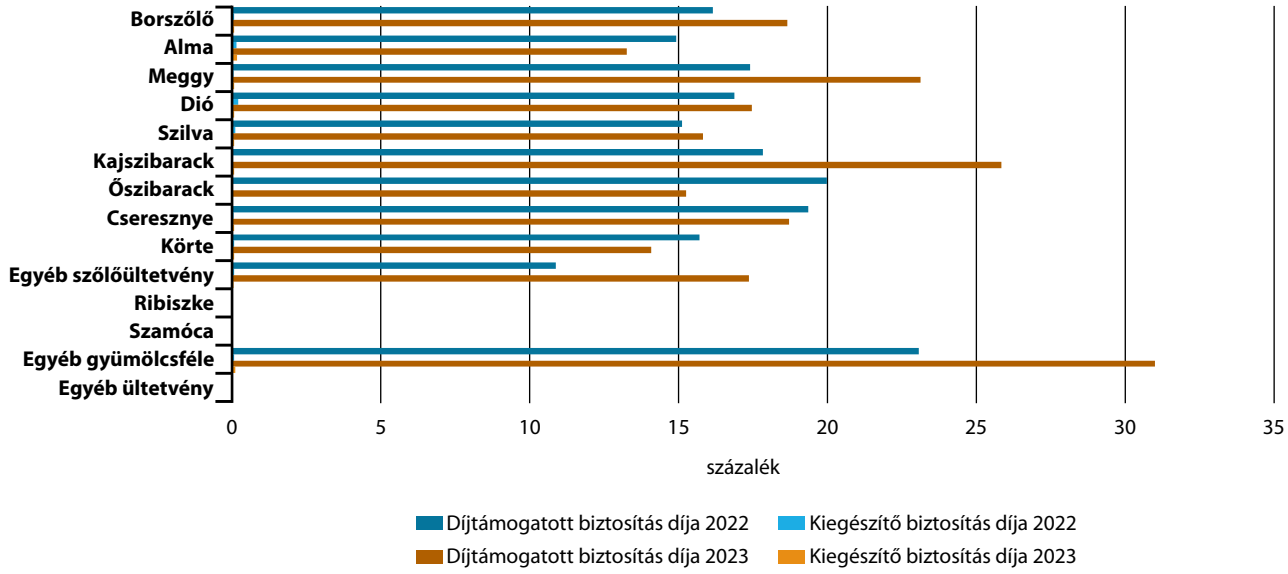
Az ültetvénykultúrákra kötött „A" típusú díjtámogatott biztosítások díjtételei magasak, 13,3–31,0 százalék között változtak 2023-ban.

Az ültetvénykultúrákra kötött „A" típusú díjtámogatott biztosítások díjtételei 13,3–31,0 százalék, a kiegészítő biztosításoké 0,03–0,17 százalék között alakultak 2023-ban. Legmagasabb, 20 százalék feletti díjtételeket az egyéb gyümölcsféléknél, a kajszibaracknál és a meggynél határoztak meg a biztosítók. Az alapbiztosítás díjai az őszibaracknál 23,6 százalékkal, az almánál 11,2 százalékkal, a körténél 10,3 százalékkal, a cseresznyénél 3,4 százalékkal csökkentek, ugyanakkor a meggy, az egyéb gyümölcsféle, a kajszibarack és az egyéb szőlőültetvény díjtételei 32,9–59,5 százalékkal, a dió, a szilva és a borszőlő díjtételei 3,5-15,5 százalékkal emelkedtek. A kiegészítő biztosítások díjtételei a dió, a szilva, az őszibarack, a körte és az egyéb szőlőültetvények esetében csökkentek, a többi gyümölcskultúránál növekedtek, legnagyobb arányban a kajszibaracknál, 94,3 százalékkal (70. ábra).

A meggy és a borszőlő „A" típusú biztosításának maximumdíjtétele 30 százalék fölé emelkedett 2023-ban.

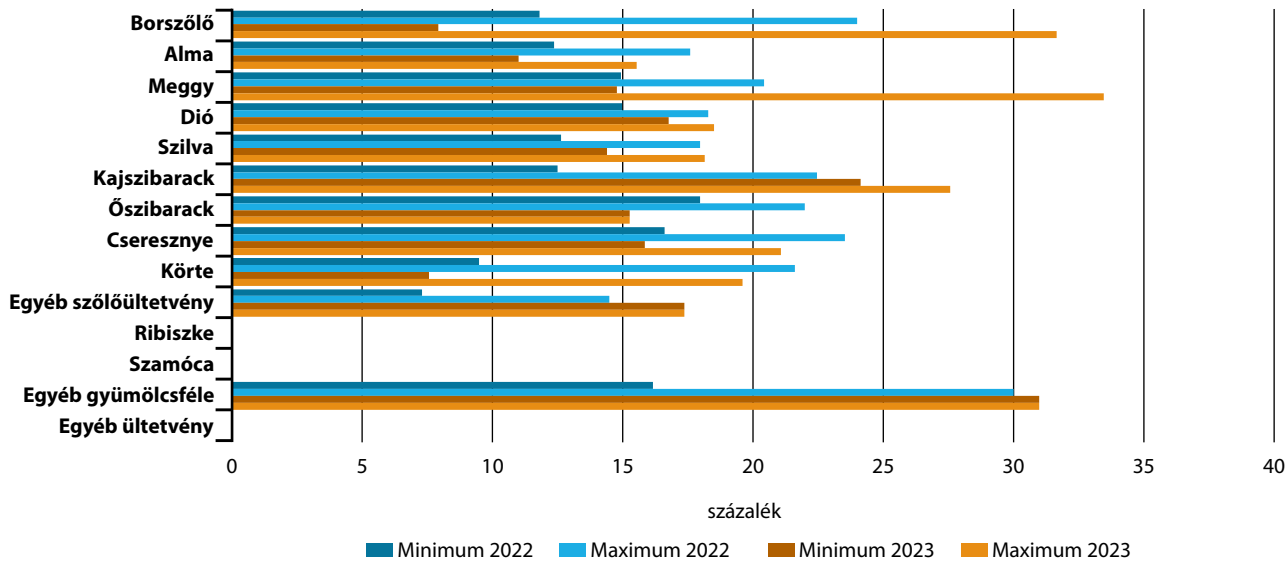
Az „A" biztosítási kategóriában az ültetvények minimumdíjtételei 7,6–31,0 százalék, a maximumdíjtételek 15,3–33,5 százalék között mozogtak 2023-ban. Többnyire közelítettek egymáshoz, kivéve a meggy és a borszőlő esetében, amelyeknél a minimumdíjtételek némileg csökkentek, a maximumdíjtételek viszont lényegesen magasabbak voltak, mint előző évben. A meggy legmagasabb díjtétele 63,9 százalékkal 20,4-ről 33,5 százalékra, a borszőlőé 31,9 százalékkal 24,0-ről 31,7 százalékra nőtt. Az alma, az őszibarack, a cseresznye és a körte díjtételei – legalacsonyabb és legmagasabb egyaránt – csökkentek 2023-ban (71. ábra).

70. ábra **AZ ÜLTETVÉNYKULTÚRÁKRA KÖTÖTT „A" TÍPUSÚ BIZTOSÍTÁSOK ÁTLAGOS DÍJTÁMOGATOTT ÉS KIEGÉSZÍTŐ DÍJTÉTELÉNEK VÁLTOZÁSA 2022-BEN ÉS 2023-BAN**

Megjegyzés: A teljes listából azok kerülnek be, ahol mindkét évre volt biztosítás ebben a típusban.
Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

71. ábra **AZ „A" TÍPUSÚ BIZTOSÍTÁSOK MINIMUM- ÉS MAXIMUMDÍJTÉTELÉNEK VÁLTOZÁSA 2022-BEN ÉS 2023-BAN A GYÜMÖLCSÖK ESETÉN**

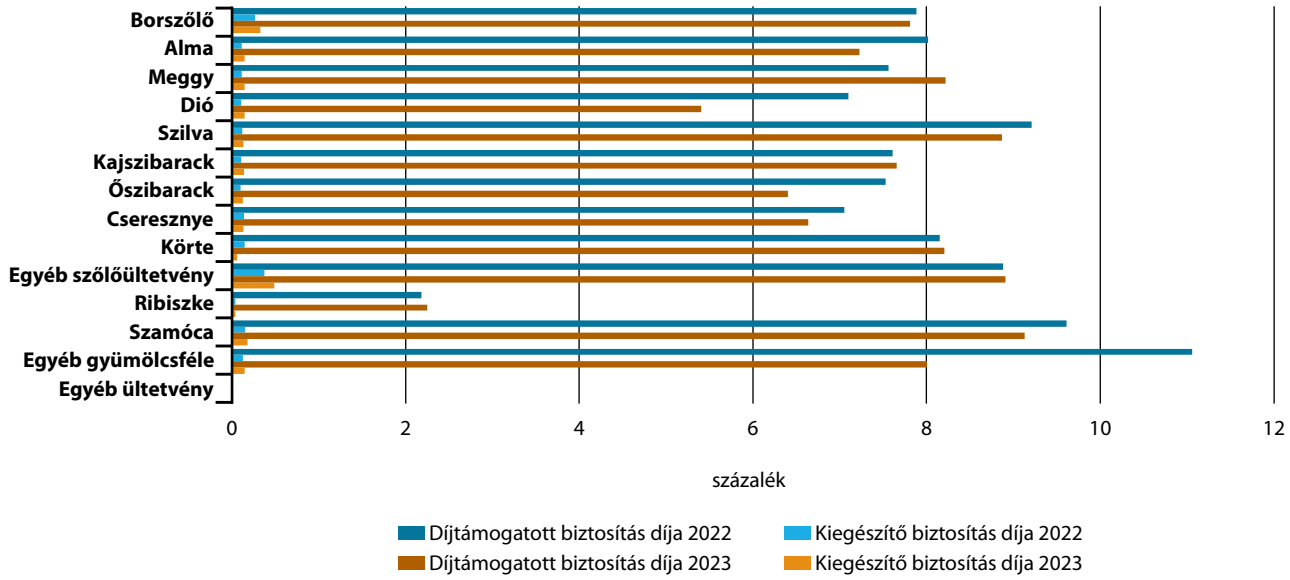

Megjegyzés: A teljes listából azok kerülnek be, ahol mindkét évre volt biztosítás ebben a típusban.
Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

Az ültetvénykultúrákra kötött „B" típusú díjtámogatott biztosítások esetében az alapbiztosítás díjtételei 2,3–9,1 százalék, a hozzá kötött kiegészítő biztosításoké 0,04–0,49 százalék között változtak 2023-ban. A meggy alapbiztosításának díjtétele 8,7 százalékkal, a ribiszkéé (bár így is a legalacsonyabb maradt) 3,2 százalékkal nőtt, a kajszibarack, a körte és az egyéb szőlőültetvény alapdíjai 0,3–0,6 százalékkal emelkedtek 2022-höz képest. A dió és az egyéb gyümölcsfélék díjtámogatott biztosításának díjtétele 20 százalékot meghaladó mértékben,

az őszibaracké 15 százalékkal csökkent. A kiegészítő biztosítási díjtételek többnyire emelkedtek, legnagyobb mértékben, 28,9–39,4 százalékkal az alma, a kajszibarack, a meggy és dió esetében, jelentősebb visszaesés a körténél történt, amelynek díjtétele 60,3 százalékkal alacsonyabb volt, mint az előző évben (72. ábra).

72. ábra A „B" TÍPUSÚ BIZTOSÍTÁSOK ÁTLAGOS DÍJTÁMOGATOTT ÉS KIEGÉSZÍTŐ DÍJTÉTELÉNEK VÁLTOZÁSA 2022-BEN ÉS 2023-BAN A GYÜMÖLCSÖK ESETÉN

Megjegyzés: A teljes listából azok kerülnek be, ahol mindkét évre volt biztosítás ebben a típusban.
Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

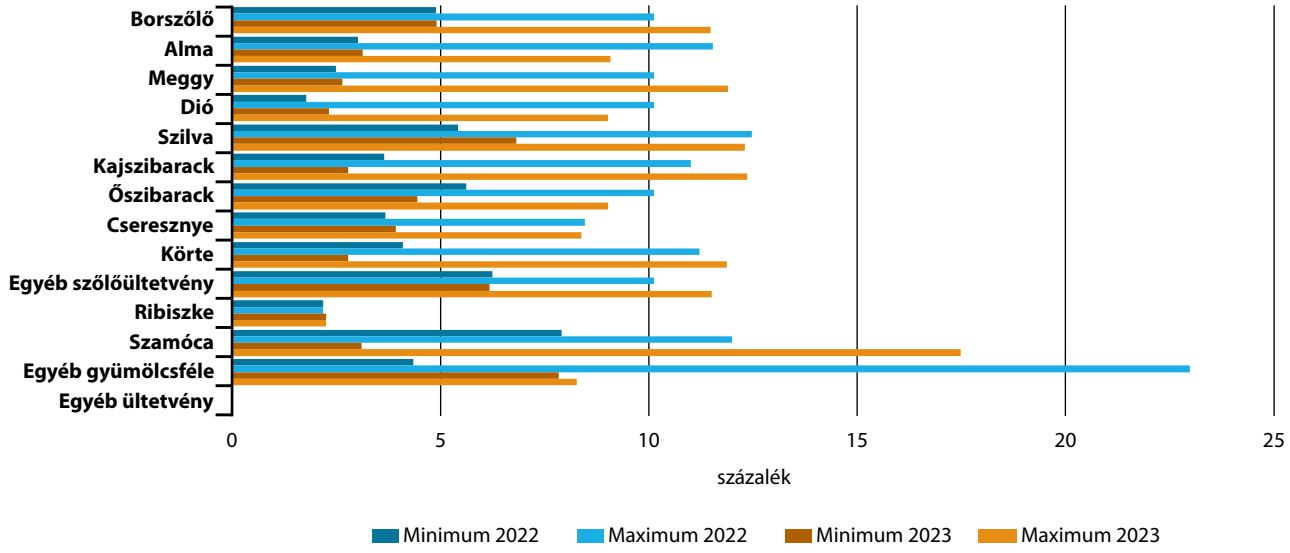
A gyümölcsöknél kötött „B" biztosítási kategóriában a szamóca minimum- és maximumdíjtétele közötti különbség jelentősen nőtt, 3,1–17,5 százalék között váltakoztak a díjtételek. Ezen kívül a legnagyobb eltérések a meggy, a körte és a kajszibarack díjtételeiben alakultak ki, míg az egyéb gyümölcsfélék legalacsonyabb és legmagasabb díjtétele között mindössze 0,4 százalékpont volt a különbség. A szamóca maximumdíjtétele csaknem másfélszeresére nőtt, a kajszibarácké, a borszőlőé, az egyéb szőlőültetvényé és a meggyé 12,4–17,4 százalékkal emelkedett. Az egyéb gyümölcsféléké harmadára, a dióé, az őszibarácké és az almáé 10,9–21,3 százalékkal csökkent. A szamóca minimumdíjtétele 60,8 százalékkal, a körtéé 32,1 százalékkal mérséklődött, de kajszi- és őszibarackra is lehetett olcsóbban díjtámogatott biztosítást kötni, mint 2022-ben. Az egyéb gyümölcsfélék minimumdíjtétele 80,0 százalékkal, a dióé 30,2 százalékkal, a szilváé 25,7 százalékkal lett magasabb (73. ábra).

A gyümölcsfélék „B" típusú biztosításának legmagasabb díjtételeit a szamócánál határozták meg, és ennél a kultúránál voltak a legnagyobb különbségek a díjtételekben.

A zöldségfélékre kötött díjtámogatott biztosítások díjtétele 1,2–9,1 százalék között alakult. A paprikánál 10,8 százalékkal 7,2-ről 6,4 százalékra csökkent a díjtétel, továbbá mérséklődött a dinnyénél és a paradicsomnál is. A többi zöldség díjtétele 2,5–33,1 százalékkal nőtt, legnagyobb mértékben a káposztaféléké. A dinnye, majd a paprika, fűszerpaprika biztosításának díja volt a legmagasabb 2023-ban is. A kiegészítő biztosítások díjtétele 0,03–0,26 százalék közé esett, és többnyire emelkedett az előző évhez képest, a sárgarépáé különösen (előző évi hatszorosára), csak az egyéb szántóföldi zöldségeké csökkent 13,0 százalékkal és a spárgáé 27,1 százalékkal (74. ábra).

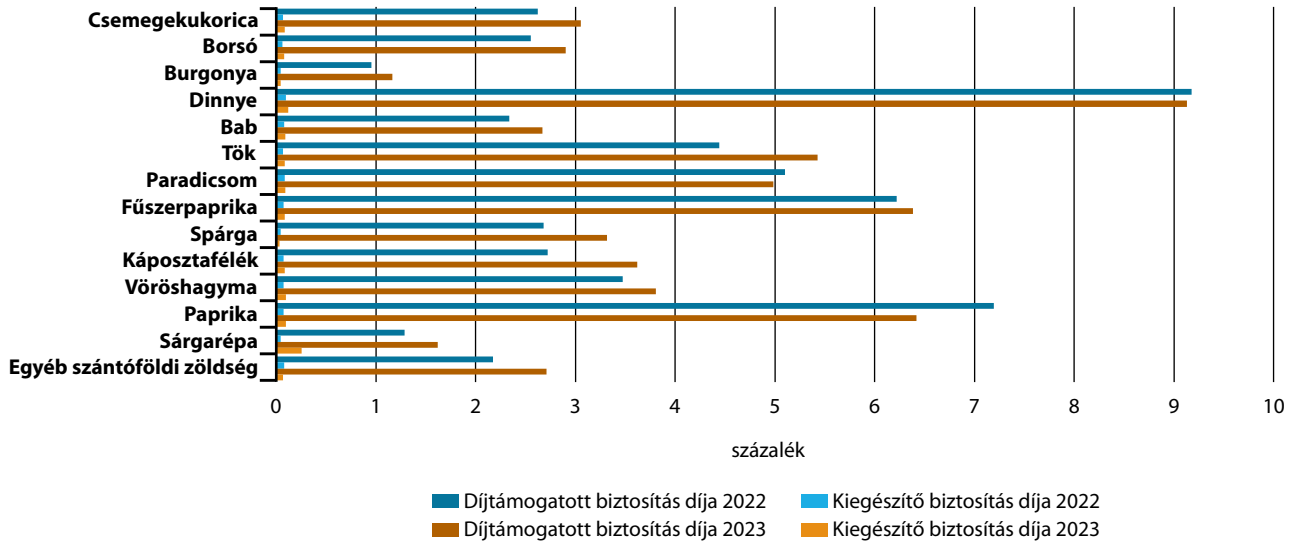
A zöldségfélékre kötött díjtámogatott biztosítások díjtétele 1,2–9,1 százalék között alakult.

73. ábra **A „B" TÍPUSÚ BIZTOSÍTÁSOK MINIMUM- ÉS MAXIMUMDÍJTÉTELÉNEK VÁLTOZÁSA 2022–2023-BAN A GYÜMÖLCSÖK ESETÉN**

Megjegyzés: A teljes listából azok kerülnek be, ahol mindkét évre volt biztosítás ebben a típusban.
Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

74. ábra **A „B" TÍPUSÚ BIZTOSÍTÁSOK ÁTLAGOS DÍJTÁMOGATOTT ÉS KIEGÉSZÍTŐ DÍJTÉTELÉNEK VÁLTOZÁSA 2022–2023-BAN A ZÖLDSÉGEK ESETÉN**

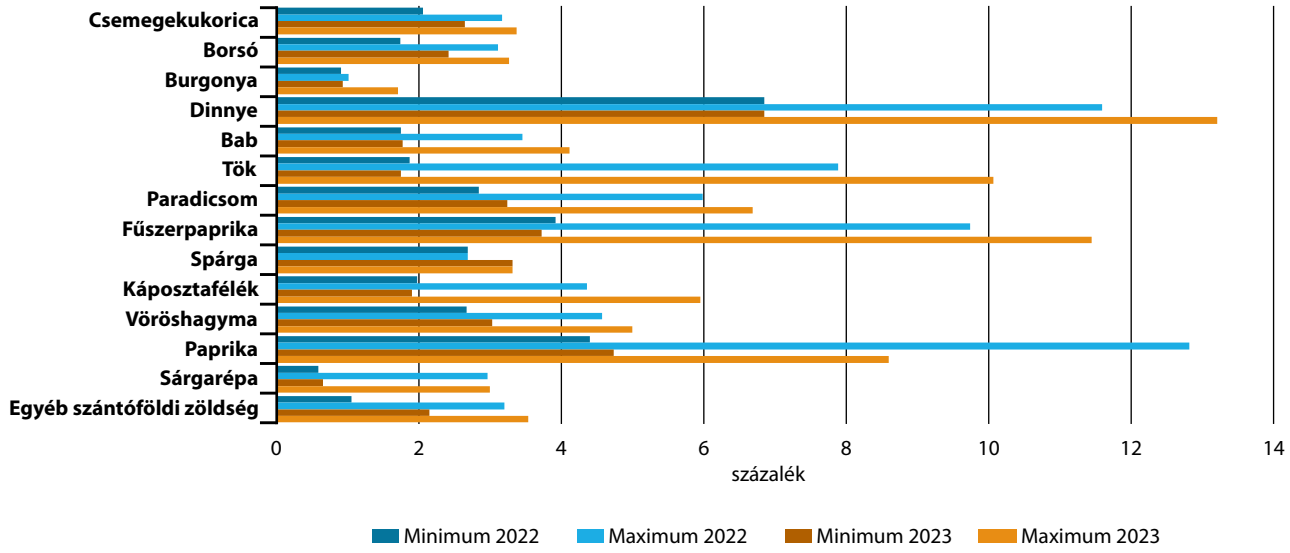

Megjegyzés: A teljes listából azok kerülnek be, ahol mindkét évre volt biztosítás ebben a típusban.
Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

A zöldségfélék díjtételei jellemzően növekedtek 2023-ban.

A zöldségfélék közül a dinnye minimum- és maximumdíjtételei voltak a legmagasabbak 2023-ban. A legnagyobb eltérés a minimum- és maximumdíjtétel között a tököt jellemezte. A díjtételek jellemzően növekedtek. Az egyéb szántóföldi zöldségek minimumdíjtétele több mint kétszeresére nőtt, a spárgáé, a csemegekukoricáé és a borsóé 23,6–38,5 százalékkal emelkedett. Kismértékben csökkent a káposztafélék, a fűszerpaprika és a tök minimumdíjtétele. A maximumdíjtétel a paprikánál kétharmadára, 12,8-ról 8,6 százalékra csökkent, a többi kultúránál 1,2–36,6 százalék közötti növekedés tapasztalható (75. ábra).

75. ábra **A „B" TÍPUSÚ BIZTOSÍTÁSOK MINIMUM- ÉS MAXIMUMDÍJTÉTELÉNEK VÁLTOZÁSA 2022–2023-BAN A ZÖLDSÉGEK ESETÉN**

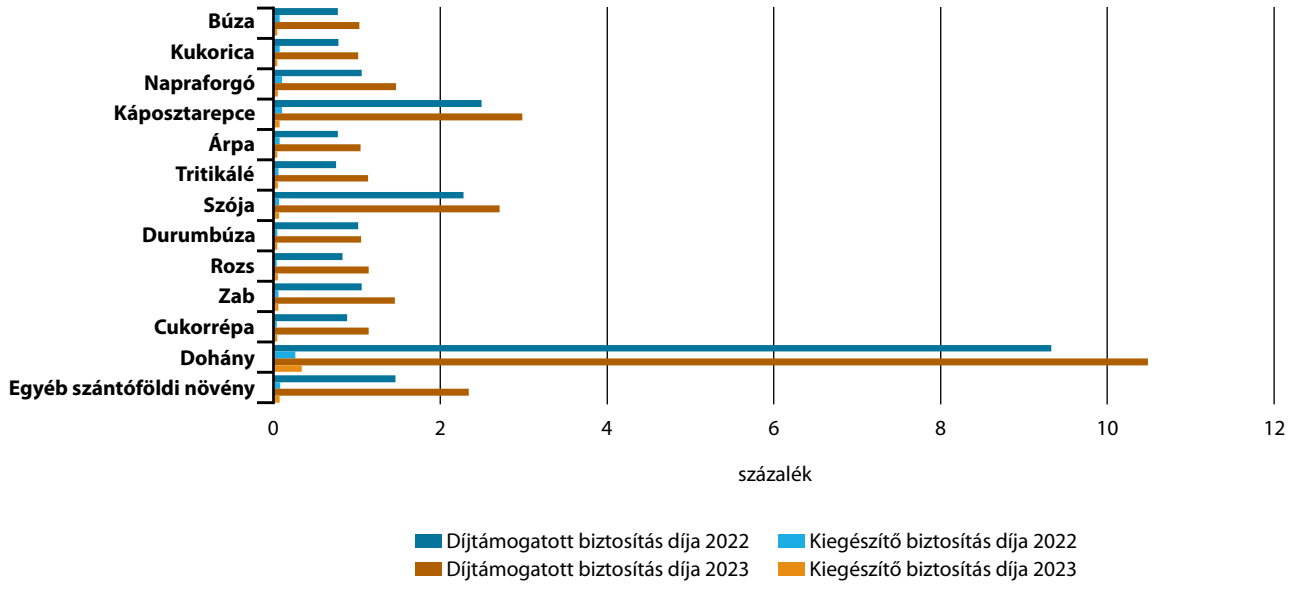

Megjegyzés: A teljes listából azok kerülnek be, ahol mindkét évre volt biztosítás ebben a típusban.
Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

A szántóföldi zöldségek „C" típusú díjtámogatott biztosításának díjtétele jellemzően 1,0–3,0 százalék közé esett, ennél lényegesen magasabb volt a dohányé, 10,5 százalék. Minden kultúra díjtámogatott biztosításának díjtétele emelkedett 2023-ban, a tritikálénál 51,3 százalékkal, az egyéb szántóföldi növényeknél 60,0 százalékkal, a többi esetben 3,4–38,3 százalékkal. A kiegészítő biztosítások díjtétele 0,05–0,08 százalék között változott, illetve a dohányé 30,5 százalékos növekedéssel elérte a 0,34 százalékot (76. ábra).

A szántóföldi növények közül a dohány díjtétele kiugróan magas volt a „C" típusú biztosítások körében.

76. ábra **A „C" TÍPUSÚ BIZTOSÍTÁSOK ÁTLAGOS DÍJTÁMOGATOTT ÉS KIEGÉSZÍTŐ DÍJTÉTELÉNEK VÁLTOZÁSA 2022–2023-BAN A SZÁNTÓFÖLDI NÖVÉNYEK ESETÉN**

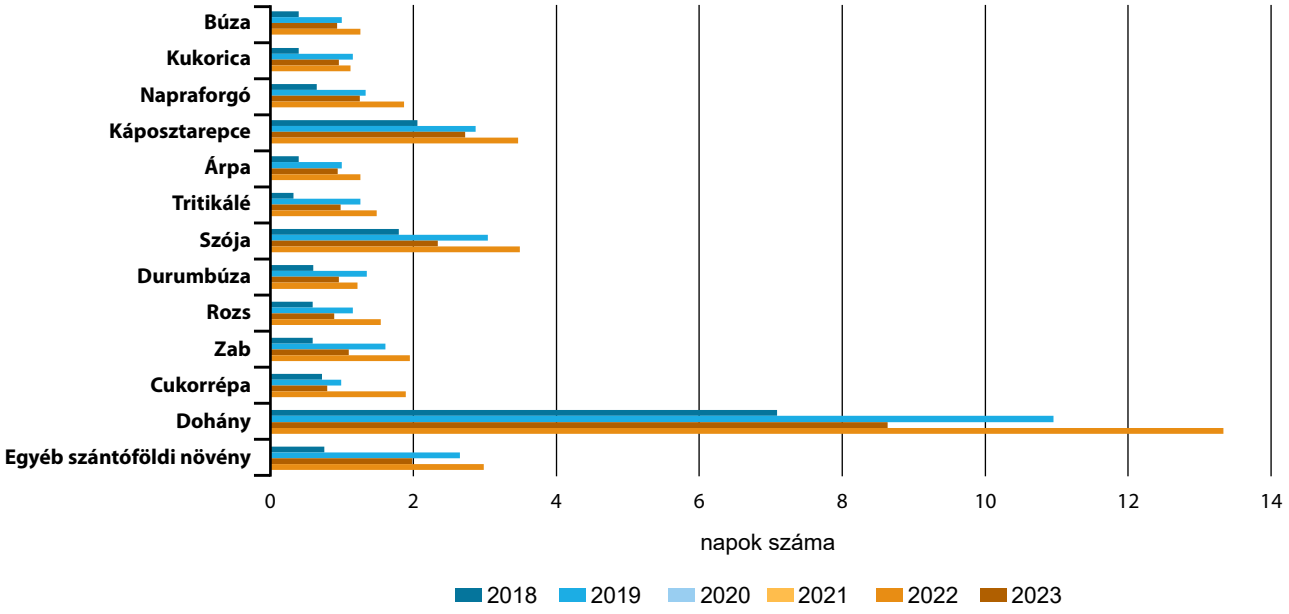

Megjegyzés: A teljes listából azok kerülnek be, ahol mindkét évre volt biztosítás ebben a típusban.
Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

Az egyéb szántóföldi növények minimum- és maximumdíjtételei is emelkedtek 2023-ban. A tritikálé minimumdíjtétele háromszorosára nőtt, 2,3–2,6-szeresére emelkedett az árpa, a kukorica, a búza és az egyéb szántóföldi növények legalacsonyabb díjtétele, továbbá a napraforgóé is megkétszereződött. A kukorica és a durumbúza kivételével a maximumdíjtételek is emelkedtek. A növekedés a cukorrépánál volt a legmagasabb, 90,3 százalék, ezt követte a napraforgó 40,4 százalékos és a rozs 33,8 százalékos díjtétel-emelkedése. A többi szántóföldi kultúra legmagasabb díjtételei 12,8–26,6 százalékkal haladták meg az egy évvel korábbi értékeket (77. ábra).

77. ábra

A „C" TÍPUSÚ BIZTOSÍTÁSOK MINIMUM- ÉS MAXIMUMDÍJTÉTELÉNEK VÁLTOZÁSA 2022–2023-BAN A SZÁNTÓFÖLDI NÖVÉNYEK ESETÉN

Megjegyzés: A teljes listából azok kerülnek be, ahol mindkét évre volt biztosítás ebben a típusban.
Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

ORSZÁGOS JÉGKÁRMÉRSÉKLŐ RENDSZER

A rendkívül aszályos 2022. évet követően 2023-ban jelentősen több csapadék hullott, többször alakultak ki heves zivatarok, amelyek esetenként kisebb jégesővel is párosultak, illetve villámárvizet eredményeztek. A klímaváltozás miatti szélsőségek világszerte egyre gyakrabban jelentkeznek – mint például aszály, felhőszakadás, villámárvíz, hatalmas jégdarabok –, így a jövőben mindenütt fokozott alkalmazkodásra és/vagy megelőzésre van szükség, ez utóbbinak fontos eleme a jégkármérséklő rendszer. Az ország 986 pontjáról – 219 automata és 767 manuális talajgenerátor segítségével – ezüst-jodidot a felhőkbe juttató rendszer minden évben a mezőgazdaságban keletkezett károk mellett lakossági, ipari, állami létesítményeket, ingatlanokat és ingóságokat is véd. A Nemzeti Agrárgazdasági Kamara (NAK) által kiépített rendszernek a 2023-as év a hatodik üzemelési éve volt, működtetéséhez az Agrárminisztérium a Kárenyhítési Alapból évi legfeljebb 1,8 milliárd forintot biztosít. Magyarországon 2023-ban alapvetően egy-egy erőteljesebb szupercella (amely ellen sehol a világon nincs védekezési mód) jellemzően csak egy-egy szűkebb területen okozott nagyobb károkat.

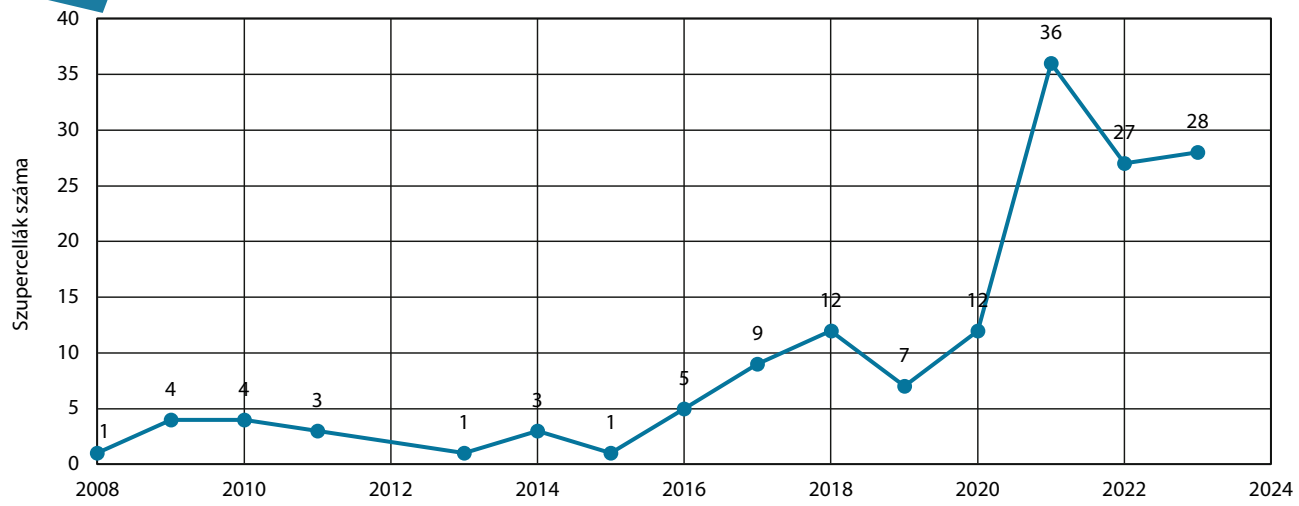
Szupercellák

2023. július második felében öt szupercella is áthaladt Magyarországon

Az El Nino-hatás és az óceánok felmelegedésének következtében 2023 nyarán Európa-szerte jóval intenzívebb zivatarrendszerek alakultak ki, csaknem minden nap jelentek meg híradások a szupercellák okozta károkról (78. ábra). A szupercellák Magyarországot sem kerülték el, július második hetében öt szupercella is áthaladt Magyarország területén, komoly károkat hagyva maguk után.

A szupercellák ellen a jégkármérséklő rendszer is csak mérsékelt védelmet tud nyújtani, mivel olyan erők tombolnak egy szupercellában, amely 10-12 ezer méterre viszi fel több alkalommal is az egyre hízó jégszemeket, melyek ilyenkor akár percekig is –40 °C-on tartózkodnak. Egy-egy szupercella központi magja általában 100-200 négyzetkilométer is lehet, és ahol ez a mag végighalad, ott a szél, a jég és a felhőszakadás hatalmas károkat tud okozni.

78. ábra SZUPERCELLÁK SZÁMA ÉVES BONTÁSBAN, 2018–2023

Forrás: NAK által készített adatösszeállítás

A 15. táblázatban látható, tíz legnagyobb jégesőkárral érintett nap mindegyike szupercellás zivatarokhoz köthető.

15. táblázat: A JÉGESŐKÁRRAL LEGINKÁBB ÉRINTETT NAPOK MAGYARORSZÁGON, 2018–2023

Káresemény dátuma	Bejelentett jégesőkárral érintett terület (ha)
2022. május 25	15 143
2021. június 25	14 897
2023. július 20	12 053
2019. június 16	9 111
2020. június 26	8 253
2019. június 27	7 769
2023. június 23	6 971
2020. június 13	5 490
2018. június 12	5 107
2021. július 9	4 667

Forrás: MÁK-adatok alapján a NAK által készített összeállítás

Egy-egy zivatarrendszerben nemcsak szupercellák alakulnak ki, hanem sok hagyományos zivatarcella is, amelyek károkozó hatását a jégkármérséklő rendszer működésével mérsékelni tudjuk. Amennyiben az országhatáron túl is működnének jégkármérséklő berendezések, akkor a hozzánk besodródó zivatarrendszerek kevesebb kárt okoznának a határ menti településeken.

Jelenleg nem üzemelnek ilyen jégkármérséklő rendszerek a környező országokban, ennek következtében a már jeget tartalmazó zivatarrendszerek számottevő károkat képesek okozni az országhatárt átlépve hazánkban is.

Magyarországon több mint másfélszeresére nőtt a jégbejelentések száma.

Az európai jégbejelentések számának forrása a European Severe Weather Database (ESWD). A 2015–2017-es időszakhoz képest 2021–2023 között 215 százalékos növekedés figyelhető meg az európai országok jégbejelentési számában. Ugyanezen időszakok tekintetében a környező országokban 139 százalékkal, Magyarországon 55 százalékkal nőtt a jégbejelentések száma (16. táblázat).

16. táblázat: EURÓPAI JÉGBEJELENTÉSEK, 2006–2023

Bejelentések szám	Európa	Környező országok	Magyarország
2006–2008	1 179	163	29
2009–2011	1 621	195	39
2012–2014	2 269	275	60
2015–2017	2 488	316	98
2018–2020	3 031	254	81
2021–2023	7 847	756	152

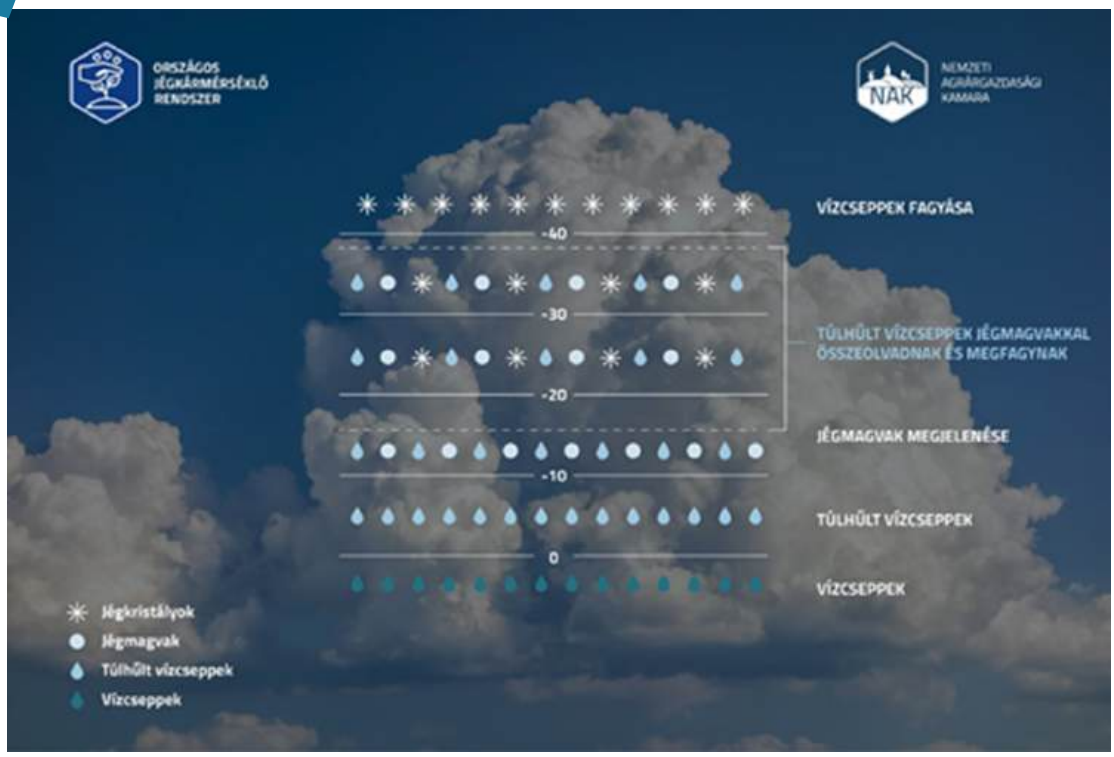
Forrás: ESWD-adatok alapján a NAK által készített összeállítás

Jégveszélyes zivatarok

Minél hevesebb a zivatar, annál intenzívebb a jégképződés.

Általánosságban a Föld légkörének hőmérséklete a magassággal kilométereként 6,5 °C-ot csökken. A vízcseppek fagyását és ezzel a jégszemek kialakulását a levegőben lévő nagyon kicsiny, szilárd halmazállapotú részecskék segítik elő. A –15 °C-os hőmérsékleti szint fölé emelkedve jégmagvak jelennek meg a felhőzetben, majd –30 °C körül a vízcseppek jégszemekké alakulnak át. A nagyobb méretű jégszemek kialakulása az erőteljes feláramlásnak köszönhető, ami sokáig a magasban tartja a jégmagokat. Minél hevesebb a zivatar, annál intenzívebb a jégképződés a felhőben. Az egymással összeolvadt jégszemek mérete néhány esetben elérheti akár a 10-12 cm átmérőjű nagyságot is (79. ábra).

79. ábra JÉGSZEMEK KIALAKULÁSÁNAK FOLYAMATA A ZIVATARFELHŐBEN

Forrás: Nemzeti Agrárgazdasági Kamara

A jégeső zivatarfelhőkben alakul ki, a heves feláramlásnak köszönhetően pár perc alatt a felhőzetben a nedves levegő a pozitív hőmérsékleti tartományból akár –20, –30 °C-os felhőrészbe emelkedhet. Jégeső késő tavasszal és nyáron fordul elő a leggyakrabban. Tavasszal és nyáron

a fagyhatár magasabban van, és erősebben süt a Nap, ezáltal a magasabbra törő feláramlások erőteljesebbé válnak. Minél hevesebb a zivatar, annál intenzívebb a jégképződés a felhőben. Az egymással összeolvadt jégszemek átmérője nagyon szélsőséges környezeti feltételek esetén 4-8 cm, de akár a 10-12 cm is lehet. Ekkor a nedves levegő akár –50, –60 °C-os felhőrészbe emelkedhet. Jégesőről akkor beszélünk, ha a jégdarabok átmérője eléri vagy meghaladja az 5 mm-t. Ennél kisebb méret esetén jégdaráról van szó.

A meteorológiai adatok elemzése alapján a jégveszélyes napok egyértelműen a nagyobb magasságokhoz és az alacsonyabb hőmérsékleti értékekhez köthetők egy adott zivatarcellán belül. A veszélyes napok száma például 2021-ben összességében alacsony volt a 2018–2023 időszakon belül, ugyanakkor ebben az évben az extrém veszélyes időjárási körülmények szélsőséges értékeket vettek fel. Ez jelenik meg a 17. táblázatban is, amelyben a –40 foknál hidegebb felhőzettel érintett napok száma szerepel.

17. táblázat: –40 FOKNÁL HIDEGEBB FELHŐZETTEL ÉRINTETT NAPOK SZÁMA, 2018–2023

Hőmérséklet	2018	2019	2020	2021	2022	2023
–40 C°	27	33	26	21	17	18
–50 C°	3	8	8	8	1	8
–60 C°		2		2		2
–70 C°				1		

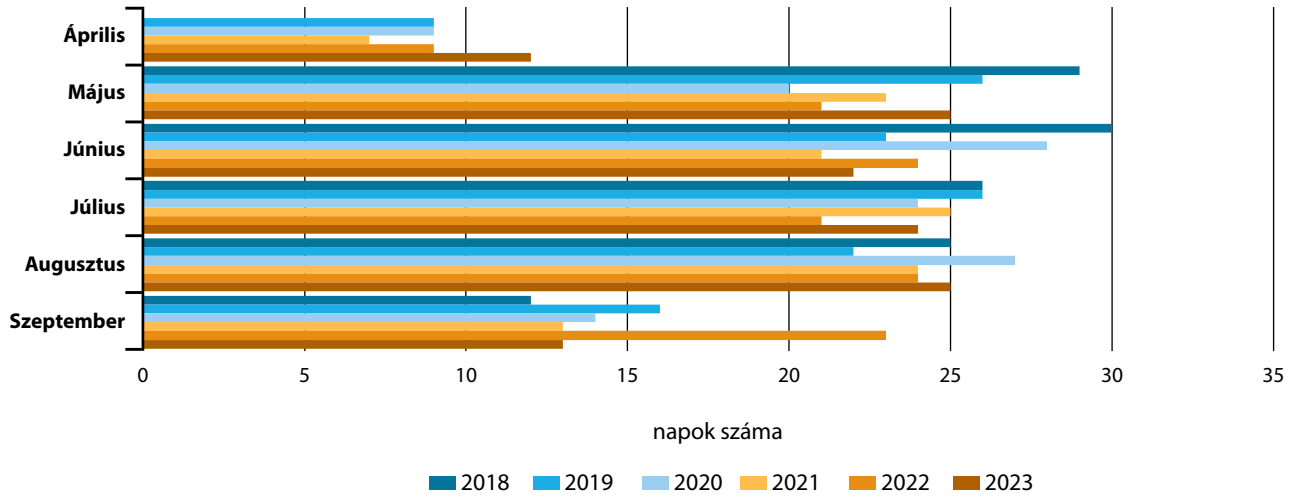
Forrás: HungaroMet-radaradatok alapján a NAK által készített számítások

2021-2023 időszakban csökkent a veszélyes felhőzetet tartalmazó napok száma

A rendszer működésének első három évéhez képest a potenciálisan veszélyes (–40 °C-os) felhőzetet tartalmazó napok száma a 2021–2023-as időszakban csökkent. A vizsgált perióduson belül 2022-ben kevés olyan nap volt, ahol potenciálisan veszélyes felhőzet fordult elő, ugyanakkor a riasztások számában hasonló értékek szerepelnek, mint a többi évnél. 2023-ban a csapadékosabb idő mellett főleg a júliusi, augusztusi nagy meleg hatására alakultak ki olyan zivatarrendszerek, amelyek a veszélyes tartományba kerültek. Ezeknek a zivatarrendszereknek egy jelentős része szupercellás jegyeket mutatott.

A zivatarveszélyes napok száma azt jelzi, hogy egy adott napon az ország bármely járásában volt-e jégveszélyes felhőzet. A vizsgált időszakban 2018 májusa és júniusa kiugróan zivatarosnak minősült (80. ábra).

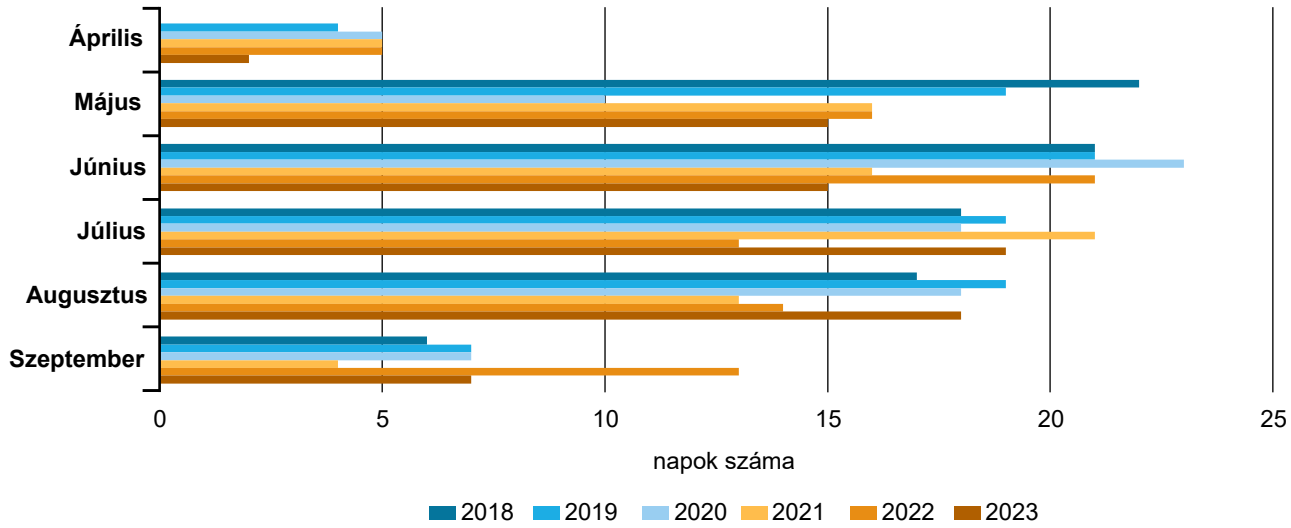
80. ábra ZIVATARVESZÉLYES NAPOK SZÁMA HAVI BONTÁSBAN, 2018–2023

Megjegyzés: 2018 áprilisánál nem szerepel adat, mert 2018. május 1-én indult a rendszer és az első védekezési időszak.
Forrás: HungaroMet-radaradatok alapján a NAK által készített számítások

A –20 °C alatti jégveszélyes napok száma (81. ábra) 2018–2020 között júniusban, júliusban és augusztusban magasabb volt, mint az azt követő három évben. 2022 júliusa mind a 0 °C (zivatar veszélyes), mind a –20 °C (jégveszélyes) alatti veszélyes napok számában a legalacsonyabb értéket vette fel, ami megszokotthoz képest csapadékszegényebb hónapot jelez. Ugyanakkor fontos kiemelni a szeptemberi időszakot, mely éppen 2022-ben mutatott szélsőségesen magas zivatartevékenységet. 2023 májusa és június első fele esősebb és egyben kevésbé veszélyes volt zivatarok tekintetében, az igazi zivatarszezon áttevődött június végétől augusztus végéig. A 81. ábra alapján is látszik, hogy a július és az augusztus kifejezetten jégesős volt az előző évekhez képest.

81. ábra JÉGVESZÉLYES NAPOK SZÁMA HAVI BONTÁSBAN, 2018–2023

Megjegyzés: 2018 áprilisánál nem szerepel adat, mert 2018. május 1-én indult a rendszer és az első védekezési időszak.
Forrás: HungaroMet-radaradatok alapján a NAK által készített számítások

A jégveszélyes napok száma vármegyei érintettség szerinti bontásban azt mutatja, hogy az adott zivataros napon hány vármegye volt egyszerre érintett (18. táblázat). A 2023. évben 37 olyan nap volt, amelyen 1–4 vármegyét érintett jégveszélyes zivatar. A vármegyék közül Borsod-Abaúj-Zemplén, Békés, Csongrád-Csanád, Szabolcs-Szatmár-Bereg és Hajdú-Bihar voltak a jégveszélyes napok által leginkább érintettek 2023-ban.

2023-ban 37 olyan nap volt, amelyen 1-4 vármegyét érintett jégveszélyes zivatar

18. táblázat: JÉGVESZÉLYES NAPOK SZÁMA VÁRMEGYÉK ÉRINTETTSÉGE SZERINT, 2018–2023

Vármegyei érintettség	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1–4	35	37	27	29	47	37
5–8	19	18	19	13	15	17
9–12	17	14	24	8	15	14
13–16	11	15	7	8	5	7
17–	1	3	2	3	0	1
Összesen	83	87	79	61	82	76

Forrás: HungaroMet-radaradatok alapján a NAK által készített számítások

A 2018–2023-as időszakban az első három évhez képest az utolsó három évben csökkent az ország felénél nagyobb területet érintő zivatarok száma (19. táblázat).

19. táblázat: JÉGVESZÉLYES NAPOK MEGOSZLÁSA A VÁRMEGYÉK ÉRINTETTSÉGE SZERINT, 2018–2023

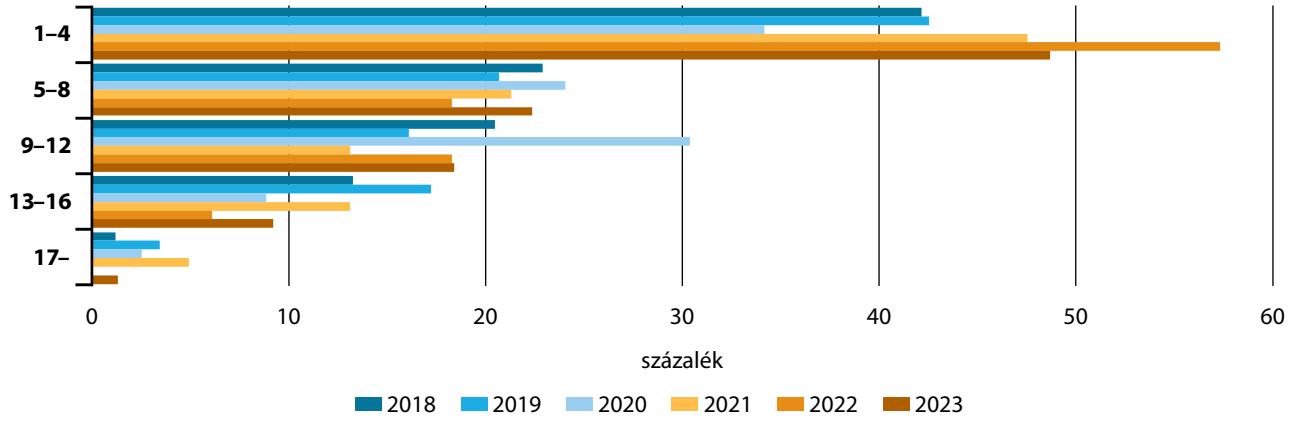
százalék

Vármegyei érintettség	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1–8	65	63	58	69	76	71
9–19	35	37	42	31	24	29

Forrás: HungaroMet-radaradatok alapján a NAK által készített számítások

A jégveszélyes zivatarok által érintett napok közül 2022-ben volt a legnagyobb azoknak a száma, amelyek csak 1–4 vármegye területét érintették. Ebben az évben a vizsgált időszakhoz képest alacsonynak bizonyult az ennél nagyobb országrészt érintő zivatarok megjelenése. A 2023. év 2022-höz képest az öt vármegyénél nagyobb területet érintő veszélyes időjárási események tekintetében emelkedett ki (82. ábra).

82. ábra JÉGVESZÉLYES NAPOK VÁRMEGYÉK ÉRINTETTSÉGE SZERINT, 2018–2023

Forrás: HungaroMet-radaradatok alapján a NAK által készített számítások

Bekapcsolási adatok

A riasztási napok száma a rendszer működésének kezdete óta csökkent. Kiemelendő a 2022. szeptemberi riasztási napok száma, ami jóval magasabb, mint az azt megelőző időszak adatai (20. táblázat).

A riasztási napok száma májusban és júliusban bizonyult a legtöbbnek 2023-ban

20. táblázat: HAVI RIASZTÁSI NAPOK SZÁMA, 2018–2023

Megnevezés		Április	Május	Június	Július	Augusztus	Szeptember	Összesen
Összes naptári nap		16	31	30	31	31	30	169
Országos riasztási napok száma	2018	0	27	27	24	25	10	113
	2019	4	23	22	22	22	8	101
	2020	6	16	27	16	22	7	94
	2021	5	17	21	26	19	4	92
	2022	7	21	23	18	16	14	99
	2023	11	20	17	20	19	9	96

Forrás: Nemzeti Agrárgazdasági Kamara

Az összes riasztási órák számában folyamatos csökkenés tapasztalható. A rendszer indulásának első évéhez képest a 2023. évi érték 48 százalékkal volt kevesebb (21. táblázat). A riasztási napok tekintetében a csökkenés mértéke ugyanezen időszakok viszonylatában 15 százalékot tett ki.

21. táblázat: HAVI RIASZTÁSI ÓRÁK SZÁMA, 2018–2023

Év	Április	Május	Június	Július	Augusztus	Szeptember	Összesen
2018	0	73 503	96 666	81 200	57 116	31 301	339 785
2019	5 579	72 515	115 767	78 432	59 701	22 050	354 045
2020	7 066	55 004	111 228	49 947	46 475	10 961	280 680
2021	18 010	44 879	34 915	75 048	34 074	822	207 747
2022	10 351	55 322	50 116	32 962	28 331	35 009	212 091
2023	13 391	26 315	33 024	49 857	45 119	8 931	176 639

Forrás: Nemzeti Agrárgazdasági Kamara

Jégkárok

2023-ban nőtt a jégesőkár részesedése a káreseményeken belül

A jégesőkár aránya a bejelentett káreseményeken belül 2022-ben nagyon alacsonynak bizonyult, ebben az évben az aszálykár volt meghatározó. 2023-ban az előző évekhez képest jóval alacsonyabb volt az aszálykár által érintett terület, amely jelentősen befolyásolta a jégesőkár részesedését az összes káreseményből (22. táblázat).

A 2015–2017 közötti időszakban mintegy 84 százalék volt a jégkár átlagos aránya a zivatarkárokon belül, a rendszer üzembe helyezését követő hatéves időszakban ez 60 százalék alá csökkent.

22. táblázat: KÁROSODOTT TERÜLETEK ALAKULÁSA, 2015–2023

hektár

Kárnemek	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Mezőgazdasági árvízkár	122	97	83	40	723	109	275	0	843
Aszálykár	121 647	2 123	51 026	86 984	160 406	323 215	359 053	1 434 254	19 854
Belvízkár	12 281	17 124	6 693	26 408	19 282	42 904	21214	1085	5 002
Őszi fagykár	7	172	104	127	237	28	1159	458	216
Tavaszi fagykár	11 104	43 472	31 322	2 410	28 523	82 288	29587	14433	12 420
Téli fagykár	101	557	27 421	17 153	1614	194	790	802	216
Felhőszakadáskár	528	3130	3 014	6 944	15 613	28 151	2 384	1398	9 077
Jégesőkár	51 768	48 152	71 628	22 524	37 367	32 188	39 220	28 400	30 678
Viharkár	5 491	16 718	2 459	15 895	32 187	6 562	6 797	4967	19 090
Összesen	203 049	131 544	193 749	178 486	295 952	515 640	460 476	1 485 797	97 397
Jégesőkár aránya, százalék	25,5	36,6	37,0	12,6	12,6	6,2	8,5	1,9	31,5
Összes zivatarhoz tartozó kár	57 786	68 000	77 101	45 363	85 167	66 901	48 397	34 765	58 845
Jégkár aránya a zivatarkárokon belül, százalék	89,6	70,8	92,9	49,7	43,9	48,1	81,0	82,0	52,1

Forrás: A MÁK adatai alapján a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara által készített összeállítás

2018–2023 időszakban 45 százalékkal mérséklődtek a jégesőkár által érintett területek

A rendszer működését megelőző három évhez képest 2018–2023 között a zivataros napok átlagos száma nőtt, ugyanakkor a bejelentett jégesőkárral érintett területek nagysága 45 százalékkal csökkent (23. táblázat).

23. táblázat: ZIVATAROKHOZ KÖTHETŐ INFORMÁCIÓK, 2018–2023

Megnevezés	2015–2017 átlaga	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Bejelentett jégkár, ha	57 183	22 524	37 367	32 188	39 219	28 400	30 678
Jégkárarány az összes káreseményen belül, százalék	33	13	13	6	9	2	31
Zivataros napok száma, db	23	39	31	27	23	25	27
Villámok száma, db	1 713 487	2 917 760	2 516 474	1 965 519	1 504 038	1 274 849	1 923 320

Forrás: MÁK- és Hungaromet-adatok alapján a NAK által készített számítások

A IV. PILLÉR EREDMÉNYEI

Mezőgazdasági termelők megoszlása

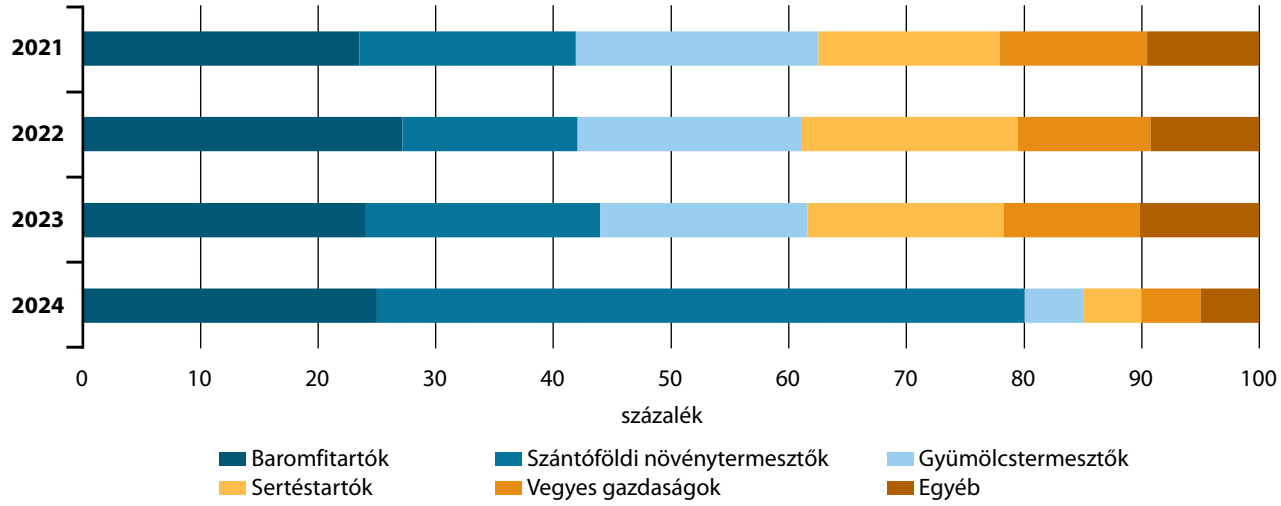
A mezőgazdasági krízisbiztosítási rendszerhez 2021–2023 között összesen 209 ügyfél csatlakozott.

A mezőgazdasági krízisbiztosítási rendszerhez (továbbiakban MKBR) 2021–2023 között összesen 209 ügyfél csatlakozott. Közülük 90 termelő (43,1 százalék) az „A" módszer szerint mutatja ki jövedelmét, 82 gazdálkodó (39,2 százalék) a „B" módszert, további 37 tag (17,7 százalék) pedig „C" módszert választotta. A csatlakozott ügyfelek többsége Bács-Kiskun (22 százalék), Szabolcs-Szatmár-Bereg (14,8 százalék) és Hajdú-Bihar (13,9 százalék) vármegyéből jelentkezett, tevékenységük szerint jellemzően szakosodott baromfitartók, szántóföldi növénytermesztők, gyümölcstermesztők, sertéstartók és vegyes gazdaságok. Heves és Vas vármegyéből 2023-ig nem történt csatlakozás az MKBR-hez.

Csatlakozási kérelmet 2024-ban mindössze 20 mezőgazdasági termelő nyújtott be. Az új belépők alacsony száma több okra vezethető vissza. Ezek közül a legfontosabbak egyike, hogy a termelők a 2021–2023-ban felmerülő költségnövekedések mellett újabb költséget nem akartak viselni (hozzájárulás összege), másik ok, hogy az MKBR-be számos olyan ellenőrzés került bevezetésre, amely az ügyfelek bizonyos feltételeknek való nem megfelelését jelezte előre. A jövedelemkimutatás tekintetében 13 termelő az „A" módszert, 5 termelő a „B" módszert, míg 2 termelő a „C" módszert választotta. A csatlakozott termelők többsége Hajdú-Bihar, Bács-Kiskun és Csongrád-Csanád vármegyéből jelentkeztek, továbbá a júniusban rendelkezésre álló adatok alapján (2023. június) jellemzően szántóföldi növénytermesztők és szakosodott baromfitartók léptek be a rendszerbe (83. ábra). A szóban forgó évben összesen 11 vármegyéből nem történt csatlakozás az MKBR-hez.

Az elsőként 2021-ben csatlakozott tagok 3 éves tagsági kötelezettsége 2024-ben járt le, és ezzel lehetőségük nyílt a tagságuk megszüntetésére. A jogosultak 22 százaléka élt ezzel a lehetőséggel, valamint 1,4 százalékuk elhalálozás miatt került ki a rendszerből.

83. ábra **ÚJ ÜGYFELEK MEGOSZLÁSA FŐBB TEVÉKENYSÉGI IRÁNY SZERINT, 2021–2024**

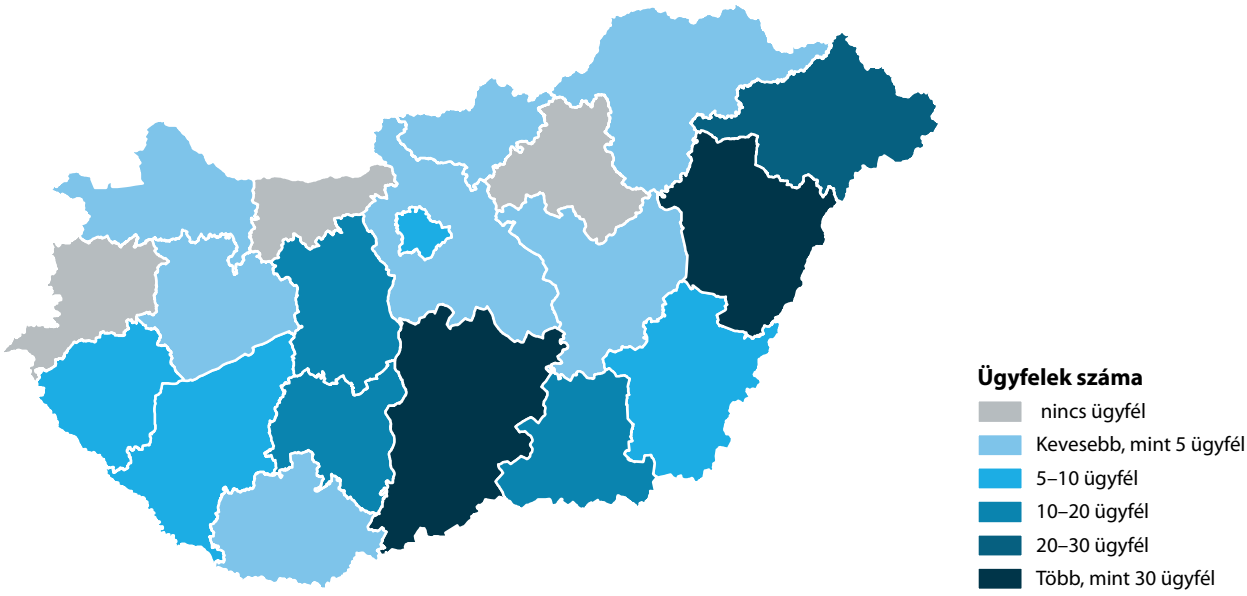

Megjegyzés: A termelési irányok a Tesztüzemi Rendszerben használat kategóriák.
Forrás: MÁK-adatok alapján készült az AKI Tesztüzemi Információs Osztályán

A 2021-ben elindult rendszerbe a 2024. évvel bezárólag összesen 197 termelő csatlakozott vagy adott be csatlakozási kérelmet, akik közül „A" módszer szerint 88 (44,7 százalék), „B" módszer szerint 75 (38,1 százalék), „C" módszer szerint 34 termelő (17,3 százalék) vállalta, hogy elkészíti jövedelemkimutatását. A csatlakozott ügyfelek többsége Bács-Kiskun (22,3 százalék), Hajdú-Bihar (16,8 százalék), Szabolcs-Szatmár-Bereg (13,7 százalék) és Csongrád-Csanád (9,1 százalék) vármegyéből jelentkezett (84. ábra), továbbá jellemzően szakosodott baromfitartók, szántóföldi növénytermesztők, gyümölcstermesztők, sertéstartók és vegyes gazdaságok léptek be a rendszerbe. Az MKBR-hez 2024-ben Vas, Heves és Komárom-Esztergom vármegyéből nincs csatlakozott vagy csatlakozni kívánó termelő.

A 2021-ben elindult rendszerbe a 2024. évvel bezárólag összesen 197 termelő lépett be.

84. ábra **AZ MKBR ÜGYFELEK ÉS CSATLAKOZNI KÍVÁNÓ MEZŐGAZDASÁGI TERMELŐK MEGOSZLÁSA VÁRMEGYEI BONTÁSBAN, 2024**

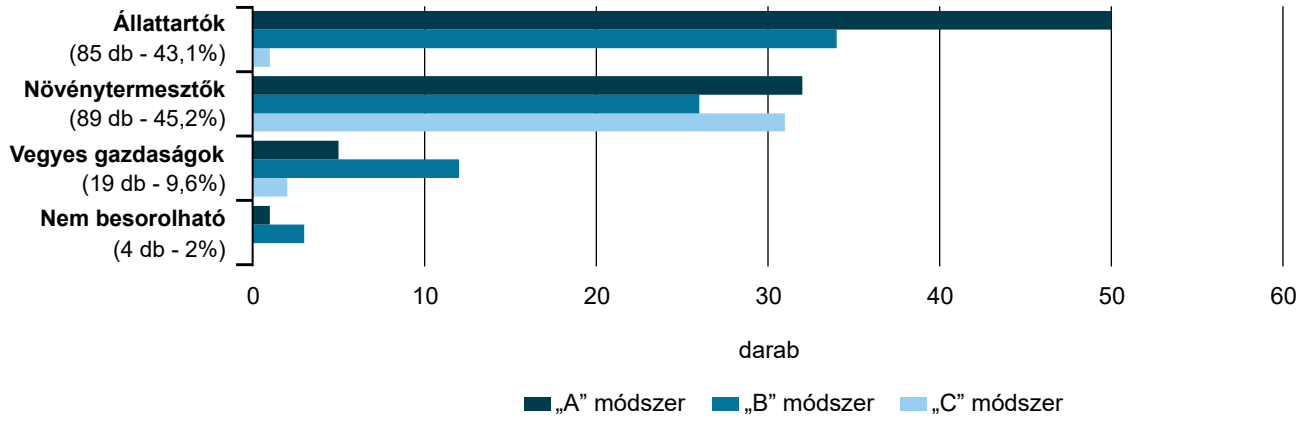

Forrás: MÁK-adatok alapján készült az AKI Tesztüzemi Információs Osztályán

A tagok 43,1 százaléka állattartó, 45,2 százaléka növénytermesztő, 9,6 százaléka vegyes gazdaság és 2 százaléka nem besorolható a rendelkezésre álló adatok alapján (85. ábra). Az állattartók 58,8 százaléka „A" módszert, a 40 százaléka „B" módszert és 1,2 százaléka C módszert választott. A növénytermesztők esetében a három módszeren belül a termelők eloszlása közel arányos, míg a vegyes gazdaságok körében a „B" módszer szerinti jövedelemkimutatást alkalmazó ügyfelek száma a legmagasabb. A Tesztüzemi Rendszerben használt 10 tevékenységi irány közül 5 jellemzi a mezőgazdasági termelők 91,4 százalékát a következő megoszlásban: szakosodott baromfitartók 26,4 százalék, szántóföldi növénytermesztők 21,8 százalék, gyümölcstermesztők 17,8 százalék, sertéstartók 15,7 százalék és vegyes gazdaságok 9,6 százalék (15. melléklet).

A tagok 43,1 százaléka állattartó, 45,2 százaléka növénytermesztő, 9,6 százaléka vegyes gazdaság.

Ugrás a 15. mellékletre

85. ábra **AZ MKBR-ÜGYFELEK ÉS CSATLAKOZNI KÍVÁNÓ MEZŐGAZDASÁGI TERMELŐK SZÁMÁNAK ALAKULÁSA TEVÉKENYSÉGI IRÁNY ÉS JÖVEDELEMKIMUTATÁS SZERINT, 2024**

Megjegyzés: A termelési irányok a Tesztüzemi Rendszerben használat kategóriák.
Forrás: MÁK-adatok alapján készült az AKI Tesztüzemi Információs Osztályán

Az állattenyésztés magas aránya a tevékenységek között azt jelenti, hogy a mezőgazdasági krízisbiztosítási rendszer be tudja töltheti azt a fontos szerepét, hogy a növénytermesztők mellett már az állattartók számára is rendelkezésre áll egy törvényi és rendeleti szinten megfogalmazott, állam által működtetett biztonsági háló, amely a biztosítás és a támogatás elemeit ötvözve átfogó kockázati eszközt jelent a természeti, a gazdasági és a piaci kockázatok ellen. Fontos felhívni a figyelmet arra, hogy még az önkéntes alapon választható háromféle jövedelemszámítási módszer 4 évnyi csatlakozási lehetőséggel és a kifizetési/kompenzációs eredmények ismerete nélkül is érdeklődés mutatkozott az új eszköz iránt. A szabályozás, az adatszolgáltatás összetettsége és a jelentős szakmai ellenőrzés komoly kihívás elé állítja a termelőket, hogy a gazdaságukról készletgazdálkodás szintjén pontos és valós adatokkal rendelkezzenek.

A mezőgazdasági krízisbiztosítási rendszerbe tudja tölteni azt a fontos szerepét, hogy a növénytermesztők mellett már az állattartók számára is biztosított egy kockázatkezelési eszköz.

Ahogy a 24. táblázatban látható, a „A" módszer esetében jellemzően állattartó, „C" módszer esetében jellemzően növénytermesztő és „B" módszer esetében közel azonos aránnyal növénytermesztő és állattartó termelési iránnyal jellemezhető gazdálkodók csatlakoztak. Vannak kizárólag méhészettel foglalkozó termelők a „B" és a „C" módszer szerinti jövedelemszámítás kategóriájában is (ilyen termelők a vegyes gazdaságba kerülnek). A növényházi és szántóföldi kertészettel foglalkozó termelők alacsony száma mögött vélhetően az áll, hogy a többi termelési iránnyal szemben ezeknél magas az egy hektárra eső hozzájárulás befizetési kötelezettsége, és ehhez viszonyítva esetükben kisebb a gazdasági és piaci kockázat és az ebből eredő jövedelemingadozás kockázata. Legalacsonyabb számban a szarvasmarhaágazattal foglalkozó gazdaságok vannak jelen a rendszerben, melynek oka ismeretlen.

A legtöbb baromfitartó Bács-Kiskun vármegyéből, a legtöbb szántóföldi növénytermesztő Fejér, Hajdú-Bihar és Csongrád-Csanád vármegyéből, a legtöbb gyümölcstermesztő Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyéből, a legtöbb sertéstartó Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár-Bereg és Zala vármegyéből csatlakozott.

24. táblázat: AZ MKBR-ÜGYFELEK ÉS CSATLAKOZNI KÍVÁNÓ MEZŐGAZDASÁGI TERMELŐK MEGOSZLÁSA TERMELÉSI IRÁNY ÉS MÓDSZER SZERINT, 2024

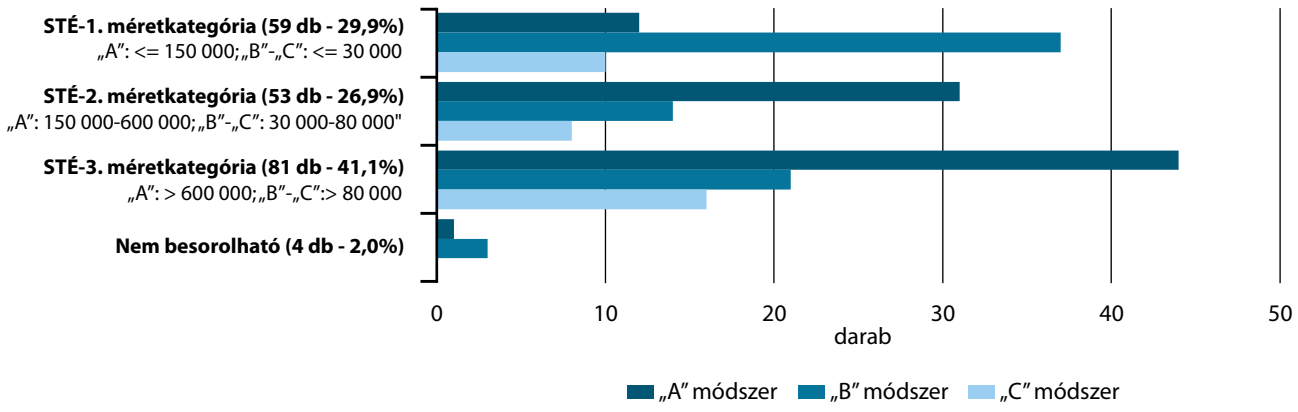
Termelési irány	Módszer			Összesen	Arány az összesen belül, százalék
	„A”	„B”	„C”		
Baromfitartók	24	28	0	52	26,4
Sertéstartók	25	5	1	31	15,7
Húsmarha- és juhtartók	0	1	0	1	0,5
Tejtermelő tehenészetek	1	0	0	1	0,5
Szántóföldi növénytermesztők	20	7	16	43	21,8
Gyümölcstermesztők	12	13	10	35	17,8
Szőlőtermesztők	0	3	2	5	2,5
Növényházi kertészet	0	1	2	3	1,5
Szántóföldi kertészet	0	2	1	3	1,5
Vegyes gazdaságok	5	12	2	19	9,6
Nem besorolható	1	3	0	4	2,0
Összesen	88	75	34	197	100
Arány az összesen belül, százalék	44,7	38,1	17,3	100	

Megjegyzés: A termelési irányok a Tesztüzemi Rendszerben használat kategóriák.
Forrás: MÁK-adatok alapján készült az AKI Tesztüzemi Információs Osztályán

A Tesztüzemi Rendszerben alkalmazott standard termelési érték (STÉ) kategóriák szerinti megoszlása alapján a tagok 29,9 százaléka kis (STÉ-1 méretkategória), 26,9 százaléka közepes (STÉ-2 méretkategória) és 41,1 százaléka nagy (STÉ-3 méretkategória) üzemmérettel rendelkezik (86. ábra). Az STÉ-1 és STÉ 3 méretkategória részaránya 2023-hoz képest csökkent, és ezzel arányos módon az STÉ-2 méterkategória részaránya 1,8 százalékkal növekedett, vagyis az új csatlakozók jelentősebb része közepes méretű vállalkozás. Az „A” és a „C” módszert választó tagok között a nagyméretű (előbbi 50,0 százalék, utóbbi 47,1 százalék), míg a „B” módszer esetében a kis üzemmérettű gazdaságok aránya a legnagyobb.

Az „A” és a „C” módszert választó tagok között a nagyméretű, míg a „B” módszer esetében a kis üzemmérettű gazdaságok aránya a legnagyobb.

86. ábra AZ MKBR-ÜGYFELEK ÉS CSATLAKOZNI KÍVÁNÓ MEZŐGAZDASÁGI TERMELŐK SZÁMÁNAK ALAKULÁSA TEVÉKENYSÉGI IRÁNY ÉS JÖVEDELEMKIMUTATÁS SZERINT, 2024

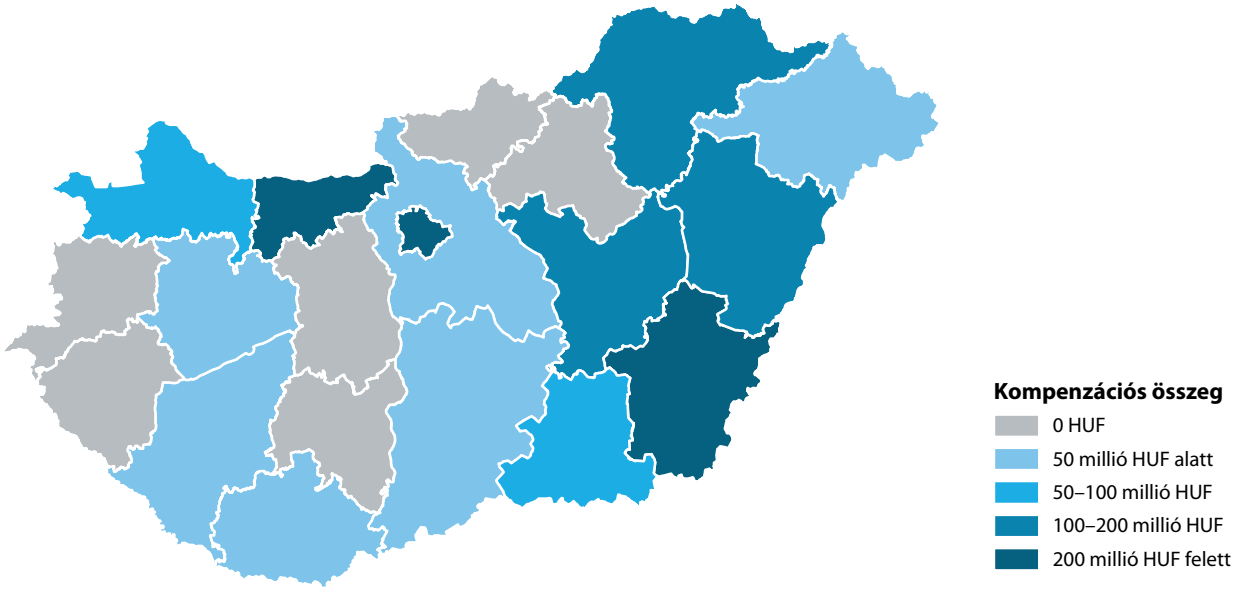

Megjegyzés: A méretkategóriák a Tesztüzemi Rendszerben használat kategóriák. Az STÉ-kategóriák az alábbi eurótartományokból áll az egyes jövedelemelszámolások tekintetében. STÉ-1. méretkategória: „A”: <= 150 000 EUR; „B”-„C”: <= 30 000 EUR. STÉ-2. méretkategória: „A”: 150 000-600 000 EUR; „B”-„C”: 30 000-80 000 EUR. STÉ-3. méretkategória: „A”: > 600 000 EUR; „B”-„C”:> 80 000 EUR.
Forrás: MÁK-adatok alapján készült az AKI Tesztüzemi Információs Osztályán

Kompenzáció

Kompenzációs kifizetésre a 2021. évhez köthetően 51 mezőgazdasági termelő volt jogosult, akik részére a Kölcsönös Kockázatkezelési Alapból (a továbbiakban: Alap) 519 millió forint került kifizetésre. Összesen 5,5 milliárd forint megállapított kompenzációra lettek volna jogosultak a termelők, azonban az Alapban rendelkezésre álló, ennél jelentősen alacsonyabb forrásösszeg miatt a megállapított kompenzációs igény arányos csökkentése vált szükségessé, és az igényeknek csupán 9,4 százalékát (jóváhagyási aránnyal) lehetett kifizetni. A 2011. évi CLXVIII. törvény lehetőséget biztosít arra, hogy 50 százalékos vagy azt meghaladó arányos csökkentés esetén a kompenzációban részesült tagok részére pótbefizetés írható elő, amelynek összege 2021-ben a tagok hozzájárulásának 3,5-szöröse volt. A pótkompenzációs eljárás keretében 36 termelő vállalta a pótbefizetés teljesítését, amelynek következtében a pótbefizetések az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból (EMVA) kiegészített forrásösszege 1,07 milliárd forintot tett ki. Miután az így rendelkezésre álló forrás sem volt elég a fennmaradt kompenzációs igények fedezésére, ezért a pótbefizetések esetében is jóváhagyási arány (26,9 százalék) került meghatározásra. A termelők átlagosan a pótbefizetésük 6,3-szorosának megfelelő kompenzációban részesültek. Összesen az alap- és a pótkompenzációs kifizetések 51 termelőnek 1,6 milliárd forint támogatási összeget jelentettek 2021-ben. Az alap- és pótkompenzációk jelentős része az ország keleti felében és a Budapest-Bécs tengelyen került kifizetésre (87. ábra).

Az alap- és a pótkompenzációs kifizetések 51 termelőnek 1,6 milliárd forint támogatási összeget jelentettek 2021-ben.

87. ábra **AZ ALAP- ÉS PÓTKOMPENZÁCIÓS KIFIZETÉSEK TERÜLETI MEGOSZLÁSA 2021. ÉVHEZ KÖTHETŐEN**

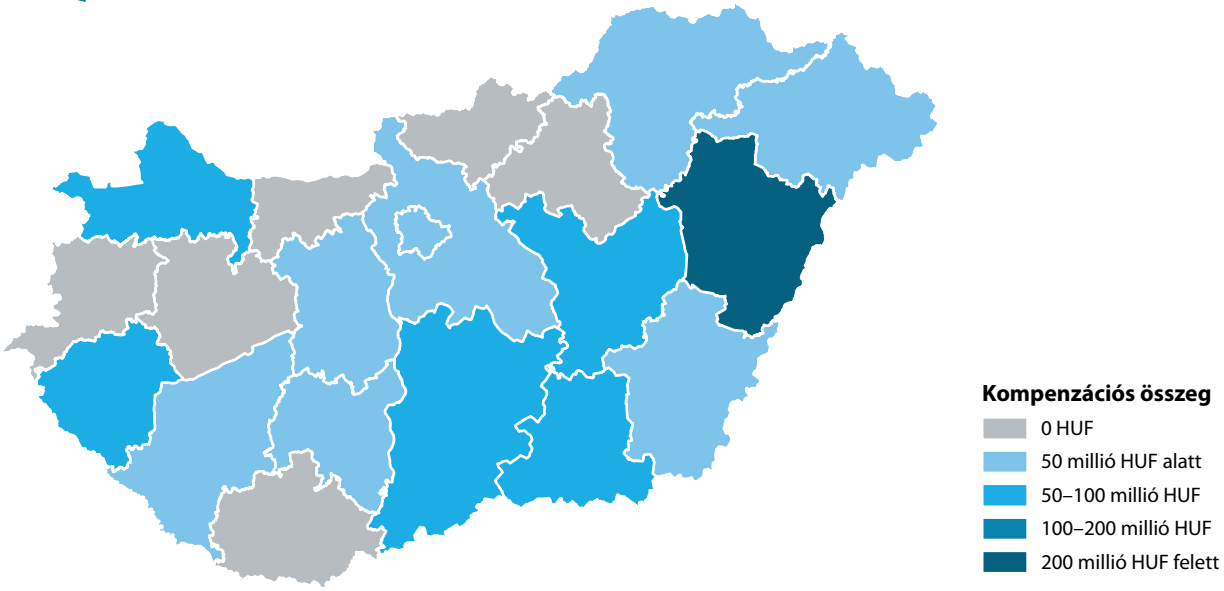

Forrás: MÁK-adatok alapján készült az AKI Tesztüzemi Információs Osztályán

A kompenzációs kérelem benyújtására a 2022. évben 189 mezőgazdasági termelő volt jogosult. A benyújtott kérelmek, illetve a különböző jogosultsági feltételek teljesülése (pl. a 30 százaléknál nagyobb jövedelemcsökkenési feltételnek való megfelelés) után 49 termelő vált ténylegesen jogosulttá kompenzációs kifizetésre. A kompenzáció céljára rendelkezésre álló forráskeret az Alapba befizetett 267 millió forint krízisbiztosítási hozzájárulásból és 624 millió forint EMVA-forrásból tevődött össze, ami együttesen 891 millió forintot tett ki. Az alapkompenzáció jelentős része az ország délkeleti felébe került kifizetésre (88. ábra).

A benyújtott kérelmek, illetve a 30 százaléknál nagyobb jövedelemcsökkenési feltételnek való megfelelés alapján 49 termelő vált jogosulttá kompenzációs kifizetésre 2022. évhez köthetően.

88. ábra AZ ALAPKOMPENZÁCIÓS KIFIZETÉS TERÜLETI MEGOSZLÁSA 2022. ÉVHEZ KÖTHETŐEN

Forrás: MÁK-adatok alapján készült az AKI Tesztüzemi Információs Osztályán

Tekintettel arra, hogy a 68/2020. (XII. 23.) AM rendelet értelmében a kompenzáció összege legfeljebb a jövedelemkiesés 69,9 százaléka lehet, ezért 2022-ben összesen 2,3 milliárd forint megállapított kompenzációra lettek volna jogosultak a termelők. Az előző évhez hasonlóan azonban a kompenzációs igény 2022-ben is jelentősen meghaladta a kifizetésre rendelkezésre álló forrásösszeget, ezért a megállapított maximum kompenzációs igény 38,1 százalékát lehetett kifizetni. Pótkompenzációs eljárásban való részvételre a 2022-es évben is lesz lehetőségük a kompenzációban részesült termelőknek. Akik vállalják a részvételt, azoknak a tárgyévi hozzájárulásuk 2,5-szörösének megfelelő pótbefizetést szükséges majd teljesíteniük az Alapba. A kifizetésnek a befizetéshez viszonyított aránya alapján a következő kategóriák képződtek:

- 8 termelő a hozzájárulásának 30–100-szorosát,
- 22 termelő a hozzájárulásának 10–30-szorosát,
- 10 termelő a hozzájárulásának 5–9-szeresét,
- 7 termelő a hozzájárulásának 1,2–5-szörösét,
- 2 termelő a hozzájárulásának 1,2-szeresét kapta meg.

A jövedelemkimutatás módszere szerinti bontásban a „B" módszert választó termelők a hozzájárulásuk 28,8-szorosának, míg az „A" és „C" módszerest alkalmazók a 14-15-szeresének megfelelő összegben részesültek. Az egyes módszerek nem képeznek klasztert a hozzájárulás és a kompenzációs összeg hányadosa tekintetében, vagyis a kompenzáció számításának módja, valamint az eljárás nem szegregál egyes módszerek szerint.

A kompenzációban részesült mezőgazdasági termelők összesen hat termelési irányba sorolhatók A 25. táblázatban jól látható, hogy a kompenzációra jogosultak jelentős része növénytermesztő, ezen belül is szántóföldi növény- és gyümölcstermesztők. Az állattenyésztők között a sertés- és baromfitartók jelentik a legnagyobb hányadot.

A legtöbb kompenzációt a sertéstartók és a vegyes gazdaságok kapták, a rendelkezésre álló forrás 62,2 százalékát, a növénytermesztő ágazatokkal foglalkozó termelőknek jutott a 30,8 százaléka. Az MKBR az STÉ-re jutó jövedelemcsökkenés alapján határozza meg a kom-

penzáció mértékét és annak összegét, így a legnagyobb jövedelemcsökkenést realizáló ágazatok irányába tolja el a források nagyobb részét. Ez alapján megállapítható, hogy az MKBR nemcsak egy támogatási eszköz, hanem egy komoly biztonsági háló a jelentős problémával rendelkező ágazatoknak a kifizetés évében. A sertéságazat meghatározó részesedése a kifizetésekből alátámasztja továbbá, hogy az MKBR, és így a mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer, betölti azon fontos szerepét, hogy a növénytermesztők mellett az állattartóknak is segítséget nyújt. A beavatkozás hosszú távú fenntarthatóságához jelentős taglétszámnövekedésre lenne szükség, mely a krízisbiztosítási hozzájárulásból származó, valamint az EMVA-s forrást (a kölcsönös kockázatkezelési alap 30 százaléka krízisbiztosítási hozzájárulás, 70 százaléka EMVA-s forrás) egyaránt növelné.

A legtöbb kompenzációt a sertéstartók és a vegyes gazdaságok kapták, a rendelkezésre álló forrás 62,2 százalékát.

25. táblázat: 2022-ES KOMPENZÁCIÓKIFIZETÉSEK MEGOSZLÁSA TERMELÉSI IRÁNY SZERINT

Termelési irány	Termelők száma	Termelők megoszlása, százalék	Kompenzációs összeg, HUF	Kompenzációs összeg megoszlása, százalék
Szántóföldi növénytermesztők	13	26,5	115 625 400	13,0
Gyümölcstermesztők	11	22,4	156 014 841	17,5
Sertéstartók	9	18,4	282 410 413	31,7
Baromfitartók	9	18,4	62 825 590	7,1
Vegyes gazdaságok	4	8,2	271 721 156	30,5
Szőlőtermesztők	3	6,1	2 388 724	0,3

Megjegyzés: A termelési irányok a Tesztüzemi Rendszerben használat kategóriák.
Forrás: MÁK-adatok alapján készült az AKI Tesztüzemi Információs Osztályán

A legjelentősebb kifizetéseket a nagy üzemméretű sertéstartók és vegyes gazdaságok kapták.

A kifizetések módszer és méretkategória szerinti megoszlását a 26. táblázat szemlélteti, melyből látható, hogy a legtöbb forrást az „A" módszert alkalmazó és legnagyobb méretkategóriába tatozó termelők kapták. Az előző táblázattal összefüggésben kijelenthető, hogy a legjelentősebb kifizetéseket a nagy üzemméretű sertéstartók és vegyes gazdaságok kapták. „B" és „C" módszert alkalmazók esetében is a legtöbb forrást a nagyüzemek tudhatták magukénak. A méretkategória növekedésével az egy termelőre jutó kifizetés mindkét módszer/módszercsoport tekintetében emelkedést mutat. Ennek hátterében az áll, hogy az egyre nagyobb üzemméret egyre nagyobb jövedelemingadozással jár együtt a nagyobb volumenű termelés és árbevétel miatt. Ez azonban – ahogy az korábban bemutatásra került – nem jelenti azt, hogy az MKBR a nagyüzemeknek kedvez, hiszen a hozzájárulás és kompenzációs összeg hányadosa tekintetében a „B" módszeresek nagyobb, a „C" módszeresek azonos mértékű kifizetésben részesültek, mint az „A" módszeresek. Ez azt jelenti, hogy az MKBR sem üzemméret, sem a jövedelemkimutatás módszere tekintetében nem tesz különbséget az ügyfelek között. Az MKBR kizárólag az üzemméretre jutó jövedelemcsökkenést veszi figyelembe, és így az egyes években azokat az ágazatokat támogatja jelentősebben, ahol a legnagyobb mértékű jövedelemcsökkenés következett be.

26. táblázat: 2022-ES KOMPENZÁCIÓKIFIZETÉSEK MEGOSZLÁSA MÓDSZER ÉS MÉRETKATEGÓRIA SZERINT

Megnevezés	Mértékegység	STÉ-1. méretkategória	STÉ-2. méretkategória	STÉ-3. méretkategória
„A" módszer	termelő	2	8	17
	HUF	4 126 935	68 260 361	703 556 425
„B" – „C" módszer	termelő	12	2	8
	HUF	11 130 779	3 579 638	100 331 986
Összesen	termelő	14	10	25
	HUF	15 257 714	71 839 999	803 888 411

Megjegyzés: A méretkategóriák a Tesztüzemi Rendszerben használat kategóriák. Az STÉ-kategóriák az alábbi eurótartományokból áll az egyes jövedelemelszámolások tekintetében. STÉ-1. méretkategória: „A": <= 150 000 EUR; „B"-„C": <= 30 000 EUR. STÉ-2. méretkategória: „A": 150 000-600 000 EUR; „B"-„C": 30 000-80 000 EUR. STÉ-3. méretkategória: „A": > 600 000 EUR; „B"-„C":> 80 000 EUR.
Forrás: MÁK adatok alapján készült az AKI Tesztüzemi Információs Osztályán

MELLÉKLETEK

1. melléklet:	A mezőgazdasági termelést érintő időjárási és más természeti kockázatok kezeléséről szóló 2011. évi CLXVIII. törvény összefoglalója	102
2. melléklet:	Az elemzéseink során alkalmazott növénykategóriák	108
3. melléklet:	Őszi fagykárra kifizetett kárenyhítő juttatás járásonkénti alakulása 2023-ban	115
4. melléklet:	Téli fagykárra kifizetett kárenyhítő juttatás összege járásonként 2023-ban	115
5. melléklet:	A „B" és „C" típusú biztosítások igénybevétele veszélynemenként és főbb növénycsoportonként 2023-ban	116
6. melléklet:	A „B" és „C" típusú biztosítások igénybevétele veszélynemenként és főbb növénycsoportonként 2022-ben	117
7. melléklet:	Őszi fagykárra kifizetett biztosítói kártérítési összegek járásonként 2023-ban (díjtámogatott és kiegészítő)	118
8. melléklet:	Mezőgazdasági árvízkárra kifizetett kártérítés járásonkénti alakulása 2023-ban (díjtámogatott és kiegészítő)	118
9. melléklet:	„A" típusú biztosítással lefedett területek 2023-ban	119
10. melléklet:	„B" típusú biztosítással lefedett területek 2023-ban	119
11. melléklet:	„C" típusú biztosítással lefedett területek 2023-ban	120
12. melléklet:	„A" típusú biztosítással lefedett károsodott területek 2023-ban	120
13. meléklet:	„B" típusú biztosítással lefedett károsodott területek 2023-ban	121
14. melléklet:	„C" típusú biztosítással lefedett károsodott területek 2023-ban	121
15. melléklet:	Csatlakozott, illetve csatlakozni kívánó mezőgazdasági termelők megoszlása tevékenységi irányccsoport és számviteli módszer alapján, 2024	122
16. melléklet:	Magyarország járási rendszere	122

1. melléklet: A MEZŐGAZDASÁGI TERMELÉST ÉRINTŐ IDŐJÁRÁSI ÉS MÁS TERMÉSZETI KOCKÁZATOK KEZELÉSÉRŐL SZÓLÓ 2011. ÉVI CLXVIII. TÖRVÉNY ÖSSZEFOGLALÓJA

A magyar mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer négy pillérre épül. Az I. pillért az állami támogatást is tartalmazó agrárkárenyhítési rendszer jelenti, amely a növénytermesztés legfontosabb természeti és időjárási kockázatait kezeli (27. táblázat).

27. táblázat: AZ I. ÉS II. PILLÉR JELLEMZŐINEK ÖSSZEHASONLÍTÁSA

Megnevezés	I. pillér	II. pillér
Kockázatok köre	jég; téli, tavaszi és őszi fagy; vihar; aszály; mezőgazdasági árvíz; felhőszakadás; belvíz	jég; téli, tavaszi és őszi fagy; vihar; aszály; mezőgazdasági árvíz; felhőszakadás[a)]
Lefedett növénykultúrák köre	szántóföldi növény, szántóföldi zöldség, ültetvény, üvegházi és fóliás termesztésben is	biztosítási típusonként eltérő
Rendszer választhatósága	mérethatár felett kötelező	szabadon választható
	mérethatár alatt önkéntes	
Díj megállapításának módja	művelési áganként	biztosítási típusonként, kockázati besorolásonként
Viszontbiztosítás módja	–	üzleti
Kárfelmérés alapja	helyszíni szemle és statisztikai kockázatelemzés	kárszakértői szemle
Adminisztráció jellege	állami	magán
Üzleti konstrukció jellege	minden ügyfélre azonos	biztosítási típusonként eltérő

[a)] A tűz 2021-ben kikerült a díjtámogatásban részesíthető kárnemek közül.
Megjegyzés: A módozatban releváns kultúrák jegyzékét és a hasznosítási kódot a VP3-17.1.1-16 Felhívás 2. számú melléklete tartalmazza.
Forrás: Az AKI Pénzügykutatási Osztályon készült saját szerkesztés

Az I. pillérben a mezőgazdasági termelők az egységes kérelemben bejelentett területek után kárenyhítési hozzájárulást fizetnek, bizonyos méret felett kötelező csatlakozni, illetve önkéntes belépésre is nyílik lehetőség. A kockázatközösséghez történő önkéntes csatlakozás feltételei: minden olyan mezőgazdasági termelőnek, aki az egységes kérelmében bejelentett területek alapján ugyan nem minősül kötelezően csatlakozó tagnak, de van olyan bejelentett területe, amellyel a kockázatközösséghez csatlakozhat, az egységes kérelmében nyilatkozatot kell tennie a csatlakozási szándékáról (kíván-e csatlakozni vagy nem). A csatlakozást választók hároméves időtartamra vállalnak tagságot, tehát a tárgyévet követő két évben nem mondhatják fel tagsági viszonyukat.

A 2015. kárenyhítési évtől már az üvegházi és fóliás termesztéssel foglalkozó mezőgazdasági termelők is tagjai lehetnek a 2012-ben megreformált agrárkárenyhítési rendszernek. Erre a termelői körre is ugyanazon – Európai Bizottság által engedélyezett – szabályok vonatkoznak, mint az agrárkárenyhítésben régebb óta részt vevő gazdákra azzal az eltéréssel, hogy ez a termelői kör nem igényelhet aszálykár után kárenyhítő juttatást, valamint a termesztőberendezésben okozott kárra nem terjed ki a rendszer. Üvegházban vagy magas (hozzáférhető) termesztőberendezésben termesztett olyan növények tartoznak ide, amelyek tenyészidejük teljes vagy túlnyomó részében üvegház, illetve stabil vagy mobil magas (üveg, illetve merev vagy rugalmas műanyag) termesztőberendezés alatt növekednek. Nem tartozik ide a talaj fóliatakarása, az ember számára hozzáférhetetlen üvegbúra vagy fóliaalagút és az üvegfedelű hordozható keret használata sem.

A kockázatkezelési közösségnek minden olyan mezőgazdasági termelő kötelezően tagja, aki az egységes kérelmében az alábbiaknak megfelelő termőterületet jelent be:

- legalább 10 ha szántóföldi kultúrák (kivéve szántóföldi zöldség) termesztésére szolgáló terület, vagy
- legalább 5 ha szántóföldi zöldség termesztésére szolgáló terület, vagy
- legalább 1 ha ültetvényművelésre szolgáló terület, vagy
- együttesen legalább 10 ha szántóföldi kultúrák, szántóföldi zöldség és ültetvényművelésre szolgáló terület, vagy
- együttesen legalább 5 ha szántóföldi zöldség termesztésére és ültetvényművelésre szolgáló terület,
- üvegházi és fóliás termesztés esetében a kötelező tagságra vonatkozó területi limithatár szántóföldi zöldségek esetében legalább 5, ültetvények esetében legalább 1, együttesen pedig legalább 5 hektár.

A kárenyhítési hozzájárulás mértéke a 2021. évet megelőzően művelési módtól függetlenül (üvegházi, fóliás vagy hagyományos termesztéstechnológiával) szántóföldi zöldség és ültetvények esetében 3000 forint/ha, egyéb szántóföldi kultúrák esetében 1000 forint/ha volt évenként. Az Mkk. törvény módosítása értelmében a kárenyhítési hozzájárulás mértéke 2021-ben másfélszeresére emelkedett a korábbi évekhez képest. Ültetvényművelésre szolgáló termőföld és szántóföldi zöldség termesztésére szolgáló termőföld után hektáronként 4500 forint, míg az egyéb szántóföldi kultúrák termesztésére szolgáló termőföld után hektáronként 1500 forint lett a mezőgazdasági termelő befizetési kötelezettsége. A termelői hozzájárulás mértékét 2023-ban 20 százalékkal megemelték, így a 2024-es kárenyhítési évben az ültetvények és szántóföldi zöldségek esetében hektáronként 5400 forint, egyéb szántóföldi kultúráknál 1800 forint a termelői hozzájárulás és az ezzel egyenértékű nemzeti kiegészítő forrás, valamint uniós forrás bevonása is erősíti a Kárenyhítési Alapot.

A kárenyhítő juttatás igénybevételének jogosultsági feltétele módosult 2019-ben. A 15 százalékot meghaladó hozamérték-csökkenésnek (ami a tárgyévi hozamérték és a referencia-hozamérték különbsége, azaz termelésiérték-kiesés) már nem üzemi szinten, hanem növénykultúra szinten kell teljesülnie. A megváltozott szabályozás alapján kárenyhítő juttatásra akkor jogosult a termelő, ha az elemi káreseménnyel érintett növénykultúrában 30 százalékot meghaladó hozamcsökkenés következik be, és a károsodott növénykultúra hozamérték-csökkenése meghaladja a 15 százalékot. Ily módon a korábbiaktól eltérően nem érvényesül a nem károsodott növénykultúrák hozamérték-növelő hatása, és már egy növénykultúrában bekövetkezett kár után is jogosultságot lehet szerezni a kárenyhítő juttatásra. A módosítások következtében a termelők szélesebb köre részesülhet kifizetésben.

Az Mkk. törvényt a 2020. évi LII. törvény 13. §-a több ponton is módosította, illetve kiegészítette azt. A törvény hatálybalépését követően bővült a jövedelemcsökkenés, a mezőgazdasági jövedelem, mezőgazdasági termék, referenciajövedelem, valamint mezőgazdasági tevékenység fogalmakkal. Továbbá az európai parlamenti és tanácsi rendeletek alapján került meghatározásra a mezőgazdasági termelő fogalma. Ezen fogalmak bevezetésére a krízisbiztosítási rendszer miatt volt szükség.

Az agrárkárenyhítési rendszer keretében figyelembe vehető káresemények köre 2015-től kilenc káreseményt fed le: aszálykár, belvízkár, jégesőkár, tavaszi, őszi és téli fagykár, viharkár, felhőszakadáskár, valamint a mezőgazdasági árvízkár. Fontos megemlíteni, hogy belvízkár után öt egymást követő évben legfeljebb három alkalommal vehető igénybe kárenyhítő juttatás.

A kárenyhítő juttatás összege legfeljebb a hozamérték-csökkenés 80 százalékáig terjedhet. Az egyébként járó kárenyhítő juttatás teljes összegére azok a termelők jogosultak, akik az üzemi szintű referencia-hozamértéknek legalább felére rendelkeznek – az adott kárenyhítési évre vonatkozóan – az adott növénykultúrára jellemző mezőgazdasági káreseményre kiterjedő mezőgazdasági biztosítási szerződéssel, 2020-tól pedig a biztosításnak az egységes kérelemben bejelentett terület legalább felére kiterjedőnek kell lennie. Ezt a mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer II. pillére szerinti díjtámogatott mezőgazdasági biztosítással is teljesíthetik a termelők. Ennek hiányában az uniós szabályok alapján a számított kárenyhítő juttatásnak csak a felére jogosultak. A 2020. évi LII. törvény alapján 2020-tól csak tűzbiztosítás kötésével ez a feltétel nem teljesíthető.

A hasznosítások kódtáblában 2021-től a Vegyes ültetvény (ULT12), az Egyéb ültetvény (ULT28) és a Keverék kultúra (KEV01) nem releváns, vagyis nem meghatározó kultúrákként lettek megjelölve a mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer I. pillére vonatkozásában. Ezen területek kikerültek a beszámítható kultúrák köréből, tehát ezekre kárt bejelenteni és kárenyhítő juttatást igényelni nem lehet.

A komplex mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer (MKR) 2014. november 1-jén kezdte meg működését. Az MKR keretében a kockázatközösség tagjai online elérhető elektronikus bizonylatok alkalmazásával nyújthatják be kárbejelentéseiket, kárenyhítő juttatás iránti kérelmüket, illetve elektronikus felületet használhatnak a biztosítások megkötéséhez szükséges területadatok összeállításához.

Az MKR része az úgynevezett kármegállapítást támogató szervekkel kialakított adatszolgáltatási rendszer, amelynek keretében egy központi rendszerbe adatok érkeznek az Országos Meteorológiai Szolgálattól, az Országos Vízügyi Igazgatóságtól, a Lechner Tudásközpont Területi, Építészeti és Informatikai Nonprofit Kft.-től, továbbá az Agrárközgazdasági Intézettől. A rendszerhez kapcsolódik a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal által működtetett, az agrárkár-megállapító szervek eljárását segítő Kármegállapítási Munkafolyamatot Támogató Rendszer (KMTR), amelyben lehetőség van mind a helyszíni szemlét támogató adatok figyelembevételére, mind arra, hogy egyértelmű adatok alapján a kárbejelentésre adminisztratív úton szülessen döntés.

A II. pillér, a díjtámogatott agrárbiztosítási rendszer 2012 óta működik. Ennek keretében a gazdálkodók az adott évi keretösszeg erejéig a támogatott növénybiztosítások díjának meghatározott százalékát (2020-tól akár 70 százalékát) utólagos támogatásként visszakapják. A mezőgazdasági növénybiztosítások díjtámogatása 2014. december 31-ig az EMGA-szabályok alapján társfinanszírozott programként működött, 2015-ben átmenetileg nemzeti támogatásként, majd a közös agrárpolitika reformjának eredményeként 2016-tól a Vidékfejlesztési Program (VP) keretében került meghirdetésre, ennek következtében kismértékben módosultak a támogatási feltételek . A szabályozás módosulása következtében a mezőgazdasági nagyvállalkozások ismét igényelhetik a díjtámogatást, valamint a díjtámogatás igényét újra az egységes kérelem felületen kell benyújtani.

A pályázati felhívás 2018. november 14-i módosítása eredményeképpen egyszerűsítették a biztosítási típusokat. Az „A" csomagbiztosítás által lefedett növénykultúrák 2019-től kiegészítésre kerültek a csonthéjas gyümölcsökkel, a „B" típusú biztosítás köthető az ültetvény- és zöldségkultúrákra, szántóföldi zöldségre, és a „B" típusból a „C" típusba kerültek a kalászosok, így valamennyi szántóföldi növény a „C" biztosítás keretében biztosítható (az „A"-ban megjelölt szántóföldi növények mellett). A „B" és a „C" típusú biztosítás növényei között nem lehetséges átfedés. A „B" típusú biztosítás 2019-től a korábbi öt helyett már kilenc veszélynemre köthető.

A mezőgazdasági biztosítások díjtámogatásának feltételeiben és mértékében 2020-ban is történtek változások. A kárküszöb 30 százalékról 20 százalékra csökkent, tehát a 2020. évtől már a 20 százalékot meghaladó hozamcsökkenést térítő biztosítási szerződések is támogathatók. A támogatás maximális mértéke az összes elszámolható költség (megfizetett éves nettó biztosítási díj) 65 százaléka helyett annak 70 százalékára emelkedett. Mindemellett a korábbi 5-ről 7 milliárd forintra nőtt a keretösszeg, ami 2021-ben tovább emelkedett 11 milliárd forintra, majd 2022-ben előbb 13 milliárd, később 14,3 milliárd forintra.

A termelők akkor részesülhetnek a megkötött mezőgazdasági biztosítás díj 70 (2020 előtt 65) százalékos támogatásában, ha elegendő forrás áll rendelkezésre. Amennyiben a rendelkezésre álló forrást a támogatási igény meghaladja, akkor visszaosztás válik szükségessé, amely az egyes biztosítási típusok esetében meghatározott sorrendben és arányban történik (28. táblázat).

28. táblázat: A TÁMOGATÁSINTENZITÁS CSÖKKENTÉSÉNEK SORRENDJE ÉS SZÁZALÉKOS VÁLTOZÁSA A DÍJTÁMOGATOTT BIZTOSÍTÁSOKNÁL A 2012–2023 KÖZÖTTI IDŐSZAKBAN

Támogatásintenzitás csökkenésének sorrendje és mértéke	2012–2015	2016–2023
„C”	30 százalékig	40 százalékig
„B”	40 százalékig	40 százalékig
„A”	50 százalékig	55 százalékig
Mindhárom típus esetén arányosan	nincs alsó korlát	„A” típusnál 41,25 százalékig
		„B” és „C” típusnál 30 százalékig

Forrás: Az EMVA Irányító Hatóság közleménye a VP3-17.1.1-16 Mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatás című pályázati felhívás kapcsán a támogatás intenzitásáról

A 2022. évi rendkívüli aszályhelyzet miatt a Kormány a 291/2022. (VIII. 8.) kormányrendeletben gyorsított kárfelmérést és -kifizetést írt elő a mezőgazdasági biztosítók számára, amit az MNB kiemelten ellenőrzött. A kárt szenvedett kukorica és napraforgó termesztésével foglalkozó gazdálkodók a kárrendezési folyamat lezárulta előtt kárelőleget igényelhettek, amelynek mértéke a növénybiztosítási szerződés szerint fizethető kártérítés legalább 50 százaléka volt. A kárbejelentést 2022. október 31-ig tehették meg, amennyiben az elszenvedett kár üzemenként és növénykultúránként elérte a 80 százalékos kárátlagot. A kárelőleget a biztosítóknak a kárbejelentéstől számított 14 napon belül ki kellett fizetniük.

A krízisbiztosítási rendszerben való részvétel önkéntes és a termelői öngondoskodáson alapul. A rendszer egyik legnagyobb előnye, hogy a növénytermesztők mellett az állattenyésztők előtt is nyitva áll. A rendszerhez csatlakozott termelők évente krízisbiztosítási hozzájárulást fizetnek, amelynek alapja a mezőgazdasági termelő által használt termőföld nagysága, illetve az átlagos állatállomány. Továbbá időszakosan gazdasági és pénzügyi adatokat szolgáltatnak a mezőgazdasági termelők a referencia-időszakra (csatlakozást megelőző három év) és a tárgyévre vonatkozóan a gazdaságuk mezőgazdasági jövedelmének megállapításához. Ha a termelő mezőgazdasági tevékenységéből származó tárgyévi standard termelési értékre (STÉ) jutó jövedelme a referencia-időszak STÉ-re jutó jövedelméhez képest a termelőnek nem felróható okból 30 százalékot meghaladó mértékben csökken, akkor a krízisbiztosítási rendszeren keresztül a Kölcsönös Kockázatkezelési Alap kedvezményezettje lehet. Ez azt jelenti, hogy a termelői befizetésekből (30 százalék), valamint a Vidékfejlesztési Program európai uniós támogatásából (70 százalék) álló kockázatkezelési alapból a termelő krízisbiztosítási kompenzációra tarthat igényt (amelynek igényléséhez kompenzációs kérelem benyújtása szükséges). A kompenzációs összeg legfeljebb a jövedelemkiesés 69,9 százaléka lehet, de visszaosztás esetén is eléri a befizetés 120 százalékát.

A krízisbiztosítási rendszerrel összefüggő végrehajtási, nyilvántartási és egyéb közigazgatási feladatokat a Magyar Államkincstár (továbbiakban: MÁK) mint jogszabályban kijelölt krízisbiztosítási szerv látja el. A rendszerhez önkéntes alapon, elektronikus kérelem benyújtásával lehet csatlakozni minden év február 1-jétől 28-áig. A gazdálkodó a csatlakozással hároméves időtartamra szerezhet tagsági jogviszonyt. A krízisbiztosítási rendszerhez való csatlakozás feltétele a csatlakozást megelőző legalább hároméves működés, az átlátható költségvetés, valamint a tárgyévet és az azt megelőző 3 évet érintő, a jövedelemről és gazdálkodásról teljes képet adó adatszolgáltatási kötelezettség elfogadása és betartása.

Csatlakozási feltételek az alábbi pontokban foglalhatók össze:

- A rendszerhez önkéntes alapon a csatlakozási kérelem elektronikus úton történő benyújtásával lehet csatlakozni.
- Csatlakozás évében rendelkezni kell legalább három év lezárt könyvelési adatával.
- A termelőnek a mezőgazdasági tevékenysége bevételeit és költségeit elkülönítetten kell nyilvántartania a nem mezőgazdasági tevékenység bevételeitől és költségeitől.
- A termelőnek készletnyilvántartást kell vezetnie.
- A termelőnek eleget kell tennie a gazdálkodásával összefüggő adatszolgáltatási kötelezettségének (pl.: korcsoportonkénti állatállomány, hasznosított földterület mérete, növénykultúra, árbevétel, költség, hozam).
- Őstermelők esetén a csatlakozás évét megelőző 3 évre vonatkozó személyi jövedelemadóbevallásában a termelő nem élhetett nemleges nyilatkozattételi jogával.
- Amennyiben a termelő úgy dönt, hogy csatlakozik a rendszerhez és a csatlakozását a MÁK jóváhagyta, akkor tagságát a csatlakozási évtől számított harmadik év végéig nem szüntetheti meg.
- A rendszerben csak a krízisbiztosítási szerv honlapján közzétett közlemény szerinti listán szereplő mezőgazdasági (növény, állat és állati) termékekkel lehetséges részt venni. A csatlakozó mezőgazdasági termelő azonban a listán szereplő, valamennyi mezőgazdasági termékével részt kell, hogy vegyen az intézkedésben, tehát nem választhatja le csak az állati termékek termeléséből elért jövedelmét, amennyiben az állattenyésztési tevékenység mellett növénytermesztéssel is foglalkozik.
- A termelő által alkalmazott egyéb kockázatkezelési eszköz (agrárkárenyhítési rendszer, mezőgazdasági biztosítási díjtámogatás) egyidejű alkalmazása esetén is lehetséges a rendszerhez való csatlakozás, azonban a kompenzáció kiszámításakor figyelembe kell venni az egyéb eszközökből származó bevételeket.
- A csatlakozást követően a termelőnek, a csatlakozás évében használt földterülete és a csatlakozást megelőző évben tartott állatállománya alapján meghatározott krízisbiztosítási hozzájárulást határidőben meg kell fizetnie, egyéb esetben elveszíti jogosultságát a kompenzációra.

A mezőgazdasági jövedelem, illetve az eredmény kimutatásához szükséges egyes tételeket az elektronikus űrlapkitöltő felületen, a csatlakozni kívánó mezőgazdasági termelőnek olyan részletezettséggel kell megadnia, amilyen felosztásban a mezőgazdasági jövedelem kimutatására választott, illetve választható módszer ezt megköveteli. A jövedelemkimutatás módszerei az alábbiak:

- „A" módszer: a jövedelemkimutatás a kettős könyvvitel szabályai szerint nyilvántartott egyéni adatok alapján történik. (Ezt a módszert a kettős könyvvezetésre kötelezetteknek kötelező választani.)
- „B" módszer: a jövedelemkimutatás az egyszeres könyvvitel szabályai szerint teljeskörűen nyilvántartott, készletértékkel korrigált egyéni bevételi és költségadatok alapján történik. (Ezt a módszert csak az az egyszeres könyvelést vezető választhatja, aki teljes körű költségnyilvántartással is rendelkezik.)
- „C" módszer: a jövedelemkimutatás az egyszeres könyvvitel szabályai szerint nyilvántartott, készletértékkel korrigált egyéni bevételi adatok és az AKI Agrárközgazdasági Intézet

Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság által megajánlott költségadatok alapján történik. (Ezt a módszert minden egyszeres könyvelést vezető választhatja.)

Krízisbiztosítási kompenzációra – egy adott tárgyév tekintetében – abban az esetben jogosult a rendszerben tagsági jogviszonnyal rendelkező mezőgazdasági termelő, ha:

- az Mkk.tv végrehajtásáról szóló rendeletben meghatározott jövedelemszámítási módszertan alapján megállapított tárgyévi mezőgazdasági jövedelme 30 százalékot meghaladó mértékben esett vissza az előző három év átlagos mezőgazdasági jövedelméhez (referenciajövedelem) képest,
- a jövedelemcsökkenés nem az üzemméret változásából (standard termelési értékre vetített jövedelemmel vizsgálva), gondatlanságból vagy a körülmények mesterséges megteremtéséből adódik,
- a tárgyévre vonatkozó krízisbiztosítási hozzájárulását határidőben és maradéktalanul megfizette,
- adatszolgáltatási kötelezettségeinek eleget tett,
- a csatlakozás évét megelőző három év átlagos mezőgazdasági jövedelme nem negatív,
- krízisbiztosítási kompenzációs kérelmét az Mkk. tv. végrehajtásáról szóló rendeletben meghatározott módon és határidőben benyújtotta,
- a mezőgazdasági tevékenységből származó bevételeket és költségeket elkülönítetten tartja nyilván a nem mezőgazdasági tevékenységből származó bevételektől és költségektől.

A mezőgazdasági termelő által szolgáltatott adatokat a MÁK és az AKI összetett elemzésekkel ellenőrzi, és szükség esetén hiánypótlás keretében a termelővel javíttatja. A létrejött végleges adatbázis alapján (az Mkk. törvényben és az Mkk. tv. végrehajtási rendeletben előírtnak megfelelően) mezőgazdasági termelőkként meghatározásra kerülnek a referencia- és tárgyévi – kompenzáció során figyelembe veendő – jövedelemmutatók, illetve (benyújtott kompenzációs igény és megállapítható kompenzációs jogosultság esetén) a kompenzációs összeg. Ha a kompenzációra jogosultak forrásigénye nagyobb, mint a rendelkezésre álló forrás, akkor a krízisbiztosítási kompenzáció mértékét valamennyi krízisbiztosítási kompenzációra jogosult mezőgazdasági termelőnél arányosan csökkenteni kell azzal, hogy a krízisbiztosítási kompenzáció összege nem lehet kevesebb, mint a tárgyévi krízisbiztosítási hozzájárulás 120 százaléka.

2. melléklet: AZ ELEMZÉSEINK SORÁN ALKALMAZOTT NÖVÉNYKATEGÓRIÁK

Hasznosítási kód 2023	Növénykultúra	MKR kategória	Növénykategória
ABE01	Abesszin (etiópiai) mustár	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
AGF02	Angyalgyökér (Angelika)	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
AGF03	Kamilla	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
AGF05	Digitalis	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
AGF06	Tárnics	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
AGF07	Izsóp	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
AGF08	Jázmin	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
AGF09	Levendula	Ültetvény	Egyéb ültetvény
AGF10	Majoranna	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
AGF11	Menta (egyéb)	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
AGF12	Meténg (egyéb)	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
AGF13	Utifű (Psyllium)	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
AGF14	Sáfrány	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
AGF15	Körömvirág	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
AGF17	Macskagyökérfű	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
AGF18	Tárkony	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
AGF19	Fűszerkömény	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
AGF20	Citromfű	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
AGF21	Bazsalikom	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
AGF22	Rozmaring	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
AGF23	Lestyán	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
AGF24	Szöszös ökörfarkkóró	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
AGF25	Anyarozs	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
AGF26	Kapor	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
AGF28	Ánizs	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
AGF29	Borsikafű (egyéb)	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
AGF30	Koriander	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
AGF31	Máriatövis	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
AGF32	Kerti kakukkfű	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
AGF33	Sáfrányos szeklice	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
AGF35	Orvosi zsálya	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
AGF36	Kerti ruta	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
AGF37	Ánizsizsóp	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
AGF38	Ánizsmenta	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
AGF39	Bíbor kasvirág (Echinacea)	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
AGF40	Cickafark	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
AGF41	Oregánó (szurokfű)	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
AGF44	Borágó	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
AGF47	Gyermekláncfű	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
AGF48	Jázminpakóca (stevia)	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
AGF49	Hibrid levendula (lavandin)	Ültetvény	Egyéb ültetvény
AGF62	Borsmenta	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
BUR01	Burgonya	Szántóföldi zöldség	Burgonya
CUK01	Cukorrépa	Szántóföldi kultúra	Cukorrépa
DBU01	Dohány- Burley	Szántóföldi kultúra	Dohány
DVI02	Dohány- Virginia	Szántóföldi kultúra	Dohány

Hasznosítási kód 2023	Növénykultúra	MKR kategória	Növénykategória
EFU01	Energiafű	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
EGY01	Egyéb szántóföldi termelt növény	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
FOR01	Lucerna	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
FOR02	Lucerna erjesztett takarmány	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
FOR03	Lucerna zöldtakarmány	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
FOR04	Komlós lucerna	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
FOR05	Sárkerep lucerna	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
FOR06	Tarkavirágú lucerna	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
FOR09	Vöröshere	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
FOR10	Bíborhere	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
FOR11	Fehérhere	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
FOR12	Korcshere (svédhere)	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
FOR13	Perzsahere (fonákhere)	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
FOR14	Alexandriai here	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
FOR15	Lódi lóhere	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
FOR23	Sárgavirágú somkóró (orvosi somkóró)	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
FOR24	Fehérvirágú somkóró	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
FOR25	Takarmánybaltacim	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
FOR27	Szarvaskerep	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
FOR28	Nyúlszapuka	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
FOR29	Szeradella	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
FOR30	Koronás baltavirág	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
FOR32	Réparepce	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
FOR33	Tifon	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
FOR34	Tarlórépa	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
FOR35	Takarmányrépa	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
FOR36	Csicsóka	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
FOR37	Murokrépa	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
FOR38	Tarka koronafürt	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
FOR39	Görög széna	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
FOR40	Keleti kecskeruta	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
FOR41	Mézontófű (Facélia)	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
FOR56	Füves lucerna	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
FOR57	Füves here	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
FOR58	Takarmánymályva	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
FOR59	Szilfium	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
FOR60	Lósóska	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
FRU01	Görögdinnye	Szántóföldi zöldség	Dinnye
FRU02	Tökre oltott görögdinnye	Szántóföldi zöldség	Dinnye
FRU03	Sárgadinnye	Szántóföldi zöldség	Dinnye
FRU04	Földi eper (szamóca)	Ültetvény	Szamóca
FRU05	Ribiszke	Ültetvény	Ribiszke
FRU08	Málna	Ültetvény	Egyéb gyümölcsféle
FRU09	Piszke (köszméte/egres)	Ültetvény	Egyéb gyümölcsféle
FRU11	Szeder	Ültetvény	Egyéb gyümölcsféle
FRU12	Tüske nélküli szeder	Ültetvény	Egyéb gyümölcsféle
FRU13	Yosta (rikö)	Ültetvény	Egyéb gyümölcsféle

Hasznosítási kód 2023	Növénykultúra	MKR kategória	Növénykategória
FRU14	Homoktövis	Ültetvény	Egyéb gyümölcsféle
FRU15	Fekete bodza	Ültetvény	Egyéb gyümölcsféle
FRU16	Egyéb bodza	Ültetvény	Egyéb gyümölcsféle
FRU17	Áfonya	Ültetvény	Egyéb gyümölcsféle
FRU18	Berkenye	Ültetvény	Egyéb gyümölcsféle
FRU19	Tökre oltott sárgadinnye	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
HAG01	Hagyományos gyümölcsös alma	Ültetvény	Alma
HAG03	Hagyományos gyümölcsös őszibarack	Ültetvény	Őszibarack
HAG04	Hagyományos gyümölcsös kajszibarack (sárgabarack)	Ültetvény	Kajszibarack
HAG06	Hagyományos gyümölcsös szilva	Ültetvény	Szilva
HAG07	Hagyományos gyümölcsös naspolya	Ültetvény	Egyéb gyümölcsféle
HAG08	Hagyományos gyümölcsös dió	Ültetvény	Dió
HAG09	Hagyományos gyümölcsös mogyoró	Ültetvény	Egyéb gyümölcsféle
HAG10	Hagyományos gyümölcsös mandula	Ültetvény	Egyéb gyümölcsféle
HAG11	Hagyományos gyümölcsös szelídgesztenye	Ültetvény	Egyéb gyümölcsféle
HAG12	Hagyományos gyümölcsös vegyes	Ültetvény	Egyéb gyümölcsféle
HAG15	Hagyományos gyümölcsös körte	Ültetvény	Körte
HAG16	Hagyományos gyümölcsös meggy	Ültetvény	Meggy
HAG17	Hagyományos gyümölcsös cseresznye	Ültetvény	Cseresznye
HAG18	Hagyományos gyümölcsös birs	Ültetvény	Egyéb gyümölcsféle
HAG19	Hagyományos gyümölcsös nektarin	Ültetvény	Egyéb gyümölcsféle
HAG20	Hagyományos gyümölcsös bodza	Ültetvény	Egyéb gyümölcsféle
HAG21	Hagyományos gyümölcsös homoktövis	Ültetvény	Egyéb gyümölcsféle
HAG22	Hagyományos gyümölcsös áfonya	Ültetvény	Egyéb gyümölcsféle
HAG23	Hagyományos gyümölcsös berkenye	Ültetvény	Egyéb gyümölcsféle
HAG24	Hagyományos gyümölcsös fekete berkenye	Ültetvény	Egyéb gyümölcsféle
HAG25	Hagyományos gyümölcsös fehér eperfa	Ültetvény	Egyéb gyümölcsféle
HAG26	Hagyományos gyümölcsös fekete eperfa	Ültetvény	Egyéb gyümölcsféle
IND01	Szójabab	Szántóföldi kultúra	Szója
IND03	Őszi káposztarepce	Szántóföldi kultúra	Káposztarepce
IND04	Tavaszi káposztarepce	Szántóföldi kultúra	Káposztarepce
IND06	Szezámmag	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
IND07	Olajlen	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
IND08	Rostlen	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
IND09	Földimogyoró	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
IND11	Fehér mustár	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
IND12	Fekete mustár	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
IND13	Ricinus	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
IND14	Mák (tavaszi)	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
IND15	Retek	Szántóföldi zöldség	Egyéb szántóföldi zöldség
IND16	Olajretek	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
IND18	Takarmányretek	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
IND19	Négermag	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
IND20	Vadrepce	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
IND21	Gomborka (magvas)	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
IND22	Cikória	Szántóföldi zöldség	Egyéb szántóföldi zöldség
IND23	Napraforgó	Szántóföldi kultúra	Napraforgó

Hasznosítási kód 2023	Növénykultúra	MKR kategória	Növénykategória
IND24	Hibrid napraforgó	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
IND25	Mák (őszi)	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
KAL01	Őszi búza	Szántóföldi kultúra	Búza
KAL02	Tavaszi búza	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
KAL04	Őszi durumbúza	Szántóföldi kultúra	Durumbúza
KAL05	Tavaszi durumbúza	Szántóföldi kultúra	Durumbúza
KAL06	Őszi tönkölybúza	Szántóföldi kultúra	Búza
KAL07	Tavaszi tönkölybúza	Szántóföldi kultúra	Búza
KAL08	Őszi novum búza	Szántóföldi kultúra	Búza
KAL09	Tavaszi novum búza	Szántóföldi kultúra	Búza
KAL10	Őszi tönke búza	Szántóföldi kultúra	Búza
KAL11	Tavaszi tönke búza	Szántóföldi kultúra	Búza
KAL12	Őszi alakor búza	Szántóföldi kultúra	Búza
KAL13	Tavaszi alakor búza	Szántóföldi kultúra	Búza
KAL15	Rozs	Szántóföldi kultúra	Rozs
KAL16	Évelő rozs	Szántóföldi kultúra	Rozs
KAL17	Őszi árpa	Szántóföldi kultúra	Árpa
KAL18	Tavaszi árpa	Szántóföldi kultúra	Árpa
KAL19	Tavaszi zab	Szántóföldi kultúra	Zab
KAL20	Őszi zab	Szántóföldi kultúra	Zab
KAL21	Kukorica	Szántóföldi kultúra	Kukorica
KAL22	Pattogatni való kukorica	Szántóföldi zöldség	Egyéb szántóföldi zöldség
KAL23	Csemegekukorica	Szántóföldi zöldség	Csemegekukorica
KAL24	Silókukorica	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
KAL25	Hibrid kukorica	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
KAL26	Tavaszi tritikálé	Szántóföldi kultúra	Tritikálé
KAL27	Őszi tritikálé	Szántóföldi kultúra	Tritikálé
KAL28	Pohánka (Hajdina)	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
KAL29	Mohar	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
KAL30	Cukorcirok	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
KAL31	Seprűcirok	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
KAL32	Szemescirok	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
KAL33	Silócirok	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
KAL34	Szudáni cirokfű	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
KAL35	Indián rizs	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
KAL36	Termesztett köles	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
KAL37	Indiai köles	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
KAL38	Fénymag	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
KAL39	Fekete zab (homoki zab)	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
KEN01	Kender	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
KEV01	Keverék kultúra	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
KOM01	Komló	Ültetvény	Egyéb szántóföldi növény
PAZ01	Ebtippan	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
PAZ02	Óriás tippan	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
PAZ03	Fehér tippan	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
PAZ04	Cérnatippan	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
PAZ05	Francia perje	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény

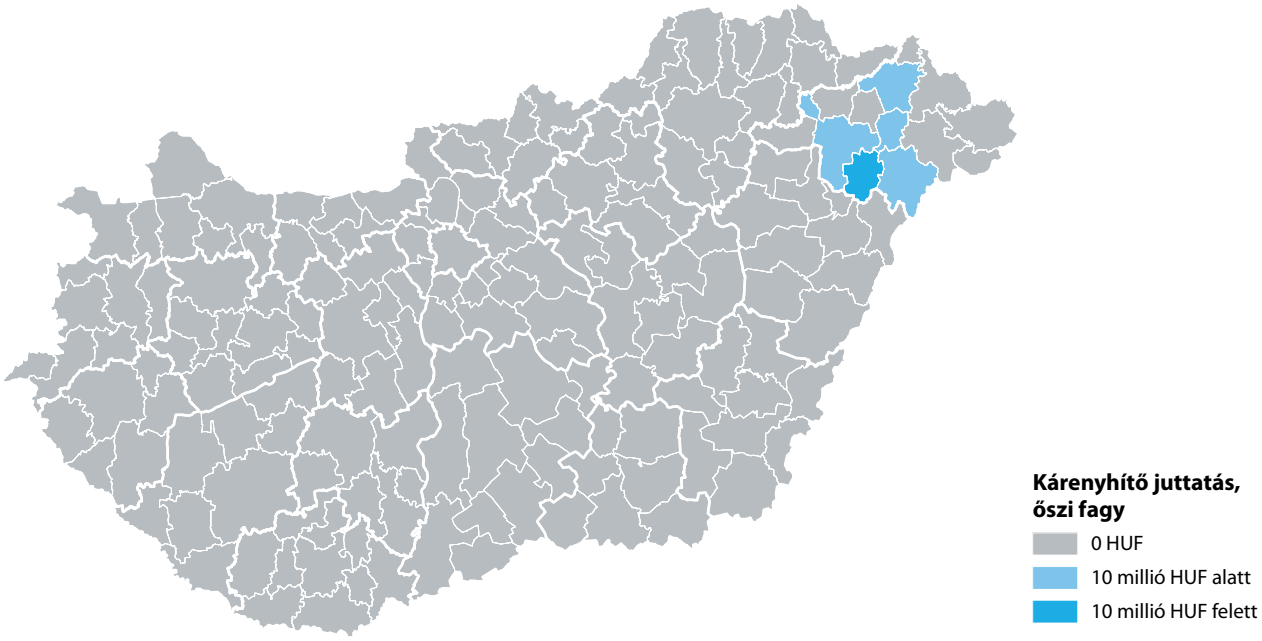
Hasznosítási kód 2023	Növénykultúra	MKR kategória	Növénykategória
PAZ06	Csenkeszperje	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
PAZ07	Olasz perje (szálkás perje)	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
PAZ08	Angol perje	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
PAZ09	Hibrid perje	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
PAZ10	Ligeti perje	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
PAZ11	Réti perje	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
PAZ12	Mocsári perje	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
PAZ13	Sovány perje	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
PAZ14	Csomós ebír	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
PAZ15	Nádképű csenkesz	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
PAZ16	Juhcsenkesz	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
PAZ17	Réti csenkesz	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
PAZ18	Vörös csenkesz	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
PAZ19	Gumós komócsin	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
PAZ20	Réti komócsin	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
PAZ21	Veresnadrág csenkesz	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
PAZ22	Magyar rozsnok	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
PAZ23	Zöld pántlikafű	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
PIL01	Cukorborsó	Szántóföldi zöldség	Borsó
PIL02	Mezei borsó	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
PIL03	Őszi takarmányborsó	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
PIL04	Őszi zöldborsó	Szántóföldi zöldség	Borsó
PIL05	Szárazborsó (Sárgaborsó)	Szántóföldi zöldség	Borsó
PIL06	Tavaszi takarmányborsó	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
PIL07	Tavaszi zöldborsó	Szántóföldi zöldség	Borsó
PIL09	Lóbab (disznóbab)	Szántóföldi zöldség	Bab
PIL11	Futóbab	Szántóföldi zöldség	Egyéb szántóföldi zöldség
PIL12	Szárazbab	Szántóföldi zöldség	Bab
PIL13	Zöldbab	Szántóföldi zöldség	Bab
PIL14	Homoki bab (tehénborsó)	Szántóföldi zöldség	Egyéb szántóföldi zöldség
PIL15	Fehérvirágú édes csillagfürt	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
PIL16	Fehérvirágú édes csillagfürt (takarmány célra)	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
PIL17	Fehérvirágú édes csillagfürt (zöldtrágyázásra)	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
PIL18	Sárgavirágú édes csillagfürt	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
PIL19	Sárgavirágú édes csillagfürt (takarmány célra)	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
PIL20	Sárgavirágú édes csillagfürt (zöldtrágyázásra)	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
PIL21	Kékvirágú édes csillagfürt	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
PIL22	Kékvirágú édes csillagfürt (takarmány célra)	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
PIL23	Kékvirágú édes csillagfürt (zöldtrágyázásra)	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
PIL24	Lencse	Szántóföldi zöldség	Egyéb szántóföldi zöldség
PIL25	Takarmánybükköny (tavaszi bükköny)	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
PIL26	Szöszösbükköny	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
PIL27	Pannonbükköny	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
PIL29	Csicseriborsó	Szántóföldi zöldség	Egyéb szántóföldi zöldség
PIL30	Szegletes lednek	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény

Hasznosítási kód 2023	Növénykultúra	MKR kategória	Növénykategória
RIZ03	Rizs	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
SZI01	Sziki kender	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
ULT01	Alma	Ültetvény	Alma
ULT03	Őszibarack	Ültetvény	Őszibarack
ULT04	Kajszibarack (sárgabarack)	Ültetvény	Kajszibarack
ULT05	Nektarin	Ültetvény	Őszibarack
ULT06	Szilva	Ültetvény	Szilva
ULT07	Naspolya	Ültetvény	Egyéb gyümölcsféle
ULT08	Dió	Ültetvény	Dió
ULT09	Mogyoró	Ültetvény	Egyéb gyümölcsféle
ULT10	Mandula	Ültetvény	Egyéb gyümölcsféle
ULT11	Szelídgesztenye	Ültetvény	Egyéb gyümölcsféle
ULT12	Vegyes gyümölcsös	Ültetvény	Egyéb gyümölcsféle
ULT15	Körte	Ültetvény	Körte
ULT16	Meggy	Ültetvény	Meggy
ULT17	Cseresznye	Ültetvény	Cseresznye
ULT18	Birs	Ültetvény	Egyéb gyümölcsféle
ULT19	Minőségi borszőlő ültetvény	Ültetvény	Borszőlő
ULT20	Egyéb borszőlő szőlőültetvény	Ültetvény	Egyéb szőlőültetvény
ULT21	Füge	Ültetvény	Egyéb gyümölcsféle
ULT26	Csipkebogyó	Ültetvény	Egyéb gyümölcsféle
ULT27	Kivi	Ültetvény	Egyéb gyümölcsféle
ULT28	Egyéb ültetvény	Ültetvény	Egyéb ültetvény
ULT29	Csemegeszőlő ültetvény	Ültetvény	Egyéb szőlőültetvény
ULT30	Fehér eperfa	Ültetvény	Egyéb gyümölcsféle
ULT31	Fekete eperfa	Ültetvény	Egyéb gyümölcsféle
ULT32	Fekete berkenye	Ültetvény	Egyéb gyümölcsféle
ULT33	Datolyaszilva	Ültetvény	Egyéb gyümölcsféle
VEG01	Karfiol	Szántóföldi zöldség	Káposztafélék
VEG02	Brokkoli	Szántóföldi zöldség	Egyéb szántóföldi zöldség
VEG03	Bimbóskel	Szántóföldi zöldség	Egyéb szántóföldi zöldség
VEG04	Fejes káposzta	Szántóföldi zöldség	Káposztafélék
VEG05	Kelkáposzta	Szántóföldi zöldség	Káposztafélék
VEG06	Vörös káposzta	Szántóföldi zöldség	Káposztafélék
VEG07	Takarmánykáposzta	Szántóföldi kultúra	Egyéb szántóföldi növény
VEG08	Karalábé	Szántóföldi zöldség	Egyéb szántóföldi zöldség
VEG09	Kínai kel	Szántóföldi zöldség	Egyéb szántóföldi zöldség
VEG10	Zeller	Szántóföldi zöldség	Egyéb szántóföldi zöldség
VEG11	Póréhagyma	Szántóföldi zöldség	Egyéb szántóföldi zöldség
VEG12	Őszi fokhagyma	Szántóföldi zöldség	Egyéb szántóföldi zöldség
VEG13	Tavaszi fokhagyma	Szántóföldi zöldség	Egyéb szántóföldi zöldség
VEG14	Csemegehagyma	Szántóföldi zöldség	Vöröshagyma
VEG15	Őszi vöröshagyma	Szántóföldi zöldség	Vöröshagyma
VEG17	Lilahagyma	Szántóföldi zöldség	Egyéb szántóföldi zöldség
VEG18	Metélőhagyma	Szántóföldi zöldség	Egyéb szántóföldi zöldség
VEG19	Fejes saláta	Szántóföldi zöldség	Egyéb szántóföldi zöldség
VEG20	Endívia	Szántóföldi zöldség	Egyéb szántóföldi zöldség

Hasznosítási kód 2023	Növénykultúra	MKR kategória	Növénykategória
VEG21	Sóska	Szántóföldi zöldség	Egyéb szántóföldi zöldség
VEG22	Spenót	Szántóföldi zöldség	Egyéb szántóföldi zöldség
VEG23	Spárga	Szántóföldi zöldség	Spárga
VEG24	Articsóka	Szántóföldi zöldség	Egyéb szántóföldi zöldség
VEG25	Spanyol articsóka	Szántóföldi zöldség	Egyéb szántóföldi zöldség
VEG26	Petrezselyemgyökér (fehérrépa)	Szántóföldi zöldség	Egyéb szántóföldi zöldség
VEG27	Petrezselyemlevél	Szántóföldi zöldség	Egyéb szántóföldi zöldség
VEG29	Rebarbara	Szántóföldi zöldség	Egyéb szántóföldi zöldség
VEG30	Édeskömény (közönséges)	Szántóföldi zöldség	Egyéb szántóföldi zöldség
VEG31	Galambbegysaláta	Szántóföldi zöldség	Egyéb szántóföldi zöldség
VEG32	Zsázsa	Szántóföldi zöldség	Egyéb szántóföldi zöldség
VEG33	Paradicsom	Szántóföldi zöldség	Paradicsom
VEG34	Uborka	Szántóföldi zöldség	Egyéb szántóföldi zöldség
VEG35	Padlizsán (tojásgyümölcs)	Szántóföldi zöldség	Egyéb szántóföldi zöldség
VEG36	Főzőtök	Szántóföldi zöldség	Tök
VEG37	Sütőtök	Szántóföldi zöldség	Tök
VEG38	Káposztatök	Szántóföldi zöldség	Tök
VEG39	Olajtök	Szántóföldi zöldség	Egyéb szántóföldi zöldség
VEG40	Csillagtök/patiszon	Szántóföldi zöldség	Tök
VEG41	Spárgatök	Szántóföldi zöldség	Tök
VEG42	Cukkini	Szántóföldi zöldség	Tök
VEG43	Paprika	Szántóföldi zöldség	Paprika
VEG44	Fűszerpaprika	Szántóföldi zöldség	Fűszerpaprika
VEG45	Sárgarépa	Szántóföldi zöldség	Sárgarépa
VEG46	Cékla	Szántóföldi zöldség	Egyéb szántóföldi zöldség
VEG47	Feketegyökér	Szántóföldi zöldség	Egyéb szántóföldi zöldség
VEG48	Torma	Szántóföldi zöldség	Egyéb szántóföldi zöldség
VEG49	Pasztinák	Szántóföldi zöldség	Egyéb szántóföldi zöldség
VEG50	Újzélandi spenót	Szántóföldi zöldség	Egyéb szántóföldi zöldség
VEG51	Mezei csibehúr	Szántóföldi zöldség	Egyéb szántóföldi zöldség
VEG52	Egyéb zöldség	Szántóföldi zöldség	Egyéb szántóföldi zöldség
VEG53	Tavaszi vöröshagyma	Szántóföldi zöldség	Vöröshagyma
VEG54	Batáta (édesburgonya)	Szántóföldi zöldség	Egyéb szántóföldi zöldség
VEG55	Borsmustár (rukkola)	Szántóföldi zöldség	Egyéb szántóföldi zöldség
VEG56	Fűszer (édes) édeskömény vagy római édeskömény	Szántóföldi zöldség	Egyéb szántóföldi zöldség
VEG57	Olasz édeskömény vagy gumós édeskömény	Szántóföldi zöldség	Egyéb szántóföldi zöldség

3. melléklet: ŐSZI FAGYKÁRRA KIFIZETETT KÁRENYHÍTŐ JUTTATÁS JÁRÁSONKÉNTI ALAKULÁSA 2023-BAN

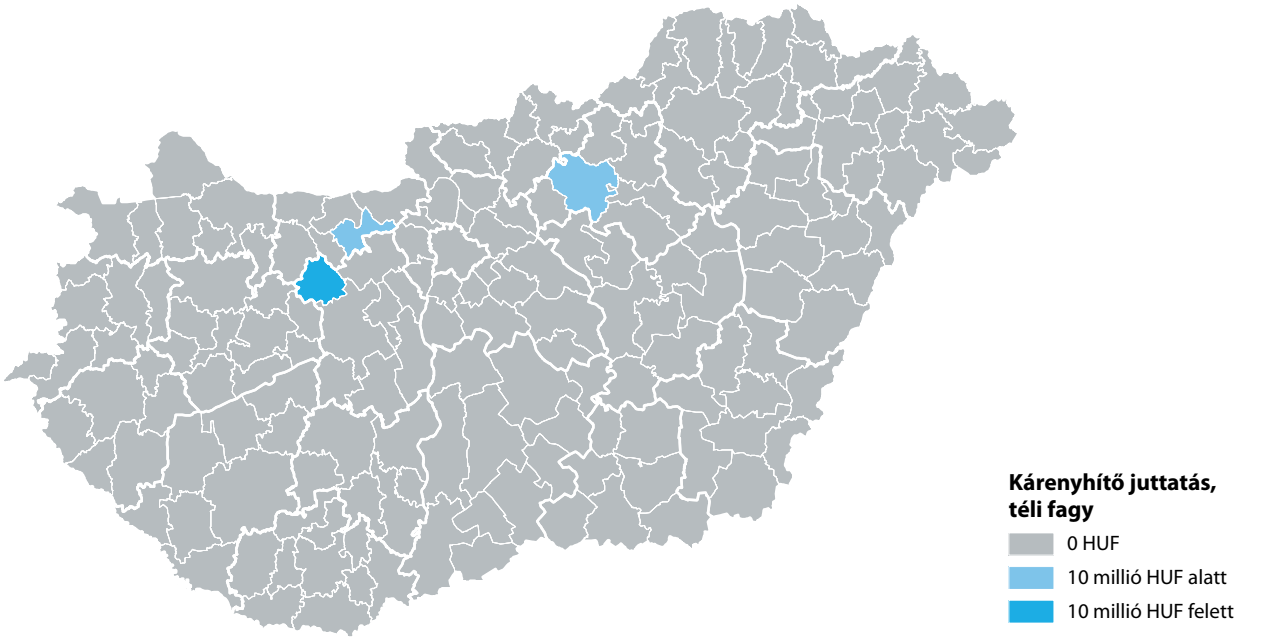
Vissza a 37. oldalra

Forrás: MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

4. melléklet: TÉLI FAGYKÁRRA KIFIZETETT KÁRENYHÍTŐ JUTTATÁS ÖSSZEGE JÁRÁSONKÉNT 2023-BAN

Vissza a 37. oldalra

Forrás: MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

5. melléklet: A „B" ÉS „C" TÍPUSÚ BIZTOSÍTÁSOK IGÉNYBEVÉTELE VESZÉLYNEMENKÉNT ÉS FŐBB NÖVÉNYCSOPORTONKÉNT 2023-BAN

Vissza az 51. oldalra

Veszélynem	Biztosított terület 2023-ban, ha				Díjbevétel 2023-ban, millió HUF			
	Szántóföldi növénykultúrák	Ültetvények	Zöldségkultúrák	Összesen	Szántóföldi növénykultúrák	Ültetvények	Zöldségkultúrák	Összesen
„B" típusú biztosítások								
Aszály	0	0	38	38	0,0	0,0	0,4	0,4
Felhőszakadás	528	372	2 749	3 649	2,8	2,4	40,4	45,6
Jégeső	4 096	5 637	53 550	63 284	30,9	488,8	2 174,7	2 694,4
Mezőgazdasági árvíz	4	6	16	26	0,0	0,1	0,1	0,1
Őszi fagy	0,0	0,0	6 617	6 617	0,0	0,0	86,2	86,2
Tavaszi fagy	21	0	13	34	0,1	0,0	0,1	0,2
Téli fagy	177	3	47	226	0,2	0,1	2,7	2,9
Vihar	1 285	1 807	24 152	27 244	4,4	55,7	350,4	410,4
„B" típusú biztosítások összesen	4 100	7 270	53 580	64 950	38,4	547,1	2 654,9	3 240,3
„C" típusú biztosítások								
Aszály	5 425			5 425	60,4			60,4
Felhőszakadás	9 750			9 750	46,4			46,4
Jégeső	1 080 632	10		1 080 642	6 867,8	0,6		6 868,3
Mezőgazdasági árvíz	1 809			1 809	3,2			3,2
Őszi fagy	10 083,6			10 084	67,8			67,8
Tavaszi fagy	669			669	2,5			2,5
Téli fagy	4 082			4 082	28,1			28,1
Vihar	311 889			311 889	1 794,6			1 794,6
„C" típusú biztosítások összesen	1 082 843	10		1 082 853	8 870,9	0,6		8 871,5

Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

6. melléklet: A „B” ÉS „C” TÍPUSÚ BIZTOSÍTÁSOK IGÉNYBEVÉTELE VESZÉLYNEMENKÉNT ÉS FŐBB NÖVÉNYCSOPORTONKÉNT 2022-BEN

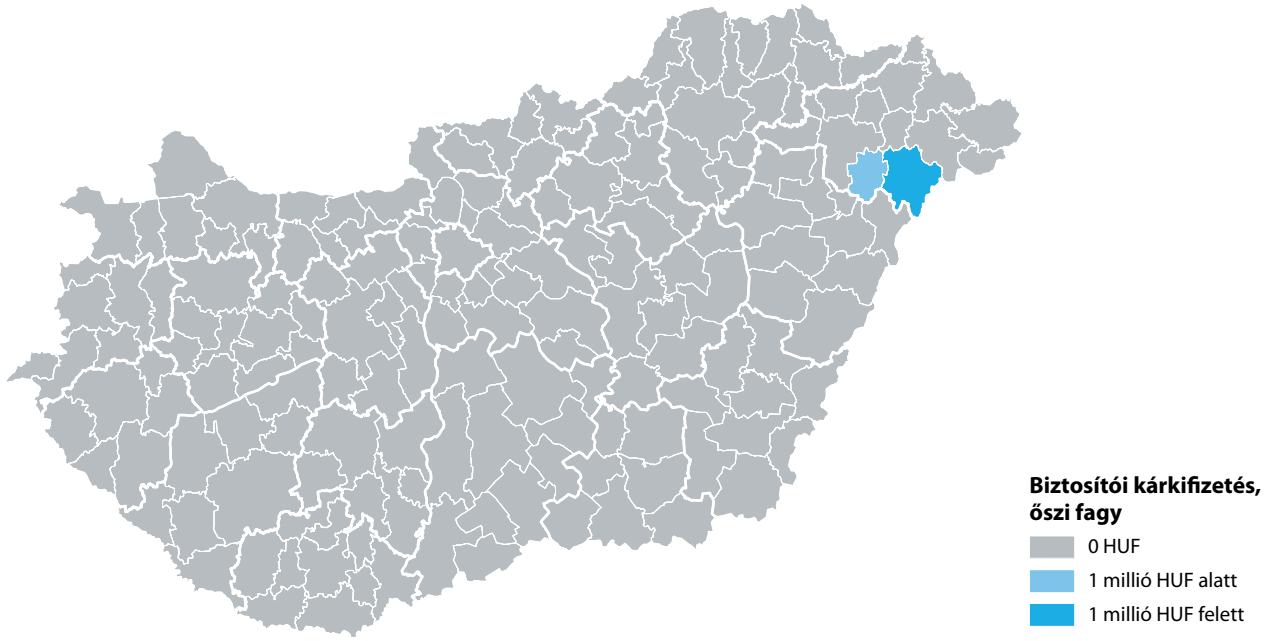
Vissza az 51. oldalra

Veszélynem	Biztosított terület 2022-ben, ha				Díjbevétel 2022-ben, millió HUF			
	Szántóföldi növénykultúrák	Ültetvények	Zöldségkultúrák	Összesen	Szántóföldi növénykultúrák	Ültetvények	Zöldségkultúrák	Összesen
„B” típusú biztosítások								
Aszály	0	0	225	225	0,0	0,0	1,0	1,0
Felhőszakadás	493	485	3 194	4 172	1,9	2,5	39,6	44,0
Jégeső	3 357	6 562	48 697	58 616	25,3	572,8	1 689,1	2 287,2
Mezőgazdasági árvíz	0	7	201	208	0,0	0,0	2,3	2,4
Őszi fagy	0,0	0,0	3 574	3 574	0,0	0,0	43,3	43,3
Tavaszi fagy	142	49	357	548	0,1	0,4	3,2	3,8
Téli fagy	0	10	82	91	0,0	0,1	0,5	0,6
Vihar	1 094	2 664	17 603	21 361	4,8	68,5	232,8	306,2
„B” típusú biztosítások összesen	3 357	9 168	48 791	61 316	32,1	644,3	2 011,8	2 688,3
„C” típusú biztosítások								
Aszály	4 700			4 700	36,0			36,0
Felhőszakadás	6 996			6 996	22,8			22,8
Jégeső	1 066 946	8		1 066 953	7 959,6	0,4		7 960,1
Mezőgazdasági árvíz	1 658			1 658	4,0			4,0
Őszi fagy	9 660,7			9 661	52,1			52,1
Tavaszi fagy	2 183			2 183	13,6			13,6
Téli fagy	5 754			5 754	24,1			24,1
Vihar	242 116			242 116	1 659,2			1 659,2
„C” típusú biztosítások összesen	1 070 409	8		1 070 417	9 771,2	0,4		9 771,7

Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

7. melléklet: ŐSZI FAGYKÁRRA KIFIZETETT BIZTOSÍTÓI KÁRTÉRÍTÉSI ÖSSZEGEK JÁRÁSONKÉNT 2023-BAN (DÍJTÁMOGATOTT ÉS KIEGÉSZÍTŐ)

Vissza a 65. oldalra

Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

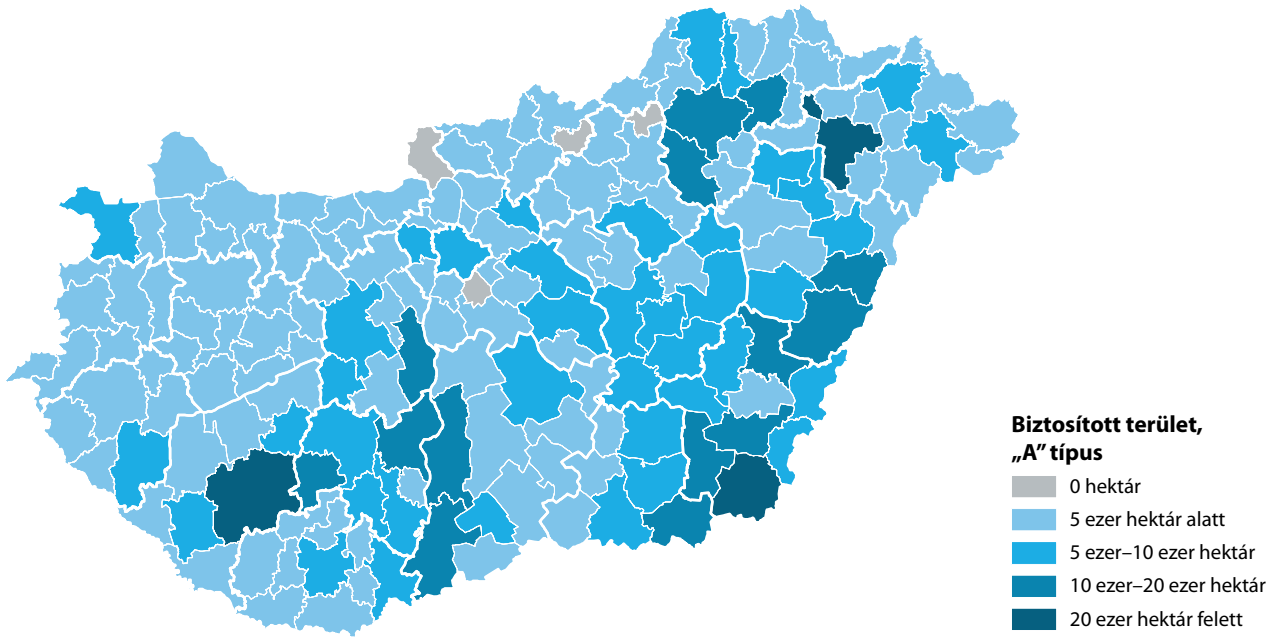
8. melléklet: MEZŐGAZDASÁGI ÁRVÍZKÁRRA KIFIZETETT KÁRTÉRÍTÉS JÁRÁSONKÉNTI ALAKULÁSA 2023-BAN (DÍJTÁMOGATOTT ÉS KIEGÉSZÍTŐ)

Vissza a 65. oldalra

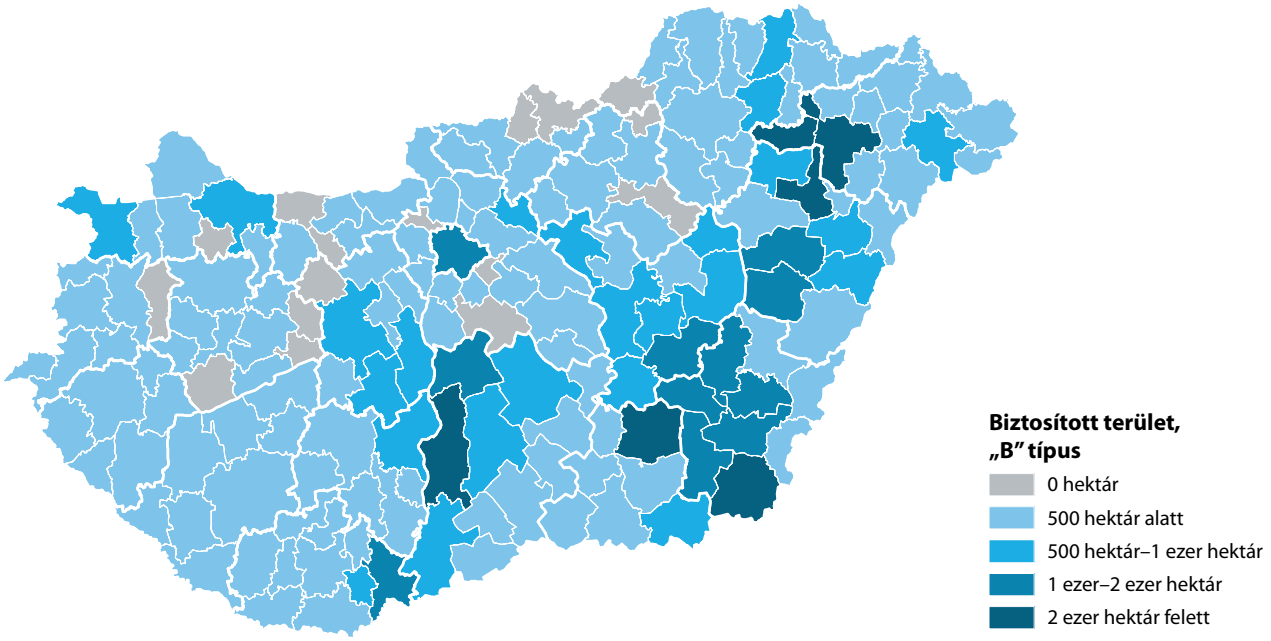

Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

9. melléklet: „A" TÍPUSÚ BIZTOSÍTÁSSAL LEFEDETT TERÜLETEK 2023-BAN

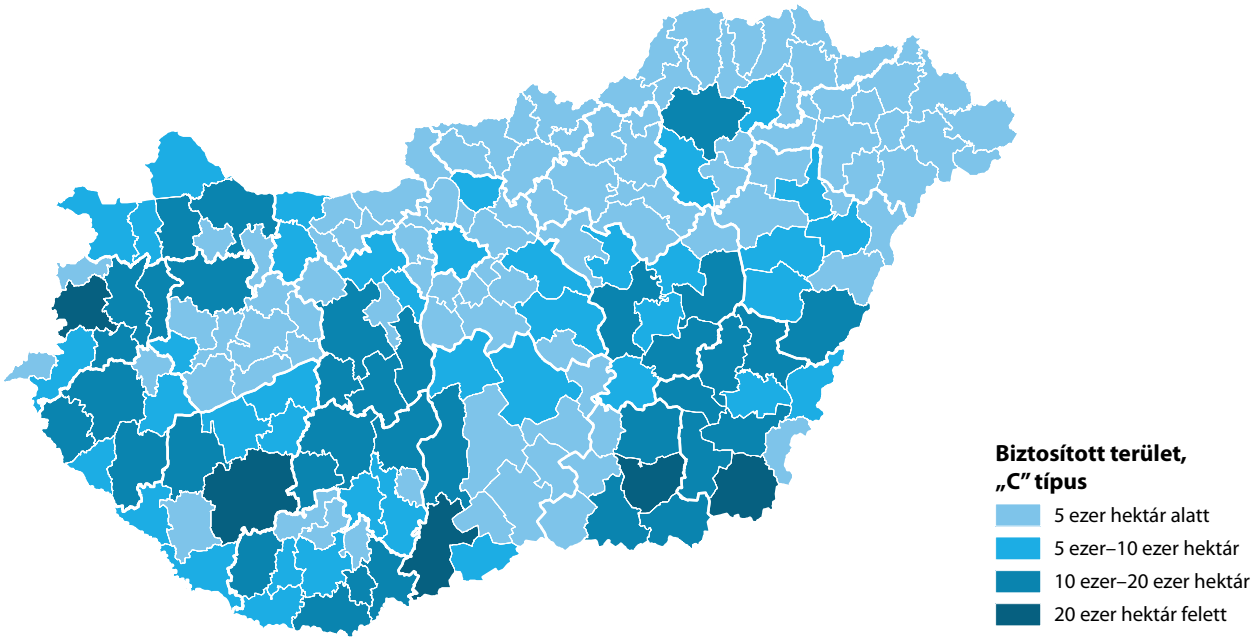

Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

10. melléklet: „B" TÍPUSÚ BIZTOSÍTÁSSAL LEFEDETT TERÜLETEK 2023-BAN

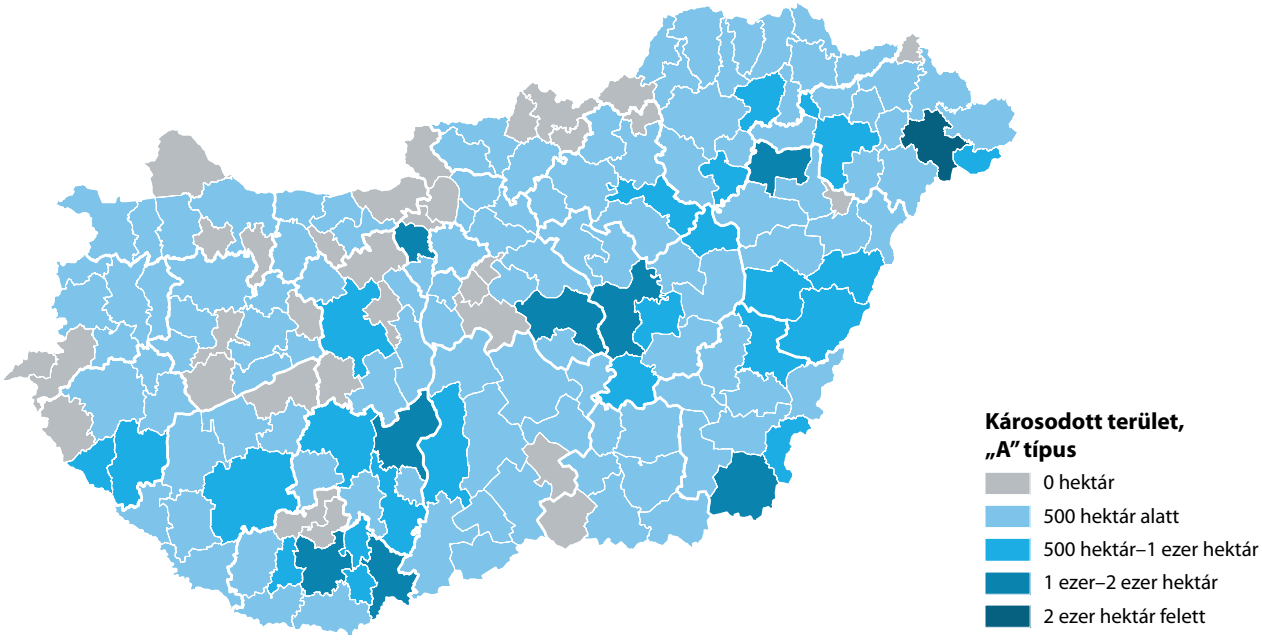

Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

11. melléklet: „C” TÍPUSÚ BIZTOSÍTÁSSAL LEFEDETT TERÜLETEK 2023-BAN

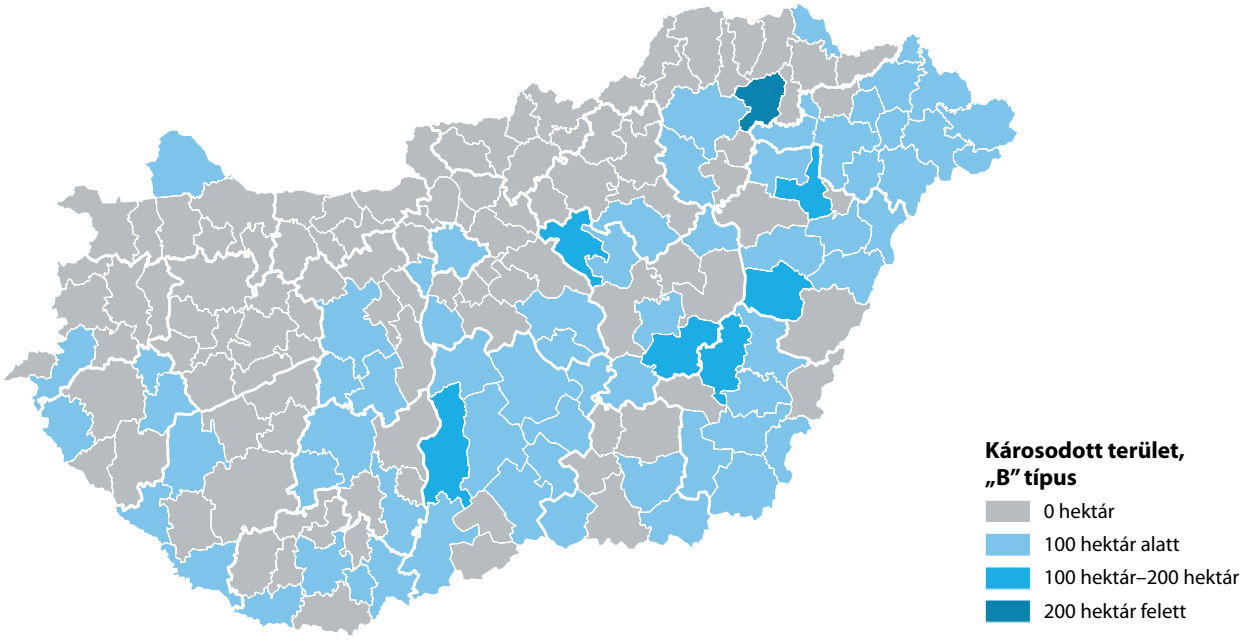

Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

12. melléklet: „A” TÍPUSÚ BIZTOSÍTÁSSAL LEFEDETT KÁROSODOTT TERÜLETEK 2023-BAN

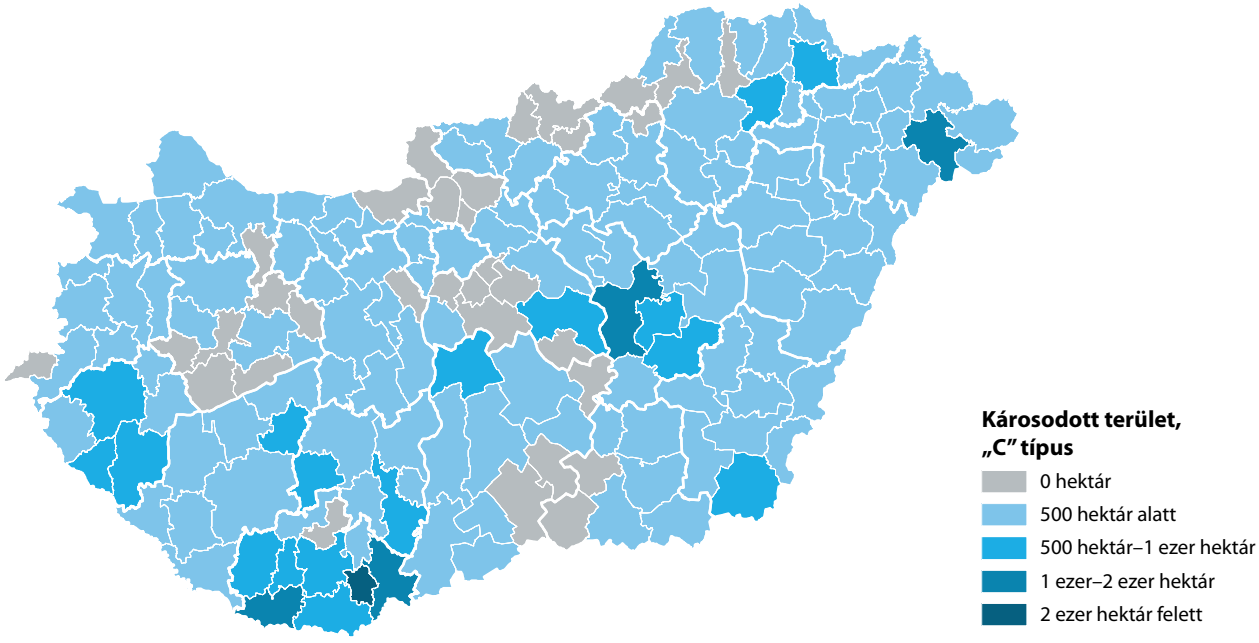

Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

13. melléklet: „B" TÍPUSÚ BIZTOSÍTÁSSAL LEFEDETT KÁROSODOTT TERÜLETEK 2023-BAN

Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

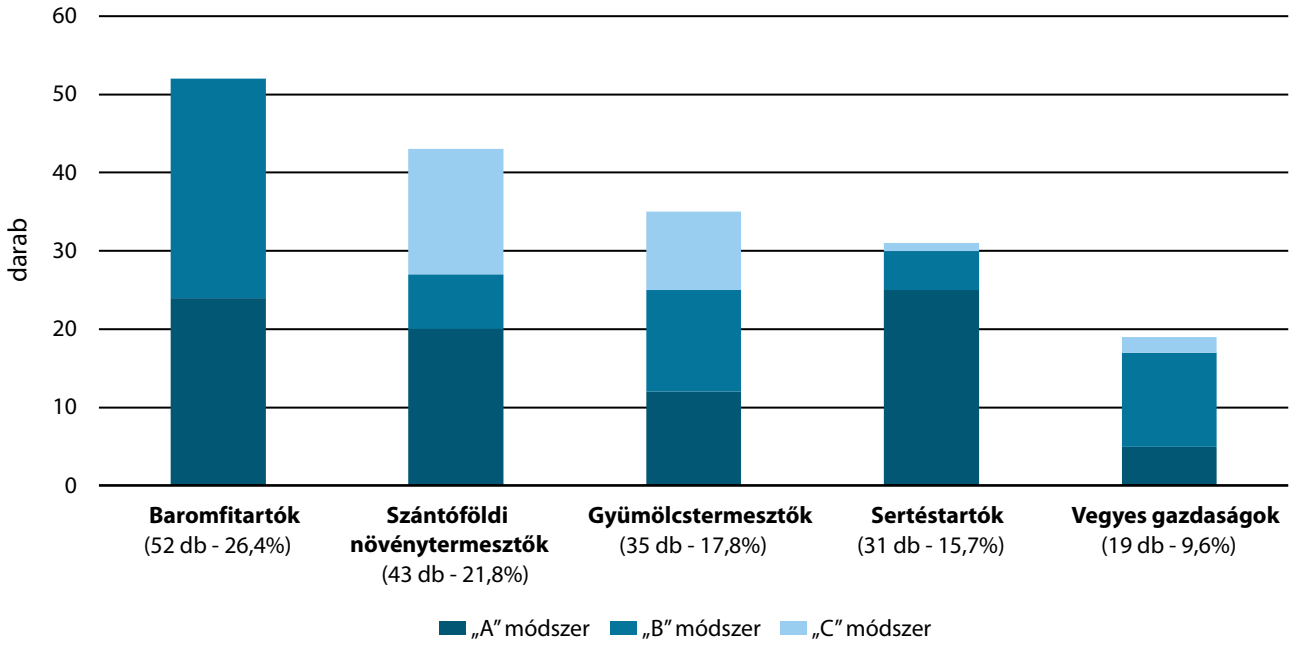
14. melléklet: „C" TÍPUSÚ BIZTOSÍTÁSSAL LEFEDETT KÁROSODOTT TERÜLETEK 2023-BAN

Forrás: A díjtámogatott biztosítást nyújtó biztosítók adatszolgáltatása alapján készült az AKI Pénzügykutatási Osztályán

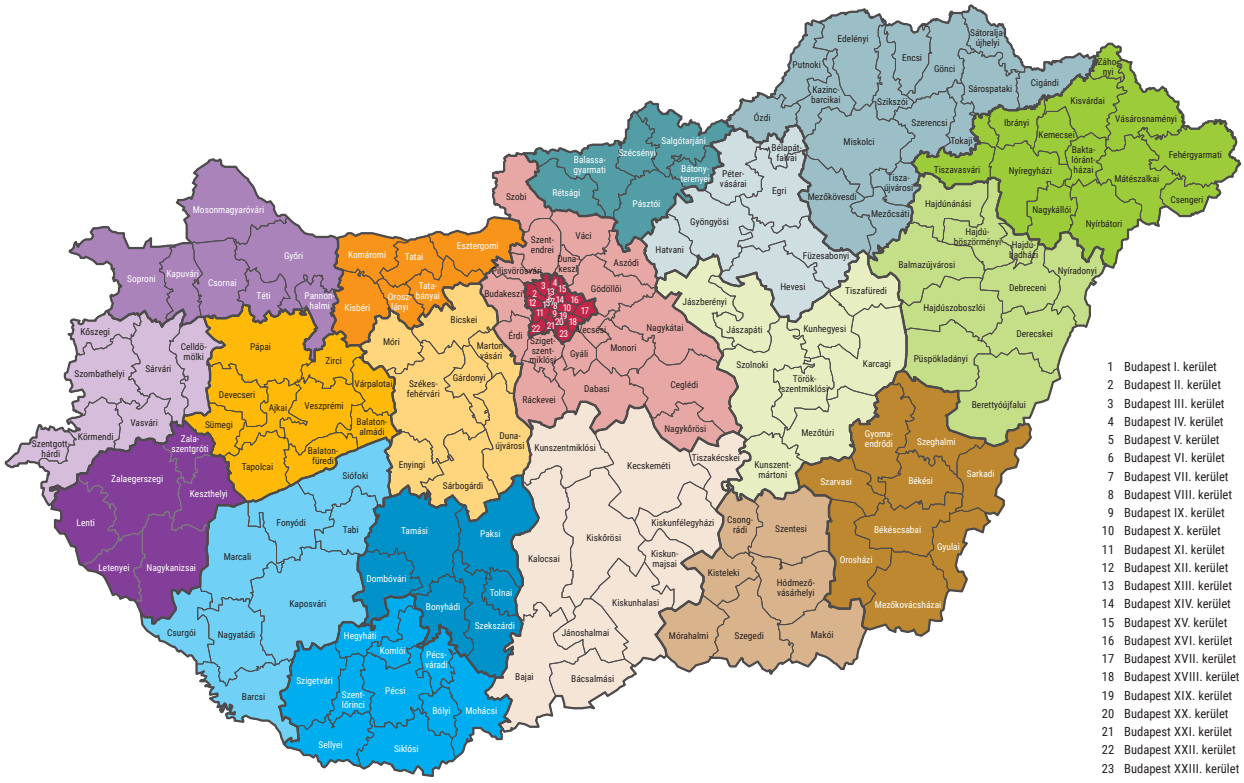
15. melléklet: CSATLAKOZOTT, ILLETVE CSATLAKOZNI KÍVÁNÓ MEZŐGAZDASÁGI TERMELŐK MEGOSZLÁSA TEVÉKENYSÉGI IRÁNYCSOPORT ÉS SZÁMVITELI MÓDSZER ALAPJÁN, 2024

Vissza a 96. oldalra

Megjegyzés: A termelési irányok a Tesztüzemi Rendszerben használt kategóriák.
Forrás: MÁK-adatok alapján készült az AKI Tesztüzemi Információs Osztályán.

16. melléklet: MAGYARORSZÁG JÁRÁSI RENDSZERE

Forrás: https: https://www.ksh.hu/docs/teruletiatlasz/jarasok.pdf

HIVATKOZÁSOK JEGYZÉKE

1. 2011. évi CLXVIII. törvény a mezőgazdasági termelést érintő időjárási és más természeti kockázatok kezeléséről: https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100168.tv
2. 27/2014. (XI. 25.) FM rendelet a kárenyhítési hozzájárulás megfizetésével, valamint a kárenyhítő juttatás igénybevételével kapcsolatos egyes kérdésekről https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1400027.fm
3. HungaroMet (2024a). Éghajlati visszatekintő, 2023. https://www.met.hu/eghajlat/magyarorszag_eghajlata/eghajlati_visszatekinto/elmult_evek_idojarasa/
4. HungaroMet (2024b). 2023-as év agrometeorológiai áttekintése. https://www.met.hu/ismeret-tar/erdekessegek_tanulmanyok/index.php?id=3398&hir=2023-as_ev_agrometeorologiai_attekintese
5. NAK 2023-as szántóföldi növénytermesztés összefoglalója. https://www.nak.hu/images/2024/ELIP/5.Elelmiszerfeldolgozasvertikalis/1.Mezogazdasagitermelesalapanyag/2023-as_szntfldi_nvnytermesztsi_sszefoglal.pdf
6. FruitVeb (2023). A kajszitermés jelentős részét elvitte a fagy, letöltés ideje: 2024. 06. 14.
7. Az EMVA Irányító Hatóság közleménye a mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatás című (VP3-17.1.1-16 kódszámú) pályázati felhívás kapcsán a támogatás intenzitásáról https://archive.palyazat.gov.hu/az-emva-irnyt-hatsg-kzlemnye-a-mezgazdasgi-biztosts-djhoz-nyjtott-tmogats-cm-vp3-1711-16-kdszm-plyzati-felhvs-kapcsn-a-tmogats-intenzitsrl-3

AKI
www.aki.gov.hu
Agrarkozgazdasagi.Intezet
AKI_Hungary
aki-hungary